

# Bulletin advokacie

Seminář AIJA o transakcích před insolvencí a během ní na půdě ČAK • Změny v rozhodčím řízení • Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním • Malé zamyšlení nad stabilitou našeho právního řádu • 3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011 • Pozvánka na Hry české advokacie •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

právník roku 2012



## Právník roku 2012

– vyhlášen již 8. ročník soutěže o cenu sv. Yva (Viz str. 8.)

VIDEOMANUÁL  
– JAK NA DATOVÉ  
SCHRÁNKY!

Čtete str. 5.

# Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává  
Česká advokátní komora v Praze  
(IČO 66 000 777)  
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.  
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla  
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem  
redakce.

**Adresa redakce:**  
Česká advokátní komora  
Národní třída 16  
110 00 Praha 1  
telefon: 221 729 011  
fax: 224 932 989  
e-mail: [bulletin@cak.cz](mailto:bulletin@cak.cz)  
[www.cak.cz](http://www.cak.cz)  
IČ: 66000777  
DIČ: CZ 66000777

**Redakce:**  
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman  
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický  
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová  
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

**Redakční rada:**  
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,  
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,  
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,  
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,  
JUDr. Pavel Holec,  
JUDr. Ladislav Krym,  
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,  
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,  
JUDr. Michal Mazanec,  
doc. JUDr. Vladimír Mikule,  
JUDr. Tomáš Pohl,  
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,  
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,  
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

**Objednávky předplatného** zasílejte na adresu:  
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,  
e-mail: [dvorakova@cak.cz](mailto:dvorakova@cak.cz)  
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,  
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč  
kromě poštovného, balného a DPH.  
Advokátům a advokátním koncipientům  
se rozesílá zdarma.  
S reklamacemi při problémech s distribucí  
se obračejte na pí Dvořákovou, e-mail  
[dvorakova@cak.cz](mailto:dvorakova@cak.cz), tel. 221 729 045.

**Inzertní služby** zajišťuje agentura  
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce  
zasílejte na adresu [agency@impax.cz](mailto:agency@impax.cz),  
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo  
na 241 483 141. Media kit a další informace  
naleznete na internetových stránkách  
[www.impax.cz](http://www.impax.cz).

Celé znění každého čísla vychází též  
na internetu ([www.cak.cz](http://www.cak.cz)). Předáním rukopisu  
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním  
také na internetu a v právních informačních  
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 21. 5. 2012 v nákladu  
14 500 výtisků.

**Obálka:** koláž – vítězové soutěže Právník roku

**Tisk:** PBTisk s. r. o.  
MK ČR E 6469  
ISSN 1210-6348

## Úvodník

Bohuslav Sedlatý: **O advokátní etice** ..... 3

## Aktuality

**Datové schránky = noční můra advokátů? S videomanuálem  
na webu ČAK to zvládnete i vy!** ichta ..... 5

**Seminář AIJA o transakcích před insolvenčí a během ní  
na půdě ČAK** Štěpán Holub ..... 6

**Vyhlášen 8. ročník soutěže Právník roku 2012** ..... 8

**Pozvánka na Lawtech Europe Congress** ..... 9

**Pozvánka na XX. Karlovarské právníkové dny** ..... 11

## z právní teorie a praxe

### Články

**Shrnutí** ..... 14

**Změny v rozhodčím řízení** Alexander J. Bělohávek ..... 15

**Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti  
s jejich používáním** Dana Prudíková, František Korbelt ..... 22

**Malé zamyšlení nad stabilitou našeho právního řádu** Pavel Mates ..... 29

**Smluvní limitace náhrady škody v obchodním právu  
– převratná změna právní úpravy?** Veronika Petrová ..... 33

**Vztahuje se judikatura k advokátnímu tarifu  
i na paušální vyhlášku?** Filip Plašil ..... 35

### Z judikatury

**Uznání účelně vynaložených nákladů v řízení proti  
České republice** ..... 39

**Promlčení náhrady škody způsobené advokátem** ..... 42

**Přechin nebezpečného pronásledování** ..... 44

**Z judikatury Soudního dvora EU** ..... 50

### Z odborné literatury

Eliška Wagnerová, Vojtěch Šimíček, Tomáš Langášek,  
Ivo Pospíšil a kol.: **Listina základních práv a svobod. Komentář**  
(Pavel Uhl) ..... 55

Karel Eliáš a kolektiv: **Nový občanský zákoník s aktualizovanou  
důvodovou zprávou a rejstříkem** (František Korbelt) ..... 56

Antonín Kottbauer, Rada Gogová, Karolína Gritzerová, Josef Hochman,  
Helena Úlehlová: **Zákoník práce. Komentář s judikaturou**  
(Petr Šimerka) ..... 57

Karel Marek, Petr Průcha: **Stavební právo v teorii a praxi**  
(Zbyněk Pražák) ..... 58

Luděk Lisse: **Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích  
nálezů. Komentář** (Jiří Bílý) ..... 58

Stanisław Mikke: **Bez togi** (Stanislav Balík) ..... 59

**Přečetli jsme za vás** Jan Mates ..... 60

**Bulletin slovenskej advokácie přináší...** ..... 62

## z advokacie

### Sloupek Karla Čermáka

Pecunia non olet..... 64

### Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka..... 65

Z jednání představenstva ČAK icha ..... 68

## informace a zajímavosti

### Měli byste vědět

#### 3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011

Simona Corradiniová ..... 70

#### Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty

ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK ..... 74

Pozvánka na semináře o insolvenční ..... 76

Pozvánka na 6. ročník golfového turnaje advokátů „ADVO-CUP“ ..... 76

Pozvánka na Hry české advokacie ..... 77

### Nakonec

#### Proč toužíme po titulu IV. (O rodičovských povinnostech

a pochopení) Petr Hajn ..... 78

Kresba Lubomíra Lichého ..... 79

Víte, že... Stanislav Balík ..... 79

Inhaltsverzeichnis ..... 80

Zusammenfassung/Summary ..... 81

Table of Contents ..... 82

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI  
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

## SPECIALISTÉ NA INSOLVENCII

Restrukturalizace nebo reorganizace ?

Problém nebo příležitost ?

[www.einsolvence.cz](http://www.einsolvence.cz)

## Instrukce autorům

### Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu [bulletin@cak.cz](mailto:bulletin@cak.cz).

#### Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

#### Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

#### Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

#### Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.



# O advokátní etice

Mluvíme-li o etických pravidlech výkonu advokacie, víme, že se nejedná o etiku v původním slova smyslu, chápanou jako souhrn určitých nepsaných zvyklostí, kterými jsme při výkonu našeho povolání vedeni, ale de facto o právní normu předvídanou ust. § 17 zák. č. 85/1996 Sb. Z hlediska etiky jakožto filozofické disciplíny se řídíme pravidly v rámci tzv. etiky relativní, tedy pravidly specifickými právě pro výkon advokacie. A protože je pro životaschopnost advokacie dodržování oněch pravidel nezbytné, byla vtělena do usnesení představenstva ČAK



č. 1/1997 Věstníku a jsou známa pod pojmem „etický kodex“.

V průběhu doby doznal etický kodex několika změn. Vzpomeneme-li ty významnější, pak v roce 1999 byla zrušena pravomoc představenstva Komory podávat závazná stanoviska k výkladu etických pravidel, od roku 2003 máme nové pojetí publicity a reklamy advokáta.

Odpadla povinnost advokáta (trvajících do roku 2004) poučovat klienta o možných právních důsledcích použití klientovy informace, která se jeví advokátovi nepravdivou, se zdůrazněním práva advokáta v této souvislosti odstoupit od smlouvy o poskytování právních služeb. Dále byla zpřísněna pravidla nakládání s klientovými penězi, a to i v souvislosti se zákonem č. 61/1996 Sb. (nyní zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu). Od roku 2005 je přípustné sjednání smluvní odměny podílem na hodnotě věci nebo na výsledku věci. Další změny etického kodexu byly ve znamení provázanosti etických pravidel ČAK a pravidel platících v rámci Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru.

V současné době je opět otevřena diskuse nad tématem případných změn etického kodexu. Úvahy tohoto druhu

jsou zcela legitimní, protože je třeba si po uplynutí určité doby účinnosti každé normy, upravující naše chování položit otázku, zda tato norma odráží současné potřeby společnosti, které se jí dobrovolně podřizuje.

Každé společenství si vytváří pravidla chování svých členů, tím spíše profesní komora s povinným členstvím. Těmito pravidly se rozumí vymezení zejména těch druhů chování, které jsou považovány v onom společenství za nežádoucí, protože jsou v rozporu s posláním, jež tato komora plní, a protože ony druhy chování ohrožují ať již přímo, či zprostředkovaně členy samotné. Normy slušného chování v obecném smyslu slova v rámci absolutní etiky, generacemi akceptované pořádky, se v podstatě nevyvíjejí, jsou stabilní. Normy členů profesní komory jsou přec jen konfrontovány s dynamikou vývoje uvnitř (v našem případě advokátní) komory samotné a se změnami ve společnosti, v níž komora funguje. Mění se metody práce advokátů, způsoby odměňování za poskytnutou právní pomoc. Je tedy akceptovatelné, že ony stavovské normy podléhají analýze s cílem zjistit, zda nejsou pro současnou dobu v určitých směrech přežití. Vždy jsou konfrontovány na straně jedné znalost pravidel, jimiž se máme řídit, a na straně druhé vnitřní přesvědčení o tom, co je správné a co nikoli.

Platí obecně a pro náš stav obzvláště, že stabilita systému, v němž Česká advokátní komora existuje, vyžaduje, aby zásahy do tohoto systému byly co nejmenší. Etický kodex je jakýmsi „desaterem“ advokáta, a je proto nanejvýš chvályhodné, že tvůrčí a inovativní přístupy kreativních členů představenstva České advokátní komory k problematice etického kodexu se uplatňují zdrženlivě a měrou velmi skromnou.

JUDr. BOHUSLAV SEDLATÝ,  
předseda odvolací kárné komise ČAK

**TOP PARTY**MERCEDESEM DO  
TOP HOUSE WELLNEROVA

Dovolte, abychom vás pozvali na **prezentaci luxusního projektu Top House Wellnerova** v Olomouci. Představíme vám unikátní místo k bydlení pro náročné v blízkosti historického centra města. Svůj budoucí domov můžete v rámci akce **navštívit automobilem Mercedes-Benz**.

**Kdy: 31. května 2012 od 15 do 19 hodin**

**Kde: Autosalon Mercedes-Benz, Horní lán 3, Olomouc**

**Prestížní akce pro náročné nabídne zajímavý doprovodný program:**

prezentace luxusních kabelek, mimořádných šperků a hodinek, značkových doutníků, šance vyhrát Mercedes-Benz na celý víkend | okamžité odstranění vrásek



Prosíme, svoji účast potvrďte na  
ivana.souckova@vces.cz

[www.wellnerova.cz](http://www.wellnerova.cz)



Mercedes-Benz

MORAVIA  
CENTRUM

# ISAK

PROFESIONÁLNÍ  
INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO  
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE



## S NÁMI SE DATOVÝCH SCHRÁNEK BÁT NEMUSÍTE

- Evidence klientů, spisů, kontaktů, úkonů, spisových značek
- Evidence úkolů právníků (workflow)
- Insolvenční rejstřík
- Generování dokumentů ze vzorů
- Evidence výkonnosti jednotlivých právníků
- Evidence pokladny a ostatních výdajů
- Evidence doručené a odeslané pošty
- Podpora zálohových faktur
- Generování faktur včetně příloh
- Podpora CZK, EUR a dalších měn
- Podpora neomezeného počtu jazyků
- Integrace datových schránek advokátů – navázání na spisy
- Vyspělý dokument management s vazbou na spisy a klienty
- Integrace spisových služeb soudů (stavy spisů) a nařízených jednání

**Pro bližší informace  
volejte 312 315 350**

[info@isak.cz](mailto:info@isak.cz)

[www.isak.cz](http://www.isak.cz)

Datové schránky = noční můra advokátů?

# S videomanuálem na webu ČAK to zvládnete i vy!

**Zoufale rychle se přibližuje datum 1 7. 2012. Že vám to nic nepřipomíná? Tak to je možná trochu problém. Je to totiž datum, od kdy musí všichni advokáti povinně začít užívat k přijímání všech zpráv od orgánů veřejné správy datové schránky. Je to tak, třiletý odklad jejich povinného užívání letos v létě končí.**

Pro mnohé z vás to zřejmě velký problém nebude, ale naopak, mnoho dalších advokátů se té představy upřímně děsí. A čeká pomoc od své Komory...

Proto jsme pro vás připravili a už od podzimu loňského roku publikovali „**kuchařkový seriál Jak na to**“ v Bulletinu advokacie. Krok po kroku jsme vám v něm vysvětlovali vše potřebné. V elektronické podobě seriál naleznete i na webu ČAK – na úvodní stránce po rozkliknutí žlutého banneru „Datové schránky a advokáti – jak na to“.

Od ledna letošního roku jsme rozjeli i **cyklus přednášek a školení** – ve školicích centrech v Praze a v Brně. Školíme za pomoci erudovaných lektorů nejen advokáty, ale i další pracovníky advokátních kanceláří, kteří budou mít s největší pravděpodobností chod datových schránek na starosti.

V těchto dnech míří tato **školení za vámi i do jednotlivých regionů**, dle požadavků a potřeb, jež tlumočili regionální představitelé ČAK, kteří je i pomáhají organizovat.

**Je to dost anebo málo na to, aby česká advokacie takovou revoluční změnu v doručování zvládla?** Těžko odhadnout..., a proto raději stále ještě hledáme další možnosti, jak vám s přípravou na provoz datových schránek pomoci. Zvláště menším advokátním kancelářím, které nemají vlastního IT pracovníka a jejich advokáti si zatím s elektronizací justice příliš netykají.

Patříte-li právě do této skupiny, máme pro vás další pomoc. Velmi instruktážní a velmi návodnou, alespoň doufáme.

**Připravili jsme pro vás s technickou podporou společnosti Atlas Consulting praktický videomanuál s komentářem a instruktážním obrazovým návodem,**

**který už tuto chvíli máte všichni volně k dispozici na webových stránkách ČAK.**

Stejný odkaz najdete ještě pro jistotu i v rubrice Aktuality, jste-li zvyklí vyhledávat informace nejčastěji právě zde. Tedy, úvodní strana [www.cak.cz/šedý sloupek vlevo – rubrika Aktuality](http://www.cak.cz/šedý sloupek vlevo – rubrika Aktuality).

## CO OBSAHUJE?

Videomanuál má celkem devět samostatných celků – jednotlivých videosekvencí, logicky řazených za sebou. Od dílu, který popisuje, jaké technické a softwarové vybavení musíte mít připraveno, jaké nástroje si odkud stáhnout, aktualizovat, přes první vstup do datové schránky, její provozní nastavení, k přijímání, odesílání a k archivaci datových zpráv, až po konverzi dokumentů. Každý díl si můžete kliknutím pustit samostatně, opakovaně. S videomanuálem můžete pracovat jako s každým jiným videem na webu – navolit si hlasitost, dát si ho přehrát, zastavit přehrávání, dát si pauzu, posunout se dopředu, vrátit se...

## JAK HO CO NEJLÉPE VYUŽÍT?

Pokud ve videomanuálu hledáte svoje vlastní první informace k datovým schránkám, doporučujeme si ho nejprve celý přehrát pro úvodní a komplexní informaci. Následně si z něj můžete udělat poznámky pro svůj vlastní postup. Asi neefektivnějším využitím manuálu bude, když si ho pustíte např. v notebooku a s jeho pomocí budete instalovat a pracovat ve vlastním pracovním počítači. Videomanuál si pochopitelně jednoduchými ovládacími prvky budete moci na kterémkoliv místě zastavit, přehrát opakovaně...



Celým videomanuálem slovně provází moderátorka Českého rozhlasu a České televize Zuzana Burešová



Přímo v konkrétním prostředí během videomanuálu uvidíte, kam kliknout, které rubriky otevřít... pěkně krok po kroku.

**Nedejte se, nebojte se, s naším instruktážním videomanuálem to určitě zvládnete i vy!**

✿ icha

## KDE VIDEOMANUÁL NAJDETE?

Na úvodní straně [www.cak.cz](http://www.cak.cz) – klikněte na žlutý banner s názvem Datové schránky a advokáti, rozbali se vám všechny možné informace vztahující se k datovým schránkám, hledejte odkaz:

**Datové schránky a advokáti – videomanuál jak na ně**



# Seminář AIJA o transakcích před insolvencí a během ní na půdě ČAK



**M**ezinárodní asociace mladých právníků AIJA ve spolupráci s Profesní asociací evropských specialistů na restrukturační a insolvenční právo INSOL Europe uspořádala ve dnech **12. až 14. dubna 2012** na půdě České advokátní komory mezinárodní seminář, který se zabýval aspekty při prodání společností v úpadku či krátce před ním. Semináře se zúčastnilo 71 účastníků z 21 zemí.

Seminář zahájili místopředseda Komory JUDr. Antonín Mokřý, Svenja Arndt, místopředsedkyně AIJA z Německa a bývalý prezident INSOL Europe Chris Laughton z Velké Británie. Po úvodu pod vedením Ernsta Giese seznámil účastníky s problematikou transakcí během finanční krize panel řady zajímavých osobností, který se skládal jak z právníků, tak i samotných investorů.

Účastníci se seznámili s řadou aspektů insolvenční práva vyplývajících z mezinárodních vztahů, např. primární a sekundární insolvenční právo v různých jurisdikcích, ale také porovnali různá rizika pro potenciální kupce spočívající v žalobách insolvenčních správců v rámci insolvenčního řízení. Samostatný blok byl věnován specifikům insolvenční práva dle anglického práva.

Přestože AIJA i INSOL Europe se věnují zejména soukromému právu, na programu byla tentokrát také diskuse o trestněprávních aspektech, kdy měli účastníci možnost srovnat pohled nizozemského insolvenčního správce Otto de Witt Wijnen spolu s pohledy německého státního zástupce Haralda Freyera a soudce ženevského soudu Christiana Coquoz, kteří se zabývají přeshraničními insolvenčními řízeními.

V neposlední řadě účastníky zaujal také interaktivní blok popisující bankrot bankovní skupiny Lehman Brothers. V této interaktivní části programu popisovali právníci, kteří se transakcím i následné insolvenčnímu přímo věnovali a věnují, po-



drobnosti o typech transakcí, o způsobu, jakým banka využívala výhody různých právních režimů za současného centrálního řízení z jiných zemí. Mezi řečníky byli nejen právníci z finančních center v Londýně či New Yorku, ale také třeba z ostrova Curaçao v Nizozemských Antilách. Insolvenční správci z různých zemí účastníky seznámili, jak mezi sebou spolupracují a vyměňují si informace a zkušenosti v této globální insolvenční.

Zahraniční hosté ocenili vstřícnost České advokátní komory a oceňovali její moderní vzdělávací prostory v paláci Dunaj.

Čeští advokáti mají možnost seznámit se organizací AIJA na přibližně 20 dalších mezinárodních akcích ročně v místech různě vzdálených od České republiky. Výjimečnou šancí by však mohl být **kongres AIJA v Praze**, který zde bude uspořádán v srpnu 2014. O jeho uspořádání v našem hlavním městě rozhodla AIJA na své listopadové konferenci v Sao Paulu. Tohoto kongresu se dle očekávání zúčastní okolo 600 právníků z celého světa. V rámci kongresu bude probíhat několik paralelních programů, které se budou zabývat aktuálními problémy z řady oblastí soukromého práva. V rámci kongresu budou moci advokáti z Prahy a okolí navázat neformální kontakty se zahraničními účastníky, kromě dalšího také v rámci „home hospitality“. Místní právníci během této tradičně nejlépe hodnocené společenské části programu AIJA kongresů zvou své kolegy z jiných zemí na večeri k sobě domů. S ohledem na počet účastníků kongresu bude tak mít přibližně sto českých právníků možnost pochlubit se zahraničním kolegům nejen svým kulinářským uměním. Další informace o kongresu a možnostech, jak prezentovat svoji kancelář, je možno získat od autora toho článku.

ZA ORGANIZÁTORY AKCE

✦ Mgr. ŠTĚPÁN HOLUB, advokát v Praze  
stepan.holub@holubova.cz

Svejkovský a kol.



## Nový občanský zákoník Srovnání nové a současné úpravy občanského práva

Brožované, 808 stran  
cena 790 Kč, obj. číslo M36

- pomůcka pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku
- obsahové srovnání jeho jednotlivých ustanovení se současnými občanskoprávními předpisy
- srovnání zahrnuje i ustanovení obchodního zákoníku, zákona o rodině, zákona o vlastnictví bytů a dalších předpisů dotčených novým zákoníkem

Kmec/Kosař/Kratochvíl/Bobek



## Evropská úmluva o lidských právech

Komentář

Vázané s přebalem, 1 696 stran  
cena 3 690 Kč, obj. číslo EVK6

- první velký komentář Úmluvy v ČR a na Slovensku
- rozsáhlé a přehledné zpracování judikatury ELSP
- výklad o působnosti Soudu, základních principech výkladu a aplikace Úmluvy, a jednání před ELSP
- pro snadnou orientaci v judikatuře je kniha doplněna zvláštním rejstříkem soudních rozhodnutí

Šámal a kol.

## Trestní zákoník

Komentář, 2. vydání



- podstatně doplněné a přepracované vydání úspěšného komentáře
- reaguje na novelizace trestního zákoníku a přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob
- nemělo by uniknout specializům v oboru trestního práva

Vázané s přebalem,  
2 svazky, 3 632 stran  
cena 4 490 Kč  
obj. číslo EVK7

 **datovka  
do mailu.cz**

**DATOVKA DO MAILU je jednoduchá služba, která Vám preposílá veškerý obsah datové schránky do Vámi zvoleného e-mailu.**

- » Datové zprávy Vám chodí jako standardní e-mail. Nemusíte instalovat žádný software a učit se s ním pracovat. Služba je maximálně zabezpečená
- » Odpadá nutnost hlídat a pravidelně kontrolovat datovou schránku, o vše se postaráme za Vás.
- » Datovky do mailu si můžete číst na Vašem PC, Macu, mobilu či tabletu.

**Registrujte se  
již DNES**

[www.datovkadomailu.cz](http://www.datovkadomailu.cz)



**První měsíc ZDARMA**



# Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 8. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

## právník roku 2012

### PARTNEŘI SOUTĚŽE:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoli právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na [www.pravnikroku.cz](http://www.pravnikroku.cz) od 15. 5. 2012 do 31. 10. 2012.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2012 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

**Záštitu nad soutěží již podruhé převzal premiér vlády ČR RNDr. Petr Nečas a již tradičně i Ministerstvo spravedlnosti ČR.**

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 25. ledna 2013 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2012.



**epravo.cz**

Váš partner na cestě právem

*Společně jsme založili tradici,  
kterou si právnícký svět zaslouží!*

### STÁLÉ KATEGORIE SOUTĚŽE

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- Právo informačních technologií
- Právo ústavní
- Lidská práva a právo ústavní

### STÁLÉ KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)



Mercedes-Benz Generální partner

Exekuce.cz

Wolters Kluwer  
Česká republika

Europcar

Bložek

Novasoft

Čestovní kancelář  
FISCHER

Beroun golf  
RECORT

Významní  
partneři

PORSCHE DESIGN



LB BW  
Landesbank Baden-Württemberg

PROVIDENT

GoldenGate  
2008 Investment

APOGEO  
soukromá advokátní kancelář



GENERALI  
Pojišťovna



CODEXIS ADVOKACIE  
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

DeLonghi  
Better Everyday

RENOMIA

DAS  
D.A.S.

smart  
companies

JJ  
JEWELLERY  
www.jjw.cz

WLASS ČR s. r. o.  
pojišťovací makléř

Hlavní  
partneři

První kongres ve střední a východní Evropě o forenzice, elektronickém zjišťování a digitálním vyšetřování.

## ŘEČNÍCI & PANELISTÉ

**Chris Dale**  
e-Disclosure  
Information Project

**George Rudoy**  
Zakladatel & CEO  
Integrated Legal  
Technology, LLC

**Dr. Ian Walden**  
Profesor, Queen Mary  
University of London

**Dr. Jörg Hladjk**  
Společník, Hunton  
& Williams, LLP

**Nigel Murray**  
Generální ředitel, Huron  
Consulting Group

**Dr. Radim Polčák**  
Ústav práva a technologií,  
Masarykova univerzita

**Browning E. Marean**  
Právník, DLA Piper

**Dr. Jim Kent**  
Generální ředitel, Nuix

**Monique Altheim**  
Advokátní kancelář Monique Altheim

## TEMATICKÉ A DISKUZNÍ OKRUHY

Elektronické zjišťování pro soudní spory

Elektronické zjišťování v oblasti  
kontinentálního a zvykového práva

Digitální vyšetřování a trestní stíhání

Rízení, rizika a dodržování předpisů  
(Protikorupční strategie)

**Získejte registraci za pouhých 99 EUR!**

Pro obdržení slevy zadejte prosím při registraci na [www.lawtecheuropecongress.com](http://www.lawtecheuropecongress.com) do 30. června 2012 slevový kód: „PROSTOR-SEC“.

Partneři



Hlavní mediální partneři

**PRÁVNÍ  
RÁDCE** **epravo.cz**

Mediální partneři



**CZECHPOSITION.COM**

**ČESKÁ POZICE.CZ**  
— fleet sheet's final word

# Nová podoba Beck-online, opět výhodně pro advokáty!

Nakladatelství C. H. Beck spustilo novou podobu svých internetových stránek [www.beck-online.cz](http://www.beck-online.cz).

Oproti původní verzi jsou stránky nejen podstatně přehlednější, ale obsahují také nové informace o právním informačním systému Beck-online. Hned na úvodní straně se dozvíte, v čem spočívají hlavní přednosti aplikace a proč byste si jí měli vyzkoušet v praxi.

Výrazně doplněná judikatura (180.000 judikátů), každodenní aktualizace předpisů, nejrozsáhlejší databáze komentářové literatury a online přístup dělá z Beck-online jedinečný nástroj pro práci v advokacii. To dokazuje i stále rostoucí počet advokátů, kteří přestali používat svůj dosavadní systém a pro budoucnost si zvolili Beck-online.

Základní cena Beck-online bez odborných modulů s literaturou, kterou lze však plnohodnotně prohledávat a kdykoli k předpisům a judikatuře pořídít, činí díky dlouholeté spolupráci Nakladatelství C. H. Beck s Českou advokátní komorou stále jen garantovaných 5 990 Kč.

**Využijte skvělé nabídky pro advokáty a advokátní koncipienty,  
kterou pro vás C. H. Beck a ČAK společně připravili.**





## Účelnost nákladů spojených se zastupováním advokátem

JUDr. Petr Lavický, Ph.D., odborný asistent katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Nejen v právní, ale i v laické veřejnosti vyvolala velkou pozornost nedávná rozhodnutí Okresního soudu v Ústí nad Labem, která plně vyhovovala žalobám tzv. inkasních společností domáhajících se přisouzení bagatelních pohledávek, jež jim postoupil kupř. dopravní podnik, a v souladu s § 142 odst. 1 o. s. ř. jim přiznávala plnou náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Za náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva však nepovažovala náklady spojené se zastupováním advokátem (odměnu za zastoupení advokátem a paušální náhradu hotových výdajů, případně náhradu za DPH). Ústavní stížnosti proti nim směřující Ústavní soud buď odmítal pro zjevnou neopodstatněnost, nebo řízení o nich zastavoval pro jejich zpětvzetí; žádné z nich však nevyhověl. Odůvodnění odmítavých usnesení jsou rozmanitá a zdaleka se neomezují pouze na konstatování toho, že jde v podstatě o bagatelní věc a že obecný soud svůj právní názor řádně odůvodnil.

Zmíněná rozhodnutí tak nastolila prakticky velmi významnou otázku: může být náhrada nákladů spojených se zastupováním advokátem úspěšnému žalobci někdy odepřena pro jejich neúčelnost, nebo je naopak nutné je považovat vždy za náklady účelně vynaložené? A mohou-li být nepřiznány jako neúčelné, v jakých situacích se tak může stát? Odpovědi na tyto otázky usiluje nalézt předkládaný článek. Netřeba přitom dodávat, že názory v něm vyslovené mají diskusní povahu.

Článek se nezabývá přiměřeností výše náhrady nákladů řízení. Mezi účelností a přiměřeností je přitom zapotřebí rozlišovat. Úvaha o přiměřenosti může přijít na řadu teprve tehdy, dospěje-li soud k závěru, že náklady byly vynaloženy účelně; nepřiznává-li náklady pro jejich neúčelnost, nemá smysl o jejich přiměřenosti vůbec uvažovat.

Celý článek byl uveřejněn v časopise Právní fórum č. 5/2012, které vyšlo 30. 4. 2012



# XX. konference Karlovarské právnícké dny

7. 6. – 9. 6. 2012

hotel Thermal Karlovy Vary

STŘEDA 6. 6. 2012 19.00 – 21.00

- Welcome drink hotel Thermal

ČTVRTEK 7. 6. 2012 9.00 – 18.00

- Zahájení Konference – prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen a JUDr. Vladimír Zoufalý
- Nové instituty v právu obchodních společností SR z pohledu evropského modelového zákona o společnostech (European Model Copany Act) prof. JUDr. Mária Patakyová, Univerzita Komenského, Bratislava
- Vybrané výkladové otázky v návrhu řízení o společném evropském kupním právu prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen – advokát Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- Úprava tzv. významné tržní síly: přirozený krok k tzv. ochraně slabšího nebo papírový tygr (a škůdce soutěže a spotřebitele) prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU Brno
- Lex Informatica – budoucnost informační sítě a působnost státního práva JUDr. Radim Polčák, PF MU Brno
- V jaké míře vyřeší připravovaná harmonizace evropského trestního práva problémy národního trestního práva (a jeho nároky na suverenitu) Gräfin von Galen
- Trestání v oblasti hospodářských trestněprávních deliktů prof. JUDr. Pavel Šámal, předseda senátu NS ČR, PF UK Praha
- Hospodářské trestní právo z pohledu komerciality JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., advokát Praha
- Neplatnost v judikatuře Nejvyššího soudu ČR Mgr. et Mgr. Jan Petrov, LL.M., ředitel Justiční akademie
- Obchodní podíl v exekuci a v konkurzu – současný stav a budoucnost prof. JUDr. Jan Dědič, advokát Praha
- Neúčinnost a odporovatelnost právních úkonů v insolvenční JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS ČR

PÁTEK 8. 6. 2012 9.00 – 17.00

- Nemajetková újma v soukromém právu JUDr. Jozef Vozár, Ústav státu a práva Bratislava
- Zdroje informací daňové kontroly v situacích s mezinárodním právem Dr. Rainer Spatscheck, advokát Mnichov
- Oznamovací povinnost soudů, orgánů státní správy a profesních komor, pokud je na tyto delegován výkon práv a povinností veřejnoprávního charakteru (POD ZÁŠTITOU ČAK) JUDr. František Púry, předseda senátu NS ČR, PF UK Praha
- Odpovědnost státu za správní, soudní a legislativní křivdy z pohledu právní komparace Univ.-Prof. Dr. Ernst Karner, Vídeň
- Právní odpovědnost a její současné vývojové tendence prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., předsedkyně senátu Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- Všeobecné obchodní podmínky. Kontrola v obchodním styku prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, advokát Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- Německý „Governance Codex“ Dr. Hildegard Ziemon, advokátka Frankfurt
- Nenápadný půvab věcných břemen pro komerční praxi prof. JUDr. Karel Eliáš
- Promlčení práva v obchodních závazkových vztazích ve světle judikatury prof. JUDr. Olga Ovečková, DrSc., Ústav státu a práva Bratislava
- Pomoc obětem trestných činů, náhrada škody a její vymahatelnost ve světle nové legislativy prof. JUDr. Helena Válková, FF UK Praha

SOBOTA 9. 6. 2012 9.00 – 15.00 Nový občanský zákoník

Přednáší: prof. JUDr. Jan Dědič, prof. JUDr. Karel Eliáš

- Výklad intertemporálních ustanovení
- K rozdílnosti užitých terminologických pojmů z hlediska jejich obsahu
- Aplikace NOZ prostřednictvím jeho principů § 1-14
- Platnost, neplatnost právních úkonů
- Jsou již nyní možné rozdílné výklady některých pojmů či ustanovení?

Z podnětu představenstva ČAK přistoupili organizátoři Karlovarských právníckých dnů k udělení 25% slevy z konferenčního poplatku všem advokátům. V případě, že někteří advokáti již poplatek v plné výši zaplatili, mohou přihlásit dalšího účastníka s touto slevou.

Registrace a další informace na [www.kjt.cz](http://www.kjt.cz).

Základní účastnický poplatek 9600 Kč + DPH.

V průběhu konference budou na slavnostní recepci v Poštovním dvoře předány ceny společnosti Karlovarské právnícké dny (Prestížní cena, Autorská cena, Pocta judikátu). Změna programu vyhrazena. Časové uspořádání bude dále upřesňováno.

# Anketní lístek

**PRESTIŽNÍ CENA** pro nejlepší právní časopis v České a Slovenské republice v období 2011/2012

## KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL	HODNOCENÍ (1-10)
1 Ad notam	Notářská komora ČR a EPRAVO.CZ, a. s.	
2 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	
3 Ars notaria	Notářská komora SR	
4 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	
5 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	
6 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	
7 Jurisprudence	Wolters Kluwer, a. s.	
8 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	
9 Kriminalistika	MV ČR, odbor prevence kriminality	
10 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Poradca podnikateľa, Bratislavská vysoká škola práva	
11 Obchodné právo	EPOS	
12 Obchodní právo	První archivní a spisovenská, s. r. o.	
13 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	
14 Právní fórum	Wolters Kluwer, a. s.	
15 Právní rádce	Hospodářské noviny – Economica	
16 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	
17 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	
18 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	
19 Právo a rodina	LINDE nakladatelství	
20 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	
21 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	
22 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	
23 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	
24 Státní zastupitelství	Novatrix, s. r. o.	
25 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	
26 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	
27 Trestní právo	Novatrix, s. r. o.	
28 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	
29 Zo súdnej praxe	Iura Edition	

Seznam výher pro vylosované účastníky ankety, jejichž listy dojdou do 1. 6. 2012:

1. Účast na XX. konferenci KJT (1x)
2. Vstupenka na slavnostní recepci 8. 6. 2012 (3x)
3. Monografie z konference (10x)
4. J. Benda: Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989 (3x)
5. Jemelka, Pondělíčková, Bohadlo: Správní řád, 3. vyd.
6. Jemelka, Vetešník: Zákon o přestupcích a přestupkovém řízení
7. Těšínová, Žďárek, Polícar: Medicínské právo
8. Bobek, Bříza, Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie
9. Dědič, Štenglová, Kříž, Čech: Akciové společnosti
10. A. J. Bělohávek: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení  
... a další (doplňovaný seznam cen je uveden na [www.kjt.cz](http://www.kjt.cz))

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

### POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2011/2012

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2011 - 2012 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: \_\_\_\_\_ sp. zn.: \_\_\_\_\_ ze dne \_\_\_\_\_ publikovaný v: \_\_\_\_\_

JUDIKÁT: soud: \_\_\_\_\_ sp. zn.: \_\_\_\_\_ ze dne \_\_\_\_\_ publikovaný v: \_\_\_\_\_

JUDIKÁT: soud: \_\_\_\_\_ sp. zn.: \_\_\_\_\_ ze dne \_\_\_\_\_ publikovaný v: \_\_\_\_\_

Jméno, příjmení, titul:

profese:

\*Adresa:

tel./e-mail:

Statut, Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na [www.kjt.cz](http://www.kjt.cz). Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 8. 6. 2012 konané v rámci konference v Karlových Varech.

Anketní lístek vyplňte do 8. 6. 2012 do 15.00 hod. on-line na [www.kjt.cz](http://www.kjt.cz) nebo zašlete do 1. 6. 2012 na adresu Karlovarské právnícké dny, 110 00 Praha 1, Národní 10.



# z právní teorie a praxe

## ČLÁNKY

Změny v rozhodčím řízení .....	15
Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním .....	22
Malé zamyšlení nad stabilitou našeho právního řádu.....	29
Smluvní limitace náhrady škody v obchodním právu - převratná změna právní úpravy? .....	33
Vztahuje se judikatura k advokátnímu tarifu i na paušální vyhlášku?.....	35
<b>Z JUDIKATURY .....</b>	<b>39 - 54</b>
<b>Z ODBORNÉ LITERATURY .....</b>	<b>55 - 62</b>



# SHRNUTÍ

## Alexander J. Bělohlávek: Změny v rozhodčím řízení

Novela zákona o rozhodčím řízení s účinností od 1. dubna 2012 představuje nejrozsáhlejší změny v této úpravě od roku 1994. Jejím předmětem je především speciální úprava ochrany spotřebitelů v rozhodčím řízení. V tomto ohledu jde o změnu revoluční, byť arbitrabilita spotřebitelských sporů zůstává zachována. V ostatních otázkách jde spíše o změny zpřesňující. Nicméně je patrné, že novela vznikala poněkud nekoordinovaně ve vztahu k jiným změnám v právním řádu, což způsobilo i zjevné chyby; některé z nich bude zřejmě nutné odstranit jen další novelizací. Došlo tak například i k novelizaci ustanovení, které parlament zrušil jen dva týdny před přijetím novely zákona o rozhodčím řízení, ve dvou případech došlo k změnám odkazů na jiná ustanovení apod. Vedle speciální úpravy pro spory spotřebitelského typu je jednou ze zásadních změn posun v okamžiku tzv. skončení řízení, který oproti dosavadnímu výkladu vycházejícímu z judikatury významně posiluje autonomii stran pro období od zahájení řízení až po právní moc rozhodčího nálezu nebo doručení usnesení o skončení řízení stranám.

## Dana Prudíková, František Korbek: Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich užíváním

Článek je vítaným příspěvkem od autorů, kteří se podíleli na pracích spojených s předpisy upravujícími datové schránky ještě přede dnem 1. 7. 2012, kdy dochází ke zřízení datových schránek i všem advokátům, kteří dosud datové schránky nemají. Článek je zaměřen na praktické aspekty problematiky datových schránek a výkladové obtíže, které se v předchozí praxi vyskytly. Jde např. o možnost zřízení druhé a další datové schránky, okamžik doručení zásilky (u osoby okamžikem přihlášení se adresáta do datové

schránky nebo fikcí doručení, u orgánů veřejné moci již okamžikem dodání do datové schránky), náhradní doručení, možností nadále činit podání tradičními způsoby, doručování advokátovi a advokátní obchodní společnosti, otázek elektronického podpisu u datové zprávy, pověřených osob, vyslovení neúčinnosti doručení apod.

## Pavel Mates: Malé zamyšlení nad stabilitou našeho právního řádu

Právní řád je zmiřován soustavnými změnami. Nejen nezbytnými, ale často vyvolávanými spíše okolnostmi právně-politické povahy nebo prostě omyly zákonodárců. Přitom řada legislativních změn by byla řešitelná pouhým výkladem zákona, např. za použití analogie nebo jiných metod výkladu zákona. Autor je přesvědčen, že čím častěji dochází ke změně právní úpravy, tím hůře pro aplikaci práva.

## Veronika Petrová: Smluvní limitace náhrady škody v obchodním právu – převratná změna právní úpravy?

Článek reaguje na novelizované znění ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ, které vešlo v účinnost

dnem 1. 1. 2012 a zcela zásadně změnilo pohled na (ne)možnost smluvní limitace rozsahu náhrady škody v českém právním řádu, když nejenom umožňuje rozsah náhrady škody v obchodních závazkových vztazích smluvně limitovat, ale dokonce připouští možnost se nároku na náhradu škody zcela vzdát za podmínky, že škoda nebyla způsobena úmyslně.

## Filip Plašil: Vztahuje se judikatura k advokátnímu tarifu i na paušální vyhlášku?

Za léta existence vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, se vytvořila poměrně bohatá judikatura vztahující se k principům interpretace a aplikace jejich ustanovení. Po vydání vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., tzv. paušální vyhlášky, byla jednota rozhodování o nákladech řízení do jisté míry narušena. Článek přináší zamyšlení nad poněkud diskutabilním rozhodnutím odvolací soudní instance o možnosti či vhodnosti vztáhnout dosavadní judikaturu k advokátnímu tarifu i na paušální vyhlášku, a to v případech pochybností, zda nepřímým předmětem řízení je plnění ocenitelné či nikoliv.



inzerce

SÍDLO  
BEZ LIMITU

SÍDLO pro firmy  
na PRAZE 1

ZA 90 Kč  
měsíčně

[www.sidlobezlimitu.cz](http://www.sidlobezlimitu.cz)

nenechte se limitovat cenami

# Změny v rozhodčím řízení



prof. Dr. et Mgr.  
ALEXANDER J. BĚLOHLÁVEK, dr.h.c.

## I. CHARAKTER NOVELY ZÁKONA O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

Po ročních intenzivních pracích na přípravě novely zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů („RozŘ“), a po turbulentních diskusích byla 20. prosince 2011 schválena dosud nejrozsáhlejší novela tohoto zákona (z. č. 19/2012 Sb. – dále „Novela RozŘ“). Její vývoj byl poznamenán řadou politických zájmů, většinou v souvislosti s rozhodováním sporů ze smluv uzavřených spotřebitelem a rozhodčích doložek v těchto smlouvách a s entitami poskytujícími služby v rozhodčím řízení mimo stále rozhodčí soudy (tzv. *arbitrážní centra*).<sup>1</sup> Některé skupiny se dokonce snažily o to, aby byla arbitrabilita spotřebitelských sporů vyloučena.<sup>2</sup> Změny vnesené Novelou RozŘ by bylo možno ve vztahu ke spotřebitelským sporům charakterizovat jako zásadní, ve zbývajícím obsahu RozŘ spíše za zpřesňující. Na druhou stranu ovšem došlo v průběhu schvalování k několika zásadním chybám, které bude zřejmě nutno odstranit jen další novelizací. V zásadě ovšem Novelou RozŘ nedochází ke změnám ohledně charakteru a principů rozhodčího řízení. Novela RozŘ nabyla účinnosti 1. dubna 2012. Rozhodčí řízení zahájena před tímto datem se však dokončí podle dosavadních předpisů; to platí i pro spory spotřebitelské. Platnost rozhodčích smluv se posuzuje podle zákona ve znění účinném v době uzavření smlouvy. S ohledem na změny, které tato nová úprava přináší, však co do rozhodčích smluv ohledně jiných než spotřebitelských sporů k výrazným změnám nedochází. Za zmínku již v této úvodní části zřejmě stojí především to, že pravidla pro řízení, která by strany sjednávaly ohledně řízení *ad hoc*, musí být nově připojena ke smlouvě a není dostatečný pouhý odkaz na taková pravidla (viz níže).

## II. ARBITRABILITA SPORŮ

### II.1 SPORY NESPADAJÍCÍ DO PRÁVOMOCI SOUDŮ

Novela RozŘ nejen neomezuje, nýbrž dokonce poněkud rozšiřuje objektivní arbitrabilitu. Doposud totiž byly arbitrabilní pouze spory, které spadaly do pravomoci soudů. Ačkoliv tato otázka byla po určitou dobu sporná, zjevně byly doposud vyloučeny spory, které jinak náležely do pravomoci jiných orgánů. Zákon o rozhodčím řízení nyní umožňuje projednávání i těchto sporů za předpokladu, že

to stanoví zvláštní předpisy (§ 2 odst. 1 RozŘ). Spolu s Novelou RozŘ byl novelizován zákon o elektronických komunikacích (ZEK),<sup>3</sup> který nově umožňuje sjednávat rozhodčí smlouvy ohledně sporů o peněžité plnění podle citovaného zákona (jde zejména o spory s operátory). Rozšíření věcného rozsahu RozŘ (rozšíření objektivní arbitrability) je tedy vázáno na přímou úpravu ve zvláštních předpisech, která umožní sjednávání rozhodčích doložek i ve sporech nenáležících obecně do pravomoci soudů. Podle § 108 odst. 1 písm. g) ZEK rozhoduje Český telekomunikační úřad (ČTÚ) ve sporech, stanoví-li tak zákon. Český telekomunikační úřad je podle ZEK nadán pravomocí rozhodovat dva typy soukromoprávních sporů, a to<sup>4</sup> spory mezi operátory a tzv. účastnické spory (mezi operátorem a příjemcem služby – účastníkem, resp. uživatelem). Dochází tak ke změně výlučné pravomoci ČTÚ tím, že se rozšiřuje arbitrabilita sporů týkajících se elektronických komunikací. Tato změna bezprostředně souvisí právě se změnou § 2 odst. 1 RozŘ (doposud byly arbitrabilní výlučně spory, které spadaly do pravomoci soudů).

### II.2 KOLIZE S PRÁVOMOCÍ FINANČNÍHO ARBITRA

K paradoxní situaci (z legislativního hlediska) došlo v souvislosti s úpravou kolize s pravomocí finančního arbitra. Ustanovení § 1 odst. 2 RozŘ dříve stanovilo, že v rozhodčím řízení nelze projednávat a rozhodovat spory veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení (zařízení podle zákona č. 245/2006 Sb.).<sup>5</sup> Zákon č. 245/2006 Sb. byl však zrušen, čímž došlo i ke zrušení zvláštního statusu těchto zařízení, a to zákonem č. 466/2011 Sb. ze 6. prosince 2011. Bylo proto logické, že posledně citovaný derogační předpis zrušil celé ustanovení § 1 odst. 2 RozŘ, které se stalo obsolentní; tato změna nabyla účinnosti 30. prosince 2011. Nicméně No-

- 1 Srov. například Bělohlávek, A.: Rozhodčí řízení ad hoc vs. řízení před stálými rozhodčími soudy a postavení tzv. rozhodčích center, *Bulletin advokacie*, 2005, č. 10, str. 54-59; Lisse, L.: K právnímu postavení arbitrážních center. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 1, str. 40-43; Lisse, L.: Postavení stálých rozhodčích soudů, *Právní rádce*, 2006, č. 10, str. 31-36; Raban, P.: Soukromé rozhodčí soudy a stanné rozhodčí řízení, *Právní rádce*, 2005, č. 11, str. 4 a násl.; Růžička, K.: K některým otázkám institucionálního rozhodčího řízení v mezinárodním obchodním styku, *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 9, str. 14-19; Suchoža, J.: Tradície a inovácie v rozhodcovskom konaní (legislatívne peripetie a aplikačné paradoxy, in: Suchoža, J. et Husár, J.: *Obchodné právo a jeho širšie kontexty*, Právnická fakulta UPJŠ, Košice 2010, str. 85-95; Trapl, V.: K otázce zřizování stálých rozhodčích soudů, *Právní praxe v podnikání*, 1999, č. 7-8, str. 19 a násl. aj.
- 2 Dosavadní terminologie ObčZ používá výraz „spotřebitelská smlouva“, NOZ používá termín „smlouva uzavřená spotřebiteli“.
- 3 Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších změn (dále „ZEK“).
- 4 Podle Filip, V.: K pravomoci ČTÚ rozhodovat účastnické spory, *Právní rozhledy*, 2011, č. 4, str. 115.
- 5 Zákon č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

vela RozŘ dne 20. prosince 2011<sup>6</sup> do v mezidobí zrušeného § 1 odst. 2 RozŘ připojuje na závěr věty formulaci (cit.): „[...] zákona nelze užít ...] *pokud bylo zahájeno řízení před finančním arbitrem nebo bylo v tomto řízení rozhodnuto ve věci samé*“ (). Ke dni účinnosti zrušovacího ustanovení dle zákona č. 466/2011 Sb. byla tedy již platná (nikoliv ovšem účinná) Novela RozŘ. Novela RozŘ tak mění ustanovení, které zákonodárce zrušil o dva týdny dříve. Jde o zřejmou chybu zákonodárce a o *lapsus* v legislativním postupu.

Podle autora tedy Novela RozŘ neprovádí platně novelizaci § 1 odst. 2 RozŘ a platná a účinná je pouze změna provedená již zákonem z 6. prosince 2012 o zrušení předpisu upravujícího veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení. To vyplývá zejména z čl. 54 odst. 1 legislativních pravidel vlády, který **připouští pouze přímou novelu zákona** (jinak by se totiž jednalo o nepřímou novelu, tj. „*novelizaci novely*“).

Dostupné prameny<sup>7</sup> řeší tyto situace spíše z pohledu ústavnosti. Někteří autoři<sup>8</sup> jdou však dál a zabývají se tím, zda je novelizační ustanovení svébytnou normou a v kladném případě od jakého okamžiku je novela jako taková měnitelná, tj. zda je to okamžik platnosti či účinnosti. Předpokladem pro tuto možnost je však předvídatelnost a srozumitelnost právního řádu, tudíž schopnost dovodit z případné nepřímé novely zrušení a následné obnovení účinnosti ustanovení, což je zde nereálné.<sup>9</sup> Z pohledu principů ústavnosti<sup>10</sup> a v zájmu právní jistoty proto nelze dovozovat, že Novela RozŘ, i když vstoupila v platnost ještě před účinností z. č. 466/2011 Sb., nemůže zasáhnout do derogačního imperativu z. č. 466/2011 Sb., který ruší § 1 odst. 2 RozŘ. Novela RozŘ se totiž netýká hlavního účelu zákona č. 466/2011 Sb. Podle autora je tak součástí platného právního řádu nadále již jen § 1 [dříve] odst. 1 RozŘ. Novela zamýšlela upravit otázku litispendence ve prospěch řízení zahájeného nebo sporu rozhodnutého finančním arbitrem, pokud bylo řízení před finančním arbitrem zahájeno dříve, než bylo řízení zahájeno před rozhodcem.

Za zmínku stojí, že analogickou úpravu, která byla zamýšlena Novelou RozŘ ohledně změny „dřívějšího“ § 1 odst. 2 RozŘ, obsahuje (pro případ *opačné kolize* pravomocí) zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi (FinArbZ), který se týká mj. sporů mezi *investičními* fondy, investičními společnost-

mi nebo zahraničními investičními společnostmi a spotřebiteli z fondů kolektivního investování, pokud je jinak k rozhodnutí tohoto sporu dána pravomoc českého soudu, když sjednání **rozhodčí smlouvy** nevylučuje pravomoc finančního arbitra.<sup>11</sup> Úprava obsažená ve FinArbZ byla v kontextu rozhodčího řízení doposud poněkud opomíjena, když v případě sporů v souvislosti s kolektivním investováním existence rozhodčí smlouvy neomezuje spotřebitele v možnosti obrátit se na finančního arbitra. Rozhodčí smlouva tedy vylučuje pravomoc obecného soudu, nikoliv ovšem pravomoc finančního arbitra. V řízení před finančním arbitrem přitom neplatí úprava analogická § 106 OSŘ ohledně kolize pravomoci soudů a rozhodců.

### III. ARBITRABILITA A PODMÍNKY PRO ROZHODOVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

Ve spotřebitelských sporech bude nyní rozhodčí smlouva platná, je-li sjednána samostatně (v samostatné listině), a nikoliv jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní (pod sankcí neplatnosti). Novela RozŘ však principiálně arbitrabilitu spotřebitelských sporů zachovává.

Zvláštní ochrana spotřebitele je nově v RozŘ výslovně upravena, přičemž přístup českého práva je nyní srovnatelný třeba s právem německým. Současně Novela RozŘ zohledňuje prvky vyjádřené v Doporučení Komise (ES) č. 98/257/ES. S účinností od 1. dubna 2012 se v českém rozhodčím řízení zavádějí **tyto nové prvky ochrany spotřebitele**:

(i) Rozhodčí smlouva ve vztazích spotřebitelského typu musí být obsažena v **samostatné listině**, tj. v listině odlišné od „*hlavní smlouvy*“ (pod sankcí absolutní neplatnosti takové smlouvy).<sup>12</sup>

(ii) Stanoví se **minimální obligatorní obsah rozhodčí smlouvy**. Rozhodčí smlouva ohledně vztahů mezi spotřebitelem a podnikatelem musí povinně obsahovat **tyto přesné a úplné údaje**: informace (•) o rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud; (•) o způsobu zahájení a formě vedení řízení; (•) o odměně rozhodce a druzích nákladů a pravidlech pro jejich přiznání; (•) o místě konání řízení; (•) o způsobu doručení nálezu spotřebiteli a (•) o vykonatelnosti pravomocného nálezu.

(iii) **Spotřebitel musí být ještě před uzavřením rozhodčí smlouvy informován o hlavních aspektech rozhodčího řízení a o rozdílech oproti řízení před soudem**. Jde o speciální informační povinnost, přičemž spotřebitel by si měl v důsledku těchto informací jasně uvědomit, jaké následky má uzavření rozhodčí smlouvy. Nelze ovšem jistě poskytovat ochranu těm spotřebitelům, jež přes veškeré informace jednají lehkomyšlně.<sup>13</sup>

(iv) **Ve sporech ze spotřebitelských smluv jsou rozhodci vždy povinni zohlednit předpisy na ochranu spotřebitele**. Lze polemizovat o tom, zda nová úprava vylučuje rozhodování spotřebitelských sporů podle zásad spravedlnosti či nikoliv. Zákon totiž takový postup u spotřebitelských sporů výslovně nevylučuje (ačkoliv je to tak někdy prezentováno). Novela RozŘ pouze zavazuje rozhodce k aplikaci předpisů, jejichž účelem je ochrana spotřebitele (§ 25 odst. 3 RozŘ). Nelze proto vy-

6 Novela RozŘ byla zveřejněna 17. ledna 2012 a nabyla účinnosti 1. dubna 2012.

7 Viz například Mlsna, P. et al.: Legislativní proces, 2011, str. 371 a násl.

8 Vedral, J.: Jak novelizovat novelu? Jiné právo, dostupné na <http://jinepravo.blogspot.com/2007/08/jak-novelizovat-novelu.html> [poslední návštěva 9. března 2012].

9 Vedral, J., op. cit.

10 Shodně s názory Mlsny, P. et al.: Legislativní proces, 2011, str. 371 a násl. (op. cit.).

11 Ust. § 1 písm. d) FinArbZ.

12 Nelze však opomíjet nezbytnost širokého hodnocení chování kvalifikovaně informovaného spotřebitele, a to nejen při uzavírání smlouvy (byť tento okamžik je obvykle zásadní), nýbrž i ve fázi plnění smlouvy a uplatňování nároků ze smlouvy. Srov. třeba SD EU ve věci Pannon GSM - Rzsudek ESD sp. zn. C-243/08, ze 4. června 2009 (ve věci Pannon GSM), CELEX: 62008CA0243. Zde šlo sice o prorogační a nikoliv o rozhodčí smlouvu, závěry jsou však aplikovatelné i na rozhodčí smlouvy.

13 V těchto případech není spotřebitel chráněn ani podle názoru Nejvyššího soudu ČR; viz například: (i) rozsudek NS ČR sp. zn. 23 Cdo 1201/2009, z 29. června 2010; (ii) usnesení NS ČR sp. zn. 23 Cdo 4895/2009, z 28. dubna 2010. Podle NS ČR (cit.): „ochrana spotřebitele má své meze, v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu jeho lehkomyšlnosti a neodpovědnosti“.





Ilustrační foto

loučit situaci, ačkoliv to může být předmětem polemiky, kdy i ve spotřebitelských smlouvách bude sjednáno pověření rozhodců, aby spor rozhodli podle zásad spravedlnosti, s výjimkou případů, kdy je určitá otázka upravena předpisem určeným na ochranu spotřebitele. Na tuto úpravu navazuje i novela § 37 odst. 1 RozŘ ohledně vztahů s mezinárodním prvkem (srovnatelné se standardem dle čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I).<sup>14</sup>

(v) Rozhodčí nálezy musí ve spotřebitelských sporech vždy obsahovat odůvodnění a výslovné poučení, že proti nálezu lze podat žalobu na jeho zrušení.<sup>15</sup>

(vi) Soud může v řízení o zrušení rozhodčího nálezu zkoumat, zda rozhodce nebo stálý rozhodčí soud nerozhodoval spotřebitelský spor v rozporu s předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Široká diskuse byla vedena o tom, aby bylo možno přezkoumávat rozhodčí nález též ve věci samé. Jednalo by se tedy o zvláštní přezkum soudem, a rozhodci by tak rozhodovali v podstatě jako v prvoinstančním řízení před soudem. Možnost přezkumu rozhodčích nálezů ve spotřebitelských sporech ve věci samé se ovšem při projednávání návrhu rozhodčího nálezu ani ve vztahu ke spotřebitelským sporům neprosadila a takovým přezkum [výlučně] ve spotřebitelských sporech je omezen na případy rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem [§ 31 písm. g) RozŘ]. Nejde tedy o plnohodnotný přezkum ve věci samé, nýbrž jen o přezkum ohledně základních pilířů právního řádu.

(vii) Zpřísňují se předpoklady ohledně rozhodců ve spotřebitelských sporech (povinné vysokoškolské vzdělání v oboru právo), do jisté míry však i v obecné rovině (bezučinnost). Rozhodci však nové podmínky (ve spotřebitelských sporech) nemusí splňovat ještě po dobu šesti měsíců od účinnosti této nové úpravy, tj. do konce října 2012.

(viii) Zavádí se veřejně dostupný seznam rozhodců pro spotřebitelské spory, z něhož má být zřejmé, zda splňuje kvalifikační předpoklady pro tyto spory. Speciální úprava byla v tomto ohledu stanovena pro rozhodce, kteří jsou zapsáni na seznamu rozhodců pro spotřebitelské spory vedeném Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR a kteří budou do daného seznamu vedeného MS zapsáni bezplatně; ostatní zápisy jsou zpoplatněny částkou 5000 Kč.

Je nutno opakovaně zdůraznit, že výše popsané změny se vztahují jen na rozhodčí smlouvy, resp. spory ze spotřebitelských smluv. Bylo by chybou tuto speciální úpravu aplikovat (byť za pomoci analogie) i na jiné než spotřebitelské spory. Takové pokusy, které bohužel nelze *à priori* zcela vyloučit a autor je dokonce předpokládá, by byly v zásadním rozporu se smyslem Novely RozŘ. Cílem těchto změn je zvýšení ochrany spotřebitele. I v těchto sporech jsou však respekto-

<sup>14</sup> Nařízení EP a Rady (ES) č. 593/2008. o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy ze 17. června 2008.

<sup>15</sup> Ust. § 25 odst. 2, věta druhá RozŘ ve znění po Novele RozŘ.

vány principy rozhodčího řízení ovlivněné autonomií, i když v zásadě ani ve spotřebitelských vztazích není omezena procesní autonomie účastníků.

## IV. ROZHODCI

### IV.1 PODMÍNKY STANOVENÉ PRO ROZHODCE

Upřesňují se a ve vztahu ke spotřebitelským sporům také zpřísňují předpoklady ohledně rozhodců.<sup>16</sup> I nadále je zapotřebí naplnění obecné podmínky zletilosti a plné způsobilosti k právním úkonům.<sup>17</sup> Navíc se stanoví požadavek **bezúhonnosti**.<sup>18</sup> Rozhodci spotřebitelských sporů musí splňovat kvalifikační předpoklad v podobě **vysokoškolského vzdělání v oboru právo**, absolvovaného v ČR nebo absolvovaného v zahraničí a jako plnohodnotné uznané v tuzemsku. Jde o předpoklad pro zápis do seznamu rozhodců pro spotřebitelské spory vedeného ministerstvem spravedlnosti. Pro tento zápis stanoví zákon i další podmínky.<sup>19</sup>

### IV.2 NEZÁVISLOST A NESTRANNOST ROZHODCE

Nová úprava dále upřesňuje a ve vztahu ke spotřebitelským sporům zpřísňuje podmínky nezávislosti a nestrannosti

16 Ust. § 4 RozŘ.

17 Speciální úprava se týká cizinců.

18 Podmínku bezúhonnosti nespĺňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen. (§ 4 odst. 3 RozŘ ve znění po Novele RozŘ.)

19 Ust. § 35 odst. 1 písm. d) RozŘ ve znění po Novele RozŘ.

20 Ust. § 8 odst. 2 RozŘ.

21 Ust. § 12 RozŘ. Ohledně nahrazení vyloučeného rozhodce nedošlo oproti dosavadní úpravě Novelou RozŘ k žádné změně.

22 O spornosti této problematiky svědčí i množství sporů, které vyvolávala.

23 Ust. § 13 odst. 1 RozŘ ve znění účinném do 31. března 2012.

24 Toto zpřesnění bylo zavedeno za účelem vyloučení diskusí o tom, že i samotný RozŘ poskytuje právní základ pro zřizování a činnost stálých rozhodčích soudů.

25 Ust. § 13 odst. 2 RozŘ.

26 Ust. § 13 odst. 4 RozŘ ve znění účinném od 1. dubna 2012 (Novela RozŘ).

27 Viz například usnesení ÚS sp. zn. II. ÚS 3057/10 z 5. října 2011 (cit.): „Pokud subjekt, který není stálým rozhodčím soudem podle RozŘ, vykonává takové činnosti, které spadají podle RozŘ výlučně do působnosti stálých rozhodčích soudů, jde o zcela zřejmý a logicky odvoditelný úmysl odporující zákonu. Jde o zjevné nastavení podmínek vzbuzujících důvodné pochybnosti o perspektivě nezávislého a nestranného řešení sporů.“

28 Viz čl. II odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb.

29 Zajímavě v tomto ohledu judikoval například MS v Praze rozsudkem sp. zn. 11 Cm 91/2002 z 21. dubna 2004 (potvrzeno též odvolacím rozhodnutím VS v Praze a rozsudkem NS, sp. zn. 32 Odo 1528/2005 z 25. dubna 2007). Změna právní kvalifikace rozhodčím senátem je sice v rámci existujícího skutkového a právního stavu (tj. v mezích petitu žaloby) možná, je však nutno dbát na to, co je těžištěm žalovaného návrhu.

30 Naproti tomu ani rozpor s dobrými mravy nebo s veřejnými pořádkem není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a šlo by v jiných, než spotřebitelských sporech, o nepřipustný přezkum ve věci samé. Srov. například usnesení NS, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007 z 30. října 2010, v němž bylo například judikováno, že podle § 31 písm. f) [RozŘ] nelze zrušit rozhodčí nález proto, že zavazuje k plnění, které je v rozporu s dobrými mravy. Srov. též například Bělohávek, A. et Pezl, T.: Mezinárodní a tuzemské rozhodčí řízení z pohledu čl. 36 Listiny základních práv a svobod a pravomoci soudů a ústavou garantovaných práv (instituit zrušení rozhodčího nálezu v souvislosti se zákazem revision au fond, Právník, 2007, roč. 146, č. 7, str. 768-802; Janovec, M.: Zrušení rozhodčího nálezu soudem, Právní fórum, 2010, č. 4, str. 181 a násl.; Mothejzík, J.: Úloha národních soudů – podpora nebo dohled? Evropské a mezinárodní právo, 1998, č. 1-2, str. 43-54; Rozehnalová, N.: Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí, Časopis pro právní vědu a praxi, 1999, roč. 7, č. 4, str. 348-358; Růžička, K.: Ingerence českých soudů do tuzemského rozhodčího řízení, in: Vostrá, L. (ed.): Pocta Antonínu Kandovi k 75. narozeninám, Aleš Čeněk, Plzeň 2005, str. 231-238 ad.

ti. Rozhodce je i nadále povinen oznámit stranám okolnosti týkající se pochybností o jeho nepodjatosti.<sup>20</sup> Ve **spotřebitelských sporech** jsou však povinni stranám oznámit před jednáním věci, zda v posledních třech letech rozhodovali ve sporu, kterého se účastnila jedna ze stran (§ 8 odst. 3 RozŘ). Úprava a koncepce postupu při vyloučení rozhodce však zůstala zachována.<sup>21</sup>

### IV.3 STÁLÉ ROZHODČÍ SOUDY

Kromě mechanismů na ochranu spotřebitele řeší Novela RozŘ rovněž některé další problémy, které vyvolávaly poněkud *emotivní* diskuse, přičemž jde zejména o tzv. *arbitrážní centra*,<sup>22</sup> tj. právnické osoby (výjimečně sdružení bez právní subjektivity), které organizují rozhodčí řízení, nejde však o stálé rozhodčí soudy. Těto problematice se ostatně věnovala značná část judikatury i mnoho publikovaných materiálů z posledních let. Tuzemské předpisy o rozhodčím řízení vycházely a nadále vycházejí z toho, že stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny jen na základě zákona,<sup>23</sup> resp. do budoucna mohou být zřízeny jen jiným zákonem nebo pokud to jiný zákon připouští.<sup>24</sup> Rozlišuje se proto řízení před těmito stálými rozhodčími soudy a řízeními před rozhodci *ad hoc*. Tato diverzifikace se projevuje na několika místech Novely RozŘ. Například zatímco při sjednání pravidel pro rozhodčí řízení musí být taková pravidla k rozhodčí smlouvě připojena, u stálých rozhodčích soudů se vychází z automatického použití jejich pravidel. Tím má být zajištěno to, že je dán a stranám je znám jasný obsah takových pravidel. U stálých rozhodčích soudů je toto garantováno již tím, že jejich pravidla o řízení a statuty jsou zveřejňovány v *Obchodním věstníku*.<sup>25</sup>

Současně se zakazuje používání takových označení v názvech právnických osob, která by vyvolávala záměnu se stálými rozhodčími soudy.<sup>26</sup> Tento princip v mezidobí judikoval například i Ústavní soud<sup>27</sup> a Novela RozŘ tak zakotvuje to, co bylo již potvrzeno judikaturou podle obecné úpravy. Subjekty, které tento požadavek nespĺňují, musí tento nedostatek odstranit do konce října letošního roku.<sup>28</sup>

## V. ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU

### V.1 DŮVODY PRO ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU

Zrušení rozhodčího nálezu soudem je i nadále možné jen z taxativně vymezených důvodů (§ 31 RozŘ). Dosavadní rozhodovací praxe přitom ukázala, že soud může sám stanovit kvalifikaci pro zrušení, tj. odchýlně od kvalifikace navrhovatele, vychází však vždy ze skutkového stavu vymezeného návrhem.<sup>29</sup> Při přípravě Novely RozŘ se neprosadily ani návrhy na průlom do zákazu věcného přezkumu (obecně) a výlučně mimo oblast spotřebitelských sporů nedošlo k žádným změnám v důvodech pro zrušení. **Jde-li však [výlučně] o spory ze spotřebitelských smluv, byly zavedeny dva nové důvody. Jde předně o situace, kde rozhodce rozhodoval v rozporu s předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy<sup>30</sup> nebo veřejným pořádkem.** Ačkoliv o jistý průlom do zákazu hmotněprávně



ního přezkumu jde, je nutno zdůraznit, že ve většině případů takové situace budou připadat v úvahu v souvislosti s okolnostmi souvisejícími se samotným uzavřením rozhodčí smlouvy (viz nová speciální úprava v § 3 odst. 3 až odst. 6 RozŘ). Zvláštní důvod pro zrušení se pak týká **případů, kdy rozhodčí smlouva pro spotřebitelské spory neobsahuje náležitosti podle § 30 odst. 5 RozŘ**. Jde o jistou duplicitu, pokud jde o návrh na zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b)<sup>31</sup> a písm. h)<sup>32</sup> RozŘ. V obou případech je samotným důvodem zrušení absence subjektivní arbitrability. Ustanovení § 31 písm. h) RozŘ je však speciální úpravou vůči § 31 písm. b) RozŘ. Nenaplnění podmínky dle § 3 odst. 5 RozŘ je totiž stíháno neplatností takové rozhodčí smlouvy. Zatímco § 31 písm. b) RozŘ se vztahuje na obecné otázky existence, platnosti a rozsahu rozhodčí smlouvy, důvod podle § 31 písm. h) RozŘ postihuje zvláštní případy absence náležitostí rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských vztazích.

V diskusích o koncepci návrhu zazněly námitky spočívající v důvodnosti speciální úpravy podle § 31 písm. h) RozŘ. V zásadě však toto rozlišení logiku a důvodnost nepostrádá. Obecný důvod absence subjektivní arbitrability [§ 31 písm. b) RozŘ] je nutno posuzovat (vedle zvláštních předpisů o rozhodčím řízení) podle obecných principů smluvního práva,<sup>33</sup> zatímco absenci náležitostí rozhodčí smlouvy podle § 3 odst. 5 RozŘ je nutno nejprve posuzovat podle principů ochrany spotřebitele. Jejich právní základ totiž nespočívá jen v tuzemských předpisech (národního původu), nýbrž i v úpravě unijní.<sup>34</sup> Ta sice ponechává národním zákonodárcům volnost v otázkách rozhodčího řízení, stanoví však základ pro harmonizovanou úpravu ochrany spotřebitele. Současně to zdůrazňuje nutnost striktního odlišení rozhodčích smluv mezi spotřebitelem a podnikatelem na straně jedné, a rozhodčích smluv jiných. Rozlišení důvodů pro zrušení podle § 31 písm. b) RozŘ a podle § 31 písm. h) RozŘ nabývá zvláštního významu v souvislosti s rekodifikací civilního [smluvního] práva (NOZ), která posiluje smluvní autonomii a tím i související princip relativní neplatnosti oproti neplatnosti absolutní. Vysokou míru smluvní autonomie je nutno uplatnit ve vztahu k rozhodčí smlouvě obecně (ve smyslu § 2 a 3 RozŘ), a tedy i při posuzování existence důvodu pro zrušení podle § 31 písm. b) RozŘ. Pro důvody podle § 31 písm. h) RozŘ se však použijí principy vlastní speciální ochraně spotřebitele.

## V.2 POSTUP PO ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU

Koncepce přístupu k důvodům pro zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských vztazích nabývá zvláštního významu z pohledu § 32 a zejména § 32 odst. 1 RozŘ, podle něhož **případnou existenci důvodů pro zrušení podle § 31 písm. a) až d) a písm. h) RozŘ soud zkoumá v řízeních o zrušení ve všech případech, kdy jde o spotřebitelské vztahy** (bez ohledu na důvody uvedené v návrhu). Tento postup odpovídá judikatuře SDEU, pokud jde o ochranu spotřebitele ve vztazích uzavřených spotřebitelem,<sup>35</sup> která stanoví, že soudy se musí v řízeních o zrušení zabývat přiměřeností rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách. Podle

autora však rozsah těchto povinností ve smyslu unijních standardů je překročen povinností zkoumat existenci důvodu podle § 31 písm. d) RozŘ, tj. v případech, kdy rozhodčí nálezu nebyl usnesen většinou rozhodců. Tento důvod totiž není opřen o žádná specifika ochrany spotřebitele. V zásadě totiž nelze nalézt potřebu speciální ochrany spotřebitele cestou aktivního postupu soudu nejen v případě důvodu podle § 31 písm. e) RozŘ, který mezi důvody *ex officio* zkoumané soudem zařazen nebyl, a podle písm. d) RozŘ (nálezu nebyl usnesen většinou rozhodců), který sem naopak podle Novelu RozŘ spadá. Zdá se, jako by došlo k chybě při formulaci věty, která byla Novelou RozŘ doplněna na závěr § 32 odst. 1 RozŘ, totiž k záměně důvodu pro zrušení dle § 31 písm. d)<sup>36</sup> RozŘ a podle § 31 písm. g)<sup>37</sup> RozŘ. Právě změna v § 32 odst. 1 RozŘ totiž zdůrazňuje zásadní rozdíl mezi rozhodčím řízením (resp. řízením o zrušení rozhodčího nálezu) ve spotřebitelských vztazích a u jiných než spotřebitelských smluv (tj. ve srovnání s obecnou úpravou). Tím totiž dochází k významnému zdůraznění autonomie stran a vázanosti soudu návrhem na zrušení. Tento aspekt je významnější, než by se zdálo. Dlouho se totiž vedla diskuse, zda případná absence objektivní arbitrability [§ 31 písm. a) RozŘ] opravňuje soud takovou situaci zohlednit *ex officio*, tj. i bez návrhu žalobce v řízeních o zrušení. Nelze nevidět, že k takovému pohledu jistá část odborné veřejnosti tendovala. Zvláštní úprava v § 32 odst. 1 věta druhá RozŘ ovšem nyní vede *à contrario* k závěru opačnému, tj. že v jiných než spotřebitelských vztazích je naopak soud striktně vázán návrhem a s výjimkou spotřebitelských smluv není oprávněn zohlednit důvody jiné, než které navrhovatel namítá, vč. absence objektivní arbitrability. Přitom není významné, že ustanovení § 33 RozŘ zůstalo v první větě nezměněno (Novela RozŘ připojila ještě druhou větu).

31 RozŘ - § 31 (cit.): „...rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje.“

32 RozŘ - § 31 (cit.): „...rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé,....“

33 Viz například Berdych, M. et Zwettlerová, I.: Náležitosti a forma rozhodčí doložky, Právní rozhledy, 2008, č. 24; Kyselovská, T.: Vybrané otázky arbitrability sporů a internet. COFOLA 2010, Spisy Právnické fakulty MU, sv. 374, Brno, 2010, str. 868-879; Palková, R.: Vybrané problémy rozhodcovské zmluvy, Justičná revue, 2009, č. 2, str. 225 a násl.; Sehnálek, D. et Gonsorčíková, M.: Online Arbitration: Problems with Cyberspace. In: Cyberspace 2003, Normative Framework. Sborník příspěvků z konference, MU, Brno 2004 aj.

34 Srov. podrobně Bělohlávek, A.: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení, C. H. Beck, Praha 2012; Bělohlávek, A.: Autonomy in B2C Arbitration: Is the European Model of Consumer Protection Really Adequate? CYArb, 2012, roč. 2, str. 17-42; Crha, M.: K některým otázkám arbitrability spotřebitelských sporů. COFOLA 2010, Spisy Právnické fakulty MU, sv. 374, Brno, 2010, str. 805-818; Nový, Z.: Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's Claro case. In: Cofola 2008, MU Brno, str. 76-89; Lisse, L.: Rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách a judikatura ESD, Právní fórum, 2010, č. 12, str. 581 a násl.; Svoboda, K.: Pohled české soudní praxe na rozhodčí nálezy týkající se práv ze spotřebitelské smlouvy, Obchodní právo, 2010, roč. 19, č. 11, str. 2-7 aj.

35 Například rozsudek ESD, sp. zn. C-168/05 z 26. října 2006 ve věci *Elisa María Mostaza Claro/Mostaza Claro v. Centro Móvil Milenium SL* a na něj navazující judikatura.

36 Rozhodčí nálezu nebyl usnesen většinou rozhodců.

37 Rozhodci nerespektovali při rozhodování věci zvláštní předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.



Nová úprava § 32 RozŘ však doznala široké změny ohledně odkladu vykonatelnosti nálezu. Podání návrhu na zrušení nálezu i nadále nemá odkladný účinek. **Odložení vykonatelnosti soudem je však nyní možné, nejen pokud by neprodlelou exekucí hrozila závažná újma, nýbrž i v případech, kdy lze usuzovat na důvodnost návrhu.** Jde tedy i o možnost předběžného hodnocení skutkových a právních otázek soudem, přičemž onu *důvodnost* je možno z procesního hlediska ztotožnit se situací, kdy taková důvodnost bude v návrhu *dosta- tečně osvědčena*. Ve spotřebitelských sporech případný odklad vykonatelnosti soud zkoumá i bez návrhu a nejpозději do sedmi dnů od návrhu rozhodne o případném odkladu vykonatelnosti (§ 32 odst. 3 RozŘ). Ačkoliv zákon o rozhodčím řízení v § 32 odst. 3 RozŘ nestanoví povinnost vydat i negativní rozhodnutí (odmítnutí odkladu), je zapotřebí, aby se soud vždy neprodleně po podání návrhu touto otázkou zabýval a v případě, že důvody pro odklad shledá jako osvědčené (*zjevné*), rozhodl o tom do sedmi dnů po zahájení řízení. Zákon tedy nestanoví speciální důvody pro odklad vykonatelnosti ve spotřebitelských sporech, stanoví pouze zvláštní postup a aktivní přístup soudu, pokud návrh na zrušení podává spotřebitel. Po dobu od podání návrhu na zrušení až do uplynutí uvedené sedmidenní lhůty je vykonatelnost *ex lege* suspendována. Vykonatelnost však není suspendována pro období od právní moci nálezu do podání návrhu na zrušení. Je proto na spotřebiteli, který se cítí být rozhodčím nálezem *poškozen*, aby návrh podal co nejdříve po jeho doručení. Tím je zdůrazněn i prvek odpovědnosti spotřebitele.

### V.3 DŮSLEDKY ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU

**Ve znění § 34 vyhlášeném ve Sbírce došlo ke zřejmé chybě, když je patrný nesoulad mezi odstavcem (1)<sup>38</sup> a odstavcem (2).<sup>39</sup>** Odstavec první se zabývá důsledky zrušení nálezu, pokud (i) spor není arbitrabilní [§ 31 písm. a) RozŘ], (ii) rozhodčí smlouva je neplatná, byla zrušena nebo se nevztahuje na předmět sporu [§ 31 písm. b) RozŘ]; (iii) rozhodčí smlouva se dotýká nálezu ve sporu ze spotřebitelské smlouvy, v němž bylo rozhodnuto v rozporu s předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem [§ 31 písm. g) RozŘ]; (iv) rozhodčí smlouva pro spotřebitelské spory neobsahuje

informace podle § 3 odst. 5 RozŘ (informační povinnost ve prospěch spotřebitele), nebo tyto informace jsou neúplné, nepřesné nebo nepravdivé [§ 31 písm. h) RozŘ]. V těchto případech [tj. při zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. a), b), g) nebo h) RozŘ] soud po zrušení nálezu pokračuje na návrh strany v jednání ve věci samé a meritorně rozhodne. Věc přitom již nelze projednat v rozhodčím řízení. Odstavec druhý § 34 RozŘ však důvody podle § 31 písm. g) a h) RozŘ ignoruje, když uvádí, že pokud soud zruší nále z jiného důvodu než [pouze] dle § 31 písm. a) a b) RozŘ, zůstává rozhodčí smlouva v platnosti. To je ovšem v rozporu s ustanovením odstavce prvního (jeho druhou větou), totiž že věc již v těchto případech nelze projednat v rozhodčím řízení. Přitom ze schváleného (publikovaného) znění *Novely RozŘ* vyplývá, že pro případ zrušení dle § 31 písm. h) RozŘ by rozhodčí smlouva takto zůstala v platnosti (dikce § 34 odst. 2 v rozporu s § 34 odst. 1 RozŘ). Jde o zjevnou chybu, která vznikla v legislativním procesu a byla známa od počátku projednávání vládního návrhu v PS PČR. Pro pochopení je zapotřebí objasnit klíčové okamžiky při schvalování předlohy. Vláda předložila sněmovně návrh 25. května 2011. V původním návrhu zněl § 34 RozŘ takto: „*V § 34 odst. 1 se slova „písm. a) nebo b)“ nahrazují slovy „písm. a), b), g) nebo h)“*“. Ústavněprávní výbor PS vydal 13. října 2011 usnesení, kterým doporučil § 34 RozŘ ve znění, v němž byl tento schválen a nakonec publikován ve Sbírce. Teprve při této příležitosti ústavněprávní výbor doporučil i doplnění nového odstavce (3) 4.<sup>40</sup>

Po diskusí výbor dne 5. října vyslovil s vládním návrhem zákona souhlas, přičemž v mezidobí předlohu komentoval i legislativní odbor Kanceláře PS. Ve druhém čtení byly podány pozměňovací návrhy, v nichž ovšem bylo obsaženo znění § 34 RozŘ dle doporučení ústavněprávního výboru. Pozměňovací návrhy, které byly v této fázi předloženy, se ovšem § 34 RozŘ netýkaly.<sup>41</sup> Novela RozŘ byla tedy s onou *zjevnou chybou* v § 34 odst. 2 RozŘ schválena a předána Senátu. Senát *chybu* záhy zjistil a formuloval pozměňovací návrhy, které se týkaly mj. právě § 34 odst. 2. Tato změna mohla nedostatek odstranit. Poslanecká sněmovna pozměňovací návrhy projednala, přitom je vhodné citovat ministra spravedlnosti, který vystoupil ve sněmovně 20. prosince 2012 za účelem obhajoby znění původně schváleného PS „... *doporučuji setrvat na původní... verzi... Nestejný pohled se Senátem máme také na změny, které Senát navrhl v článku 34 odst. 2 [RozŘ], kde rozšiřuje důvody, pro které má být v případě, že je zrušen rozhodčí nále z, neplatná i rozhodčí smlouva. Tím vás nechci obtěžovat, to je víceméně odborné stanovisko, odborná záležitost. My se nedomníváme, že chybí-li nějaká náležitost rozhodčí smlouvy, má být a priori neplatná. Je to v rozporu s filozofií absolutní neplatnosti kontraktu, jak je upravena v novém občanském zákoníku, kdy absolutní neplatnost má být užívána zcela výjimečně. V tomto směru by také neměla být důvodem pro neplatnost podle § 34 odst. 2. Stejně tak se to týká i druhého důvodu, o který byl rozšířen § 34 odst. 2.*“

Dlužno poznamenat, že problematika § 34 (§ 34 odst. 2) RozŘ není právně filozofickou otázkou a ani nesouvisí s koncepcí neplatnosti *právních jednání* podle NOZ, nýbrž

38 RozŘ - § 34 odst. 1 ve zveřejněném znění (cit.): „(1) Zruší-li soud rozhodčí nále z z důvodů uvedených v § 31 písm. a), b), g) nebo h), pokračuje k návrhu některé ze stran po právní moci rozsudku v jednání ve věci samé a tuto věc rozhodne. Věc již nelze projednat v rozhodčím řízení.“

39 RozŘ - § 34 odst. 2 ve zveřejněném znění (cit.): „(2) Zruší-li soud rozhodčí nále z z jiného důvodu, než je uveden v § 31 písm. a) a b), zůstává rozhodčí smlouva v platnosti. Nedohodnou-li se strany jinak, rozhodci zůčastnění na rozhodčím nález, který byl zrušen z důvodů uvedených v § 31 písm. c), jsou však z nového projednání a rozhodování vyloučeni. Nedohodnou-li se strany jinak, budou noví rozhodci jmenováni způsobem původně určeným v rozhodčí smlouvě nebo podpůrně podle ustanovení tohoto zákona.“

40 RozŘ - § 34 odst. 3 (cit.): „(3) Zruší-li soud rozhodčí nále z vydaný ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a v rozhodčím řízení vystupoval rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem, doručí soud ministerstvu stejnopis takového pravomocného rozhodnutí.“

41 Pozměňovací návrhy se týkaly výlučně § 1 odst. 2, § 4, § 35b odst. 1 písm. e) a doplněno bylo nové ustanovení § 35c RozŘ.

jde o věc prosté právní logiky, když účelem bylo zohlednit v důvodech pro zrušení speciální úpravu požadavků na rozhodčí smlouvy mezi spotřebiteli a podnikateli a na aplikaci hmotněprávních předpisů kogentního charakteru chránící spotřebitele. Zdá se totiž, že ministr spravedlnosti při odůvodnění koncepce § 34 odst. 2 RozŘ zaměnil § 34 odst. 2 RozŘ za § 32 odst. 1 RozŘ. Novela RozŘ totiž skutečně vyzdvihuje autonomii a dispozici s řízením o zrušení, když ze zvláštní úpravy § 32 odst. 1 věta druhá RozŘ (ve znění Novely RozŘ) je nutno jasně dovodit relativní neplatnost rozhodčí smlouvy, avšak s výjimkou rozhodčích smluv mezi podnikatelem a spotřebitelem. Obhajoba Novely RozŘ z úst ministra spravedlnosti se tak vlastně vůbec netýkala důvodů pro změnu § 34 odst. 2 RozŘ, když znění schválené PS obsahuje *zjevnou chybu*.

Tuto vcelku jednoduchou logiku, která svědčí o zřejmé formulační chybě, vyjádřil při *novém projednání* ve sněmovně exaktně senátor Jiří Dienstbier, který daný nedostatek shrnul jasně a korektně tak, že § 34 odst. 2 RozŘ ve schváleném znění vytváří „*problém kruhu*“. Ten se projevuje především ve vztahu k důvodu podle § 31 písm. h) RozŘ (absence náležitosti rozhodčí smlouvy mezi spotřebitelem a podnikatelem), který ostatně soud může zohlednit *ex officio*. Jde tedy o absolutní neplatnost rozhodčí smlouvy. Bez ohledu na to, zda bude provedena náprava popsáného vadného stavu (§ 34 odst. 2 RozŘ), která je představitelná jen další novelou, je z podstaty věci nutno dospět k závěru, že nejen v případech zrušení nálezu podle § 31 písm. a) a b) RozŘ, nýbrž i při zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve spotřebitelském sporu z důvodu podle § 31 písm. h) RozŘ není prostor pro to, aby byl spor znovu projednán v řízení před rozhodci. Senát PČR se pokusil předmětnou chybu sanovat, sněmovna to však odmítla a schválila původní návrh s chybou ve změnách formulovaných ústavněprávním výborem PS PČR.

V souvislosti s novým zněním § 34 RozŘ (postup po zrušení nálezu) je ovšem nutno upozornit na další významnou změnu, kterou Novela RozŘ přinesla a která může být méně zjevná. Jde však o změnu koncepční a o posun směrem k mezinárodním standardům (zejména ve smyslu Vzorového zákona UNCITRAL a mezinárodní praxe) a jde o posílení autonomie stran. **Zatímco RozŘ doposud vylučoval rozhodce, kteří vydali zrušený náleze, z nového projednání (pokud nebyl náleze zrušen pro nedostatek arbitrability, kdy bylo i doposud opakované projednání věci rozhodcem vyloučeno), poskytuje daná úprava stranám nově možnost dohodnout se na tom, že spor v těchto případech znovu projednají titíž rozhodci** (to neplatí, jen pokud byl náleze zrušen pro vyloučení rozhodce).

Důvody jsou pragmatické a praktické a mají značný význam. Původní rozhodci jsou totiž již s věcí podrobně obeznámeni a je přirozené, že při novém rozhodování zohlední i závěr obecného soudu judikovaný při zrušení jimi dříve vydaného nálezu. Kromě toho má tento postup dopad i na náklady řízení. Naproti tomu právě odpovědnost stran, kterou je nutno chápat jako rubovou stranu jejich autonomie a která je spojena s případnou dohodou či absencí dohody o tom, že věc znovu projednají stejní rozhodci, musí vést

k závěru o tom, že budou-li mít spor rozhodnout jiní rozhodci, musí si být strany vědomy mj. dalších nákladů, které budou spojeny s takovým projednáním novým *rozhodčím fórem*. Od jiných rozhodců lze jen stěží požadovat, aby se například vzdali nároku na odměnu za projednání (pro ně nové) věci. Je nutno také zdůraznit, že zákon hovoří o *novém* projednání, které u jiných rozhodců může vést ke zcela odlišným závěrům. Je možná škoda, že se zákonodárce neinspiroval osvědčenou mezinárodní praxí a výše citovaným Vzorovým zákonem UNCITRAL. Ten totiž vychází z toho, že v případech zrušení rozhodčího nálezu z důvodů jiných, než pro vyloučení některého z rozhodců (a samozřejmě i pro absenci arbitrability), věc automaticky projednají titíž rozhodci, kteří vydali zrušený rozhodčí náleze, ledaže by se strany dohodly jinak (opačný přístup, než stanoví Novela RozŘ).

Také v případě Novely RozŘ jde sice o pozitivní změnu, přesto však zřejmě o průlom nedostatečný, který spíše dává průchodnost situacím, kdy jedna strana vytváří překážky flexibilnímu projednání sporu. Vzorový zákon UNCITRAL a většina zemí tento standard recipujících jde však ještě dál. Tento tzv. standard UNCITRAL totiž předpokládá, že soud projednávající návrh na zrušení nálezu avizuje ještě před rozhodnutím o zrušení předběžné závěry rozhodčímu senátu a poskytne mu možnost, aby náleze *revokoval* a napravil nedostatky, které následně v řízení o zrušení zjistil soud. V praxi jde zejména o situace, kdy soud zjistí, že některé ze stran nebyla poskytnuta možnost se vyjádřit (věc projednat). Přitom právě znevýhodnění některého účastníka ohledně práva věc projednat [§ 31 písm. e) RozŘ] je procesní otázkou, kterou lze takto napravit, aniž by bylo nutno náleze rušit, tj. aniž by bylo nutno v řízení podle § 31 RozŘ meritorně rozhodnout a dávat tím prostor pro zdoluhavý instanční postup, kdy se věc může dostat do stavu způsobilého pro nové projednání třeba po řadě let. Popsaný postup se přitom v mezinárodní praxi podle standardů UNCITRAL často aplikuje i v případě rozhodnutí *ultra petita* či pokud náleze nebyl usnesen většinou rozhodců. Také v těchto případech je totiž případně znovuotevření projednání věci (tedy procesní *restitutio in integrum* z řízení o zrušení rozhodčího nálezu do fáze nalézacího řízení před rozhodci) velmi praktické. Tímto vzorem se však tuzemský zákonodárce nenechal inspirovat a v současnosti je případná úvaha tímto směrem výlučně úvahou *de lege ferenda*.

✿ Autor, advokát, rozhodce a vysokoškolský pedagog je prezidentem Světové asociace právníků (WJA).

# Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním



Mgr. et Mgr. DANA PRUDÍKOVÁ, Ph.D., Mgr. FRANTIŠEK KORBĚL, Ph.D.

## 1. ÚVOD

1. července 2012 tomu budou tři roky, kdy nabyla účinnosti **reforma doručování** provedená souhrnnou novelou OSŘ (zákon č. 7/2009 Sb.) a zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, nebo, chceme-li, „zákonem o datových schránkách“ (ZDS). Vedle radikálního zjednodušení právní úpravy, přenesení odpovědnosti za přebírání písemností na adresáta, omezení důvodů pro vyslovení neúčinnosti doručení či zavedení nového institutu vhození do schránky se reforma zaměřila i na zavedení nových způsobů doručování, které je zrychlily a zefektivnily. Jednou z hlavních novinek bylo zavedení zákonného pořadí způsobů doručování s **prioritou datové schránky**. V kombinaci se zákonem stanoveným výčtem povinných držitelů datové schránky šlo o úpravu revoluční, která o mnoho let předběhla pokusy o elektronizaci veřejné správy v jiných zemích.

I přes počáteční obavy z datových schránek se tento systém ujal a lze odhadovat, že jejich prostřednictvím bylo v mi-

nulém roce doručováno zhruba 40 % veškeré korespondence od soudů. To vše rychle, bezpečně, s automatickými doručenkami a z pohledu justice zdarma, neboť náklady informačního systému datových schránek (ISDS) hradí centrálně ministerstvo financí.

Elektronická forma komunikace bude výhodná i z pohledu postupného zavádění **elektronického spisu** v rámci justice, kdy v případě, že budou uživatelé komunikovat prostřednictvím datových schránek, odpadne nutnost převádět dokumenty z listinné do elektronické formy. Ani tyto vize nejsou dalekou budoucností, neboť od 1. ledna tohoto roku je na pěti soudech v České republice<sup>1</sup> testován v ostrém provozu originál elektronického soudního spisu (ESS) v agendě elektronického platebního rozkazu a listinný spis u nich od tohoto data přestal existovat. Dosavadní poznatky z provozu ESS vzbuzují značné naděje, neboť i konzervativní prostředí justice jej chválí a žádá rychlé rozšíření na další soudy a agendy. Ale o tom může být řeč v některém z dalších čísel Bulletinu. Předmětem tohoto článku jsou datové schránky jako takové, a zejména jejich využití při výkonu advokacie.

Bezprostředně po nabytí účinnosti zákonů č. 300/2008 a 7/2009 Sb. se povinnost používat pro doručování datovou schránku týkala všech orgánů veřejné moci a vybraných osob. Takto široký okruh uživatelů datových schránek měl za cíl realizovat elektronickou komunikaci v rozsahu, který by motivoval i další soukromé osoby k jejich zřízení jako komunikačního standardu. V rámci první skupiny subjektů, které musely mít obligatorně datovou schránku, byly zahrnuty rovněž soudy a státní zastupitelství, což ve spojení se soudními exekutory a notáři znamená, že justice se významnou měrou podílela a nadále podílí na rozšiřování „popularity“ datových schránek.

Nelze však nechat bez povšimnutí fakt, že významná skupina osob v rámci justice až doposud mít datovou schránku nemusela. Navzdory § 4 odst. 3 ZDS, podle kterého „*Datovou schránku podnikající fyzické osoby zřídí ministerstvo bezplatně advokátu, daňovému poradci a insolvenčnímu správci bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonnem stanovené evidence.*“, si advokáti (a též daňoví poradci) vyjednali při přípravě zákonné úpravy výjimku, že povinnost mít datovou schránku jim vznikne až po uplynutí tříletého přechodného období.<sup>2</sup> Do té doby si mohl datovou schránku zřídit advokát fakultativně. Vzhledem k tomu, že datum, kdy každý advokát bude povinným držitelem datové schránky, bylo stanoveno na 1. 7. 2012,<sup>3</sup> dovolujeme si tímto textem

1 Okresní soudy v Ostravě, Hradci Králové, Jablonci nad Nisou, Obvodní soud pro Prahu 9 a Krajský soud v Plzni. Od polololetí k tomu přibude dalších 24 soudů ve všech krajích a do konce roku, pokud vše půjde podle plánu, všechny.

2 Pro úplnost dodáváme, že právní úprava se vzhledem k § 35n odst. 1 zákona o advokacii použije i na usazeného evropského advokáta, neboť zákon o advokacii pak žádnou výjimku pro evropského usazeného advokáta ve vztahu k datovým schránkám neobsahuje.

3 To bylo určitou dobu sporné, neboť formulace přechodného ustanovení § 31 odst. 3 ZDS o tom, že *Ministerstvo zřídí advokátu a daňovému poradci datovou schránku podnikající fyzické osoby prvním dnem prvního kalendářního měsíce třetího roku po dni nabytí účinnosti tohoto zákona*, nabízí celou řadu výkladových alternativ o datu, které vlastně zákonodárce myslél.



navázat na náš předchozí článek uveřejněný v Bulletinu advokacie<sup>4</sup> o doručování obecně s tím, že tentokrát by se naše pozornost zaměřila především na datové schránky. Shrňme ve stručnosti právní úpravu a budeme se věnovat zejména praktickým obtížím a výkladovým otázkám, které jsme za dobu fungování datových schránek v justici zaznamenali.<sup>5</sup>

## 2. DATOVÁ SCHRÁNKA

**Datová schránka je definována jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci a k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci [§ 2 odst. 1 písm. a), b) ZDS].** Novela ZDS provedená zákonem č. 190/2009 Sb. kromě toho doplnila i komerční využití datových schránek mezi soukromými osobami navzájem [§ 2 odst. 1 písm. c) ZDS]. Datová schránka je určitý virtuální prostor, který je přiřazen určitému subjektu (uživateli) a který umožňuje komunikovat elektronické dokumenty do jiných datových schránek. Tyto dokumenty, nazývané datové zprávy (§ 19 ZDS), je možno prostřednictvím datové schránky odesílat, přijímat a provádět s nimi i další operace, které jsou obdobné těm, co uživatelé znají od poskytovatelů e-mailu.<sup>6</sup>

Nicméně systém datových schránek není totožný s klasickým e-mailem. **Jedná se o autonomní, zabezpečený a státem garantovaný systém, který umožňuje pouze vnitřní komunikaci mezi jednotlivými datovými schránkami navzájem.** Do datové schránky tak nelze zaslat ani z ní odeslat e-mail nebo jinou formu souboru, nýbrž pouze datovou zprávu z jedné datové schránky do druhé. To samozřejmě nebrání tomu, aby se prostřednictvím datové zprávy doručil e-mail uložený v souboru jako příloha.<sup>7</sup> Rovněž to nebrání tomu, aby s datovou schránkou spolupracoval tzv. „poštovní klient“, tj. program pro zpracování e-mailů, který má téměř každý uživatel nainstalován ve svém počítači, jako je například Microsoft Outlook, Microsoft Outlook Express, Mozilla Thunderbird, Opera Mail, IBM Lotus Notes aj. Pro schopnost těchto poštovních klientů, které jsou vytvořeny primárně pro práci s e-maily, pracovat též s datovými zprávami ISDS, je třeba nainstalovat do počítače příslušné softwarové doplňky.<sup>8</sup>

**Datové schránky se dle své využitelnosti i odlišných funkcionalit dělí na:**

- a) datové schránky orgánů veřejné moci** (mezi ně se počítají i datové schránky notářů, soudních exekutorů a územních samosprávných celků) a
- b) datové schránky osob** (zákon rozlišuje datové schránky fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob). Tyto datové schránky mohou v závislosti na jejich právním zakotvení a obligatornosti jejich zřizování jednotlivými subjekty fakticky fungovat jako datové schránky:
  - fyzických osob (dobrovolná),
  - podnikajících fyzických osob (dobrovolná),
  - advokátů, daňových poradců (povinná od 1. 7. 2012),
  - insolvenčních správců (povinná od 1. 7. 2009),
  - právnických osob zřízených zákonem, právnických osob zapsaných v obchodním rejstříku a organizačních složek podniku zahraniční

právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku (povinná od 1. 7. 2009),

- ostatních právnických osob (dobrovolná).

## 3. POVINNOST MÍT DATOVOU SCHRÁNKU

Zákon o datových schránkách vychází z koncepce selektivní povinnosti mít datovou schránku. Přestože při pracích na návrhu zákona byla zvažována i možnost povinného zřízení datové schránky všem orgánům a osobám bez dalšího, nakonec byl zvolen opatrnější přístup. Povinnost mít datovou schránku byla stanovena všem orgánům veřejné moci a vybraným osobám (viz výše). Všem povinným držitelům zřizuje datovou schránku ministerstvo vnitra i bez návrhu bezodkladně poté, co se o jejich existenci dozví. Správci jednotlivých registrů mají zákonem stanovenou informační povinnost vůči ministerstvu vnitra (soudy vedoucí obchodní rejstřík, ministerstvo spravedlnosti a příslušné stavovské komory).

Co se týká **advokátů**, ti si mohou do 1. 7. 2012 zřizovat datovou schránku dobrovolně. V takovém případě jim ministerstvo vnitra zřídí datovou schránku běžné podnikající fyzické osoby, bez výslovné specifikace, že jde o advokáta. O dobrovolné zřízení datové schránky osoby si mohou požádat i všechny ostatní fyzické a právnické osoby a ministerstvo vnitra je povinno jim datovou schránku do tří pracovních dnů zřídit.<sup>9</sup> Osoby, kterým je schránka zřízena na dobrovolnou žádost, mají právo kdykoli požádat o její znepřístupnění, a vrátit se tak zpět k listinným způsobům komunikace. Právo požádat o znepřístupnění datové schránky pochopitelně nemají subjekty, které jí mají zřízeny povinně. I pro dobrovolné uživatele je však stanoveno organizační omezení, a sice byla-li datová schránka na žádost znepřístupněna dvakrát za poslední rok, lze ji zpřístupnit nejdříve uplynutím jednoho roku od jejího posledního znepřístupnění.

4 Korběl, F., Prudíková D.: Nové instituty a postupy při doručování listinných zásilek, Bulletin advokacie, č. 4/2010, str. 19-26.

5 Při ministerstvu spravedlnosti působí společná výkladová skupina ministerstev vnitra a spravedlnosti k datovým schránkám. Podněty jí lze adresovat na e-mail legislativního odboru: ol@msp.justice.cz.

6 Systém datových schránek je pro uživatele přístupný primárně z internetového (webového) rozhraní [www.mojedatovaschranka.cz](http://www.mojedatovaschranka.cz). Po přihlášení se uživatelé jménem a heslem, případně vyššími bezpečnostními prvky do jeho datové schránky naběhne zobrazení nové příchodích datových zpráv. Poté si uživatel může přepínat mezi šesti základními menu – vytvoření nové zprávy, případně nové poštovní zprávy (to je placená soukromoprávní korespondence), složky doručených a odeslaných zpráv, ověření datové zprávy a nastavení prostředí. Systém umožňuje zadat notifikaci nové příchodích zpráv prostřednictvím SMS na zvolený mobilní telefon (pokud má telefon aktivovanou službu premium SMS), případně na zvolený e-mail, stejně jako další běžné funkce typu vytvoření odpovědi, vytištění či uložení zprávy či její přílohy do souboru. Nad rámec běžného e-mailu jsou dotaženy informace o dodání a doručení zprávy. Zpracována je též funkce odeslání dokumentu ke konverzi do listinné formy, kterou uživateli poté provede na základě přiděleného čísla kterýkoli CzechPoint.

7 Přípustné formáty příloh stanoví vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. Přípustné jsou v zásadě všechny běžné textové a obrazové formáty jako PDF, TXT, DOC(X), ODT, RTF, XML, PPT(X), HTM(L), XLS(X), JPG, TIF(F), PNG aj.

8 Například pro rozšířený Outlook jde o doplněk nabízený zdarma společností Microsoft/Autocont, který lze stáhnout na adrese <http://www.microsoft.com/cze/datoveschranky/default.aspx>.

9 Žádost o zřízení dobrovolné datové schránky se podává na kterémkoliv kontaktním místě veřejné správy, tzv. CZECH POINTU. Nejjednodušší to je na pobočce České pošty. Žadatelé postačí občanský průkaz. Podání žádosti je bezplatné. Zvolit lze zaslání přístupových údajů ke zřízené datové schránce poštou či na e-mailovou adresu.



Od 1. 7. 2012 advokáti budou muset mít datovou schránku povinně. O splnění této povinnosti se však nemusí nijak starat. Advokátům, kteří datovou schránku dosud nemají, ji zřídí ministerstvo vnitra bez dalšího 1. července 2012 a zároveň jim přístupové údaje do místa sídla advokáta do vlastních rukou (na adresu uvedenou v seznamu vedeném ČAK). Pokud advokát nepřevzme obálku s přístupovými údaji, znamená to, že se tím vyhne povinnosti komunikovat prostřednictvím datové schránky. Vzhledem k tomu, že ZDS v § 31 odst. 3 říká, že „Ministerstvo zřídí advokátu a daňovému poradci datovou schránku podnikající fyzické osoby...“, ministerstvo má povinnost schránku zpřístupnit i přesto, že nedošlo k vyzvednutí přístupových údajů a zásilka je uložena na poště. Proto je v zájmu každého advokáta začít užívat svou datovou schránku, protože po jejím zřízení mu budou soudy a další orgány veřejné moci doručovat pí-

semnosti právě tam. „Ten, kdo má zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, má právo očekávat, že mu soud bude veškerá rozhodnutí, předvolání a jiné listiny doručovat v elektronické podobě do datové schránky. Tímto způsobem se nedoručuje jen tehdy, byly-li listiny doručeny při jednání nebo při jiném úkonu soudu...“<sup>10</sup>

Advokátům, kteří již mají datovou schránku podnikající fyzické osoby, tato zůstane, včetně obsahu a přístupových údajů, ale ministerstvo vnitra ji automaticky změní na datovou schránku se specifickým příznakem, že jde o datovou schránku advokáta. To významně zlepšuje přesnost doručování ze strany orgánů veřejné moci, neboť budou moci přesně určit, že jde o datovou schránku advokáta a jejího držitele budou moci identifikovat údaji dle seznamu advokátů.<sup>11</sup>

Advokátům, kteří mají datovou schránku fyzické osoby (občana), tato zůstane beze změny, neboť se netýká výkonu advokacie.

#### 4. POVINNOST UŽÍVAT DATOVOU SCHRÁNKU

Existence datové schránky ještě nutně neimplikuje povinnost komunikovat pouze jejím prostřednictvím, resp. toto se liší u schránek orgánů veřejné moci a schránek osob. Orgány veřejné moci jsou povinny se všemi uživateli datových schránek komunikovat obousměrně jejich prostřednictvím, tj. jsou povinny přijímat i odesílat písemnosti datovými schránkami.

Osoby, které mají zřízenou datovou schránku osob, jsou sice povinny přijímat datové zprávy ze schránek orgánů veřejné moci (resp. povinny stricto sensu nejsou, ale nesou za doručení odpovědnost, neboť vůči nim nastávají účinky doručení fikcí, nepřihlásí-li se do datové schránky během deseti dnů od dodání zásilky).<sup>12</sup> Datová schránka se chová jako tzv. **povinná doručovací adresa**. Účinky náhradního doručení nastávají bez ohledu na to, zda se na ní adresát zdržuje, resp. zda ji vybírá (viz dále, kap. 9). To platí i tehdy, pokud je datová schránka zřízena na základě žádosti jako dobrovolná.

Pokud jde o využití datové schránky **pro účely podání** orgánů veřejné moci ze strany soukromých osob, toto povinné není, jde pouze o možnost (jednu z možností). Soukromé osoby mohou činit podání nadále libovolným způsobem (datovou zprávou, e-mailem, faxem, listinnou zásilkou nebo osobním podáním do podatelny či do protokolu).

#### 5. VÍCE DATOVÝCH SCHRÁNEK JEDNÉ OSOBY

V souvislosti s rozlišením druhů datových schránek vzniká častá otázka, zda jedna a táž osoba může mít více datových schránek.<sup>13</sup> U schránek osob nebylo o takové možnosti nikdy pochyb, neboť ZDS umožňoval již od původního znění, aby si podnikající fyzické osoby zřídily právě jednu datovou schránku podnikající fyzické osoby, aniž by tím jakkoli omezoval právo takové osoby zřídit si schránku občana (srov. § 3 odst. 2 a § 4 odst. 2 ZDS). Totéž platí u advokátů, daňových poradců a insolvenčních správců, kteří též mají či budou mít jednu datovou schránku osoby povinně pro výkon své profese a druhou datovou schránku osoby si mohou nechat zřídit jako občané (§ 4 odst. 3 ZDS).<sup>14</sup> Vedle toho bylo umožněno

10 § 45 a násl. OSŘ. Srov. komentář Drápal, Bureš: Občanský soudní řád, C. H. Beck, 2009 str. 316 an.

11 ISDS využívá údaje seznamu advokátů automaticky, proto se v něm projevují i změny zapsaných údajů, aniž by bylo třeba se o to starat.

12 Termín „doručení“ v zákoně č. 300/2008 Sb. je třeba vykládat jako procesní doručování podle procesních předpisů (OSŘ, SpŘ aj.). Pouze v těchto případech platí povinnost, aby orgány moci veřejné doručovaly prostřednictvím datových schránek. V ostatních případech (při soukromoprávních úkonech, neprocesní korespondenci apod.) sice mohou datové schránky využít také, ale nejde o povinnost.

13 K tomu srov. Mates, P., Smejkal, V.: Možnosti elektronické komunikace s orgány veřejné moci, Právní rozhledy č. 13/2009, str. 463. Autoři správně dovozují, že fyzické osoby mohou mít jednak schránku fyzické osoby, jednak, pokud podnikají, i datovou schránku podnikající fyzické osoby. U orgánů veřejné moci je však jejich text neaktuální, neboť novelou ZDS provedenou zákonem č. 190/2009 Sb. bylo umožněno zřízovat více datových schránek i jim (§ 6 odst. 2 ZDS, v platném znění). Obdobně to platí i pro datové schránky orgánů územních samosprávních celků (§ 7 odst. 2 ZDS, v platném znění).

14 U notářů a soudních exekutorů, kteří mají pro výkon své profese datovou schránku orgánu veřejné moci, sice není výslovná úprava, ale to nic nemění na tom, že i oni jsou fyzickými osobami a mohou si nechat zřídit též jednu datovou schránku osob pro své soukromé účely, což je i výklad zastávaný ministerstvem vnitra a spravedlnosti.

rozšíření datové schránky osoby o funkce datové schránky orgánu veřejné moci, pokud daná fyzická či právnická osoba vykonává působnost v oblasti veřejné správy (nový § 5a ZDS). Z výše uvedeného vyplývá, že datová schránka odpovídá předmětu činnosti, tj. „**kolik činností vykonáváš, tolik datových schránek máš**“. V praxi tedy může mít jedna osoba jak datovou schránku advokáta, tak datovou schránku insolvenčního správce, tak datovou schránku občana.

Pro účely doručování z toho vyplývá, že předpokladem nepochybnitelného výsledku musí být nejen správná volba způsobu doručování, ale v případě doručování prostřednictvím datových schránek též volba správné osoby a adresy (schránky) adresáta. **Má-li být doručováno advokátovi jako zástupci účastníka řízení, je třeba, aby bylo doručováno přímo do datové schránky advokáta, a nikoli např. do jeho jiné datové schránky jako občana, podnikatele či insolvenčního správce, a již vůbec ne do datové schránky advokátní obchodní společnosti, která je datovou schránkou jiné osoby.**<sup>15</sup> Pokud je doručeno do nesprávné datové schránky či datové schránky jiné osoby, platí princip materiálního doručení, pokud adresát zásilku i přes vadu obdržel (viz dále, kap. 7).

Více datových schránek mohou mít i orgány veřejné moci pro své organizační složky (§ 6 odst. 2 ZDS). Otázkou, do které datové schránky se má v takovém případě činit podání, se zabývala společná výkladová skupina ministerstev spravedlnosti a vnitra.<sup>16</sup> Vzhledem k tomu, že ZDS nerozlišuje datové schránky hlavní a vedlejší, ani nijak neřeší vzájemný vztah mezi více datovými schránkami, došlo se k závěru, že nemůže jít k tíži soukromé osoby, že pro podání nezvolila datovou schránku dle přání orgánu veřejné moci. Orgán veřejné moci je povinen přijímat a vyřizovat podání do kterékoliv z nich. Správné přidělení podání je jeho vnitřním problémem organizace práce.

## 6. VÍCE OSOB V JEDNÉ DATOVÉ SCHRÁNCE

Podle § 8 ZDS je osobou oprávněnou k přístupu do datové schránky nejen ten, pro koho byla zřízena (držitel), ale též další osoby, které k tomu držitel pověřil. Rozsah pověření může být různý a volí jej sám držitel přímo v nastavení své datové schránky. Rozsah pověření může zahrnovat od prostého vstupu do datové schránky s možností číst pouze seznamy zpráv, přes přístup k různým datovým zprávám až po možnost odesílání zpráv.

Pověřené osobě zašle ministerstvo vnitra samostatné přístupové údaje odlišné od držitele datové schránky. Díky tomu ISDS pozná a eviduje, kdo konkrétně se do datové schránky přihlásil, co v ní v rámci jeho oprávnění činit může a co přesně v ní učinil. **Pověřením se stane pověřená osoba schopna činit právně závazné úkony prostřednictvím datové schránky ve stanoveném rozsahu za toho, kdo ji pověřil, a to jak při odesílání datových zpráv, tak i ve způsobení účinků doručení.**

Podle § 17 odst. 3 ZDS platí, že dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Pokud se shoduje rozsah oprávnění pověřené osoby s charakterem konkrétní datové zprávy (např. příznakem „do vlastních rukou ad-

resáta“), pak pouhým přihlášením se této osoby do datové schránky nastanou účinky doručení vůči držiteli.<sup>17</sup> Naopak, pokud by pověřená osoba měla např. jen nejnižší oprávnění ke vstupu do datové schránky bez možnosti číst datové zprávy, dokáže zjistit základní údaje o dodaných zprávách v datové schránce držitele, ale účinky doručení nezpůsobí.

## 7. VADY V DORUČOVÁNÍ

Ani přes sjednocení a zjednodušení doručovacích postupů nelze vyloučit výskyt vad v doručování daných zejména lidským prvkem v orgánech veřejné moci. Formální vadou v doručování je jakékoli nedodržení zákonem stanovených pravidel doručování, neboť jde o kogentní pravidla stanovená předpisy veřejného práva. Vady se mohou vyskytnout ve volbě způsobu doručování (např. adresátovi bylo doručováno v listinné podobě, ačkoli mu mělo být doručováno do datové schránky<sup>18</sup>), adresy pro doručování (např. adresátovi bylo doručováno na adresu trvalého pobytu, přestože zvolil jinou adresu pro doručování), osoby, již se doručuje (např. bylo doručováno přímo účastníkovi řízení, zatímco mělo být doručováno jeho zástupci)<sup>19</sup> apod. Totéž platí i v případě doručování do vadné datové schránky adresáta ve shora uvedených případech, kdy má zřízeno více datových schránek.

Ve všech těchto případech platí **pravidlo materiality**. Pokud adresát zásilku fakticky obdržel, považuje se za doručenu bez ohledu na vady postupu, nemá-li forma zvítězit nad materiálním účelem doručování. **Pokud adresát zásilku v důsledku vadného doručování fakticky neobdržel, doručena není a nemůže být doručena ani fikci náhradního doručení uplynutím doby deseti dnů od uložení zásilky na poště či v datové schránce.** Tento výklad zohledňuje účel doručování písemností, kterým je jak efektivita systému a zamezení obstrukcím, tak i ochrana legitimního očekávání osob a faktické seznámení se adresáta s doručovanou písemností.

- 15 Otázkou doručování do jiné datové schránky je nutné posuzovat s ohledem na samotný institut datové schránky. Na tento institut je někdy chybně nahlíženo jako na institut doručování na adresu osoby. Je nepochybné, že při doručování na adresu dané osoby mohou nastat situace, kdy osoba nemusí být na dané adrese přítomna, a v případě, že tuto skutečnost předem zná, může nechat písemnost doručit na adresu jinou, na které si ji pak osobně převezme. V případě datových schránek však k takovéto situaci dojít nemůže. Nejen, že má daná osoba možnost se s danou písemností seznámit odkudkoliv, kde má přístup k internetu, navíc může využít zpřístupnění datové schránky dalším osobám, které ji pak mohou o příchozí datové zprávě informovat. Obecně tak není žádného důvodu, aby k volbě jiné datové schránky pro doručování docházelo. Současně je pak třeba zdůraznit, že datová schránka má povahu osobní. Každý subjekt má zcela specifickou vlastní datovou schránku, ačkoli mnohdy může jít o stejnou fyzickou osobu (jedna osoba může být jak advokátem, nepodnikajícím fyzickou osobou, insolvenčním správcem či jednatelem obchodní společnosti) a i tehdy je třeba striktně odlišovat, do které datové schránky má být doručováno. S ohledem na výše uvedené je tedy nepochybné, že osoby nemají možnost volby doručování do jiné datové schránky, ani do datové schránky jiné osoby.
- 16 Konkrétně se jednalo o nový Úřad práce nahrazující dosavadních 77 samostatných úřadů práce. Více datových schránek pro své organizační složky v regionech má i ČSSZ, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Probační a mediační služba aj.
- 17 Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11.
- 18 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 1 As 90/2010.
- 19 Srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu z 12. 6. 2007, sp. zn. 1 Afs 39/2006.



Možné praktické situace lze shrnout takto:

1. Správné doručování + adresát převzal = DORUČENO
2. Správné doručování + adresát nepřevzal = DORUČENO (fikci)
3. Vada v doručování + adresát převzal = DORUČENO
4. Vada v doručování + adresát nepřevzal = NEDORUČENO

Pokud se orgán veřejné moci, který zásilku doručoval, domnívá, že vadně doručovaná zásilka byla doručena fikcí (zejména proto, že si vady v doručování není vědom), je nutno jej na vadu upozornit a vyzvat jej, aby doručil znovu a řádně, případně problém řešit procesně v rámci opravných prostředků nebo podáním návrhu na vyslovení neúčinnosti doručení (§ 50d OSŘ).

## 8. PODÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM DATOVÉ SCHRÁNKY

Všechny osoby mají možnost, pokud mají zpřístupněnou datovou schránku a umožňuje-li to povaha dokumentu, provádět úkony vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky. Jde o právo, nikoli povinnost. Soukromé osoby včetně advokátů mohou činit podání i jakýmkoliv jiným z dosavadních způsobů podle vlastní volby (např. elektronicky e-mailem s elektronickým podpisem, v listinné podobě poštou nebo osobním podáním). Podání prostřednictvím datové schránky jsou považována za originál a orgán veřejné moci je povinen je přijímat a akceptovat s právními účinky řádného podání. Uvedené vyplývá z § 2 odst. 1 písm. b) a § 18 ZDS, jež jsou zvláštní vůči právním úpravám podání, aniž by to muselo být v jednotlivých procesních předpisech zmiňováno. Podání učiněné prostřednictvím datové zprávy v systému datových schránek nebude v žádném případě doplňováno dle § 42 odst. 3 OSŘ, a to ani z hlediska formy a přítomnosti podpisu, ani z hlediska potřebného počtu stejnopisů.<sup>20</sup>

V § 18 odst. 2 ZDS se stanoví, že takové podání má stejné účinky, jako by bylo učiněno písemně a podepsáno, přestože podepsáno nebude, resp. nemusí být. Je nám známo, že Česká advokátní komora vyzývá k opatrnosti, když v Bulletinu advokacie č. 11/2011 zveřejnila informaci, že pokud advokát chce posílat dokument prostřednictvím datové schránky, musí jej podepsat uznávaným elektronickým podpisem. Dle vyjádření ČAK se tak „snaží předejít problémům, které nastanou ve chvíli, kdy bude povinnost všech majitelů datových schránek dokumenty podepisovat uznávaným elektronickým podpisem“.<sup>21</sup>

Faktem ale je, že ministerstvo nic takového neplánuje. Elektronické dokumenty zaslané prostřednictvím datové schrán-

ky jsou totiž již nyní jednoznačně identifikovatelné, neboť konkrétní datovou zprávu může odeslat pouze konkrétní osoba, jejíž identifikaci zajišťují její přístupové údaje k datové schránce (jméno a heslo, případně i vyšší prvky bezpečnosti vydané na žádost, např. externí certifikát), které zůstávají součástí ISDS a lze jimi identitu odesílatele i veškeré jeho úkony provedené v prostřednictvím datové schránky kdykoli zpětně prokázat. ISDS je informační systém veřejné správy (§ 14 odst. 1 ZDS), a informace v něm obsažené proto mají charakter skutečností známých soudu z jeho činnosti, které není třeba prokazovat účastníky ve smyslu § 121 OSŘ.<sup>22</sup> Každá zpráva odeslaná systémem datových schránek je automaticky označena časovým razítkem, čímž je zřejmé, kdy byla vytvořena a zafixována z hlediska svého vzniku a obsahu. V případě uložení celé datové zprávy, tj. včetně její „obálky“ ve formátu .ZFO, lze kdykoliv v budoucnu ověřit, že jde o datovou zprávu odeslanou v ISDS z konkrétní datové schránky. Elektronický podpis tudíž není povinnou náležitostí datové zprávy.<sup>23</sup> To však neplatí, pokud má být v datové zprávě obsažen samostatný dokument, např. dohoda či jiný hmotněprávní úkon, který musí být podepsán více účastníky nebo více osobami jednajícími za právnickou osobu podle hmotného práva,<sup>24</sup> anebo akt orgánu veřejné moci, který musí být podepsán podle procesních předpisů.<sup>25</sup>

Nejde však pouze o samotné podání. Zákon o datových schránkách obsahuje významné ustanovení, které se jako speciální použije i na přílohy podání, a to § 22 odst. 3, podle něž má-li být podle jiného právního předpisu předložen dokument v listinné podobě správnímu orgánu, nebo soudu anebo jinému státnímu orgánu, zejména aby byl užit jako podklad pro vydání rozhodnutí, je tato povinnost splněna předložením jeho výstupu (tj. dokumentu, který vznikl provedením konverze). Podle tohoto ustanovení lze zaslat elektronicky konvertovanou verzi písemnosti všude tam, kde dosud bylo nutno předkládat její listinný originál. Citované ustanovení se netýká pouze provádění úkonů prostřednictvím datové schránky, ale platí obecně i pro podání učiněná e-mailem, příp. doručená v datové podobě soudu na fyzickém nosiči dat.

U provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci dle § 18 ZDS se na rozdíl od doručování osobám dle § 17 ZDS nerozlišují okamžik „dodání“ a „doručení“ zprávy (viz dále). Vychází se zde z toho, že stát, který se rozhodl datové schránky zákonem zřídít, ale i ostatní orgány veřejné moci musí být schopny reagovat objektivně na dodání zprávy do datové schránky, a proto okamžik doručení nastává již okamžikem dodání. Obdobně judikoval i Nejvyšší správní soud (9 Afs 28/2010): *Podání prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci (§ 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů) je učiněno okamžikem dodání datové zprávy do schránky orgánu veřejné moci... Účastníkům řízení, vůči nimž je orgán veřejné moci ve vrchnostenském postavení, není možné přičíst k tíži jeho nečinnost, která by mohla mít za následek uběhnutí lhůty k učinění nějakého procesního úkonu. Proto nelze připustit, aby účinky doručení nastaly až poté, co se do systému datových schránek přihlásí osoba, která má přístup k dodanému dokumentu nebo marným uplynutím 10 dnů. Takový postup je vyloučený i s ohledem na právní jistotu účastníků řízení.*

20 Ostatně fakt, že elektronická podání se činí pouze jediným stejnopisem, stanovila bez větší pozornosti justice v § 42 odst. 5 již malá novela OSŘ č. 123/2008 Sb., kterou byl s účinností od 1. 7. 2008 zaveden do civilního procesu elektronický platební rozkaz. Tamtéž bylo stanoveno, že i všechny přílohy lze podat elektronicky (§ 42 odst. 4 in fine OSŘ). Totéž je uvedeno i v kancelářském řádu pro okresní a krajské soudy.

21 Viz vyjádření ČAK dostupné na <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7869>.

22 Srov. náleze Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. II.ÚS 3518/11.

23 Srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012, sp. zn. 8 As 89/2011.

24 To však neplatí v procesním právu, kde za právnickou osobu jedná zásadně jen jedna fyzická osoba, bez ohledu na způsob jednání statutárního orgánu dle hmotného práva (srov. § 21 OSŘ či § 30 odst. 2 SpŘ).

25 Např. § 40b odst. 3 OSŘ, § 69 odst. 3 SpŘ aj.

Tento závěr je nepochybně správný, neboť směřuje k právní jistotě osob, které podání činí a které po jeho dodání do datové schránky orgánu veřejné moci nemají žádné další dispozice, jak doručení ovlivnit.<sup>26</sup> **Osoby činící podání prostřednictvím datové schránky tedy splní své procesní lhůty již pouhým dodáním do datové schránky orgánu veřejné moci (o čemž jim systém s odezvou v řádu sekund vygeneruje potvrzení).** Z tohoto pohledu není rozhodné, kdy konkrétně se pak orgán veřejné moci nebo jeho spisová služba přihlásí do datové schránky, kdy jí vybere, seznámí se s obsahem zprávy apod. Nicméně měl by tak učinit co nejdříve, protože okamžik doručení dodáním do schránky zakládá počátek běhu lhůt pro jeho navazující úkony, k nimž je dle jiných zákonů povinen.<sup>27</sup> Vybírá-li orgán veřejné moci datovou schránku pomocí spisové služby, bude interval automatického zjišťování nově doručovaných zpráv nastaven obvykle s krátkou periodicitou.

V justici systém funguje tak, že se do datových schránek všech složek resortu (soudy, státní zastupitelství, PMS) přihlašuje periodicky cca po půl hodině centrální spisová služba, která stahuje datové zprávy, ukládá je v centrálním zabezpečeném úložišti elektronických originálů a předává je na lokální elektronické podatelny příslušných složek (stejně je to i s e-maily a webovými formulářovými podáními jako např. elektronický platební rozkaz). Tam se ukládají do provozního informačního systému daného soudu či státního zastupitelství (ISAS, ISYZ, ISVKS aj.), vytisknou se a uloží do spisu.<sup>28</sup>

Dalším účastníkům se pak rozepisuje dle způsobu doručování buď elektronická verze uložená v provozním systému soudu, nebo listinná verze, nicméně u té se bude jednat o obyčejnou kopii, resp. tisk, tj. nekonvertovanou verzi daného dokumentu (stejně jako i dnes obvykle postačuje zaslat dalším účast-

níkům kopii). Pravost dokumentu, bude-li zpochybňována, bude dále ověřována v průběhu řízení.

## 9. DORUČENÍ PROSTŘEDNICTVÍM DATOVÉ SCHRÁNKY

Zákon o datových schránkách je zvláštní normou nejen pro činění podání soudům a dalším orgánům veřejné moci, ale i pro účely doručování.<sup>29</sup> Pokud nelze doručit při jednání či pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou, soudy a další orgány veřejné moci doručují povinně prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Adresou pro doručování je zde adresa datové schránky evidovaná podle zvláštního právního předpisu.<sup>30</sup> Tento způsob doručování nelze nahradit dalšími uvedenými způsoby ani na výslovnou žádost účastníka.<sup>31</sup> Při doručování do datové schránky není relevantní, zda jí adresát vybírá. Pokud si adresát zásilku nevyzvedne, dojde uplynutím desátého dne k tzv. fikci náhradního doručení. To samozřejmě neplatí v případech, kdy je náhradní doručení vyloučeno.<sup>32</sup> Prakticky tato ustanovení znamenají, že vzhledem k prioritě doručování datových zpráv musí soud před každým odesláním písemnosti ověřit, zda adresát má zřízenou datovou schránku, teprve posléze může přistoupit k dalším způsobům doručování.

**Orgány veřejné moci doručují prostřednictvím datové schránky, pokud to umožňuje povaha dokumentu.** Povaha písemného dokumentu obvykle umožňuje doručení prostřednictvím datové schránky, výjimkou jsou např. celé spisy, pokud jsou doposud vedeny v listinné podobě.<sup>33</sup> Výjimkou

26 Srov. název Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 750/06, kde byl dovozen obdobný závěr i pro podání učiněná prostřednictvím e-mailu, či název Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3518/2011 stran datových schránek.

27 Tato situace je kritická zejm. u předběžných opatření dle § 76a, 76b OSŘ s lhůtou pro rozhodnutí v trvání 24, resp. 48 hodin a ve vazebních věcech. Ve správním právu takto krátké lhůty nejsou, patrně nejkratší třídní lhůta je pro případné rozhodnutí o zákazu shromáždění dle § 11 zákona č. 84/1990 Sb.

28 V tomto kontextu bylo též uvažováno, zda pro založení vytištěné datové zprávy do stávajícího listinného spisu je třeba dokumenty přijaté prostřednictvím datové schránky konvertovat ve smyslu § 22 ZDS. Po dohodě s představiteli justice se došlo k závěru, že konverze dokumentů do spisu není obecně nutná, pokud existují a jsou bezpečně uložena originální podání v elektronické podobě, která je možné kdykoli dohledat pro případ, že by pravost dokumentu byla v průběhu řízení zpochybňována. Tento výklad podporuje i novelizovaný zákon o archivnictví a spisové službě v § 69a odst. 4 a § 65 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.

29 Viz též Drápal, Bureš: Občanský soudní řád, C. H. Beck, 2009, str. 316. „Doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek občanský soudní řád – s výjimkou § 45 odst. 2 – neupravuje; postupuje se při něm podle § 2 až 21 ZDS.“

30 § 46 odst. 1 OSŘ a ZDS.

31 U osob, které mají zřízenou datovou schránku povinně, by možnost vyloučení tohoto způsobu doručení volbou jiné doručovací adresy zcela narušila koncepci obligatornosti komunikace prostřednictvím datových schránek. Osoby, které mají zřízenou datovou schránku dobrovolně, mohou doručování do ní vyloučit jejím znepřístupněním, čímž se jim otevře třetí možnost doručování v pořadí, a to na jinou, jimi zvolenou adresu.

32 Zejm. trestní příkaz, platební rozkaz, evropský platební rozkaz, propadná výzva k vyjádření dle § 114b OSŘ, předvolání k přípravě jednání dle § 114c OSŘ a výzva k vyjádření v řízení o navrácení nezletilého dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí podle § 193d OSŘ.

33 Zde by se sice mohlo na první pohled jevit, že i celý spis lze zkonvertovat z listinné do datové podoby a dokonce i OSŘ po souhrnné novelě je na zavedení elektronického spisu připraven (viz nový § 40b odst. 1), nicméně k tomu musí dojít postupným a řízeným vývojem, a proto je možnost vedení elektronického spisu limitována novelizovaným § 26a vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění



je též postupování dokumentů či spisů mezi jednotlivými organizacemi v rámci jejich vnitřních spisových služeb, neboť zde se pojmově nejedná o doručování, nýbrž pouhé předávání či sdílení, ať již dokumentů, nebo jen přístupových práv. Další výjimkou jsou situace, kdy je z bezpečnostních důvodů mezi orgány zavedena jiná forma elektronické komunikace (§ 17 odst. 7 ZDS). Smejkal s Matesem hovoří o dalších výjimkách, kdy povaha dokumentu neumožňuje doručení prostřednictvím datové schránky, pokud dokument není ve formátu podporovaném informačním systémem datových schránek, je v listinné podobě a nelze jej zkonvertovat, jedná se o spustitelnou aplikaci nebo nejde vůbec o dokument (pisemnost).<sup>34</sup>

Aby bylo prostřednictvím datové schránky vůbec co doručovat, počítají novelizované procesní předpisy s nutností vytvářet elektronické akty orgánů veřejné moci. Pro soudy doplnila souhrnná novela § 40b odst. 3 OSŘ, podle nějž lze vyhotovit elektronický úkon soudu. Takový úkon opatří předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil, svým uznávaným elektronickým podpisem nebo elektronickou značkou soudu.<sup>35</sup> Od podzimu 2011 jsou opatřovány všechny elektronické stejnopisy v resortu justice ve formátu .PDF automaticky i časovým razítkem, což umožňuje jejich bezpečné uložení, budoucí konverzi i po vypršení platnosti elektronické-

vyhl. č. 168/2009 Sb., tak, že *elektronický spis je možné vést pouze v informačním systému speciálně k tomu určenému*. Takový univerzální systém elektronického spisu doposud existuje pouze na vybraných soudech v agendě elektronického platebního rozkazu (viz pozn. č. 1).

34 Mates, P., Smejkal, V.: Možnosti elektronické komunikace s orgány veřejné moci, Právní rozhledy č. 13/2009, str. 462.

35 Tato možnost účinná od 1. 7. 2009 nicméně neznamená, že soudy začaly od tohoto data automaticky vydávat originály všech svých rozhodnutí elektronicky. Novela jednacího řádu pro okresní a krajské soudy, provedená vyhláškou č. 168/2009 Sb. zavádí na základě zmocnění v OSŘ nový § 21b, podle nějž *soud vyhotovuje rozhodnutí v té podobě, v jaké je veden spis. Opisy (stejnopisy) rozhodnutí se vyhotovují v listinné nebo v elektronické podobě podle způsobu doručování účastníkům nebo jiným osobám*. Tímto způsobem je zajištěna přechodná kombinace obou forem písemností, listinné i elektronické. Soudní spis je doposud veden v listinné podobě (až na agendu elektronického platebního rozkazu, u které se od 1. 1. 2012 na vybraných soudech testuje spis elektronický), a proto bude originál rozhodnutí soudu i nadále vyhotovován na papíře, podepisován fyzicky soudcem a zakládán do listinného spisu. Nicméně pokud má být rozhodnutí doručeno účastníku s datovou schránkou, bude soudem vyhotoven a zaslán mu elektronický stejnopis. Nebude se jednat o konverzi ve smyslu § 22 ZDS, ale o elektronicky vyhotovený úkon soudu ve smyslu § 40b odst. 3 OSŘ ve znění souhrnné novely. Tento stejnopis bude možno konvertovat, pokud se účastník bude nadále chtít prokazovat listinnou verzí. V případě dalšího zaslání jiným orgánům veřejné moci však bude moci být vždy použito tohoto elektronického stejnopisu. Elektronický stejnopis je pochopitelně možné vytvářet i konverzí z listinného originálu, nicméně u všech dokumentů, které vznikají primárně již v elektronické podobě (obvykle v textovém editoru), bude elektronický stejnopis vyhotovován softwarovou aplikací přímo z datového souboru jeho převodem do formátu .pdf.

36 Což je případ zejm. rozhodnutí (dle § 158 odst. 2 OSŘ či § 72 odst. 1 SpŘ se doručuje účastníkům pouze „stejnopis“ rozhodnutí; v trestním řízení dle § 130 odst. 1 TrŘ se doručuje pouze „opis“ – jde však o totéž).

37 Shodně Mates, P., Smejkal, V.: Možnosti elektronické komunikace s orgány veřejné moci, Právní rozhledy č. 13/2009, str. 464.

38 Viz § 24 odst. 3 vyhl. č. 37/1992 Sb., o jednacího řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění vyhl. č. 168/2009 Sb.

39 Zejm. § 50d odst. 1 OSŘ, 24 odst. 2 správního řádu.

40 Zejména v případech dovolené se může jednat o omluvitelný důvod u běžného občana, bohužel spíše nikoliv u advokáta, byť podle našeho názoru je třeba i zde citlivě zohlednit okolnosti případu, zejména reálné možnosti advokáta zajistit převzetí písemnosti svými zaměstnanci apod. V každém případě půjde vždy o individuální rozhodnutí soudu.

ho podpisu po jednom roce a zakládá pro ně trvale vyvratitelnou právní domněnku pravosti ve smyslu § 69a odst. 8 zákona o archivnictví.

Datová zpráva doručená orgánem veřejné moci do datové schránky účastníka má z hlediska účinků stejnou relevanci jako listinný originál, příp. listinný stejnopis či opis, pokud se i v listinné formě zasílá pouze stejnopis či opis.<sup>36</sup> Doručení do datové schránky je z hlediska úrovně formy doručení analogické doporučené zásilce určené do vlastních rukou (§ 17 odst. 6 ZDS). Vzhledem k tomu, že zákon o datových schránkách nerozlišuje doručovací postupy tak, jako to činí procesní předpisy pro účely listinného doručování, lze mít za to, že **doručení do datové schránky splňuje nejen náležitosti doporučeného doručení do vlastních rukou (§ 49 OSŘ), ale argumentem a maiori ad minus i tzv. doručení jiných písemností (§ 50 OSŘ)** a je v tomto ohledu univerzální a jednoduché.<sup>37</sup>

Dodané datové zprávy zůstávají v datové schránce 90 dnů, po jejichž uplynutí budou automaticky smazány. Poté v datové schránce zůstávají pouze základní informace (metadata) identifikující tuto zprávu, bez původního obsahu zprávy. Proto je třeba si dodané datové zprávy z datové schránky ukládat.

Pokud bude účastník žádat o vyznačení **doložky právní moci a vykonatelnosti** na daný dokument, má teoreticky dvě možnosti. Buďto si zkonvertuje elektronický stejnopis do listinné podoby, na který si nechá doložku vyznačit razítkem na soudu, jako je tomu dnes u listinných stejnopisů rozhodnutí. Praktičtější však bude, když požádá soud (může samozřejmě opět elektronicky bez nutnosti návštěvy soudu), a ten mu pošle další verzi elektronického stejnopisu, kde již bude vyznačena příslušná doložka.<sup>38</sup>

U doručování do datové schránky osob se rozlišují okamžik „*doání*“, který představuje objektivní technologický příchod datové zprávy do datové schránky osoby, a okamžik „*doručení*“, který je dán buď okamžikem přihlášení se oprávněné osoby do datové schránky, nebo náhradním doručením (fíkcí). K tomu dojde marným uplynutím desátého dne ode dne, kdy byl dokument do datové schránky dodán – v takovém případě se dokument považuje za doručení posledním dnem uvedené lhůty (§ 17 odst. 4 ZDS); to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení (viz shora, pro tuto otázku platí specialita procesních řádů).

Osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, může za podmínek stanovených jiným právním předpisem žádat o určení **neúčinnosti doručení** (§ 17 odst. 5 ZDS, dtto, opět zde platí opačná specialita procesních řádů).<sup>39</sup> Podmínkou vyslovení neúčinnosti doručení je existence omluvitelného důvodu, pro který se adresát nemohl s doručovanou písemností seznámit. Omluvitelným důvodem není pouhá skutečnost, že se osoba na adrese pro doručování nezdržuje (tím méně u datové schránky, kterou lze vybrat odkudkoliv), ale skutečný, ospravedlnitelný důvod nemožnosti seznámit se s doručovanou písemností (např. nemoc). Soudní praxe tenduje k přísnějšímu posuzování těchto důvodů u právnických osob a profesionálů, včetně advokátů, než u občanů.<sup>40</sup> Návrh na vyslovení neúčinnosti doručení musí být podán v propadné subjektivní lhůtě 15 dnů ode dne, kdy se adresát s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit.



## 10. ZÁVĚR

Ačkoli mnozí advokáti hledí k datu 1. 7. 2012 s obavami, není se ve skutečnosti čeho bát. Stejně tak rezervovaná byla justice o tři roky dříve a nyní systém datových schránek vysokou mírou akceptuje. Faktem je, že všem, kteří již nyní používají elektronické podpisy a e-mailovou komunikaci či dobrovolnou datovou schránku, odpadá potřeba tisku, množení potřebného počtu stejnopisů, vyplňování dodejek a podacích lístků, spěch do zavíracích hodin pošty či prodlevy při dodávání zásilek. Elektronická forma komunikace je pro ně poho-

dlnější, rychlejší, průkaznější a šetří nemalé náklady. Pevně doufáme, že počet spokojených uživatelů datových schránek naroste i po jejich plošném zavedení v rámci advokátského stavu, že po jejich ozkoušení dojde nejenom k jejich „nucenému trpění“, ale i pohodlnému využívání, kdy každý uživatel vytěží maximum z výhod, které datové schránky nabízí.

✦ Autorka je ředitelkou legislativního odboru ministerstva spravedlnosti, autor je náměstkem ministra spravedlnosti pro sekci legislativně právní a mistopředsedou LRV.

# Malé zamyšlení nad stabilitou našeho právního řádu



doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.

Je lákavé začít tuto úvahu parafrází známé věty Václava Havla z jeho novoročního projevu v roce 1990, tedy že naše normotvorba nevzkvétá.

Každý, kdo odebírá Sbírku zákonů, v jakékoli podobě, oficiální i komerční elektronické, si snadno může zjistit, kolik právních předpisů bylo přijato v tom kterém roce. Loni to bylo číslo 472, o rok dříve 439 a před tím 429, tedy nijak málo.

V mnoha případech jsou změny odůvodňovány potřebou precizace a dosažení maxima právní jistoty, čímž však vzniká nekončící spirála, protože žádný právní pojem není dostatečně určitý<sup>1</sup> a žádá si vysvětlení, takže může následovat další novela, někdy označovaná jako technická, a tento proces se už nikdy nezastaví. Na tuto situaci ostatně již v roce 2007 reagoval Ústavní soud, když v judikátu o tzv. přílepčích či jezdcích (které se nicméně dějí i nadále) poněkud bezmocně dovodil, že: „Orientace adresáta právní normy v právním řádu se tak bez použití přístrojů informačních technologií stává zcela nemožnou. Přitom je zřejmé, že bez možnosti používání těchto systémů se dnes již v právním řádu České republiky nelze vyznat, a tak se problematizuje uplatnění obecné zásady právní, podle které neznalost zákona neomlouvá. Právo se tak stává pro své adresáty zcela nepředvídatelné.“<sup>2</sup>

O tom, že častá novelizace není cesta jediná a už vůbec ne nejlepší, se jistě není třeba dlouho přesvědčovat. Jako občané máme právo na dobré a čitelné právní předpisy, což v sobě zahrnuje i požadavek jejich stability, což je i jedním z ne často zmiňovaných znaků právního státu.<sup>3</sup>

Mezi osvědčené nástroje, jak tento požadavek zabezpečit, je kvalitní a tím i stabilní aplikační praxe. Jakkoli platí iudex ius dicit inter partes, je judikatura stále častěji chápána jako pramen práva, byť s různými přívlastky, např. v materiálním slova smyslu nebo vzletněji droit prétorien.<sup>4</sup> Nejvyšší správní soud dokonce výslovně konstatoval, že „závěry uvedené v těchto rozsudcích mají obecnou použitelnost“.

Její význam spočívá v tom, že právo stabilizuje, pokud jde o jeho interpretaci a aplikaci, ale také odstraňuje nebo alespoň koriguje jev nanejvýše škodlivý, totiž jeho časté změny a tendenci k detailizaci právní úpravy.

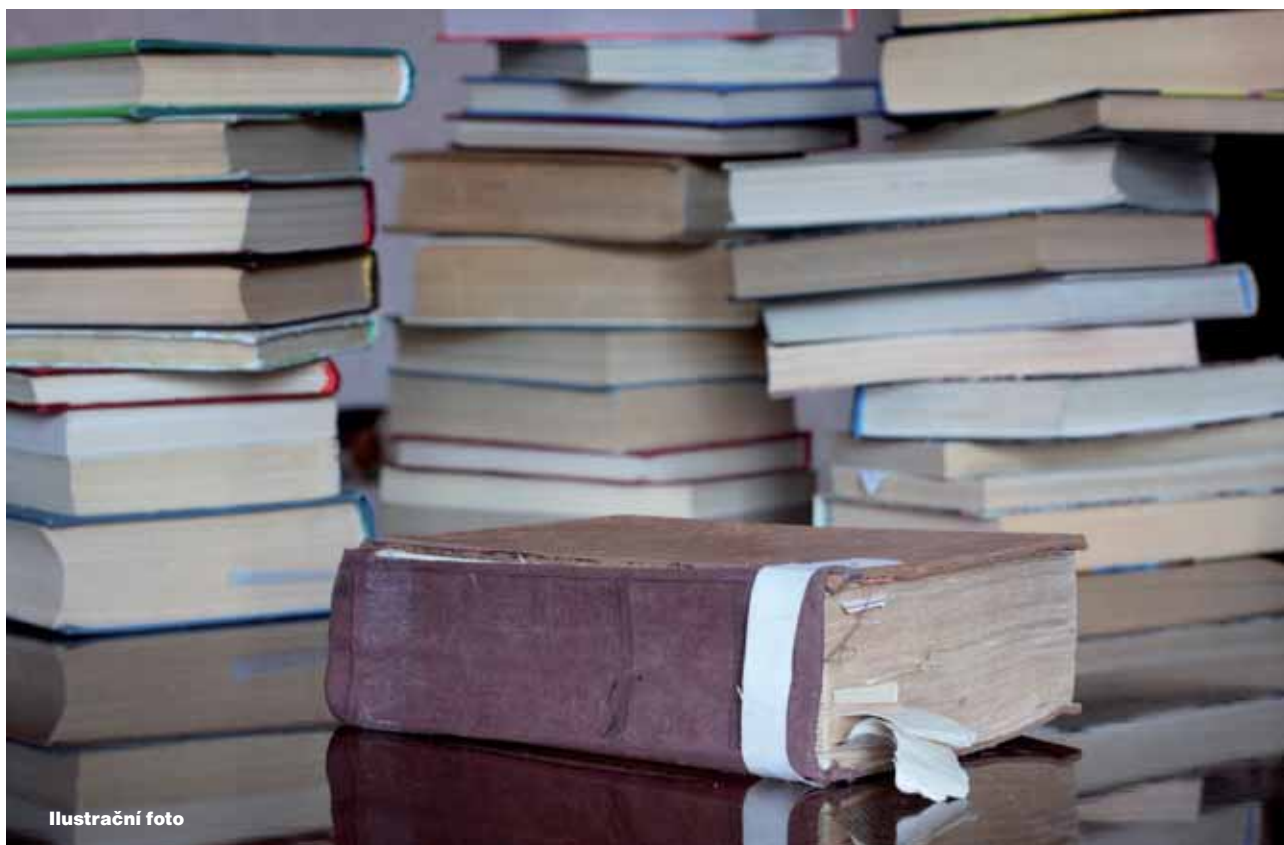
Bez ambicí na vyčerpávající přehled bych chtěl připomenout roli, kterou zde hraje Nejvyšší správní soud, jenž promyšlenou a konstantní judikaturou přispívá nejen ke kultivaci aplikační praxe, ale právě i k tomu, že není pocíťována potřeba změny právních předpisů. Příklady jsou vybírány z oblasti správního trestání, které s ohledem na trvající absenci kodifikace (vyjma přestupků) patří k těm nekomplikovanějším.

1 Obecně na tento problém poukazuje P. Holländer, když říká, že čím větší je snaha po přesnosti, tím stoupá riziko nesrozumitelnosti (Filozofie práva, Aleš Čeněk, Plzeň 2006, str. 217). Očima zkušeného soudce na něj reaguje M. Mazanec, který mimo jiná dává instruktivní návod, jak by se s ním měla praxe vypořádat (Neurčité právní pojmy, volné uvážení, volné hodnocení důkazů a správní soud, Bulletin advokacie č. 4/2000, str. 8-19).

2 Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 77/06.

3 Viz k tomu Čebišová, T.: Právo na dobré zákony (?), in: Vostrá, L., Čermáková, J.(eds.): Otázky tvorby práva v České republice, Polské republice a Slovenské republice: Plzeň, Aleš Čeněk 2005, str. 84 a následující.

4 Např. Rivero, J., Waline, J.: Droti administratív, Dalloz, Paris 2002, str. 18-19; v roce 2010 probíhala na toto téma diskuse na stránkách Bulletinu advokacie (číslo 6, 9, 11) a skutečnost, že v dalším roce se k němu vrátil L. Chalupa (Právní význam judikatury, Bulletin advokacie č. 6/2011 str. 25-26) a brzy na to K. Samková (K článku JUDr. Luboše Chalupy Právní význam judikatury, Bulletin advokacie č. 9/2011, str. 30) ukazuje, nakolik je aktuální.



Ilustrační foto

## POUŽITÍ ANALOGIE

Hovoříme-li o analogii, máme tu na mysli případy, kdy existuje mezeru v právu, kterou je nutno překlenout. V tomto smyslu nejde o mezeru, jestliže zákon analogický postup výslovně ukládá, např. dikcí „přiměřeně se použije“ nebo „přiměřeně se postupuje“.

**Analogie přichází v úvahu v oblasti práva hmotného a procesního.** Zásadou je, že se má, přesněji smí používat jen v nezbytném rozsahu pouze ve prospěch účastníků řízení.<sup>5</sup>

V porovnání s trestním řízením, kde je úprava postavení obviněného značně detailní, ve správním trestání je tomu, co se týče účastníků, právě naopak. Pouze dílčí samostatný režim obsahuje zákon o přestupcích, u ostatních správních deliktů je výhradním procesním předpisem správní řád, který ovšem neřeší specifika této oblasti.

Proto je poměrně často volena analogie iuris s přestupkovým zákonem, např. v případě souběhu tzv. smíšených správních deliktů. Na místě zde má být postup podle § 12 odst. 2 zákona o přestupcích, který obsahuje absorpční zásadu, což platí jak o jednočinné, tak vícečinné konkurenci, přirozeně tehdy, koná-li se společně řízení.<sup>6</sup>

Vyhledávána je i analogie s právem trestním. Soudy tu poukazují na fakt, že rozdíl mezi oběma skupinami delik-

tů nemusí být vždy zřejmé a někdy bývají spíše kvantitativní, tj. ve stupni společenské škodlivosti nikoli kvalitativní. Zdůrazňována je též judikatura Evropského soudu pro lidská práva, který ve svých rozsudcích mnohokrát vyjádřil, že principy Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je třeba vztáhnout na každý veřejnoprávní postih.<sup>7</sup>

Na základě těchto úvah bylo vyloučeno uplatnění koncentrační zásady v řízení o přestupcích (mutatis mutandis správních deliktech vůbec). Připomeňme si, že správní řízení je ovládáno zásadou jednotnosti, z níž plyne, že podávat návrhy, činit podání, vyjadřovat se atd. mohou účastníci po celou dobu řízení, ledaže by zvláštní zákon stanovil jinak nebo správní orgán prohlásil, do které doby mohou účastníci činit návrhy (§ 36 odst. 1 správního řádu). Nejvyšší správní soud však, za použití analogie s trestním řádem, dospěl k závěru, že u obviněného z přestupku (či jiného správního deliktu) nelze hovořit o povinnosti poskytovat součinnost a musí mu být umožněno, aby navrhl důkaz i v odvolacím řízení. Platí totiž, že účastník může být procesně zcela pasivní, ale je třeba mu umožnit, aby se rozhodl o změně strategie i v pozdější fázi řízení a správní orgán se musí s touto aktivitou vypořádat.<sup>8</sup> Jakkoli zde lze vznést námitky, že se nejedná o analogii, protože úprava správního řádu je v tomto ohledu výslovná, ale spíše, že jde o aplikaci obecných právních zásad, nutno považovat zvolenou konstrukci za správnou, umožňující bez nutnosti změny právní úpravy (správního řádu) nebo její detailizace, překlenout vzniklý problém.

Obdobně uplatnil Nejvyšší správní soud **analogii s trestním právem v souvislosti s okolnostmi vylučujícími protiprávnost**. Poukázal zde na fakt, že nejsou-li v zákoně výslovně

5 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 22/99.

6 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 47/2004-87, č. j. 7 Afs 7/2008-218 nebo č. j. 5 A 98/2001-36. Dodejme, že judikatura Nejvyššího správního soudu je zde již řadu let zcela konstantní a přidržuje se jí krajské soudy i správní orgány.

7 Např. rozsudek Jalloh versus Německo z roku 2006.

8 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 96/2008-121.

stanoveny, je třeba postupovat obdobě jako je tomu v detailnější úpravě trestního zákoníku, resp. podle obecných zásad právních.<sup>9</sup>

Analogické použití trestního zákoníku vyhledal Nejvyšší správní soud rovněž v případě **zahlnení odsouzení za pře-stupek**. Dovedil zde, že při absenci výslovné úpravy v pře-stupkovém právu bude třeba postupovat podle analogické úpravy trestního zákoníku a jestliže v některém z registrů jsou uchovávány záznamy o přestupku, byť byl spáchán ve stejné oblasti, před delší dobou, nelze přihlížet jako k okolnosti přitěžující.<sup>10</sup> Tento jeho závěr lze jistě uplatnit i pro ostatní správní delikty.

Na druhé straně je třeba připomenout, že použití analogie je třeba chápat spíše jako prostředek výjimečný, krajní. Tak ji ostatně pojímá i Nejvyšší správní soud, který nabádá, aby řešení bylo hledáno především výkladem zákona, podle něhož je případ řešen. Odmítl proto analogické použití trestního řádu pokud se týče rozhodnutí pouze o části nároku na náhradu škody vzniklé přestupkem s tím, že zákon o přestupcích obsahuje svou vlastní úpravu, která takové rozhodnutí nevylučuje.<sup>11</sup>

## POČÍTÁNÍ LHŮT

Lhůty, jejich stanovení a zejména počítání patří tradičně mezi nejsledovanější z otázek, s nímž se právní praxe potýká, a teorie se marně snaží nalézt všeobecně uspokojivé řešení. Zákonodárce zde vychází vstřícněji spíše zájmům správních orgánů, které poukazují na to, že v tak krátké době (a která již je pro ně dost dlouhá?) nestačí věc projednat. Třebaže se jedná vesměs o lhůty procesní, má zejména jejich uplynutí i významné důsledky hmotněprávní.

**Klasicky bývají lhůty v oblasti správního trestání stanoveny jako subjektivní a objektivní. Zatímco u druhých se vesměs problémy s jejich počítáním neobjevují, protože jejich běh počíná od okamžiku/dne, kdy došlo ke spáchání deliktu, právě opačně je tomu u subjektivních lhůt, vzhledem k tomu, že zde je rozhodný okamžik, kdy se správní orgán o spáchání deliktu dověděl.** Kdy se tak stalo, postačuje pouhé oznámení nahodilého pozorovatele inkriminované události, nebo naopak až výsledek provedené kontroly?

Sousloví „se dověděl“, je třeba podle Nejvyššího správního soudu chápat tak, že se to musí stát v rozsahu, který umožňuje i předběžné právní hodnocení (nepostačuje tedy např. rozhořčený telefonát, že někdo na chvíli zastavil na místě vyhrazeném pro parkování), nebo mu došlo oznámení určitého a věrohodného obsahu (např. protokol o kontrole nebo oznámení Policie České republiky provedené v rámci součinnosti podle § 58 zákona o přestupcích). Není to však až okamžik, kdy již bylo řízení zahájeno, protože v této chvíli jsou již znalosti o skutkovém stavu dostatečné.

**Na rozdíl od trestního práva, které má legální definici pokračování v trestném činu, žádný předpis z oblasti správního práva trestního ji neobsahuje.** Judikatura správních soudů zde s odkazem na teorii trestního práva hovoří o situaci, kdy pachatel buď protiprávní stav vyvolal a udržuje ho, nebo udržuje, aniž by ho vyvolal. To má význam právě pro běh sub-

jektivních i objektivních lhůt, protože jejich konec spadá až do chvíle, kdy byl protiprávní stav odstraněn, čili povinnost splněna, nebo bylo ukončeno udržování protiprávního stavu (typickým příkladem je, že dotyčný přestal užívat nezko-laudovanou stavbu).<sup>12</sup>

Se lhůtami a jejich počítáním souvisí také **otázka zániku odpovědnosti za správní delikt**. Konkrétně, musí do jejich konce být rozhodnuto alespoň v I. stupni, či je třeba, aby rozhodnutí nabylo právní moci? Nejvyšší správní soud zde, opět dlouhodobě, judikuje tak, že rozhodnutí musí nabýt právní moci, protože až tímto okamžikem lze vymáhat sankci i další povinnosti. Argument, že to vede k taktizování a vyhýbání se spravedlnosti, je sice z pohledu praxe zajisté správný, nicméně opačný přístup by byl nepochybně v rozporu s právem na spravedlivý proces.<sup>13</sup>

Tento sjednocující závěr Nejvyššího správního soudu je o to přínosnější, že úprava počítání běhu lhůt je rozdílná, a to i pokud jde o stejné správní delikty. V § 20 odst. 1 zákona o přestupcích, který tu představuje obecnou úpravu, se praví, že přestupek nelze projednat, jestliže uplynul od jeho spáchání jeden rok, kdežto např. zákon o rybářství (zák. č. 99/2004 Sb.) stanoví, že nebylo-li o pokutě pravomocně rozhodnuto do tří let, resp. pěti let od spáchání přestupku, trestnost zaniká.

Ještě pestřejší škálu s nejrůznějšími variantami nacházíme u tzv. smíšených správních deliktů, kde se mohou nalézt formulace, podle nichž odpovědnost zaniká, nebylo-li řízení zahájeno k určitému datu, že řízení musí být pravomocně skončeno k určité lhůtě atd.

## SPOLEČENSKÁ ŠKODLIVOST

Společenská škodlivost či postaru nebezpečnost byla mnoho let úhelným kamenem našeho trestního práva a dostala se i do trestního práva správního. Zatímco z prvé oblasti byla vytěsněna, aby se sem vrátila v podobě § 12 odst. 2 trestního zákoníku dikcí „Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“,<sup>14</sup> v oblasti správního trestání je tomu jinak.

Zákon o přestupcích tento znak stále respektuje, když v § 2 odst. 1 řadí mezi znaky přestupku i tzv. materiální znak, což je vyjádřeno dikcí „porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti“. V jiných úpravách, zejména tzv. smíšených správních deliktech či deliktech podnikatelů výslovně požado-

9 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 29/2007-133 a č. j. 9 As 36/2007-59.

10 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 82/2010-55.

11 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. As 16/2011 – 113.

12 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 A 164/2002-44, č. j. 5 As 92/2011-89, č. j. 5 As 40/2011-138 a další, jak patrně, judikatura je zde zcela konstantní.

13 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 A 1/2001-56; Jemelka, L., Vetešník, P.: Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář, C. H. Beck, Praha 2011, str. 106-108.

14 Viz k tomu např. Šámal, P.: Trestní zákoník a naplňování funkcí základních zásad trestního práva hmotného, Bulletin advokacie č. 10/2009; Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část, Leges, Praha 2009, str. 115 a 118.



ván není, nicméně podle judikatury musí být naplněn vždy. Významný je v této souvislosti závěr, že samo porušení povinností stanovené zákonem nebo na jeho základě ještě automaticky neznamená, že by jednání muselo naplnit skutkovou podstatu správního deliktu, čili nelze klást rovnítko mezi porušením zákona a společenskou škodlivostí, na kterou je třeba usuzovat s ohledem na objektivní i subjektivní okolnosti daného případu.<sup>15</sup> Soudy tu správně dovozují, že není rozhodné, zda zákon výslovně požaduje naplnění tohoto znaku, protože by bylo v rozporu s principem jednotnosti právního řádu a legitimního očekávání, pokud by u jedné skupiny správních deliktů byl materiální znak požadován a u jiných nikoli.

### OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

Také zde lze předznamenat, že na rozdíl od trestního práva nenalzáme v oblasti správního trestání příliš silnou právní oporu v podobě rozsáhlejší, přesnější úpravy. Trestní zákoník vymezuje jejich katalog v § 29-32 a existuje tu stabilní, propracovaná a kontinuální judikatura a obsáhlá literatura. Naproti tomu jen v zákoně o přestupcích jsou *expressis verbis* obsaženy tři okolnosti vylučující protiprávnost, podle § 2 odst. 2 je to nutná obrana a krajní nouze a § 6 obsahuje v současnosti již poněkud „zamřelé“ ustanovení o odpovědnosti právnické osoby, za níž by měl (rozumí se za přestupek) odpovídat ten, kdo za ni jednal či měl jednat, resp. kdo dal k jednání příkaz, protože v praxi je takové jednání přičítáno přímo právnické osobě.<sup>16</sup> U jiných správních deliktů takovou úpravu nenalzáme.

Významné je řešení především, pokud jde o delikty smíšené povahy, kde možnost uplatnění okolnosti vylučující odpovědnost může mít i mnohatisícovou hodnotu, protože tak vysoké jsou zde pokuty. Soudy tento deficit úspěšně překleňují analogií se zákonem o přestupcích nebo trestního zákoníku a v krajním případě poukazem na obecné právní zásady. Nutno zdůraznit, že sama skutečnost, že u některých z těchto deliktů je odpovědnost objektivní, není argumentem pro vyloučení krajní nouze.

**Jen spíše pojmově přichází u smíšených správních deliktů v úvahu nutná obrana, zatímco krajní nouze je řešena častěji.** Precedenčním je v tomto ohledu rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 5 A 37/96-32 z roku 1998, kde byla posuzována otázka, zda nadměrný, nadlimitní odběr vody je závažnější než případná možnost havárie na technologickém zařízení a nutnost propustit zaměstnance. Soud zde dospěl k závěru, že zájem na ochraně majetku je vý-

znamnější a dovedl, že v tomto případě podnikatel jednal v krajní nouzi, takže nedošlo ke spáchání deliktu. Nejvyšší správní soud připustil jako jednání v krajní nouzi situaci, když řidič bezpečnostní agentury překročil povolenou rychlost za situace, kdy mu byl hlášen poplach a on jel chránit majetek jiného (smluvního) subjektu a nevyloučil, že o krajní nouzi šlo v případě, kdy v důsledku přírodní události muselo dojít k odchýlení se od povoleného rozsahu stavebních prací.<sup>17</sup>

Je třeba dodat, že správní soudy nejsou při posuzování okolností vylučujících protiprávnost vesměs nijak originální, protože vycházejí z nauky a judikatury trestněprávní, což však je spíše ku prospěchu věci, protože to odpovídá požadavku jednotnosti právního řádu.

Jako okolnosti vylučující protiprávnost uznávají soudy i ty, které jsou uvedeny ve zvláštních zákonech nebo vyplývají z obecných právních zásad. Příkladem v tomto směru může být rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 198/95-27, který dovedl, že je-li jednání konkrétním správním aktem dovoleno, nemůže být protiprávní, byť v daném případě došlo k poškození životního prostředí.

Připomeňme na okraj, že soudy zacházejí s okolnostmi vylučujícími protiprávnost jako s pověstným šafránem a příliš často jejich přítomnost neuznávají s poukazem na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“, zejména tam, kde jednání podnikatelského subjektu se pohybuje v rámci podnikatelského rizika. Rovněž stav hospodářské krize, pocit, že státní orgány nedostatečně chrání jeho podnikatelské aktivity, nelze podle nich považovat za jednání v krajní nouzi či dokonce dovolené riziko.<sup>18</sup>

### ZÁVĚRY

Správní trestání čeká na svoji kodifikaci již od konce 20. let minulého století a dosud, jak patrně, marně. Zmíněná judikatura správních soudů může tento deficit překonávat jen nějakou, v daném případě už hodně dlouhou dobu. V současnosti probíhají intenzivní přípravy zákona o přestupcích, který by měl mnohé z problémů vyřešit, zejména tím, že dojde k unifikaci režimu správních deliktů. Již teď lze však říci, že se nepochybně objeví v aplikační praxi problémy již jen proto, že žádný předpis není dokonalý, nicméně fungování správních soudů dává optimistickou vizi, že se podaří udržet jeho stabilitu, protože vždy je lepší rozumná interpretace než nadbytečná a překotná novelizace.

✿ Autor vyučuje na Právnické fakultě ZČU v Plzni, Vysoké škole finanční a správní Praha a je konzultantem Alefry&Partner Praha.

15 Nejvyšší správní soud tak konstatoval v rozsudku č. j. 8 As 17/2007-135, kde dovedl, že trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestných činů, viz též rozsudek č. j. 5 As 104/2008-45.

16 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 50/2005-53 a č. j. 4 As 28/2006-65. Relativně často na krajní nouzi poukazují i příslušníci veřejných sborů, s nimiž je vedeno disciplinární řízení, kde je postupováno per analogiam zákona o přestupcích.

17 Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 72/2009-50, č. j. 5 As 10/2011- 115 a č. j. 5 As 33/2010-94.

18 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 9/2006-70, č. j. 1 AfS 58/2009-574, č. j. 6 a 32/2011-74 a č. j. 4 As 9/2006-69.

# Smluvní limitace náhrady škody v obchodním právu – převratná změna právní úpravy?



Mgr. Bc. VERONIKA PETROVÁ

## ÚVOD

Tímto článkem bych ráda navázala na diskusi probíhající jak v rámci odborné veřejnosti a akademické obce,<sup>1</sup> tak mezi podnikateli samotnými, pro které může smluvní limitace rozsahu náhrady škody představovat kruciólní otázku při vyjednávání především rizikových kontraktů.

## SOUČASNÝ PRÁVNÍ STAV

V zásadě mohu konstatovat, že v dnešní době lze stále identifikovat dva protichůdné názorové proudy, když ten první se přiklání k přípustnosti smluvní limitace náhrady škody<sup>2</sup> a druhý striktně zastává názor spočívající v absolutním zákazu vzdání se byť části nároku na náhradu škody před porušením povinnosti.<sup>3</sup> V rámci objektivit je však nutno podotknout, že v poslední době se i dřívější zastánci názoru reprobujícího smluvní omezení rozsahu na náhradu škody přiklánějí spíše k možnosti rozsah náhrady škody smluvně limitovat. K ujasnění dané problematiky nepřispívá ani judikatura Nejvyššího soudu České republiky, která je v celé věci velmi roztržitá a nenapomáhá tedy odpovědět na otázku, zda lze v obchodním právu smluvně limitovat rozsah náhrady škody.<sup>4</sup>

Ačkoliv je tedy evidentní, že v dané problematice existuje řada rozporů a rozhodně nelze proto konstatovat, že je v českém právním prostředí shoda o (ne)možnosti limitovat rozsah škody v rámci obchodních závazkových vztahů, je více než zajímavé, že nikdo z těch, kdo se zabývají limitací rozsahu náhrady škody, ani nikdo ze soudců Nejvyššího soudu ČR, v žádném odborném periodiku nezareagoval na novelizované znění ustanovení § 386 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObchZ“). Alespoň já jsem žádnou takovou reakci ke konci loňského roku nezaznamenala a první ohlasy, omezující se v zásadě na pouhé konstatování změny, jsem zaregistrovala až poté, co novelizované ustanovení nabylo účinnosti.

Nutno podotknout, že právě ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ, jehož znění bylo do konce roku 2011 následující: „Nároku na náhradu škody se nelze vzdát před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout.“ a patřilo mezi ustanovení kogentní povahy, představovalo při uzavírání obchodních kontraktů mnohdy zásadní problém a jeho různé výklady rozdělávaly akademickou obec i odbornou veřejnost do dvou výše uvedených protichůdných názorových proudů. Ustanovení již bylo mnohokrát analyzováno z řady různých pohledů, proto pouze pro úplnost a dokreslení celé situace uvádím, že za problematický byl považován zejména pojem „vzdání se“, pojem „nárok“ a formulace „před porušením povinnosti.“<sup>5</sup>

- Srov. např. Bejček, J.: Nad interpretačními úskalími odpovědnosti za škodu v obchodních vztazích, Právní rozhledy, 2000, č. 9, str. 371-377; Čech, P.: Několik dalších poznámek ke smluvní limitaci náhrady škody, Právní fórum, 2006, č. 12, str. 428-433; Marek, K.: K limitaci sankčních nástrojů (limitaci náhrady škody) [online]. Brno, Masarykova univerzita, 2009, [cit. dne 2011-02-07]. Dostupné z: [http://www.law.muni.cz/sborniky/dny\\_prava\\_2009/files/prispevky/omezenost\\_sankci/Marek\\_Karel\\_1060\\_.pdf](http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/omezenost_sankci/Marek_Karel_1060_.pdf); Bončková, H.: Zpráva z 3. odborného symposia organizovaného NS ČR: Náhrada škody a s ní související otázky v judikatuře Nejvyššího soudu, Bulletin advokacie, 2009, č. 9; Ovečková, O.: Limitácia náhrady škody v obchodnom práve, Bulletin slovenskej advokácie, 2011, ročník XVII, č. 1-2, str. 19-27; Šilhán, J.: Judikatura ke smluvní limitaci náhrady škody a současný právní stav, Obchodněprávní revue, 2011, č. 5, str. 137-143.
- Srov. např. Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace, 2. doplněné a přepracované vydání, C. H. Beck, Praha 2011, str. 47 a násl.; Marek, K.: K limitaci sankčních nástrojů (limitaci náhrady škody) [online]. Brno, Masarykova univerzita, 2009, [cit. dne 2011-02-07]. Dostupné z: [http://www.law.muni.cz/sborniky/dny\\_prava\\_2009/files/prispevky/omezenost\\_sankci/Marek\\_Karel\\_1060\\_.pdf](http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/omezenost_sankci/Marek_Karel_1060_.pdf); Dědič, J., Čech, P.: Bis de eadem re aneb dvakrát o tomtěž a pokaždé jinak, Právní rádce, 2008, č. 11, str. 6; Ovečková, O.: Limitácia náhrady škody v obchodnom práve, Bulletin slovenskej advokácie, 2011, ročník XVII, č. 1-2, str. 19-27; Dědič, J. In: Náhrada škody v judikatuře Nejvyššího soudu. Mimořádná příloha, Právní rozhledy č. 24/2009, str. 4; Plíva, S.: Obchodní závazkové vztahy, ASPI, Praha, str. 142.
- Srov. např. Bejček, J.: Nad interpretačními úskalími odpovědnosti za škodu v obchodních vztazích, Právní rozhledy, 2000, č. 9, str. 377; Eliáš, K.: Obchodní zákoník. Praktické poznámkové vydání, 4. vydání, LINDE, Praha 2004, str. 666 nebo JUDr. Des.: „...Možná to bylo nešťastné, nicméně rozhodnutí obsahuje ty nosné důvody, na základě kterých jsme uzavřeli, že limitace náhrady škody možná není. V podstatě je to odůvodněno § 386 odst. 1 ObchZ, u kterého stále zastáváme názor, že jde o ustanovení kogentní, které zakazuje vzdát se práva na náhradu škody. Tím „vzdáním se“ však není možno rozumět jen vzdání se zcela práva na náhradu škody, ale i omezení náhrady škody, protože i omezení znamená částečné vzdání se práva na náhradu škody.“ Náhrada škody v judikatuře Nejvyššího soudu. Mimořádná příloha, Právní rozhledy č. 24/2009, str. 7.
- Šilhán, J.: Judikatura ke smluvní limitaci náhrady škody a současný právní stav, Obchodněprávní revue, 2011, č. 5, str. 137-143.
- V podrobnostech odkazuji na publikaci Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace, 2. doplněné a přepracované vydání, C. H. Beck, Praha 2011.

## NOVELIZACE USTANOVENÍ § 386 ODS. 1 OBCHZ ÚČINNÁ OD 1. 1. 2012

Dle novelizovaného znění ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ tak, jak je toto uvedeno v pozměňovacích návrzích<sup>6</sup> obsažených v usnesení ústavněprávního výboru z jeho 26. schůze ze dne 29. června 2011 (sněmovní tisk č. 310/1<sup>7</sup>), které bylo schváleno Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky usnesením č. 768 ze dne 23. září 2011,<sup>8</sup> dále Senátem České republiky usnesením č. 404 ze dne 27. 10. 2011 a nakonec ho dne 11. 11. 2011 podepsal prezident republiky, **bu-  
de patrné možno nárok na náhradu škody v obchodních vztazích nejenom omezit, ale rovněž se ho i zcela vzdát**, což dle mého výkladu představuje zcela zásadní zvrat v rámci obchodních závazkových vztahů, čímž tedy zároveň nutně dojde k popření dosud existujících názorů, dle kterých nárok na náhradu škody nelze být jenom omezit.

Úplné znění novelizovaného ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ, které spolu s celou novelou vešlo v účinnost dne 1. 1. 2012, je: *„Ve vztazích upravených tímto zákonem se lze dohodou vzdát práva na náhradu škody či toto právo omezit i před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout. Před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout, se však nelze vzdát práva na náhradu škody způsobené úmyslně ani toto právo omezit.“* Je evidentní, že celé novelizované znění explicitně umožňuje nejenom omezení, ale rovněž vzdání se práva na náhradu škody před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout. Výjimku představuje pouze vzdání se či omezení práva na náhradu škody způsobené úmyslně.

### DOPADY NOVELIZOVANÉHO USTANOVENÍ § 386 ODS. 1 OBCHZ

Z textu novelizovaného znění je patrné, že došlo k odstranění výše zmíněných „*problematických*“ pojmů, když vedle pojmu „*vzdání se*“ je rovněž paralelně užíván pojem „*omezení*“, z čehož lze pomocí jazykového výkladu dospět k závěru, že se **zákonodárce nejenom zcela jednoznačně přiklonil k možnosti rozsah náhrady škody smluvně omezit, ale rovněž dává**

smluvním stranám možnost se nároku na náhradu škody zcela vzdát. Pokud tedy do dnešní doby panovaly interpretační nejasnosti ohledně pojmu „*vzdání se*“, když na jedné straně za použití argumentu *a maiori ad minus* existoval názor, že vzdání se nároku může být úplně (vyloučení) nebo částečné (omezení), z čehož tento proud dovozoval, že v ustanovení § 386 ObchZ účinném do 31. 12. 2011 se kogentně zakazuje obojí,<sup>9</sup> a na druhé straně byl prosazován názor, že pojmy „*omezení*“ a „*vzdání se*“ stojí paralelně vedle sebe, jako navzájem se vylučující varianty,<sup>10</sup> je dle novelizovaného znění najisto postaveno, že nároku na náhradu škody se lze nejenom vzdát, ale lze ho i zcela omezit.

Ačkoliv jsem byla (a jsem) zastáncem toho proudu, který za jistých předpokladů aproboval smluvní omezení rozsahu na náhradu škody, přičemž těmito předpoklady mám na mysli zejména nutnost písemné dohody smluvních stran, dodržení přiměřenosti sjednané limitační klauzule za zachování zásad poctivého obchodního styku a skutečnost, že výsledná dohoda stran omezující rozsah na náhradu škody by měla ctít určitá pravidla, aby nemohla být následně prohlášena za neplatnou, musím nyní konstatovat, že mám za to, že dohoda, ve které se bude moci jedna ze stran vzdát práva na náhradu škody zcela bez toho, aniž by bylo stanoveno, že toto musí být učiněno písemně ve smlouvě a že toto nesmí být např. součástí obchodních podmínek jedné ze stran, je nutno i v rámci obchodních vztahů považovat za neplatnou s odůvodněním, že taková dohoda je v rozporu s poctivým obchodním stykem ve smyslu ustanovení § 265 ObchZ.

Samozřejmě nezapomínám na to, že výše uvedené se nevztahuje na škodu způsobenou úmyslně, což je však dle mého názoru nutná podmínka, jejíž nedodržení by bylo hrubou chybou zákonodárce. Otázkou zůstává, zda by rovněž neměly být vyloučeny také jiné formy nedbalostního jednání podobně jako např. v Německu, když toto je obsaženo rovněž v novém občanském zákoníku (dále jen „NOZ“), ve kterém je použit pojem „*hrubá nedbalost*“, ale není již blíže specifikován.<sup>11</sup> Vzhledem k tomu, že zákonodárce novelizoval ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ evidentně bez ohledu na to, co je obsaženo v NOZ, bude novelizované ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ účinné pouze po dobu přechodnou do doby, než vejde v účinnost NOZ, jehož úprava této problematiky bude opět odlišná. Zda je tento stav žádoucí a smysluplný, to ponechávám na úvaze čtenářů. Já sama takovou situaci nepovažuji rozhodně ani za žádoucí, ani za smysluplnou.

Kromě uvedeného problematického pojmu „*vzdání se*“ řeší novela i další problematický pojem „*nárok*“, když tento nahradila za pojem „*právo*“, čímž dochází ke sjednocení terminologie obchodního a občanského zákoníku (dále také „ObčZ“), když občanský zákoník ve svém ustanovení § 574 ObčZ hovoří o právu, jež může v budoucnosti teprve vzniknout,<sup>12</sup> a ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ účinné do 31. 12. 2011 pojednávalo o nároku. V teoretické rovině bylo lze v této souvislosti namítat, zda je vůbec možné hovořit o „*nároku*“ na náhradu škody, když k porušení povinnosti ani ke škodě v okamžiku vzdání se ještě zdaleka nedošlo a nebyly tak ani naplněny jednotlivé předpoklady odpovědnosti za škodu.<sup>13</sup>

6 Jedná se o pozměňovací návrhy ústavněprávního výboru k novele obchodního zákoníku, kterou předložila vláda Poslanecké sněmovně ČR dne 4. 4. 2011 a rozeslala ho poslancům jako tisk 310/0 dne 7. 4. 2011.

7 Celé znění sněmovního tisku č. 310/1 dostupné online z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=310&ct1=1> [cit. dne 2011-11-20].

8 Schválený text tisku č. 310 je dostupný online z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=310&ct1=0&v=PZ&pn=2&pt=1> [cit. dne 2011-11-20].

9 Bejček, J.: Nad interpretačními úskalími odpovědnosti za škodu v obchodních vztazích, Právní rozhledy, 2000, č. 9, str. 375.

10 Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace, 2. doplněné a přepracované vydání C. H. Beck, Praha 2011, str. 58.

11 Jedná se konkrétně o ustanovení § 2898 NOZ, ve kterém je uvedeno, že se „nepřihlíží k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.“

12 Srov. ustanovení § 574 odst. 2 ObčZ: „Dohoda, kterou se někdo vzdává práv, jež mohou v budoucnosti teprve vzniknout, je neplatná.“

13 V okamžiku vzniku nároku musí být naplněny všechny předpoklady odpovědnosti za škodu a nestačí pouhé porušení povinnosti.



S tímto problémem se vypořádává např. Salačová, když zdůrazňuje, že se lze vzdát pouze práva, které již prokazatelně určitému subjektu přísluší, práva, které může z něho oprávněný realizovat.<sup>14</sup> Mám tedy za to, že alespoň tuto změnu lze hodnotit pozitivně.

## ZÁVĚR

V obecné rovině si však nemyslím, že bude novelizace ustanovení § 386 odst. 1 ObchZ tak, jak je jeho novelizované znění výše citováno, přínosná. Jednak zásadně nesouhlasím s tím, že by bylo možno vzdát se nároku na náhradu škody zcela. To je skutečně nutno považovat za zásadní zvrát, když do dnešní doby stále někteří podnikatelé, advokáti, akademičtí pracovníci a dokonce ani soudci nemají zcela jasno v tom, zda lze nárok na náhradu škody toliko

jenom omezit. Dále příliš nerozumím, proč, když už chtěl zákonodárce předmětné ustanovení novelizovat, nevyšel z úpravy, která je v NOZ a která je jistě mnohem komplexnější, i když ne dokonalá. Jaký význam to má mít z hlediska garantování právní jistoty, mi není zcela jasné, stejně jako mi není jasné, proč takto výrazná změna obchodního zákoníku zcela postrádá důvodovou zprávu. Nejenom proto jsem považovala za důležité upozornit na tuto poměrně komplikovanou a stále diskutovanou otázku.

✿ Autorka je advokátní koncipientkou v Novém Městě nad Metují.

<sup>14</sup> Salačová, M.: Vzdání se práva, které může v budoucnu teprve vzniknout, Právo a podnikání, 1996, č. 12, str. 25.

# Vztahuje se judikatura k advokátnímu tarifu i na paušální vyhlášku?



FILIP PLAŠIL

Když 1. ledna 2001 nabyla účinností tzv. paušální vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., objevily se v odborném tisku úvahy o vztahu tohoto předpisu k dosud platné vyhlášce ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátnímu tarifu.<sup>1</sup> Tato problematika vstoupila na scénu právě v době, kdy na mnoha frontách probíhaly spory o použití jednotlivých ustanovení advokátního tarifu o mimosmluvní odměně. Obě zdánlivě nesouvisející otázky se však dle mého názoru mohou v některých případech setkat, což bych rád demonstroval na nedávno skončené právní věci.

Žalobkyně se u soudu domáhala určení vlastnictví nemovitosti. Soud prvního stupně následně výrokovou částí usnesení uložil žalobkyni zaplatit na nákladech řízení částku přes 70 tisíc korun, přičemž vycházel při aplikaci ustanovení § 3 odst. 1 paušální vyhlášky z ceny nemovitosti,

o kterou byl veden spor. K odvolání žalobkyně změnil usnesení první instance Krajský soud v Brně, pobočka v Jihlavě, usnesením č. j. 54 Co 75/2011-120 ze dne 11. 2. 2011 tak, že částku nákladů řízení, které byla žalobkyně povinna zaplatit, snížil na zhruba 20 tisíc korun; při své úvaze se odvolací soud naopak řídil ustanovením § 5 písm. b) paušální vyhlášky, které reguluje náklady sporů o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo k nemovitostem. S námitkami strany žalované, poukazující na existující setrvalou judikaturu v obdobných věcech řešených podle advokátního tarifu, která dává za pravdu názoru soudu prvního stupně, se soud v odůvodnění usnesení vypořádal lapidárně v zásadě **konstatováním, že judikatura týkající se advokátního tarifu se automaticky nevztahuje na paušální vyhlášku.**<sup>2</sup> Tento svůj závěr soud neopřel v zásadě o žádnou další argumenta-

<sup>1</sup> Za všechny JUDr. Daniela Kovářová: Existuje vztah mezi advokátním tarifem a vyhláškou č. 484/2000 Sb.? Bulletin advokacie č. 5/2005, str. 32-34 či JUDr. Ondřej Přidal: Náklady řízení dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. při částečném zpětvzetí žaloby, Bulletin advokacie č. 4/2004, str. 66-70.

<sup>2</sup> V orig. „...odvolací soud podotýká, že také jsem je známa rozhodovací praxe jak Ústavního ... tak i Nejvyššího soudu ČR ..., týkající se výkladu výše odměny advokáta, nicméně odvolací soud má za to, že právní názor vyslovený v těchto rozhodnutích se může týkat toliko výkladu ustanovení § 8 a 9 vyhl. č. 177/1996 Sb., a nikoliv vyhl. č. 484/2000 Sb. jež na daný případ dopadá.“

ci<sup>3</sup> a s tím, vzhledem k současnému stavu rozhodovací praxe vyšších soudů, usnesení nabylo právní moci.

Je dobře zamyslet se nad genezí a obecným vztahem paušální vyhlášky k advokátnímu tarifu. Na roli druhého jmenovaného předpisu k paušální vyhlášce nahlízejí někteří jako na *lex generalis*, jenž se použije subsidiárně.<sup>4</sup> Uvedený názor podporuje i odkaz paušální vyhlášky na advokátní tarif – § 18 odst. 1 ve spojení s poznámkou 2), i samotná skutečnost, že paušální vyhláškou se advokátní tarif výslovně mění. Vztah obou vyhlášek dokumentuje mj. i ustanovení § 151 odst. 2 zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v platném znění (dále jen „OSŘ“), které umožňuje v „odůvodněných případech“ – bez další specifikace – určit výši náhrady nákladů řízení (jež se za obvyklých okolností stanovuje podle paušální vyhlášky) podle ustanovení o mimosmluvní odměně advokátního tarifu; v jistých široce vymezených případech jsou tedy vyhlášky dokonce zaměnitelné. Je jisté nabíledni skutečnost, že sazba mimosmluvních odměn je v obou vyhláškách konstruována na prakticky stejném principu, kdy i její výše je obdobná<sup>5</sup> a je odvozována ze stejných tarifních hodnot, jež jsou určovány stejným způsobem závislejícím na ocenitelnosti plnění či věci. Za této situace je snad možno tvrdit, že mezi paušální vyhláškou a advokátním tarifem existuje vztah značně silný a že paušální vyhláška z advokátního tarifu přes určité odlišnosti vychází. Kromě toho i Ústavní soud dospěl k závěru, že „účelem paušálního vyčíslení odměny za zastupování je toliko zjednodušení jejího výpočtu, a nikoliv založení rozdílu mezi odměnou za zastupování na základě plné moci a na základě rozhodnutí soudu.“<sup>6</sup>

Nyní již konkrétněji k danému kauzálnímu problému: jádrem sporu o náklady řízení se stala ocenitelnost či neocenitelnost plnění, o které byl spor veden; žaloba směřovala k určení, že žalobkyně je vlastníkem nemovité věci. Advokátní tarif upravuje tuto otázku v ustanovení § 8 odst. 1, kdy za tarifní hodnotu pro výpočet mimosmluvní odměny je považována hodnota „výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva a jejich příslušenství v době započetí úkonu právní služby“ – tedy hodnota ocenitelného plnění, a v § 9 odst. 3 písm. a) při určení, zda tu je právní vztah nebo právo, jde-li o určení práva k věci penězi neocenitelné – pro tento případ stanoví obdobně jako paušální vyhláška za

tarifní hodnotu pevnou částku. Paušální vyhláška v případech ocenitelného plnění stanoví sazbu odměny podle § 3, tedy její výše se odvozuje od hodnoty plnění. Pokud jde o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, použije se ustanovení § 5 písm. b), jde-li o určení právního vztahu k nemovitosti.

Co se týče advokátního tarifu, existuje do jisté míry vztah subsidiarity mezi ustanoveními § 8 a § 9, přičemž § 9 se použije pouze v případě, kdy není možné postupovat podle § 8 – tedy pokud plnění nebo věc, jež byly předmětem sporu, nejsou penězi ocenitelné.<sup>7</sup> Tento způsob interpretace uvedených právních norem zdůraznil i Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 598/2000 ze dne 4. 7. 2001, když konstatoval, že „...není možné vycházet z názoru, že vždy, když je předmětem řízení určení neplatnosti smlouvy, nelze tento předmět penězi ocenit. Je tedy třeba v každém konkrétním případě zkoumat, zda lze předmět právního úkonu (tj. plnění) ocenit a v závislosti na tom stanovit i výši náhrady nákladů. Předmětem právního úkonu byla věc nemovitá, která je penězi ocenitelná, v důsledku čehož nelze vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 odst. 3 citované vyhlášky.“ K tomuto nálezu se později přihlásil naprosto shodně i v nálezech sp. zn. I. ÚS 712/01 ze dne 15. 1. 2003 a sp. zn. II. ÚS 3288/07 ze dne 24. 4. 2008. Pokud by byl již v průběhu řízení opatřen znalecký posudek, stanovující přesně cenu nemovitosti – předmětu řízení, nelze se eventuálně odvolávat ani na možnost určení hodnoty věci s nepoměrnými obtížemi, kdy by případně mohlo být ustanovení § 9 advokátního tarifu použito. Podotýkám, že *per analogiam* lze bez obtíží dojít k závěru, že i spor vedený např. o vrácení darované nemovitosti lze posuzovat ve světle nálezu sp. zn. I. ÚS 712/01, kdy byl veden spor o určení neplatnosti smluv o převodu nemovitostí – tehdy byla uznána nutnost vycházet při určení výše odměny advokáta z ceny převáděných nemovitostí. Závěr judikatury vztahující se k advokátnímu tarifu ohledně určení nákladů ve sporech o vlastnictví penězi ocenitelných nemovitostí je tedy dostatečně zřetelný.<sup>8</sup>

Dle mého názoru není smysluplné, aby se právě citovaná judikatura vyšších soudů vztahovala pouze na jednu z vyhlášek upravujících vesměs zásadním způsobem otázku dopadu výše nákladů řízení na účastníka; pokud rozhodující soud sám uznává, že procesní stranou citovaná judikatura se vztahuje na § 8 a 9 advokátního tarifu, pak nenacházím skutečně pádný argument vedoucí k závěru, že by se tatáž judikatura neměla vztahovat i na dle mého názoru organicky spojitou paušální vyhlášku č. 484/2000 Sb. **Logiku by postrádala praxe, kdy by soud provedl právní kvalifikaci, zda je konkrétní plnění penězi ocenitelné podle jedné z vyhlášek opačným způsobem než podle druhé;** takový postup soudu by se nutně dostal do rozporu s principem právní jistoty a předvídatelnosti práva a nebylo by jisté od věci uvažovat o jistém prvku svévole v rozhodovací činnosti soudů.

Zásadní odlišnosti mezi normami advokátního tarifu a paušální vyhlášky zřejmě nenalzáme ani při použití jazykového výkladu textu ustanovení – u obou vyhlášek jsou předmětná ustanovení o penězi ocenitelných plněních uvo-

3 Patrnou obtížnou přezkoumatelnost usnesení v tomto bodu zde nehodlám blíže rozvádět, neboť není předmětem příspěvku. Povinnost soudu dostatečně odůvodnit výrok rozhodnutí i v úseku nákladů řízení byla judikována již mnohokrát, blíže např. JUDr. Pavel Vrcha: Několik poznámek k rozhodování o nákladech řízení (zejména před soudy prvního stupně), Soudní rozhledy č. 7/2002, str. 237 an.

4 Vladimír Papež: Paušální sazba odměny v občanském soudním řádu, Bulletin advokacie č. 1/2002, str. 8.

5 Samozřejmě s přihlédnutím k jistým odlišnostem obou vyhlášek, kdy ovšem celkově paušální odměna je vždy konstruována podle určitého průměrného počtu úkonů právní služby, poskytovaných advokátem ve věci podle advokátního tarifu (přesněji pět až šest úkonů, podle ocenitelnosti plnění).

6 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1126/07.

7 Neocenitelnost bývá judikaturou podotýkána např. u sporů o přivolení k výpovědi z nájmu bytu apod.

8 Podobný problém může nastat např. u restitučních nároků podle zákona č. 87/1991 Sb. nebo zákona č. 229/1991 Sb., neboť se jedná v zásadě o určovací žalobu a žalobu na povinnost uzavřít smlouvu o vydání nemovitosti, jak upozorňuje JUDr. Lukáš Michna, LL.M., PhD. ve svém příspěvku Odměna za právní zastupování, Právní rozhledy č. 10/2001, str. 481 an.

zena slovy „není-li dále stanoveno jinak“; s ohledem na znění dalších ustanovení není tato pasáž příliš vypovídající. Odlišnost lze spatřovat v textu § 9 odst. 3 písm. b) advokátního tarifu, kde je neocenitelnost plnění výslovně podotýkána, kdežto paušální vyhláška obsahuje více strohou dikci „ve věcech určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, či ní sazba odměny...“.<sup>9</sup> Nejsm si však jist, zda tato skutečnost je způsobilá zvrátit celý pohled na věc, když pouze absenci výslovné neocenitelnosti by byla způsobena nejednotnost právní úpravy ve věci nákladů řízení. Jisté je, že pouhá dikce právního předpisu nevyklučuje ani jeden z obou způsobů interpretací, a přímou odpověď na zásadní otázku, který z nich použít, nedává.

Specifickou argumentací postupoval v problému vztahu mezi odměnou advokáta podle tarifu versus paušální odměnou Ústavní soud v nálezu I. ÚS 1126/07, kdy se zabýval případy příkrého rozporu mezi výší odměny za zastupování v jednom stupni podle obou vyhlášek. Soud zhodnotil takové rozpory jako ničím neodůvodněnou nerovnost a doporučil obecným soudům v těchto případech **zvážit využití § 150 OSŘ a vyčíslit odměnu pouze podle paušální vyhlášky**. To však s výslovným podotknutím, že uvedený postup soudů nesmí být svévolným a je nutno jej „pečlivě a racionálně zdůvodnit.“ Podotýkám, že takový postup by měl být nahlížen coby jakési ultima ratio za účelem zachování ústavnosti ve chvíli, kdy je spatřována **nedůvodná** nerovnost. Na judikатурních závěrech o odměně při žalobách o určení vlastnictví k nemovitosti to však v ostatních, ne tolik závažných a „křiklavých“ případech, ničeho nemění.

Zůstává tedy otázkou, zda ve sporu úspěšné straně přiznat zvýšené náklady řízení podle advokátního tarifu, či pouze náklady odpovídající paušální odměně. Nutné je tedy dle mého názoru pozastavit se nad aplikací právních norem, regulujících náklady řízení a odměnu advokáta, z pohledu jejich účelu zamýšleného zákonodárcem, tedy užít výklad teleologický.

Není zajisté snahou rozumného zákonodávce, jehož předním úkolem je zabezpečení dosažitelnosti práva každému aktivně legitimovanému právnímu subjektu, aby trestal účastníka řízení (obzvláště v pozici žalovaného, tedy pokud vůbec soudní řízení nevzniklo z jeho vůle) za jeho snahu hájit své oprávněné zájmy prostřednictvím procesní obrany tím způsobem, že jej donutí složitostí právní úpravy k zastoupení advokátem, a poté mu s tím spojené náklady z části nepřizná, i když k tomu svým chováním i procesním úspěchem nezavdal důvod – a především v případech určení práva k nemovitostem může účast na sporu představovat značně vysoké, a přitom účelně vynaložené náklady, obvykle ke zhotovení znaleckého posudku o ceně nemovitosti. V opačném případě by tak zákonodávce *ad absurdum* způsoboval úspěšnému účastníkovi řízení zbytečné náklady v podobě jakési „daně z úspěchu“ a stavěl jej tak vůči druhé procesní straně do nevýhodné role – dopouštěl by se tedy porušení procesní zásady rovnosti zbrání, zakotvené např. v čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 1 a čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, § 18 odst. 1 OSŘ i v právních předpisech mezinárodní úrovně. Tak pojímá právo na rovnost zbrání v souvislosti s náklady řízení např. i Evropský

soud pro lidská práva v rozhodnutí z 6. února 2004, ve věci Beer proti Rakousku, či v rozhodnutí ze dne 7. října 2004, ve věci Baumann proti Rakousku.

Zajisté není sporu o tom, že soudu náleží aplikovat platné právo správně. Tento závěr podpořil i sám Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 31/10 z 26. 5. 2010, ve kterém konstatoval: „Rozhodnutí soudu o nákladech soudního řízení, vycházející ze správné premisy, nicméně podstatně logicky vadně aplikující dispozici právní normy, je zatíženo prvkem libovůle a dochází jím k porušení principu spravedlivého procesu dle článku 36 odst. 1 Listiny a v důsledku i čl. 11 odst. 1 Listiny.“

S generalizujícím a paušálním tvrzením krajského soudu o nevztahování se judikatury k advokátnímu tarifu na vyhlášku č. 484/2000 Sb. se nemohu právě ze shora uvedených důvodů za sebe ztotožnit. Je pravda, že interpretaci jedné právní normy nelze bezbřehým způsobem rozšiřovat na jiná ustanovení právních předpisů; nutno je však vzít v úvahu i samotný smysl interpretace právních norem, která slouží k poznání skutečného obsahu normy, a tím přirozeně směřuje k odstranění nejasností v právní úpravě – neboť úmyslem rozumného zákonodávce je vytvořit právní úpravu stabilní, jednoznačnou a nikoliv znovu a dokola dávající podnět k novým otázkám výkladu. Nevidím důvod, proč by se proto nemohla judikatura jakožto jeden ze způsobů interpretace vztáhnout i na jinou normu, řešící v zásadě stejný problém, nota bene, když tato nová norma z původní vychází, a za předpokladu, že existují rozumné důvody pro takové rozšíření výkladu.

Pokud by se i nadále obecné soudy měly řídit striktně podle výše citovaného usnesení krajského soudu, docházelo by k určité inflaci judikatury a jejímu roztržštění bytostně na jednotlivé právní předpisy – otázkou zůstává, zda by se tak stalo ku prospěchu věci či nikoliv. Nejsm příznivcem takového postupu, neboť se mi jeví zbytečné čekat obvykle několik let, než se utvoří judikatura k právnímu předpisu obdobnému tomu, k němuž již setrvalá judikatura existuje, a ocítat se po relativně dlouhou dobu v právní nejistotě. V neposlední řadě může při apriorním zamítnutí možnosti rozšířit judikaturu na ustanovení obdobného právního předpisu<sup>10</sup> dojít i k nevídaným důsledkům nelogických rozporů v rozhodovací činnosti soudů, jak bylo svrchu uvedeno. I kdyby soud v konkrétní věci uznal za nutné skutečně odmítnout judikaturní závěry „přenést“ na obdobnou normu, je dle mého názoru povinen tento svůj postup náležitě odůvodnit, a to ve stejném rozsahu, jako kdyby se přiklonil k postupu opačnému,<sup>11</sup> i s ohledem na již citovaný nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1126/07; pokud by se obecný soud uchýlil k využití ustanovení § 150 OSŘ a přiznal náklady pouze

9 Stejně tak i před novelizací vyhláškou č. 277/2006 Sb.

10 Obzvláště v případě judikatury bych se obával jakýchkoliv kategorických prohlášení o možnosti či nemožnosti něčeho a odvolávám se v této věci na nedávno publikovaný příspěvek JUDr. Tomáš Sokola Advokát a judikatura, Bulletin advokacie č. 11/2010, str. 27-30.

11 Mám za to, že na uvedené může dopadat i rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 2811/2007 ze dne 3. 12. 2009 o povinnosti soudů řádně odůvodnit své odklony od judikatury.



ve výši podle paušální vyhlášky, je zajisté nutné tak učinit po dobrém rozvážení konkrétního případu – posoudit, který z účastníků spor zapříčinil, pokud je to možné, dále vzít v úvahu skutečné náklady vynaložené jednotlivými účastníky, chování stran apod. Nerespektování uvedeného oslabuje požadovanou přesvědčivost rozhodnutí. Podobně judikoval i Ústavní soud, který v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1/04 uvedl, že „rozhodování o nákladech řízení nesmí být jen mechanickým posuzováním výsledků sporu bez komplexního zhodnocení rozhodnutí v meritu věci. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení má být zřejmým a logickým ukončením celého soudního řízení.“

Problém skýtá však i **procesněprávní rovina**. Pokud odvolací soud vyhlásí rozhodnutí o nákladech řízení, využití jakýchkoliv opravných prostředků je značně ztíženo. Dovolání proti nákladům řízení není přípustné, neboť jej nelze subsumovat pod žádné ustanovení § 237 až 239 OSŘ, jak uvádí Nejvyšší soud ve své konstantní judikatuře – např. sp. zn. 29 Odo 874/2001 ze dne 31. 1. 2002, uveřejněné pod č. 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále sp. zn. 32 Cdo 252/2007 ze dne 30. 1. 2008 a 32 Cdo 1920/2007 ze dne 25. 6. 2008, 23 Cdo 3919/2009 ze dne 25. 1. 2010 nebo 23 Cdo 373/2010 ze dne 28. 4. 2010. K Nejvyššímu soudu se tedy nemá nejmenší význam obracet. Výhodou se zdá být, že zde je situace jasná. Daleko méně jednoznačný stav vládne v případě ústavních stížností.

I s ohledem na výše citovanou judikaturu Ústavního soudu ve věcech rozhodování o nákladech řízení je evidentní, že Ústavní soud se v některých případech ústavními stížnostmi směřujícími proti takovým soudním rozhodnutím zabývá. Ve své rozhodovací činnosti již Ústavní soud připustil, „že o povinnosti k náhradě nákladů řízení rozhoduje soud *ex officio* a že náhrada nákladů je kogentně upravena v § 142–150 OSŘ. Nelze však připustit, aby obecný soud pojal zásadu *oficiality* a *legality* tak, že se s námitkami uvedenými v odvolání nevypořádá vůbec a rozhodne o náhradě nákladů před soudem prvního stupně zcela jinak, a to podle § 150 OSŘ. Takový postup odvolacího soudu totiž ve výsledku znamená, že soud rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumal vůbec a rozhodl zcela jinak sám.“<sup>12</sup> Podobně i „v nálezu sp. zn. II. ÚS 598/2000 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 23, č. 100) vyslovil [Ústavní soud] názor, že právo na přiznání přiměřené (a právním předpisem stanovené) náhrady nákladů, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde konkrétně o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny. ... Jednou z podmínek spravedlivého procesu je zásada právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodnutí.“<sup>13</sup> Ústavní soud též v nálezu sp. zn. II. ÚS 2811/08 ze dne 11. 6. 2009 konkrétně konstatoval, že pokud obecný soud nepřizná účastníku ří-

zení náhradu nákladů řízení ve výši stanovené v příslušné právní normě, odepře mu tím právo zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Na druhou stranu se lze setkat s celou řadou (lze říci většinou) rozhodnutí Ústavního soudu, kterými byla Ústavní stížnost odmítnuta s odůvodněním, že „spor o náhradu nákladů řízení nedosahuje sám o sobě intenzity představující porušení základních práv a svobod, jakkoliv se může účastníka řízení citelně dotknout. Ústavní soud při posuzování problematiky nákladů řízení, tj. problematiky ve vztahu k předmětu řízení před obecnými soudy vedlejší, postupuje nanejvýš zdrženlivě a ke zrušení napadeného výroku o nákladech řízení se uchyluje pouze výjimečně, např. když zjistí, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces extrémním způsobem nebo že bylo zasaženo i jiné základní právo.“<sup>14</sup> Výsledkem rozhodovací činnosti Ústavního soudu je tak nepříliš uspokojivý stav, kdy stěžovatel není při sebelepším uvážení schopen předem odhadnout, zda vůbec se bude Ústavní soud jeho ústavní stížností zabývat, či zda ji odmítne z důvodu, že „nebylo dosaženo ústavní úrovně“, neboť zásah do ústavně zaručených práv nebyl „dostatečně extrémní“.

Celkově tak lze z procesního hlediska shrnout, že zásadní břímě rozhodovací činnosti o nákladech řízení (a tedy v zásadě též interpretace ustanovení advokátního tarifu a paušální vyhlášky) leží na soudech prvního stupně a soudech odvolacích bez valné možnosti využití opravných prostředků. Se všemi důsledky, které z toho plynou.

Obdobný osud, jako je naznačeno v předchozích odstavcích, měl i rozebíraný případ, řešený Krajským soudem v Brně, pobočkou v Jihlavě. Ústavní stížnost byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost, jako řada dalších obdobných spatřujících porušení ústavně zaručených práv ve vadném rozhodnutí soudu o nákladech řízení. Odpovědi ze strany nejvyšší instituce jsme se tak opět nedočkali. Snad i někdo jiný bude cítit potřebu se k věci vyjádřit.

✦ Autor je studentem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

12 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 654/03 ze dne 24. 2. 2004.

13 Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3288/07 ze dne 24. 4. 2008.

14 Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 549/06 ze dne 29. 11. 2006. Podrobněji se zaměřením na § 150 OSŘ viz např. Mgr. Ivana Hendrychová, Náhrada nákladů řízení a § 150 OSŘ ve světle některých nálezů Ústavního soudu, Právní rozhledy č. 6/2008.

## Uznání účelně vynaložených nákladů v řízení proti České republice

Tam, kde je stát vybaven k ochraně svých zájmů příslušnými organizačními složkami finančně a personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt – advokáta –, a pokud tak přesto učiní, pak není důvod pro uznání takto vzniklých nákladů jako účelně vynaložených.

Výjimkou mohou být případy, kdy právní problematika přímo nesouvisí s oblastí spravovanou ústředním orgánem státní správy, případně se jedná o právní problematiku velmi specializovanou, obtížnou, dosud neřešenou, problematiku s mezinárodním prvkem, vyžadující znalosti cizího práva, event. jazykové znalosti apod. V takových případech lze shledat postup orgánu státní správy, který zvolí pro své zastupování advokáta, který se na danou problematiku např. specializuje, za adekvátní. V těchto případech je však třeba při rozhodování o povinnosti k úhradě nákladů řízení specifické okolnosti případu řádně odůvodnit.

### Nález Ústavního soudu IV. ÚS 1145/11 ze dne 6. 10. 2011

#### Odůvodnění:

##### I.

Ústavní stížností podanou ve lhůtě a splňující i ostatní náležitosti podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka s odkazem na porušení jejího práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 36 odst. 1 a násl. Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) domáhala zrušení v záhlaví citovaného nákladového rozhodnutí.

Z předložené ústavní stížnosti, z připojených příloh a ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 7 sp. zn. 4 C 173/2004 Ústavní soud zjistil, že Obvodní soud pro Prahu 7 rozsudkem č. j. 4 C 173/2004-207 ze dne 4. května 2010 uložil České republice – Ministerstvu financí ČR (dále jen „žalovaná“) povinnost zaplatit stěžovatelce částku 468 862 Kč s 21% úrokem z prodlení ode dne 13. 9. 1996 do zaplacení a na náhradě nákladů řízení částku 201 124,80 Kč (výrok I.), co do povinnosti žalované zaplatit stěžovatelce částku 52 096 Kč s 21% úrokem z prodlení ode dne 13. 9. 1996 do zaplacení žalobu zamítl (výrok II.) a uložil stěžovatelce povinnost zaplatit České republice do pokladny Obvodního soudu pro Prahu 7 na náhradě nákladů řízení za znalecký posudek částku 1516,55 Kč (výrok III.).

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem č. j. 11 Co 392/2010-238 ze dne 12. ledna 2011 rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku změnil tak, že žalo-

bu ohledně částky 339 284,50 Kč s přísl. zamítl a ohledně částky 129 557,50 Kč s 21% úrokem z prodlení ode dne 13. 9. 1996 do zaplacení rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, uložil stěžovatelce povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 172 329,11 Kč a oběma účastníkům řízení uložil zaplatit na účet Obvodního soudu pro Prahu 7 na náhradě nákladů řízení státu částku 7584,75 Kč.

##### II.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti rozsáhle cituje z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1877/10 ze dne 16. září 2010, přičemž dále odkazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2929/07 ze dne 9. října 2008 a sp. zn. II. ÚS 1215/10 ze dne 9. prosince 2010 obsahující obdobné závěry jako nálezy citované. Dále stěžovatelka cituje též podstatnou část usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1401/10 ze dne 27. května 2010, kde je řešena obdobná problematika.

Z uvedené judikatury Ústavního soudu podle stěžovatelky jednoznačně vyplývá, že v případě zastoupení státu advokátem v občanském soudním řízení je povinností soudu vždy zvážit a v rozhodnutí řádně zdůvodnit, proč soud považuje výdaje související se zastupováním státu advokátem v soudním řízení za náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva, a proč tedy lze spravedlivě žádat po druhé straně, aby, s poukazem na ust. § 142 občanského soudního řádu, takto vzniklé náklady státu hradila.

Z odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 11 Co 392/2010-238 ze dne 12. ledna 2011 je však podle stěžovatelky patrné, že Městský soud v Praze aspekty uvedené ve stěžovatelce uváděné a citované judikatuře Ústavního soudu v projednávaném případě nevzal vůbec v úvahu, když výrok o nákladech řízení odůvodnil pouze odkazem na ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 občanského soudního řádu. Otázkou, zda se skutečně jedná o náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva, se tedy vůbec nezabýval. Tím podle názoru stěžovatelky zatížil své rozhodnutí vadou, mající ústavně-právní rozměr, spočívající v porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

##### III.

Ústavní soud si k ústavní stížnosti vyžádal vyjádření Městského soudu v Praze jako účastníka řízení.

Za Městský soud v Praze se vyjádřila předsedkyně senátu 11 Co JUDr. Helena Horáková. Podle vyjádření Městského soudu v Praze jsou důvody jeho rozhodnutí v odůvodnění v záhlaví citovaného rozhodnutí, a proto nezbývá, než na ně odkázat, aniž by bylo možno je blíže rozvádět nebo je doplňovat, neboť odůvodnění rozhodnutí má zásadně obsahovat vše, co bylo jeho podkladem. Městský soud v Praze navrhl, aby byla ústavní stížnost jako nedůvodná zamítnuta.

Vyjádření Městského soudu v Praze bylo poskytnuto na vědomí a k případné replice stěžovatelce. Stěžovatelka Ústavnímu soudu repliku nezaslala.

Ústavní soud zaslal ústavní stížnost k vyjádření též žalované jako vedlejší účastnici řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření, zasláném prostřednictvím právního zástupce JUDr. Alana Korbela, advokáta advokátní kan-

celáře se sídlem v Praze 5, nám. 14. října 3, uvedla, že považuje ústavní stížností napadené rozhodnutí za zcela správné.

Dále se žalovaná ve vyjádření podrobně vyjádřila k problematice přiznávání práva na náhradu nákladů řízení státu. Uvedla, že pro žalovanou (resp. pro organizační složku jednající jménem žalované) je jedním z hlavních důvodů pro využití právní pomoci poskytované advokátem důvod ekonomický. Právní zastoupení Ministerstva financí ČR (dále jen „ministerstvo“) je podle stěžovatelky sjednáno na principu paušální odměny, tj. při přihlédnutí k výši takové paušální odměny a počtu případů, které jsou advokátní kanceláři ministerstva předávány k zajištění právního zastoupení, je naprosto nepochybné, že náklady ministerstva vynaložené na paušální odměnu jsou nižší, než by byly mzdové náklady v případě, že by ministerstvo samo zaměstnávalo právníky zaměřené na spornou agendu, kteří by jej u soudů zastupovali. Po ekonomické stránce je tak pro ministerstvo zastoupení advokátem výhodnější a ministerstvo tím naopak šetří výdaje státního rozpočtu.

Stěžovatelka odůvodňuje svou ústavní stížnost mimo jiné tím, že ministerstvo disponuje dostatečným množstvím odborných zaměstnanců, a tak není důvod pro sjednání právního zastoupení advokátní kanceláři. Žalovaná však podotýká, že ministerstvo sice má zřízen legislativní odbor, nicméně předmětný odbor má jinou náplň práce a mezi jeho činnosti nepatří zastupování ministerstva před soudy. Žádný jiný právní odbor, který by měl na starosti zastupování ministerstva před soudy, zřízen nebyl, a rovněž nelze nutit jednotlivé zaměstnance, aby na základě pověření vystaveného ad hoc jednali za stát před soudy a vystavovali se tak případné pracovněprávní odpovědnosti za výsledky řízení.

Ministerstvo podle vyjádření žalované odborné pracovníky k zajišťování ochrany zájmů státu před soudy, tedy právníky, kteří by se zabývali spornou agendou, nezaměstnává. Zaměstnanci ministerstva mají ve své náplni práce agendu směřující k naplnění funkce ministerstva jako vrchnostenského orgánu a orgánu výkonu státní moci, státní regulace a legislativy. Tito zaměstnanci za svou činnost pobírají právními předpisy regulovanou mzdu a na výplatu této mzdy jsou poskytovány prostředky ze státního rozpočtu. Pokud by se věnovali místo své pravidelné práce soudním sporům, ministerstvu by, při předpokladu jejich plné vytíženosti, vznikl deficit v podobě jejich chybějícího pracovního výkonu. Je tedy na posouzení vedení ministerstva, jaké prostředky vynaloží na obranu svých právoplatných zájmů, zda finanční odměnu zaplacenou smluvnímu advokátu nebo pracovní dobu svého zaměstnance (jehož pracovní výpadek však není schopno z jemu přidělených personálních prostředků nahradit). Navíc nelze podle žalované opomenout, že v soudních řízeních jde ze strany ministerstva o hájení zájmu státu při ochraně svého majetku, tedy nikoliv o činnost vrchnostenskou, k níž je personálně vybaveno, nýbrž o činnost, která bezprostředně nesouvisí s výkonem státní moci.

Žalovaná je toho názoru, že z článku 37 odst. 2 a 3 Listiny vyplývá právo každého, tedy též státu a osob s právníkem vzděláním, na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními, orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení, a je garantována též rovnost všech účastníků před záko-

nem. Vedlejší účastník má za to, že právo na právní pomoc zakotvené v čl. 37 odst. 2 Listiny ponechává na rozhodnutí každého, zda se nechá v řízení zastoupit, a také kým se nechá zastoupit. Skutečnost, zda ministerstvo má vlastní odborný aparát specializovaný na zastupování státu, není relevantní, neboť Listina přiznává právo na právní pomoc každému účastníku řízení, když tito si jsou v řízení rovni. Žalovaná je toho názoru, že tedy není možné, aby zde byla soudy vymezována určitá kategorie subjektů, která by z hlediska právního zastoupení měla odlišné postavení, a byla tak diskriminována vzhledem k ostatním subjektům. Účastníka nelze sankcionovat tím, že mu nebude přiznána část nákladů odpovídající výši odměny advokáta s tím, že se mohl bránit sám.

Každý účastník řízení si navíc musí být vědom toho, že v případě neúspěchu ponese náklady řízení, a to případně i náklady právního zastoupení protistrany. Vedlejší účastník podotýká, že v případě žalob na náhradu škody proti státu je taková „hrozba“ možné úhrady nákladů řízení protistraně jedním z mála faktorů, které mohou ovlivnit množství žalob podávaných proti státu. Obecné soudy jsou podle žalované často zahlcovány podáními šikanózního charakteru nebo zjevně bezúspěšnými návrhy, a to především z toho důvodu, že nároky uplatňované podle zákona č. 82/1998 Sb. jsou osvobozeny od soudních poplatků. Povinnost hradit státu náklady řízení tak může být jedním z prostředků jak zabránit tomu, aby docházelo k nesmyslnému zneužívání práva.

Pokud jde o otázku, zda se žalovaná měla nechat zastoupit v řízení Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „Úřad“), uvádí žalovaná ve svém vyjádření, že ust. § 3 zákona č. 201/2002 Sb. vyjmenovává případy obligatorního zastoupení státu tímto úřadem, v ostatních případech se však zastupování sjednává fakultativně. Záleží tak zcela na svobodné vůli organizační složky státu, zda se nechá zastoupit Úřadem nebo advokátem. Opačné tvrzení by popíralo práva a svobody zaručené Listinou. V ust. § 8 písm. e) posledně zmíněného zákona je podle žalované dokonce uvedeno, že ani fakultativně nemůže Úřad zastupovat organizační složku státu, pokud tato složka již zajistila zastupování na základě plné moci. To znamená, že zákon i po novele provedené v roce 2006 počítá se situací, že se organizační složka může nechat zastupovat i někým jiným než Úřadem, aniž by musela v řízení před soudem jednat sama.

Rozhodování o nákladech je podle vyjádření žalované integrální součástí soudního řízení jako celku a obecný soud musí v souladu s ustálenou judikaturou přihlížet při rozhodování ke všem okolnostem věci, které mohou mít vliv na stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení, jež účastník vynaložil k uplatňování nebo bránění práva. Žalovaná má za to, že v projednávaném případě byly náklady státu na právní zastoupení náklady účelně vynaloženými k bránění jejich oprávněných zájmů.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem žalovaná navrhla, aby Ústavní soud ústavní stížnost jako nedůvodnou zcela zamítl.

Vyjádření žalované bylo zasláno na vědomí stěžovatelce a Městskému soudu v Praze. Stěžovatelka ani Městský soud v Praze se k němu písemně nevyjádřili.

Ústavní soud ve věci nařídil ústní jednání, k němuž se ne-



dostavil pouze zástupce Městského soudu v Praze. Ani stěžovatelka, ani vedlejší účastník (žalovaná) neměli žádné návrhy na doplnění dokazování. Stěžovatelka v závěrečném návrhu odkázala na obsah ústavní stížnosti a písemného vyjádření a žádala, aby Ústavní soud návrhu vyhověl. Naproti tomu žalovaná prostřednictvím právního zástupce akcentovala úlohu advokáta při zastupování žalované s poukazem na složitost věci, v níž jde o náhradu škody uplatněné v roce 1996 ve výši téměř 600 tis. Kč, přičemž po 12 letech sporu je přiznaná náhrada řádově pětina. Stát se zde tedy bránil úspěšně, a přesto by mu byla upírána náhrada nákladů řízení, které byly efektivně vynaloženy. V dané věci nelze pominout, že šlo o složitý spor, který nelze podřadit pod běžnou činnost ministerstva, a tak v něm úloha advokáta byla zcela nepostradatelná. Podle žalované je důležitý výklad pojmu účelnosti vynaložených nákladů i funkce náhrady nákladů řízení, které působí i jako obrana proti šikanózním žalobám, kterým je stát často vystavován. Žalovaná má za to, že Městský soud v Praze výrok o náhradě nákladů řízení dostatečně odůvodnil, shledal důvody pro přiznání náhrady nákladů řízení i z pohledu současné judikatury Ústavního soudu, a proto žalovaná požadovala zamítnutí ústavní stížnosti.

#### IV.

Ústavní soud přezkoumal v záhlaví citovaná rozhodnutí a řízení jejich vydání předcházející a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

Ústavní soud opakovaně judikuje, že není vrcholem soustavy obecných soudů (čl. 81 a čl. 91 Ústavy ČR) a tudíž není ani řádnou další odvolací instancí. Proto není v zásadě oprávněn zasahovat bez dalšího do rozhodování těchto soudů. Tato maxima je prolomena pouze tehdy, pokud by obecné soudy na úkor stěžovatele vykročily z mezi daných rámcem ochrany ústavně zaručených základních práv či svobod [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR]. K tomu však v projednávaném případě podle náhledu Ústavního soudu došlo.

Problematikou jako v projednávané věci se Ústavní soud již opakovaně zabýval. Stalo se tak jak v rozhodnutích, na které odkazuje nebo z nichž cituje stěžovatelka, tedy v nálezech sp. zn. I. ÚS 2929/07 ze dne 9. října 2008, sp. zn. I. ÚS 1877/10 ze dne 16. září 2010 a sp. zn. II. ÚS 1215/10 ze dne 9. prosince 2010 a v usnesení sp. zn. I. ÚS 1401/10 ze dne 27. května 2010, tak např. též v nálezech sp. zn. IV. ÚS 3243/09 ze dne 2. března 2010, sp. zn. II. ÚS 3246/09 ze dne 6. května 2010, sp. zn. I. ÚS 1401/10 ze dne 27. května 2010, sp. zn. III. ÚS 1180/10 ze dne 14. září 2010 nebo sp. zn. IV. ÚS 3191/10 ze dne 21. února 2011.

Žalovanou stranou v projednávané věci byla Česká republika – Ministerstvo financí ČR. I přes tvrzení obsažená ve vyjádření žalované k ústavní stížnosti a v jejím přednesu při ústním jednání zastává Ústavní soud stanovisko, že tato žalovaná disponuje dostatečným počtem odborných pracovníků, kteří jsou schopni zajišťovat ochranu jejich zájmů před soudy. Vydáním zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, byl též zřízen Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který z větší části zastupování státu v řízení před obecnými soudy převzal. V nálezu sp. zn. I. ÚS 2929/07 ze dne 9. října 2008, který byl

východiskem i pro další výše uvedenou judikaturu Ústavního soudu, se uvádí, že tam, kde k hájení svých zájmů je stát vybaven příslušnými organizačními složkami finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, jímž byl advokát, a pokud tak stát přesto učiní, pak není důvod pro uznání takto mu vzniklých nákladů jako účelně vynaložených.

Čtvrtý senát Ústavního soudu, tak jak to ostatně Ústavní soud učinil již např. v nálezu sp. zn. II. ÚS 3246/09 ze dne 6. května 2010 nebo v nálezu sp. zn. II. ÚS 1215/10 ze dne 9. prosince 2010, považuje za nutné zdůraznit, že při aplikaci výše uvedeného je třeba vždy přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, neboť si lze např. představit, že předmětem sporu (jehož účastníkem je stát) může být i právní problematika, která přímo nesouvisí s oblastí spravovanou ústředním orgánem státní správy, případně se jedná o právní problematiku velmi specializovanou, obtížnou, dosud neřešenou, problematiku s mezinárodním prvkem, vyžadující znalosti cizího práva, event. jazykové znalosti apod. V takových případech lze shledat postup orgánu státní správy, který zvolí pro své zastupování advokáta, který se na danou problematiku např. specializuje, za adekvátní. V těchto případech je však třeba při rozhodování o povinnosti k úhradě nákladů řízení specifické okolnosti případu řádně odůvodnit.

V případě stěžovatelky obecné soudy shora uvedené principy nerespektovaly a hledisko předmětu sporu či případně další aspekty pro přiznání náhrady nákladů řízení vedlejšímu účastníku apriorně, v rozporu s náleзовou judikaturou Ústavního soudu, eliminovaly. Přitom řádně nezdůvodnily a ani neuvedly, že by šlo o takový předmět sporu, nebo že by existovala jiná okolnost, kvůli které lze shledat postup žalované, která se nechala v řízení zastupovat advokátem, za nezbytný a účelný. Tím došlo k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces zakotveného v čl. 36 Listiny.

Ústavní soud v žádném případě nemůže přisvědčit tvrzení vedlejšího účastníka (žalované) uvedenému u ústního jednání, že Městský soud v Praze v rámci celého odůvodnění rozsudku zdůvodnil, proč přiznává náhradu nákladů řízení. Lze souhlasit s tím, že Městský soud v Praze podrobně rozebíral, které aspekty byly ve věci důležité a že rozebíral otázku zavinení či spoluzavinení škody ze strany stěžovatelky, avšak tyto skutečnosti byly rozhodné pro posouzení merita věci. Pokud jde o přiznání náhrady nákladů řízení žalované, není na tyto skutečnosti odkazováno jako na rozhodné pro přiznání těchto nákladů a v záhlaví citovaný nákladový výrok je odůvodněn pouze odkazem na ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 občanského soudního řádu a tím, že podle procesního úspěchu náleží žalovanému náhrada nákladů řízení v rozsahu 50,25 %. Takové odůvodnění však rozhodně nelze považovat za souladné s výše citovanou judikaturou Ústavního soudu a právem stěžovatelky na spravedlivý proces.

Ústavní soud dále zdůrazňuje, že v projednávané věci, stejně jako v několika dalších obdobných věcech, Městský soud v Praze opakovaně ignoroval judikaturu Ústavního soudu, čímž došlo též k porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR.

Žalovaná prostřednictvím právního zástupce přednesla u ústního jednání řadu argumentů pro to, aby jí v projedná-

vané věci byla náhrada nákladů řízení za právní zastoupení advokátem přiznána. Ústavní soud se jimi však neměl důvod podrobněji zabývat, neboť ke zrušení v záhlaví citovaného rozhodnutí přistoupil z důvodu, že Městský soud v Praze své rozhodnutí o náhradě nákladů řízení dostatečně neodůvodnil. Je však na žalované, aby tyto důvody po kasačním zásahu Ústavního soudu předložila v řízení před Městským soudem v Praze.

Městský soud v Praze bude mít prostor pro nové posouzení rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, a to ve světle právních závěrů v nálezné judikatuře Ústavního soudu vyslovených. Postup ani budoucí rozhodnutí závisující na posouzení všech okolností případu však Ústavní soud svým nálezem nikterak nepředjímá, z čehož vyplývá, že tento kasační nález není vyjádřením právního názoru zavazující-

cího odvolací soud rozhodnout o náhradě nákladů řízení právě tím způsobem, který stěžovatelka považuje za správný. V novém rozhodnutí se tedy bude Městský soud v Praze v souladu s judikaturou Ústavního soudu zabývat i účelností volby advokáta organizační složkou státu v právě projednávaném případě, přičemž oběma stranám řízení dá možnost se k otázce této účelnosti vyjádřit a své rozhodnutí pak náležitě odůvodnit.

Ústavní soud uzavírá, že v projednávaném případě shledal porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces, a proto ústavní stížnosti vyhověl a v záhlaví citovaná rozhodnutí podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

✿ Právní věta redakce.

## Promlčení náhrady škody způsobené advokátem

**Smlouva o poskytování právních služeb uzavřená mezi advokátem a podnikatelem, která se týká podnikatelské činnosti, je závazkovým vztahem mezi podnikateli. Promlčecí doba pro náhradu škody způsobené advokátem se řídí obchodním zákoníkem. Promlčecí doba je tedy čtyřletá, končí však nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.**

**Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. srpna 2011, č. j. 25 Cdo 520/2009**

### Odůvodnění:

Žalobkyně se po žalovaném advokátovi domáhala zaplacení 84 837 Kč z titulu náhrady škody, kterou jí žalovaný způsobil při jejím zastupování v občanském soudním řízení.

Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 12. 5. 2008, č. j. 19 C 221/2007-37, žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný na základě plné moci zastupoval žalobkyni ve věci žaloby B. D. proti žalobkyni (tehdy žalované). Žalovaný jako zástupce žalobkyně ve stanovené lhůtě nepodal vyjádření ve věci a soud rozhodl rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. Žalobkyně na základě rozsudku pro uznání dne 17. 1. 2005 zaslala B. D. 81 837 Kč a uhradila 3000 Kč žalovanému za zastupování. Soud prvního stupně posoudil námitku promlčení podle § 100 odst. 1 a § 106 obč. zák. a dovodil, že žalobkyně se o vzniku škody ve výši 3000 Kč dozvěděla nejpozději doručením rozsudku pro uznání dne 26. 11. 2004, dnem 27. 11. 2006 jí tak uplynula dvouletá subjektivní promlčecí doba, co do částky 81 837 Kč běžela lhůta k uplatnění tohoto nároku ode dne 18. 1. 2005. Jelikož žaloba byla podána dne 21. 11. 2007, oba nároky jsou promlčeny.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 9. 2008, č. j. 25 Co 293/2008-70, rozsudek soudu prvního stupně v důsledku částečného zpětvzetí žaloby co do částky 3000 Kč zrušil a řízení zastavil, ve zbývající části jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud se zcela ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. Dodal, že zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, je ve vztahu k občanskému zákoníku předpisem zvláštním vůči obecnému, tudíž pokud některá otázka není řešena ve speciálním předpise, použije se obecný předpis. Jelikož v zákoně č. 85/1996 Sb. není upraveno promlčení, je nutno postupovat podle občanského zákoníku. Škoda žalobkyni vznikla dne 17. 1. 2005, kdy zaplatila B. D. 81 837 Kč, od následujícího dne jí začala běžet dvouletá promlčecí doba, která skončila dne 18. 1. 2007, avšak žaloba byla podána až dne 21. 11. 2007. Vznesená námitka promlčení není v rozporu s dobrými mravy, jelikož žalobkyně již na podzim roku 2005 věděla o tom, že pojišťovna, u níž je žalovaný pojištěn, škodu hradit nebude, mohla tedy uplatnit svůj nárok již tehdy. Námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku soudu prvního stupně neshledal odvolací soud důvodnou. Soud prvního stupně nepochybil, ani když jednal v nepřítomnosti žalobkyně, která důvod své žádosti o odročení jednání žádným způsobem nedoložila.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a v němž odvolacímu soudu vytyká, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zásadní právní význam spatřuje dovolatelka v otázce, zda promlčecí doba k uplatnění nároku z odpovědnosti advokáta za škodu vzniklou porušením povinností podle zákona č. 85/1996 Sb. se řídí vždy občanským zákoníkem, nebo zda je rozhodné, jestli advokát zastupoval podnikatele či občana, tedy zda obecným předpisem k zákonu o advokacii může být i obchodní zákoník. Poukazuje na skutečnost, že s žalovaným uzavírala smlouvu o poskytování právní pomoci jako podnikatelka, a proto má za to, že obecným předpisem k zákonu o advokacii č. 85/1996 Sb. je v daném případě obchodní zákoník, nikoliv občanský zákoník. Svůj názor opírá o článek v odborném časopise a dále o judikát Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2789/2006, kde je v odůvodnění uveden závěr soudu první instance, že klient advokáta má povinnost postu-

povat ve smyslu § 384 obch. zák., a Nejvyšší soud tento právní názor nezpochybnil. Navrhla, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) posoudil dovolání – v souladu s čl. II bodem 12 zákona č. 7/2009 Sb. – podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (dále opět jen „o. s. ř.“) a shledal, že bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné i důvodné.

V posuzovaném případě je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť dovolatelem předložená právní otázka, zda v případě, že smlouvu o poskytování právních služeb uzavřel s advokátem podnikatel a týkala se jeho podnikání, se promlčení práva na náhradu škody způsobené advokátem klientovi v souvislosti s výkonem advokacie řídí občanským nebo obchodním zákoníkem, dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu jednoznačně řešena.

Vztah mezi advokátem a klientem je upraven především zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii, prováděcími předpisy k němu a také stavovskými předpisy. V případě, že daná právní otázka není příslušným zvláštním předpisem upravena, použije se obecného předpisu. Nejvyšší soud již dříve dovodil, že zákon č. 85/1996 Sb. oproti obecné úpravě stanoví jisté modifikace právního vztahu mezi advokátem a klientem, zejména povinnosti zástupce, odlišnosti vzniku či zániku právního vztahu. Citovaný zákon je ve vztahu k občanskému zákoníku v poměru zvláštní právní úpravy k úpravě obecné; přestože zákon o advokacii užívá označení „smlouva o poskytování právních služeb“, nejde z pohledu občanského zákoníku o samostatný smluvní typ, ale – pokud je jejím předmětem zastupování zejména v řízení před soudy a jinými orgány a *nejde-li o věc obchodní* – podléhá režimu smlouvy příkazní s modifikacemi stanovenými citovaným zákonem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4121/2007). V rozsudku ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2232/2004, Nejvyšší soud sice uvedl, že obecným předpisem ve vztahu k zákonu o advokacii je občanský zákoník, a jestliže zákon o advokacii neobsahuje úpravu promlčení, řídí se promlčení práva na náhradu škody způsobené advokátem klientovi v souvislosti s výkonem advokacie občanským zákoníkem, délka promlčecí doby pak ustanovením § 106 obč. zák. Nelze však přehlédnout, že v posléze uvedeném případě nebyl klientem advokáta podnikatel (§ 261 odst. 1 obch. zák.), ani účastníci nepodřídili svůj vztah úpravě obchodního zákoníku dohodou dle § 262 obch. zák., a tak otázka aplikovatelnosti obchodního zákoníku nebyla dovolacím soudem vůbec zvažována. Smlouva o poskytování právních služeb může mít zpravidla podobu smlouvy příkazní, uzavřené podle § 724 a násl. obč. zák., nebo smlouvy mandátní uzavřené podle § 566 a násl. obchodního zákoníku (srov. Buchta, Z.: K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou z neznalosti, Právní rozhledy 2/2008, s. 16). Jak občanský zákoník, tak obchodní zákoník upravují smluvní typ, jímž se řídí vztah mezi advokátem a klientem, z čehož vyplývá, že zde záleží na charakteru smluvních stran i na obsahu právního vztahu mezi nimi, od něhož se odvíjí určení obecného před-

pisu pro řešení otázek neupravených zákonem č. 85/1996 Sb.

Podle § 261 odst. 1 obch. zák. tato část zákona (tj. část třetí obchodního zákoníku) upravuje závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týká jejich podnikatelské činnosti.

Promlčení nároku na náhradu škody, upravené v obchodním zákoníku, se řídí režimem promlčení podle § 387 a násl. obč. zák., který je komplexní (celistvou) úpravou pro obchodní vztahy, podléhající úpravě obsažené v obchodním zákoníku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2009, sp. zn. 32 Cdo 24/2008).

Jestliže byla smlouva o poskytování právních služeb uzavřena mezi žalobkyní (klientkou) jako podnikatelkou a žalovaným (advokátem, který je podnikatelem nepochybně), a byl tak založen závazkový vztah mezi podnikateli, a jestliže při jeho vzniku bylo zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týká podnikatelské činnosti klienta (když podnikatelské činnosti advokáta se týká nepochybně), řídí se promlčení práva na náhradu škody způsobené žalovaným při výkonu advokacie obchodním zákoníkem, obecná promlčecí doba je tedy čtyřletá (§ 397 obch. zák.) a běží ode dne, kdy se poškozený (žalobkyně) dozvěděl nebo mohl dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě; končí však nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy došlo k porušení povinnosti (§ 398 obch. zák.).

Vycházel-li odvolací soud bez dalšího z názoru, že se promlčení práva na náhradu škody v daném případě řídí ustanovením § 106 odst. 1 obč. zák., nelze jeho právní posouzení věci považovat za správné.

Z důvodů shora uvedených dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o. s. ř.). Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v uvedeném rozsahu i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Vyslovený právní názor dovolacího soudu je pro další řízení závazný. V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

✦ Právní věta redakce.



**PŘEVODOVÉ  
TABULKY**

k novému občanskému  
zákoníku a zákonu  
o obchodních korporacích

www.sagit.cz

Sagit

inzerce



## Přechin nebezpečného pronásledování

**Výhrůzka u přechinu nebezpečného pronásledování je vždy třeba posuzovat podle všech okolností, konkrétní situace a osoby pachatele.**

**Výhrůzka musí být objektivně způsobila vzbudit důvodnou obavu, aniž je nutné, aby u poškozeného takovou obavu skutečně vyvolala.**

**Znak omezování v obvyklém způsobu života je třeba posuzovat vždy z hlediska subjektivně pocívané újmy, nikoli z hlediska jakéhosi způsobu života obvyklého, průměrného.**

**Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011, č. j. 8 Tdo 1082/2011**

### Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010, byl obviněný P. N. uznán vinným přechinem nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku, přechinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku a odsouzen podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na sedm měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku na dvacet čtyři měsíců. Podle § 82 odst. 2, § 48 odst. 4 tr. zákoníku byla obviněnému uložena jako přiměřená povinnost, aby se podvolil vhodným programům psychologického poradenství, a jako přiměřené omezení, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení nekontaktoval cíleně a úmyslně poškozenou M. M., a to ani osobně, ani telefonicky, zprávami SMS, žádnou formou elektronického styku (e-mail, skype, ICQ, facebook apod.); dále v případě náhodného kontaktu aby se k ní nepřibližoval na vzdálenost menší než sto metrů.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný uvedených přechinů dopustil tím, že „v době od 1. 1. 2010 do 30. 4. 2010 pronásledoval bývalou spolužačku M. M., a to tak, že opakovaně vyhledával její osobní blízkost v místě bydliště na adrese K., K., a ve škole na adrese B., L., a téměř s každodenní četností ji kontaktoval prostřednictvím mobilního telefonu z různých telefonních čísel ať již voláním nebo SMS zprávami, ve kterých jí vulgárně nadával a vyhrožoval, dále kontaktoval poškozenou prostřednictvím e-mailů a sociální sítě F., a to i přesto, že mu poškozená opakovaně sdělila, že si kontakt s ním nepřeje, a žádala ho, aby svého jednání zanechal, kontaktoval i rodinné příslušníky poškozené jako její sestru K. T. prostřednictvím sítě Facebook a jejím prostřednictvím vyhrožoval poškozené i zabitím, rovněž kontaktoval kamarády poškozené a ve svém jednání pokračoval, ačkoli věděl, že věc je šetřena policií, dne 1. 3. 2010 na ni čekal ve škole na adrese B., L., kdy se snažil ji chytit za ruku a také ji obejmout i přes výslovný nesouhlas, a v důsledku jeho jednání k ochraně práv poškozené, jakož i její osoby, bylo dne 6. 4. 2010 Městským soudem v Brně vydáno i předběžné

opatření sp. zn. 72 Nc 14/2010, které obviněný převzal dne 13. 4. 2010, kterým mu byla uložena povinnost zdržet se setkávání s poškozenou, jakož i navazování kontaktů s ní, a dále povinnost zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování poškozené jakýmkoli způsobem, přesto v období od 13. 4. 2010 do 30. 4. 2010 se opakovaně pokusil M. M. celkem ve dvaceti případech kontaktovat ze svého mobilního telefonu z telefonního čísla a zároveň ve stejném období poškozené posílat SMS zprávy, v nichž se dožadoval, aby se mu ozvala, neboť s ní potřebuje mluvit, a dále jí vyčítal, že mu zničila život, přičemž jednání obviněného bylo pro poškozenou vysoce obtěžující a psychicky vyčerpávající, omezovalo ji v obvyklém způsobu života tím, že si musela vypínat mobilní telefon, neboť byla neustále zahlcována SMS zprávami a telefonáty ze strany obviněného, a z tohoto důvodu se jí nemohli dovolat rodinní příslušníci, příp. známí, obtížně se v důsledku toho připravovala na zkoušky na vysoké škole, bála se, když obviněný napsal sestře, že ji zabije.

Rozsudek soudu prvního stupně napadli obviněný a státní zástupce Městského státního zastupitelství v Brně odvoláními. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 3 To 29/2011, byla obě odvolání podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta.

Pro úplnost nutno dodat, že se jednalo již o druhé rozhodnutí, které odvolací soud ve věci učinil. V prvním případě k odvolání obviněného usnesením ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 5 To 531/2010, podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010, a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně.

Proti usnesení Krajského soudu v Brně jakožto soudu druhého stupně ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 3 To 29/2011, podal obviněný v zákonné lhůtě prostřednictvím obhájce dovolání. Odkázal v něm na důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Dovolatel měl za to, že výrok rozsudku soudu prvního stupně je neurčitý a nepřežkoumatelný co do popisu toho, ve kterém jeho konkrétním jednání jsou spatřovány ty které zákonem taxativně stanovené formy nebezpečného pronásledování, a zároveň že popis jeho jednání neodpovídá skutkovému stavu věci, jak byl soudem prvního stupně zjištěn v rámci provedení dokazování. Z provedení dokazování totiž v žádném případě nevyplývá, že by se vůči poškozené dopouštěl jednání, které by bylo možné kvalifikovat jako vyhrožování poškozené ublížením na zdraví, vyhledávání její osobní blízkosti nebo omezování v jejím obvyklém způsobu života. Podle obviněného není vůbec zřejmé, na základě kterých skutečností soud dospěl k závěru o tom, že jeho jednání dosahuje charakteru dlouhodobosti, nutné k naplnění formálního znaku předmětného přechinu. Dovolatel dále uvedl, že u výhrůžky ublížením na zdraví nebo jinou újmu musí podle komentáře jít o jednání, které je objektivně způsobila vzbudit důvodnou obavu, přičemž záleží vždy na konkrétních okolnostech případu vyhrožování, zejména na tom, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jak se pachatel při výhrůžkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobní charakteristiky, jak jimi byl zasažen poškozený a jeho širší okolí apod. Pakliže toli-

ko v jediném případě napsal sestře poškozené, že poškozenou zabije, šlo zjevně toliko o jeho neadekvátní reakci na určité sdělení poškozené, která byla sice krajně nevhodná, současně však neschopná skutečně důvodnou obavu ze splnění této výhrůžky vzbudit. Stejně tak nebyl naplněn ani znak omezení v obvyklém způsobu života, neboť existence takového omezení nebyla objektivně prokázána. Dovožovaly-li soudy toto omezení v obvyklém způsobu života toliko z intenzivní elektronické komunikace obviněného s poškozenou, měl za to, že došlo k záměně dvou různých forem jednání uvedených v § 354 odst. 1 písm. c) a d) tr. zákoníku. Zpochybil i naplnění znaku vyhledávání osobní blízkosti poškozené, když podle něho nebylo prokázáno, že by k tomu došlo ve více než několika ojedinělých případech. Byla-li poškozená jeho spolužačkou, lze mu stěžii klást k tíži, že se s poškozenou setkal u školy. Vzhledem k výše uvedenému tvrdil, že závěr o tom, že by se dopouštěl jednání jiného než vytrvalého kontaktování poškozené pomocí prostředků elektronických komunikací, se nezakládá na provedeném dokazování.

Obviněný se dále domníval, že soudy obou stupňů nesprávně kvalifikovaly zjištěný skutkový stav věci, spočívající v jeho jednání vůči poškozené v rozhodném období od 1. 1. 2010 do 30. 4. 2010, neboť jej za účelem posouzení naplnění formálního znaku skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování v podobě dlouhodobosti zcela nepřipustně vztáhly k jednání, k němuž docházelo před tímto obdobím. Vyjádřil přesvědčení, že v jeho jednání před 1. 1. 2010 a po tomto datu v žádném případě nelze spatřovat jednotu skutku. Jeho jednání vůči poškozené před datem 1. 1. 2010 je v rámci právního hodnocení naplnění skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování naprosto irelevantní.

Soudy obou stupňů v rámci právní kvalifikace nezohlednily všechny významné skutkové okolnosti, zejména to, že jeho jednání bylo reakcí na chování poškozené vůči němu. V této souvislosti poukazoval na to, že poškozená, ačkoliv uvedla, že její vztah k němu je čistě na úrovni spolužáka, ani ne kamaráda, svým jednáním (cesta za prací do I., přespávání, výlety do V.) ho udržovala v naději, že kamarádský vztah přejde v něco bližšího. Tomu odpovídaly i závěry PhDr. B. Z., znalkyně z oboru psychologie, která klasifikovala poškozenou jako nezralou osobnost, která svým chováním zapříčinila, že jednání obviněného nabíralo na intenzitě a trvalo tak dlouho. Kdyby poškozená od počátku vztahu s obviněným odmítala, pronásledování by netrvalo tak dlouho a zřejmě by neeskalovalo až do současné podoby. Uvedené skutečnosti bylo podle něho rovněž nutné vzít na zřetel ve vztahu k hodnocení intenzity, dlouhodobosti a společenské nebezpečnosti jeho jednání, stejně tak jako k posouzení otázky naplnění formálního znaku skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování v podobě možnosti vzbuzení důvodné obavy o život či zdraví poškozené nebo osob jí blízkých. Připustil, že jeho jednání nebylo v určitém okamžiku poškozené příjemné a mohlo být obtěžující, měl však jednoznačně za to, že vzhledem ke své osobě, kdy je mladým studentem vysoké školy bez jakékoliv předchozí trestupkové či trestní minulosti, a s ohledem na dřívější chování poškozené vůči němu, nebylo jeho jednání způsobitelné vzbudit v poškozené důvodnou obavu o život či zdraví poškozené nebo osob jí blízkých. Svého jednání vůči poškozené pochopi-

telně velice lituje a nepovažuje je za malicherné, současně je však přesvědčen, že by v jeho jednání nemělo být spatřováno více, než čím předmětné jednání bylo, a to sice pouhou mladickou nerozvážností zamilovaného člověka, uchylujícího se k zoufalým činům pod tíhou neopětované lásky k poškozené, která jej příležitostně udržovala, byť možná neúmyslně, v naději na to, že jeho city by mohly být opětovány.

I kdyby jeho jednání naplňovalo formální znaky skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování, nedosahovalo takové intenzity, aby je bylo možno hodnotit jako jednání společensky škodlivé, v důsledku čehož nelze dle názoru obviněného v tomto případě v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe vyjádřenou v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku uplatňovat trestní odpovědnost a trestněprávní důsledky s ní spojené. Obviněný v tomto smyslu odkázal na právní závěr obsažený v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a převzatý v usnesení soudu druhého stupně, podle něhož jeho jednání před 1. 1. 2010 sice naplňuje formální znaky některých trestných činů dle zákona č. 140/1961 Sb., avšak neaplnjuje materiální znak v podobě společenské nebezpečnosti. Podle jeho mínění se jeho jednání k poškozené před 1. 1. 2010 nikterak neliší od jednání k poškozené od tohoto data včetně, přičemž, pakliže předmětné jednání nebylo dle názoru obou soudů společensky nebezpečné před 1. 1. 2010, nemělo by být opačně hodnoceno ani po tomto datu.

Dovolatel namítal, že soudy obou stupňů se rovněž dostatečně nevypořádaly s otázkou, zda byla naplněna subjektivní stránka přečinu nebezpečného pronásledování, kterou charakterizuje úmysl. Soud prvního stupně sice v odůvodnění rozsudku uvedl, že jednal v úmyslu přímém, neobjasnil však, jak k tomuto závěru dospěl. Domníval se, že úmysl by v tomto případě musel směřovat ke způsobení újmy poškozené, a to ať již ve formě psychické, tak i fyzické, což nebylo provedeným dokazováním zjištěno, když kontaktoval poškozenou pouze za účelem toho, aby si s ní promluvil o navázání bližšího vztahu, nikoli však proto, aby jí způsobil jakoukoliv újmu.

Navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a ve smyslu ustanovení § 265m odst. 1 tr. ř. jej zprostil obžaloby pro přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 tr. zákoníku a v souladu s ustanovením § 48 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně upustil od jeho potrestání za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a výkázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, stanovil mu zkušební dobu a uložil dohled.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se k dovolání obviněného nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Protože nebylo možné dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř., dovolací soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející a shledal, že dovolání je důvodné.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Výklad tohoto ustanovení v kontextu dalších důvodů dovolání obsažených v ustanovení § 265b tr. ř. standardně vychází z úvahy, že dovolání je opravným prostředkem mimořádným a odpovídají tomu i zákonem stanovené podmínky rozhodování o něm. Dovolání je zákonem určeno k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř., není (a ani nemůže být) další instancí přezkoumávající skutkový stav v celé šíři. Procesněprávní úprava řízení před soudem prvního stupně a posléze soudem odvolacím poskytuje dostatečný prostor k tomu, aby se skutkovou stránkou věci nemusel (a vzhledem k právní úpravě rozhodování o dovolání ani neměl) zabývat Nejvyšší soud v řízení o dovolání.

Z dikce citovaného ustanovení tedy plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Jak již bylo uvedeno, zpochybnění správnosti skutkových zjištění nelze zahrnout do zákonem vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde, nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních.

Z hlediska napadeného usnesení a obsahu dovolání je významná otázka, zda skutkem obviněného, jak byl zjištěn a popsán soudem prvního stupně, byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku. Vůči právnímu posouzení skutku jako přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku žádné výhrady neuplatnil.

Přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku se dopustí, kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života a toto jednání je způsobitelné vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.

Objektem přečinu nebezpečného pronásledování je zájem na ochraně nerušeného mezilidského soužití. Objektívni stránku přečinu představuje jednání spočívající v dlouhodobém pronásledování prováděné taxativně vymezenými formami, které jsou způsobitelné v jiném vzbudit důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých. Společným jmenovatelem těchto forem je v souhrnu záměr jiné-

ho obtěžovat tak intenzivně, že to již ohrožuje jeho psychickou a v některých případech i fyzickou integritu.

Při výkladu zákonných znaků této skutkové podstaty, nově začleněné do trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., jenž nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2010, není žádného rozumného důvodu odchytil se od výkladu stejných znaků obsažených ve skutkových podstatách jiných trestných činů (např. vydírání, nebezpečné vyhrožování, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci).

Dlouhodobostí je u trestného činu nebezpečného pronásledování třeba rozumět přinejmenším několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobitelné v poškozeném vyvolat důvodnou obavu. Ojedinelé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího chování, tyto požadavky nesplňují. Zpravidla se bude tedy jednat o soustavně, vytrvale, tvrdošjně a systematicky prováděná jednání, vybočující z běžných norem chování, které mohou v některých případech i nebezpečně gradovat.

Výhrůzkou je třeba rozumět takové protiprávní (nedovolené) jednání, které je objektivně způsobitelné vzbudit důvodnou obavu, aniž je ovšem nutné takovou důvodnou obavu u poškozeného skutečně vyvolat. Obsah výhrůžky je zde konkretizován ublížením na zdraví nebo jinou újmu. Zákonný znak spočívající ve výhrůžce jinou újmu může zahrnovat různé způsoby vyhrožování, protože není zákonem blíže definován. Jinou újmu je např. narušení sexuální integrity, rodinného soužití, způsobení škody na majetku, na odborné pověsti apod. Jiná újma musí být hodnocena jednak s přihlédnutím k ublížení na zdraví, které je zde alternativně uvedeno (měla by být z hlediska závažnosti srovnatelná), a jednak ke konkrétním okolnostem případu s přihlédnutím i k tomu, jak subjektivně pociťuje újmu ten, jemuž je vyhrožováno. Záleží vždy na konkrétních okolnostech případu vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu, zejména na tom, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jak se pachatel při výhrůžkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobnostní charakteristiky, jak jimi byl zasažen poškozený a jeho širší okolí apod. (k tomu např. příměreně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 612/2011, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2011, seš. 77, T 1401). Výhrůžka musí být provedena nedovoleným způsobem a prostředky, musí být vážně míněna (nesmí jít o žert) a musí být zaměřena, jak již bylo uvedeno, na ublížení na zdraví nebo způsobení jiné újmy. Taková výhrůžka může směřovat buď přímo proti poškozenému, anebo může mu být vyhrožováno způsobením ublížení na zdraví nebo jiné újmy osobám jemu blízkým, čímž je pronásledován poškozený, neboť se u něj vyvolává strach o zdraví a bezpečí takových blízkých osob.

Vyhledávání osobní blízkosti a sledování poškozeného je třeba vykládat v širokém smyslu slova, neboť jediné tak lze naplnit záměr zákonodárce účinně ochránit jedince před závažnými útoky do jeho soukromí. Pod tento pojem je proto třeba zahrnout nejrůznější způsoby slídění, obtěžování, dotírání, „doprovázení“, „pozorování“ (denní čekání před domem, „doprovod“ při cestě do zaměstnání a nazpátek domů, na nakupech, tzv. „noční hlídky“ před bytem poškozeného, pozorování dalekohledem apod.), které mohou být též objektivně



způsobit vzbudit požadovanou důvodnou obavu. Ani v tomto případě však není relevantní, zda je u poškozeného důvodná obava skutečně vyvolána, či zda zůstane u pouhé odůvodněné možnosti ji vyvolat.

Za vytrvalý kontakt prostředky elektronické komunikace je považováno zejména opakované zasilání nevyžádaných e-mailových zpráv (často s vulgárním nebo agresivním obsahem), zahlcování elektronické pošty spamy, záměrná distribuce počítačových virů, opakované vzkazy, nevyžádané volání jak na mobilní telefon, tak na pevnou linku, tradiční písemné formy komunikace, jakými jsou dopisy, pohlednice, lístky apod. Je představován také tzv. telefonním terorem, kdy je oběť vystavena opakovaným anonymním telefonátům, často s obscénním a výhrůžným obsahem, přičemž je zpravidla vyrušována nejen v denní, ale i v noční době.

Za omezování v obvyklém způsobu života je třeba považovat takové omezení dosavadního života poškozeného, ke kterému dojde proti jeho vůli nežádoucími zásahy pachatele do sféry jeho osobního, rodinného, ale i profesního života, může jít o omezení v rovině zájmové, kulturní, sportovní apod. Rozhodující přitom bude i v těchto souvislostech vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované, nikoli tedy hodnocení podle jakéhosi „zprůměrovaného“ obvyklého způsobu života (v podrobnostech viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3006 až 3011).

Všem v zákoně předvídaným a taxativně vyjmenovaným formám dlouhodobého pronásledování je společný požadavek, aby toto jednání bylo způsobit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých. Důvodnou obavou se zde rozumí obava objektivně způsobit vyvolat vyšší stupeň obav, úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je na poškozeného působeno, přičemž však není nutné, aby takový pocit v poškozeném skutečně vyvolala. Důvodná obava nemusí vzniknout, její vznik však musí být reálný, proto je třeba pečlivě hodnotit povahu a závažnost takového vyhrožování, vyhledávání osobní blízkosti, sledování, kontaktování či omezování v obvyklém způsobu života, jelikož je třeba odlišit nebezpečné pronásledování od projevů, při kterých bylo sice použito např. silných slov, ale ve skutečnosti o nic závažného nešlo (k tomu přiměřeně např. č. 38/1971-II., č. 21/2011 Sb. rozh. tr.).

Přechin nebezpečného pronásledování je úmyslný trestný čin. Podle § 15 tr. zákoníku je trestný čin spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem [úmysl přímý podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku], nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn [úmysl eventuální podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku]. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem (§ 15 odst. 2 tr. zákoníku).

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že obviněný naplnil znaky označeného přečinu tím, že jiného dlouhodobě pronásledoval tím, že vyhrožoval ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledával jeho osobní blízkost nebo

jej sledoval a vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací kontaktoval a omezoval jej v obvyklém způsobu života, a toto jednání bylo způsobit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví.

Soud prvního stupně odůvodnil závěr o naplnění znaků přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku tím, že se jednalo o typický příklad nebezpečného pronásledování, kdy obviněný v důsledku utkvělé představy o blízkém vztahu s M. M. a neschopnosti reálného úsudku jmenovanou osobně či zprostředkovaně intenzivně kontaktoval a vyhledával její fyzickou přítomnost prakticky již od září 2008. Jeho jednání bylo zpočátku spíše nenápadné, od září 2009 nabývalo postupně na intenzitě, a to přes zřejmou bezvýslednost snahy obviněného získat přízeň poškozené. Jednání obviněného vygradovalo až do zprostředkované výhrůžky, že poškozenou zabije, či do situace, kdy obviněný ve škole, resp. prostřednictvím facebooku různými způsoby šířil o poškozené, že je zlodějka, čímž mohlo dojít k újmě na její pověsti. Tyto jednotlivé útoky, samostatně nijak výrazně škodlivé, v celkovém kontextu poškozenou permanentně obtěžovaly, stresovaly, nežádoucím způsobem zasahovaly do jejího osobního života, zejména ve zkuškovém období. Se zřetelem k okolnostem případu vyvozoval, že obviněný se uvedeného přečinu dopustil v úmyslu přímém podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (viz strany 17, 18 rozsudku). Pro úplnost je třeba dodat, že nalézací soud také vysvětlil, jakými úvahami byl veden, dospěl-li k závěru, že jednání obviněného před datem 1. 1. 2010, tj. do účinnosti trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., nevykazuje znaky žádného trestného činu.

Odvolací soud s právními závěry soudu prvního stupně souhlasil. I on měl za to, že jednání obviněného od 1. 1. 2010 do 30. 4. 2010 poškozenou značně obtěžovalo, psychicky vyčerpávalo a jinak omezovalo v obvyklém způsobu života a bylo jednoznačně způsobit v ní důvodnou obavu o život a zdraví, a že tedy vykazuje znaky přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku (strana 3 napadeného usnesení).

Třebaže soud prvního stupně věnoval objasnění věci nezanebatelnou pozornost a jeho úsilí se odráží jak v rozsahu prováděného dokazování, tak v zevrubném odůvodnění jeho rozsudku, nelze jeho právní úvahy bez pochybností přijmout. Ani dovolací soud nepolemizuje se správnými, provedenými důkazy podloženými a přesvědčivými skutkovými závěry soudu, od nichž se odvíjí úsudek, že obviněný dlouhodobě a přes výslovný nesouhlas poškozené M. M. vyhledával osobní setkání se jmenovanou, že ji téměř denně kontaktoval prostřednictvím mobilního telefonu, a to dokonce z různých telefonních čísel, voláním i SMS zprávami, jež nezřídka mívaly též vulgární obsah, že ji kontaktoval též prostřednictvím e-mailů a facebooku, obrátil se rovněž na kamarády poškozené a dokonce i na její rodinné příslušníky, především sestru K. T. a jí též adresoval na facebooku sdělení, v němž vyhrožoval, že poškozenou zabije. Ve svém jednání neustal ani poté, co již věděl, že věc je šetřena policií a že mu bylo označeným rozhodnutím soudu uložena povinnost zdržet se setkávání s poškozenou, navazování kontaktů s ní a povinnost zdržet se jejího nežádoucího sledování a obtěžování jakýmkoliv způsobem. Opakovaně se pokusil poškozenou celkem ve dvaceti případech kontakto-

vat ze svého mobilního telefonu a zároveň ve stejném období poškozené posílal SMS zprávy, v nichž se dožadoval, aby se mu ozvala, neboť s ní potřebuje mluvit. Tato skutková zjištění mají spolehlivou oporu ve výpovědích poškozené M. M., svědků K. T., V. B., K. K., L. M. či Mgr. E. Š., jež byly v odůvodnění rozsudku zevrubně reprodukovány.

Podle názoru soudu bylo jednání obviněného „pro poškozenou vysoce obtěžující a psychicky vyčerpávající, omezovalo ji v obvyklém způsobu života tím, že si musela vypínat mobilní telefon, neboť byla neustále zahlcována SMS zprávami a telefonáty ze strany obviněného, v důsledku čehož se jí nemohli dovolat rodinní příslušníci, příp. známí, obtížně se připravovala na zkoušky na vysoké škole, bála se, když obviněný napsal sestře, že ji zabije“. Proto čin obviněného kvalifikoval jako jednání, jímž jiného dlouhodobě pronásledoval tím, že vyhrožoval ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledával jeho osobní blízkost nebo jej sledoval a vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací kontaktoval a omezoval jej v obvyklém způsobu života, a toto jednání bylo způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví.

Obviněný s tímto právním závěrem nesouhlasil. Jeho polemika se soustředila k těm formám nebezpečného pronásledování, jež měly spočívat v tom, že vyhrožoval poškozené ublížením na zdraví, vyhledával její osobní blízkost a že ji omezoval v obvyklém způsobu života, a to zejména pro absenci dlouhodobosti. Namítal, že toliko v jediném případě napsal sestře poškozené, že poškozenou zabije, ale šlo zjevně toliko o jeho neadekvátní reakci na určité sdělení poškozené, která sice byla krajně nevhodná, ale jinak nezpůsobila vzbudit důvodnou obavu ze splnění této výhrůžky. Tvrdil, že nebylo prokázáno ani omezování v obvyklém způsobu života; pokud ho soudy dovozovaly pouze z intenzivní elektronické komunikace s poškozenou, nepřipustně směšují dvě různé formy jednání uvedené v § 354 odst. 1 písm. c) a d) tr. zákoníku. Stejně tak nebylo prokázáno, že by – s výjimkou několika ojedinělých případů – vyhledával osobní blízkost poškozené. Poškozená byla navíc jeho spolužačkou, a proto mu lze stěžii klást k tíži, že se s ní setkal u školy.

Výhrady obviněného nejsou opodstatněné, směřují-li vůči závěrům soudů o dlouhodobosti jeho jednání a vůči existenci těch forem nebezpečného pronásledování, jež jsou uvedeny v ustanovení § 354 odst. 1 písm. b), d) tr. zákoníku, přičemž nutno dodat, že naplnění alternativy uvedené v § 354 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, jež spočívá v posuzovaném případě ve vytrvalém kontaktu prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, dovolatel nezpochybnil.

Především je třeba uvést, že není správná úvaha dovolatele, že ve vztahu ke každé z forem nebezpečného pronásledování, jak jsou vyjmenovány v § 354 odst. 1 pod písmeny a) až e) tr. zákoníku, je třeba splnit požadavek dlouhodobosti. Požadavek dlouhodobosti, jak vyplývá z logiky věci a neodporuje tomu ani znění ustanovení § 354 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba vztáhnout k jednání obviněného, majícímu povahu nebezpečného pronásledování, jako celku, nikoliv k jeho jednotlivým formám, neboť jen tak může být přiléhavě a komplexně vystihnuta jeho povaha a závažnost. V této souvislosti není od věci dodat, že pokud by měla být posuzována

dlouhodobost izolovaně ve vztahu ke každé z forem nebezpečného pronásledování, nebylo by možné adekvátně reagovat na ty případy, kdy se formy takového jednání mohou měnit, přičemž jen v celkovém kontextu dokážou vydat správný a objektivní obraz o povaze nebezpečného pronásledování a jeho promítnutí do poměrů poškozené. Dále je třeba také upozornit, že splnění požadavku dlouhodobosti je dozajista závislé na formě nebezpečného pronásledování a intenzitě, s jakou byly zákonem vyjmenované formy nebezpečného pronásledování jednáním obviněného naplněny, přičemž platí, že čím závažnější forma a vyšší intenzita jejího naplňování, tím kratší doba postačí pro vyslovení závěru, že jde o jednání dlouhodobé. V konkrétním případě je doba páčání skutku vymezena několika měsíci, což lze v obecné rovině považovat za období vyhovující požadavku dlouhodobosti (k tomu přiměřeně např. č. 58/2008 Sb. rozh. tr.). Nad rámec již řečeného nutno uvést, že z hlediska trestnosti činu obviněného nelze přihlížet k jeho jednání před 1. 1. 2010, byť i mělo též znaky nebezpečného pronásledování. Z ústavního principu nullum crimen, nula poena sine lege (čl. 39, čl. 40 odst. 6 Listiny) totiž plyne, že skutek, za nějž je pachatel potrestán, musí být trestný po celou dobu jeho páčání; retroaktivita trestního zákona je zcela vyloučena. Ani tehdy, jestliže doba spáchaní skutku (u pokračujících či trvajících deliktů) zahrnuje dobu jednak před stanovením trestnosti a jednak po zavedení trestnosti, nelze odsoudit pachatele za dobu před stanovením trestnosti, jež nastává až dnem účinnosti trestní normy (k tomu nález Ústavního soudu ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 2523/10). Aplikace této zásady by pochopitelně neměla žádný vliv na případné vyvozování trestní odpovědnosti za útoky spáchané do 1. 1. 2010 podle trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, což ale v posuzovaném případě nepřichází v úvahu, jak konstatovaly shodně soudy obou stupňů.

Přiléhavá není ani bagatelizace úsilí obviněného o osobní kontakt s poškozenou a dopadů jednání obviněného do jejich osobních poměrů. Úsilí obviněného osobně se s poškozenou setkávat daleko přesáhlo kontakty běžně očekávatelné byť u studentů stejné školy, obviněný dokonce neváhal opakovaně vyhledat poškozenou v místě jejího bydliště. Dovolací soud též zcela sdílí závěry soudu prvního stupně, že jednotlivé ataky obviněného, samostatně nijak výrazně škodlivé, v celkovém kontextu poškozenou permanentně obtěžovaly, stresovaly, nežádoucím způsobem zasahovaly do jejího osobního života, zejména ve zkouškovém období, což je závěr, který není spojován jen a výlučně s obviněným nijak nezpochybnovanou nepřiměřenou a obtěžující elektronickou komunikací.

Pakliže v uvedeném ohledu dovolání obviněného důvodným neshledal, nemohl pominout opodstatněnost výtky, jejíž smysl spočíval v přecenění výhrůžky zabitím poškozené, již v komunikaci na facebooku obsahovalo jeho sdělení adresované K. T., sestře poškozené. Tato výhrůžka, jak vyplývá z rozsudku soudu prvního stupně, byla důvodem, pro který bylo jednání obviněného kvalifikováno jako forma nebezpečného pronásledování uvedená v § 354 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jelikož žádné jiné jednání, mající povahu výhrůžky ublížením na zdraví nebo jinou újmu poškozené nebo oso-



bám jí blízkým, v tzv. skutkové větě výroku o vině nalézacího soudu již obsaženo není. Současně, a to je zvláště důležité, byla právě tato výhrůžka relevantní pro závěr, že jednání, jež by jinak mohlo být subsumováno pod formy nebezpečného pronásledování uvedené v § 354 odst. 1 pod písm. a) až d) tr. zákoníku, bylo způsobitelné vzbudit v poškozené důvodnou obavu o její život nebo zdraví, což je stěžejní podmínka pro vyvozování trestní odpovědnosti obviněného za přečin podle § 354 odst. 1 tr. zákoníku.

Důvodná obava o život nebo zdraví, jak již bylo výše vyloženo, nemusí vzniknout, její vznik však musí být reálný, proto je třeba pečlivě hodnotit povahu a závažnost takového vyhrožování, vyhledávání osobní blízkosti, sledování, kontaktování či omezování v obvyklém způsobu života, jelikož je třeba odlišit nebezpečné pronásledování od projevů, při kterých bylo sice použito např. silných slov, ale ve skutečnosti o nic závažného nešlo. Právě tato hlediska však na posuzování pronesené výhrůžky ale beze zbytku uplatněna nebyla.

Soudy obou stupňů vyšly především z doslovného znění obsahu výhrůžky, aniž by důsledně hodnotily okolnosti, za nichž jí bylo užito, a to ve spojení s poznatky o chování obviněného k poškozené. Soud prvního stupně z výpovědi svědkyně K. T., s níž korespondují i záznamy komunikace mezi ní a obviněným na facebooku založené ve spise, zjistil, že v komunikaci s ní se obviněný ve dnech 11. 2. a 12. 2. 2009 vyjádřil tak, že „ju zabije“, přičemž z kontextu jeho sdělení bylo patrné, že tím míní poškozenou a že tak chce učinit za vulgární nadávky, jimiž ho označila právě poškozená (č. l. 29, 30). Tyto výhrůžky byly důvodem, proč svědkyně usoudila, že je třeba situaci řešit. Svědkyně pak projevy obviněného komentovala tak, že se kloní k tomu, že obviněný není agresor nebo zločinec, ale že je spíš nemocný (č. l. 174). Poškozená M. M. ve výpovědi v hlavním líčení uvedla, že se bála, když obviněný začal psát sestře, že ji zabije, jí osobně nikdy takto nevyhrožoval, nikdy ji ani fyzicky nenapadl. Současně též uvedla, že jednání obviněného ji hlavně psychicky vyčerpávalo (č. l. 163-166). Je třeba dodat, že zkušenosti s obviněným vedly poškozenou i její sestru k opodstatněnému závěru, že obviněný není agresivní, nikdy se nepřesvědčily, že by měl sklony k fyzickému násilí, což dokládají i závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie znalkyň MUDr. M. H. a PhDr. B. Z. (č. l. 179-195), podle nichž obviněný projevuje sklon k dráždivosti a slovní agresivitě, sklon k agresivitě fyzické nevybočuje z mezí normy. Soudy nižších stupňů proto uspokojivě nevysvětlily, proč se zřetelem ke konkrétní situaci i s ohledem na zkušenosti s obviněným byl vznik obavy o život u poškozené reálný, a nebyla tak vyvrácena obhajoba obviněného, že ve skutečnosti se jednalo jen o nevhodnou reakci na vulgární slova poškozené.

Na soudu prvního stupně proto bude, aby se této zásadní námitce obviněného věnoval a aby přesvědčivěji než dosud vyložil, jakými úvahami byl veden, učinil-li závěr, že výhrůžka obviněného zabitím byla způsobitelná vzbudit v poškozené důvodnou obavu o její život nebo zdraví a že čin obviněného skutečně vykazuje všechny znaky přečinu, jímž byl uznán vinným, či zda nepřichází v úvahu uplatnění odpovědnosti podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Současně je třeba poznamenat, že správné právní

posouzení skutku obviněného je závislé také na důsledném respektování zákazu reformationis in peius.

Dovolací soud nemohl nechat bez povšimnutí pochybení, jehož se nalézací soud dopustil v řízení po zrušení prvního odsuzujícího rozsudku a jež ve svých důsledcích znamená porušení zákazu reformationis in peius. V této souvislosti nelze než odkázat na právní názor Ústavního soudu, podle něhož nerespektování zákazu reformationis in peius v oblasti základů trestní odpovědnosti může věc posunout do ústavně právní roviny v tom smyslu, že dojde k porušení práva na spravedlivý proces, přičemž žádný soud nemůže omezovat svůj přezkum tak, že se odmítne zabývat námitkou porušení některé z esenciálních zásad spravedlivého procesu (k tomu např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 670/2005, II. ÚS 304/2004).

Zákon v ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř., jež se týká řízení u soudu prvního stupně po zrušení rozsudku, stanoví, že byl-li napadený rozsudek zrušen jen v důsledku odvolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (tzv. zákaz reformationis in peius). To znamená, že soud prvního stupně po projednání věci v rozsahu pokynů odvolacího soudu a při respektování jím vysloveného právního názoru nesmí změnit rozhodnutí v neprospěch obviněného, a to s výjimkou případu, když byl rozsudek zrušen též (nebo jen) v důsledku odvolání podaného v neprospěch obviněného.

Za změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného nutno považovat jakoukoli změnu a v kterémkoli výroku, pokud z podnětu opravného prostředku podaného ve prospěch obviněného zhoršuje postavení obviněného a přímo se ho dotýká, bez ohledu na to, o které otázky z těch, o nichž se v trestním řízení rozhoduje, bylo v daném případě rozhodováno (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 57/98, publikován pod č. 22/1999 Sb. rozh. tr.).

Těmito zásadami se nalézací soud důsledně neřídil. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010, byl obviněný uznán vinným pod bodem 1. přečinem nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku, jehož doba páčání byla vymezena od 1. 1. 2010 do 20. 3. 2010, a pod bodem 2. přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, jehož se měl dopustit skutkem spáchaným v době od 13. 4. 2010 do 6. 5. 2010, přičemž jednání obviněného pod bodem 2. spočívající v nerespektování předběžného opatření Městského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2010, sp. zn. 72 Nc 14/2010, tím, že přes vyslovený zákaz se poškozenou opakovaně pokusil kontaktovat ze svého mobilního telefonu a zasilal jí SMS zprávy, nebyla právně kvalifikována jako přečin nebezpečného pronásledování. To ve svých důsledcích znamená, že došlo nejen k významnému prodloužení časového vymezení skutku posuzovaného jako tento přečin (oproti původnímu datu do 20. 3. 2010 na 30. 4. 2010), ale současně je jako tento přečin kvalifikováno i jednání, které tak v prvním odsuzujícím rozsudku posuzováno nebylo. Na závěru, že objektivně bylo zhoršeno postavení obviněného, ač si odvolání podal jen on sám, nic nemění ani skutečnost, že byla ve prospěch obviněného mírně zkrácena doba, po níž mařil rozhodnutí o předběžném opatření soudu, jakož i četnost pokusů o kontakt s poškozenou, a že mu byl uložen stejný trest.



Soud prvního stupně se proto bude muset věnovat i této otázce a rozhodnout v souladu se zákazem reformatio- nis in peius, a to se zřetelem k již prvnímu svému odsuzujícímu rozsudku.

Veden těmito závěry Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 3 To 29/2011, i jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010; současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu, a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projed-

nal a rozhodl. V dalším řízení je soud prvního stupně vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí o dovolání (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, takže v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch. Protože vady napa- deného rozhodnutí vytknuté v dovolání a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání, Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. učinil toto roz- hodnutí v neveřejném zasedání.

✦ Právní věta redakce.

## Z judikatury Soudního dvora EU

### Porušení práv z ochranných známek ze strany zadavatelů reklamy a inzerce v rámci tzv. sponzorovaných reklamních odkazů na internetu

Následující článek se zabývá problematikou porušování práv ochranných známek v souvislosti s reklamou na internetu v rámci tzv. služeb sponzorovaných odkazů z hlediska poskytovatele služby i zadavatele reklamy. Článek analyzuje v detailu rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie vydaná v roce 2010 a 2011 a týkající se těchto otázek.

Jedním z významných a bezesporu i nejdiskutovanějších rozhodnutí týkajících se ochranných známek v roce 2010 byl **rozsudek Soudního dvora Evropské unie (dříve Evropský soud) (dále jen „SDEU“) ve spojených věcech C-236/08 až 238/08 (tzv. Google cases) ze dne 23. 3. 2010**. Tento rozsudek se zabýval mimo jiné odpovědností společnosti Google za porušení práv z ochranných známek ve vztahu k tzv. sponzorovaným odkazům v rámci služby Google Adwords.

### Co je to služba sponzorovaných odkazů?

Služba Google Adwords zajišťuje reklamu v rámci internetového vyhledávače Google na základě výběru klíčových

slov zadavatelem reklamy (inzerenta) a úhrady poplatku za ně pro Google. Při zadání inzerentem vybraného klíčového slova do vyhledávače Google jeho běžným uživatelem se pak vedle tradičních, tzv. přirozených výsledků vyhledávání ve zvláštním okénku objeví i tyto „zaplacené“ odkazy, tj. reklamní odkaz na internetovou stránku inzerenta obsahující i jeho krátké obchodní sdělení. Podrobnosti o této službě mohou zájemci nalézt [www.google.com](http://www.google.com). Obdobnou službou, kterou nabízí Seznam, je reklama Sklik.

### Co bylo předmětem sporu v Google cases?

Google byl v tomto případě žalován pro porušení práv z ochranných známek mimo jiné světoznámým výrobcem kabelek a jiného luxusního zboží Louis Vuitton ve Francii na základě toho, že třetí osoby, prodávající napodobeniny výrobků této firmy, využívaly na internetu službu Adwords s využitím klíčových slov Louis Vuitton, LV apod., chráněných jako ochranné známky, a to samostatně či ve spojení s výrazy „napodobenina“ či „imitace“. Francouzský kasační soud se v rámci řízení rozhodl předložit některé otázky týkající se mimo jiné výkladu ustanovení článků 5 odst. 1 a 2 první směrnice Rady 89/104/EHS (tzv. známková harmonizační směrnice) k SDEU v rámci institutu předběžné otázky.

SDEU se přitom v rámci svého rozhodnutí v této věci zabýval primárně ustanovením, opravňujícím majitele ochranné známky zakázat užití shodného označení pro shodné výrobky a služby dle článku 5 odst. 1 písm. a) známkové harmonizační směrnice, tj. situací, která odpovídá znění § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 441/2003 Sb. v platném znění („ZOZ“), který směrnici implementuje.<sup>1</sup> Majitel ochranné známky není dle samotné textace tohoto zákonného ustanovení povinen prokazovat nebezpečí záměny, respektive újmu dobré pověsti či rozlišovací způsobilosti ochranné známky, jako je tomu v případech popsaných dle článku 5 odst. 1 písm. b), respektive článku 5 odst. 2 směrnice [kterým opět odpovídají ustanovení § 8 odst. 2 písm. b)<sup>2</sup> a c)<sup>3</sup> ZOZ]. Dle předchozí rozhodovací praxe SDEU, která byla v daném rozhodnutí zohledněna, je nicméně i v případech dle článku 5 odst. 1 písm. a) směrnice majitel ochranné známky oprávněn uplatňovat její ochranu pouze tehdy, je-li

1 Nestanovi-li ZOZ jinak, nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat [§ 8 odst. 2 písm. a) ZOZ] označení shodné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána.

2 .... [§ 8 odst. 2 písm. b) ZOZ] označení, u něhož z důvodu jeho shodnosti nebo podobnosti s ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků nebo služeb označených ochrannou známkou a označením existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace mezi označením a ochrannou známkou...

3 ...[§ 8 odst. 2 písm. c) ZOZ] označení shodné s ochrannou známkou nebo jí podobné, pro výrobky nebo služby, které sice nejsou podobné těm, pro které je ochranná známka zapsána, avšak jde o ochrannou známkou, která má dobré jméno v České republice, a jeho užívání by nepoctivě těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky nebo jim bylo na újmu.

se známkou totožné označení užíváno v obchodním styku (tj. v kontextu s obchodní činností), dochází k němu v souvislosti s totožným zbožím a službami, a jen pokud užívání totožného označení zasahuje nebo je schopné zasáhnout do funkcí ochranné známky.

## Google není odpovědný za porušení práv majitelů ochranných známek – známky sám neužívá!

SDEU v rozsudku došel k závěru, že **Google, na rozdíl od inzerentů, příslušné označení zvolené inzerentem jako klíčové slovo sám ve smyslu článku 5 odst. 1 a 2 směrnice neužívá, z jeho strany jde pouze o umožnění užívání označení třetím osobám.** Google, respektive jiný „subjekt poskytující služby vyhledávání a placených reklamních odkazů na internetu tedy nezasahuje do práv majitele ochranné známky tím, že poskytuje službu optimalizace vyhledávání, v rámci které ukládá klíčová slova vybraná inzerenty a zajišťuje zobrazení jejich inzerce při zadání klíčového slova do jeho vyhledavače.“

## Zadavatelé internetové inzerce užívají označení pro výrobky či služby ve smyslu čl. 5 směrnice

Ve vztahu k odpovědnosti jednotlivých inzerentů SDEU došel k závěru opačnému a konstatoval, že **inzerent využívající klíčové slovo odpovídající ochranné známce třetí osoby pro placenou reklamu na internetu „užívá označení v souvislosti s výrobky a službami“, a to bez ohledu na to, zda se příslušné klíčové slovo objevuje přímo ve sponzorovaném reklamním odkazu inzerenta či nikoliv.** Samotný fakt volby a užití klíčového slova pro placenou inzerci na internetu tedy zakládá „užití označení v obchodním styku pro výrobky a služby ve smyslu článku 5 směrnice“, i když dané klíčové slovo není použito ve sponzorovaném reklamním odkazu a výrobky a služby inzerenta jsou nabízeny až na jeho stránkách, na něž sponzorovaný odkaz uživatele internetu navede.

**Inzerenti mohou být za porušení práv z ochranných známek odpovídajících jimi zvoleným klíčovým slovům odpovědní, pokud v inzerci „matou o původu či hospodářském spojení“.**

Užívání klíčového slova v rámci sponzorovaných reklamních odkazů ze strany inzerentů pak dle SDEU zasahuje do funkcí ochranné známky, a tedy porušuje práva majitele ochranné známky, která byla zvolena jako klíčové slovo, ve smyslu článku 5 odst. 1 písm. a) směrnice (tj. tam, kde se jedná o shodná označení užitá k propagaci shodných výrobků nebo služeb), avšak pouze za podmínky, že „**uvedená reklama průměrnému uživateli internetu neumožňuje nebo mu umožňuje jen obtížně zjistit, zda výrobky nebo služby, kterých se inzerce týká, pocházejí od majitele ochranné známky nebo od podniku, který je s ním hospodářsky propojen, či naopak od třetí osoby.**“ Zda tomu tak v konkrétním případě je či nikoliv je pak na posouzení vnitrostátních soudů podle skutkových okolností sporu.<sup>4</sup>

## Navazující rozhodnutí SDEU ve věcech Die BergSpechte Outdoor Reisen a Portakabin

Závěry, které učinil SDEU v Google cases, pak dále doplnil svým rozhodnutím ve věci **C-278/08, Die BergSpechte Outdoor Reisen**, které se od předchozího případu skutkově lišilo pouze tím, že pro inzerci pro shodné výrobky a služby byla užívána jednak označení shodná, jednak označení pouze podobná, a rozhodnutí, které soud v této věci vydal, pouze rozšířilo závěry z předchozího rozhodnutí i pro tento případ, tj. pro použití jako klíčových slov těch označení, která jsou ochranné známce jen podobná.

V následném rozhodnutí ve věci **C-558/08 Portakabin**, které bylo ohledně této problematiky ještě v roce 2010 vydáno, SDEU jednak zopakoval své závěry z obou předchozích rozsudků v zásadě pro shodnou skutkovou situaci. Následně bylo řešeno, zda v daném případě nemohou být práva majitele ochranné známky omezena, a zadavatel internetové inzerce prostřednictvím klíčových slov tedy nemůže být zproštěn odpovědnosti za porušení práv majitele ochranné známky shodné nebo podobné zvolenému klíčovému slovu ve smyslu článku 6 odst. 1 písm. b) a c) směrnice (tzv. popisné užití pro označení účelu zboží nebo popisu jeho vlastností), respektive z důvodu komunitárního vyčerpání práva u výrobků umístěných na trh v EU majitelem ochranné známky nebo s jeho souhlasem ve smyslu článku 7 směrnice. Soud zde v zásadě dovodil, že posouzení naplnění ustanovení článku 6 je na národním soudu. V případě, že inzerce zakládá „zmatení o původu výrobků nebo hospodářském spojení“ ve smyslu rozhodnutí ve shora diskutovaných Google cases pak ustanovení článku 6 odst. 1 písm. b) a c) směrnice v zásadě nebude aplikovatelné z důvodu toho, že nepůjde o použití označení „v souladu s poctivými obchodními zvyklostmi“. Článek 7 směrnice pak dle soudu musí být vykládán v tom smyslu, že „**majitel ochranné známky není oprávněn zakázat inzerentovi, aby prostřednictvím označení, které je totožné s uvedenou ochrannou známkou nebo je jí podobné, které tento inzerent bez souhlasu uvedeného majitele vybral jakožto klíčové slovo v rámci služby optimalizace pro internetové vyhledávače, prováděl reklamu na další prodej zboží vyrobeného tímto majitelem a uvedeného na trh v EHP tímto majitelem nebo s jeho souhlasem, ledaže ve smyslu odstavce 2 tohoto článku existuje legitimní důvod pro to, aby se tomu uvedený majitel bránil, jako je užívání uvedeného označení, které navozuje dojem, že mezi dalším prodejcem a majitelem ochranné známky existuje hospodářské propojení, či užívání, které vážně poškozuje dobré jméno ochranné známky.**“ Posouzení existence takového legitimního důvodu je na vnitrostátním soudu. Princip komunitárního vyčerpání

<sup>4</sup> Rozsudek soudu není jednoznačný v tom, zda takovéto zmatení ohledně původu nebo hospodářského propojení může vzniknout jen tehdy, když se příslušné klíčové slovo odpovídající ochranné známce objevuje ve sponzorovaném reklamním odkazu, odůvodnění se zdá naznačovat sympatie soudu k závěru, že ke zmatení a tedy zásahu do práv majitele ochranné známky může dojít i tím, že při zadání klíčového slova se ihned objeví placené reklamní odkazy a klíčové slovo se v takovém okamžiku stále vyskytuje na obrazovce. Tento závěr nicméně není jasný a jeho výklad bude záležet na praxi jednotlivých národních soudů.

práva majitele ochranné známky tedy může představovat ochranu před porušením práv z ochranné známky, která je zvolena jako klíčové slovo pro inzerci, když se tato inzerce vztahuje ke zboží majitele ochranné známky prodávaného v rámci EU a dále přeprodávaného zadavatelem inzerce.

## Jak jsou proti reklamě formou sponzorovaných odkazů na internetu chráněni majitelé ochranných známek s dobrým jménem?

Všechna rozhodnutí SDEU z roku 2010 týkající se služeb placené reklamy a inzerce na internetu prostřednictvím klíčových slov se zabývala zásahem do práv majitelů ochranných známek obecně, a to ve vztahu k užití klíčových slov pro shodné nebo podobné označení a výrobky a služby a pro újmu funkci ochranné známky jako garance původu a kvality zboží.

**V září 2011 pak byl vydán rozsudek ve věci C-323/09.** Tento případ je opět významný, protože rozšiřuje problematiku porušení práv z ochranných známek při využití placených služeb inzerce prostřednictvím klíčových slov na internetu o problematiku ochrany dostupné pro ochranné známky s dobrým jménem a otázky působení újmy na dobré pověsti a rozlišovací způsobilosti takových ochranných známek.

## Co je to ochranná známka s dobrým jménem?

Ochranná známka s dobrým jménem je pojem, který byl do národního práva zaveden zákonem č. 441/2003 Sb., v platném znění. Podle komentářů jde o známky známé široké veřejnosti, které jsou v podvědomí spotřebitelů spojovány s tradičně dobrou úrovní výrobků nebo služeb. Co do požadavku určitého vyššího stupně známosti ochranné známky u spotřebitelské veřejnosti se tento institut shoduje s tradičně užívanými pojmy jako všeobecně známá známka, známka slavná, známka proslulá atd. Těmto známám je tradičně přiznávána širší ochrana než známám běžným i proti jejich užití nebo užití jim podobných označení na nepodobných výrobcích a službách zejména v případě jejich tzv. ředění (dilution).<sup>5</sup> Tento širší rozsah ochrany je pak vyjádřen mimo jiné v článku 5 odst. 2 známkové směrnice a v odpovídajícím ustanovení § 8 odst. 2 ZOZ, které se vztahují právě k institutu ochranné známky s dobrým jménem.

## Proti čemu lze ochrannou známku s dobrým jménem bránit?

Uvedená zákonná ustanovení zavádí ochranu proti (i) tzv. ředění ochranné známky (označované původním an-

glickým termínem trademark dilution), a to jednak proti ředění rozlišovací způsobilosti ochranné známky (anglicky dilution by blurring), jednak proti ředění dobré pověsti ochranné známky (anglicky dilution by tarnishment), a dále nově i proti (ii) tzv. kořistění z ochranné známky (označované původním anglickým termínem misappropriation). Rozšířená ochrana ochranných známek s dobrým jménem proti užití na podobných i nepodobných výrobcích a službách slouží k ochraně hodnoty ochranné známky jako takové, a tím i investice, kterou vlastník ochranné známky na vytvoření hodnoty této ochranné známky vynaložil. Ochrana je zde poskytována proti ředění ochranné známky, které nastává bez ohledu na to, zda existuje či neexistuje riziko záměny, a tím i zmatení spotřebitelů, což je tradiční koncept a důvod poskytnutí ochrany majitelům ochranných známek.

Ředění ochranné známky může spočívat jednak v rozředění přitažlivé síly, a tím i komerční hodnoty ochranné známky. Přitažlivá síla ochranné známky spočívá ve schopnosti ochranné známky vyvolat v myslí spotřebitele představu určitého výrobku či služby a pocit uspokojení, respektive žádosti zakoupit daný produkt. Přitažlivá síla, a tím i hodnota ochranné známky je tím větší, čím exkluzivnější je asociace mezi ochrannou známkou a výrobky, respektive službami, pro jejichž označování je používána. Užívání ochranné známky více výrobcí nebo poskytovateli služeb tak tuto výlučnost asociace narušuje, snižuje rozlišovací způsobilost ochranné známky, a tím i její hodnotu. Na ochranu proti tomuto typu újmy působené ochranné známce, tj. proti ředění rozlišovací způsobilosti ochranné známky, přitom míří ta část zákonného znění, která hovoří o působení „újmy rozlišovací způsobilosti ochranné známky“.

Ředění ochranné známky může dále spočívat v tom, že atraktivní image a dobrá pověst ochranné známky je snížena a poškozena například při užití shodné nebo zaměnitelné ochranné známky na nepodobných výrobcích, či službách s nízkou kvalitou nebo výrobcích a službách se „špatnou“ image (užití pro pornografické výrobky, užití ochranné známky užívané pro označení parfému i pro čisticí prostředky na toalety apod.), nebo užití na výrobcích a službách, které jsou z nějakého důvodu neslučitelné s image vybudovanou starší ochrannou známkou. Na ochranu proti tomuto typu újmy působené ochranné známce, tj. proti ředění dobré pověsti ochranné známky, přitom míří část zákonného znění, která hovoří o působení „újmy dobré pověsti starší ochranné známky“.

Další typ újmy, k jehož zamezení je určena rozšířená ochrana ochranné známky s dobrou pověstí proti užití i na nepodobných výrobcích a službách, jsou případy tzv. kořistění z ochranné známky, kdy jeden subjekt využije investice vložené do ochranné známky jejím vlastníkem tím, že tuto ochrannou známku začne užívat pro svoje, byť i nepodobné výrobky a služby, a zneužije reputaci a rozlišovací způsobilost, kterou ochranná známka v důsledku této investice získala například tím, že díky přitažlivé síle ochranné známky zadarmo (bez vynaložení nákladů na propagaci a reklamu) přitáhne pozornost ke svým výrobkům a službám touto ochrannou známkou označeným, a to i za situace, kdy nenastává

<sup>5</sup> V rozsudcích SDEU ve věci Davidoff a následně Adidas – Salomon and Adidas Benelux bylo konstatováno, že ustanovení článku 5(2) směrnice a jiných analogických ustanovení směrnice a tedy i národních předpisů vydaných k její implementaci se vztahují jak na případy užití ochranné známky pro nepodobné výrobky a služby (jak výslovně předvidá příslušné zákonné znění), tak i na případy užití shodných nebo podobných označení na shodných nebo podobných výrobcích a službách.



zmatení spotřebitelů ohledně původu těchto výrobků či služeb, nebo tím, že užitím podobného označení dosáhne toho, že „přenesé“ na své výrobky pozitivní image vytvořenou majitelem starší ochranné známky. Na ochranu proti tomuto typu újmy působené ochranné známce, tj. proti kořistění, přitom míří část zákonného znění, která hovoří o nepoctivém těžení z „dobrého jména nebo rozlišovací způsobilosti starší ochranné známky“. Právě ochrana majitele ochranné známky proti kořistění z jeho ochranné známky třetí osobou je nejvíce kontroverzním bodem rozšířené ochrany poskytované majitelům ochranných známek s dobrým jménem. Majitel ochranné známky je chráněn nikoliv proti újmě, která je působena jeho ochranné známce, ale je chráněn proti tomu, aby třetí osoby kořistily z jeho úsilí a investice, aniž by jeho známku přímo poškozovaly.

## O co jde ve sporu INTERFLORA v. Marks & Spencer?

V tomto případě byla žalující stranou Interflora Inc., která provozuje celosvětovou dodávkovou síť pro dodávky čerstvých květin. Síť Interflora sdružuje nezávislé floristy, u nichž je možno objednat květiny prostřednictvím telefonu nebo osobně. Součástí služby jsou i webové stránky, přes něž je možno objednat dodávku květin a ta je vyřizována jedním z nejbližších květinářství v daném místě. Obchody Marks & Spencer (MS) provozují mimo jiné také služby prodeje a dodávek květin, avšak MS není součástí sítě Interflora. Jedná se tedy o vzájemně si konkurující služby. MS si jako klíčová slova pro placenou inzerci na internetu v rámci služby Adwords vybral slova Interflora a další odvozené výrazy jako „Interflora flowers“ nebo „interflora delivery“. Při zadání těchto klíčových slov uživatelem internetu se jako sponzorovaný odkaz objevilo obchodní sdělení MS, které už výraz Interflora neobsahovalo, ani na něj jinak neodkazovalo. Ze strany Interflora bylo v rámci sporu uplatňováno porušení práv z ochranné známky společenství i ochranné známky zapsané ve Velké Británii, obě známky byly známky s dobrým jménem.

Předmětem posouzení byly opět jednak podmínky ochrany podle článku 5 odst. 1 písm. a) známkové harmonizační směrnice (shodné označení užívané pro shodné výrobky a služby), jednak nově byly detailněji diskutovány i podmínky ochrany dle článku 5 odst. 2 směrnice.

## Újma na investiční funkci ochranné známky jako relevantní újma podle článku 5 odst. 1 písm. a) směrnice

SD EU nejprve ve vztahu k podmínkám poskytnutí ochrany dle článku 5 odst. 1 písm. a) známkové harmonizační směrnice zopakoval závěry z předchozích rozsudků a konstatoval, že ochrana podle tohoto ustanovení je dostupná, jen pokud užívání označení třetí osobou zasahuje, či je s to zasáhnout do funkcí ochranné známky. Jako relevantní pak soud shledal možný zásah do funkce označení původu, reklamní funkce a investiční funkce ochranné

známky. Ohledně zásahu do funkce ochranné známky jako označení původu soud potvrdil závěry ze svých shora uvedených rozsudků a dodal, že posouzení konkrétní situace ve světle těchto obecných závěrů je věcí národního soudu. SD EU dále konstatoval, že pokud by z posouzení skutkových okolností učiněného národním soudem vyplynulo, že by reklama MS zobrazená na základě vyhledávání skutečně užívaného uživateli internetu prostřednictvím klíčového slova „Interflora“ mohla u těchto uživatelů vyvolat nesprávný dojem, že služba doručování květin nabízená společností MS je součástí obchodní sítě společnosti Interflora, pak by se o zásah do funkce ochranné známky jako označení původu ve smyslu těchto rozsudků jednalo. Zároveň by dle SD EU pro závěr, že došlo k zásahu do funkce ochranné známky jako označení původu, nepostačovala skutečnost, že pro některé uživatele internetu mohlo být obtížné zjistit, že služba nabízená společností MS není součástí služby poskytované společností Interflora. Při hodnocení těchto skutečností by národní soud dle SD EU měl vzít v úvahu mimo jiné to, zda skutečnost, že MS není součástí sítě Interflora, je běžně informovaným a přiměřeně pozorným uživatelům internetu všeobecně známa, a pokud tomu tak není, zda takový uživatel při shlednutí inzerce mohl pochopit (mimo jiné i s ohledem na užití jména MS v inzerci), že MS není součástí sítě Interflora. Zásah do reklamní funkce ochranné známky SD EU shodně s předchozími rozsudky v daném případě neshledal. Podle SD EU však může užití označení za daných podmínek zasáhnout do investiční funkce známky, jestliže podstatným způsobem brání tomu, aby uvedený majitel používal svou ochrannou známku k získání či udržení dobré pověsti, která umožňuje přilákat spotřebitele a zachovat si jejich přízeň. Posouzení, zda tomu tak je či není, náleží opět národnímu soudu a SD EU dále naznačil, které skutečnosti mohou či nemohou být pro takové posuzování relevantní. U již existující dobré pověsti může být dle SD EU relevantní to, zda užití konfliktního označení zasahuje do této dobré pověsti, a ohrožuje tak její zachování. Naopak dle SD EU nemůže ochrana proti užití konfliktního označení být poskytnuta, je-li jediným následkem tohoto užívání přinutit majitele této ochranné známky, aby přizpůsobil své úsilí k získání nebo udržení dobré pověsti, která může přilákat spotřebitele a zachovat si jejich přízeň. Stejně tak se majitel této ochranné známky nemůže účinně dovolávat okolností, že uvedené užívání vede u některých spotřebitelů k tomu, že se odvracejí od výrobků nebo služeb nesoucích uvedenou ochrannou známku.

## Ochrana dobré pověsti a rozlišovací způsobilosti ochranné známky

Ve vztahu k poskytnutí ochrany dobré pověsti a rozlišovací způsobilosti ochranné známky podle ustanovení článku 5 odst. 2 směrnice pak SD EU konstatoval, že internetová reklama konkurenta majitele ochranné známky založená na klíčovém slově, jež odpovídá ochranné známce, kterou tento konkurent bez souhlasu uvedeného majitele zvolil v rámci služby optimalizace pro vyhledávače na internetu

prostřednictvím takového klíčového slova, způsobuje újmu rozlišovací způsobilosti ochranné známky, která má dobré jméno (rozmělnění), především tehdy, když přispívá ke znehodnocení této ochranné známky na druhový název. Pokud užívání označení odpovídajícího ochranné známce, která má dobré jméno, jakožto klíčového slova vede k zobrazení reklamy, která běžně informovanému a přiměřeně pozornému uživateli internetu umožňuje pochopit, že nabízené výrobky nebo služby pocházejí nikoli od majitele ochranné známky, která má dobré jméno, ale naopak od jeho konkurenta, bude však dle SD EU třeba dospět k závěru, že rozlišovací schopnost této ochranné známky nebyla uvedeným užíváním snížena, jelikož toto užívání pouze sloužilo k upoutání pozornosti uživatele internetu na existenci alternativy k výrobku nebo službě majitele uvedené ochranné známky. Majitel ochranné známky, která má dobré jméno, není dle SD EU naopak oprávněn zakázat reklamy zobrazené konkurenty z klíčových slov odpovídajících této ochranné známce, které propagují alternativu k výrobkům nebo službám jejího majitele, aniž tyto reklamy nabízejí pouhou napodobeninu výrobků nebo slu-

žeb majitele uvedené ochranné známky, vedou k rozmělnění či pošpinění či zasahují do funkcí uvedené ochranné známky.

Závěry SD EU jsou motivovány snahou podpořit soutěž, propagaci konkurenčních výrobků a svobodu reklamy na internetu a nejsou příliš nakloněny zájmům majitelů silných ochranných známek o co nejširší ochranu proti užití jejich ochranných známek jako klíčových slov na internetu. SD EU takovou ochranu v zásadě omezil na situace, kdy jsou v rámci placené reklamy nabízeny napodobeniny originálního zboží, nikoliv zboží alternativní, a dále na situace, kdy reklama, která nejasně informuje (odlišuje) původ nabízeného zboží vede k tomu, že použité klíčové slovo začne být spotřebiteli chápáno jako druhové označení zboží nebo služeb.

♣ Mgr. JANA BURŠÍKOVÁ, advokátka v Praze

inzerce

## Další aplikace do skupiny

### CODEXIS<sup>®</sup> ADVOKACIE



# MANAŽER DATOVÝCH SCHRÁNEK

Ke stažení na [www.dsmanazer.cz](http://www.dsmanazer.cz)

Česká advokátní komora a společnost ATLAS consulting,  
výrobce systému CODEXIS<sup>®</sup> ADVOKACIE pro Vás připravili  
videomanuál Jak na datové schránky

ATLAS CONSULTING  
[www.atlasconsulting.cz](http://www.atlasconsulting.cz)



[www.codexisadvokacie.cz](http://www.codexisadvokacie.cz), [klientske.centrum@atlasconsulting.cz](mailto:klientske.centrum@atlasconsulting.cz)

**Eliška Wagnerová, Vojtěch Šimíček, Tomáš Langášek, Ivo Pospíšil a kol.:**

## **Listina základních práv a svobod. Komentář**

Wolters Kluwer, Praha 2012,  
931 stran, 1620 Kč.

V nakladatelství Wolters Kluwer vyšla kniha s názvem *Listina základních práv a svobod - Komentář*, která je dílem autorského kolektivu vedeného emeritní ústavní soudkyní Eliškou Wagnerovou. Publikace je už v pořadí několikátým komentářem Listiny na českém trhu a vzbuzuje samozřejmě otázku, zda je nezbytné si kupovat publikaci, která má téměř tisíc stran, v knihovně zabere na šířku hřbetu šest centimetrů a váží 1517 gramů. Důvodů, které lze brát v úvahu, je přitom více.

Jde o komentář Listiny, který je nejnovejší a tedy i nejaktuálnější. Tuto vlastnost sice měl vždy každý v minulosti vydaný komentář, nicméně v tomto případě platí, že s postupujícím generačním vývojem dochází nejen ke zmnožení vědění, ale i ke zvyšování jeho jakosti. Stejně jako se přírodovědci vyvinuli ze sběratelů biologických kuriozit v systémově uvažující vědce, lze i v tomto případě seznat v architektuře díla značný posun směrem ke zmnožení poznatků a vyslovení obecných závěrů z těchto informací plynoucích.

Z hlediska zpracování komentovaných článků je komentář zatím nejpodrobnější, obsahuje nejvíce odkazů na judikaturu domácí, štrasburskou i lucemburskou, popřípadě na stanoviska či rozhodnutí jiných institucí, ať už národních, mezinárodních či nadnárodních. Tentýž závěr lze pak učinit i o odkazované literatuře a samotném obsahu jednotlivých komentářů. Komentář k Listině se od svých předchůdců liší tím, že jako první pojednává Listinu zcela samostatně a nikoliv současně s Ústavou. Toto pojetí se ukázalo nepochybně jako autorsky výhodné, protože umožnilo hlubší pochopení svébytného právního útvaru a současně otevřelo autorům prostor pro hledání souvislosti přesahující hranice státu.

Komentář představuje obsáhlé zpracování tematiky od nuancí národního práva, jeho praxe, až po všechny možné oblasti teorie práva a mezinárodního soudnictví a jiné tvorby práva. V tomto smyslu tvo-



ří komentář mezi oblastmi argumentační mosty, které usnadňují hledání mimořádných a teoreticky pádných argumentů pro situace běžné a naopak argumentů běžných pro situace mimořádné. Komentář drží ve všech svých kapitolách jednotnou a přehlednou strukturu, hezky se čte sám sobě i tehdy, kdy čtenář nehledá nic konkrétního. Mnohé komentáře, které k určitému tématu beru do ruky, otevírám s otázkou, zda tam náhodou něco k řešenému problému není. V případě komentáře k Listině je důvěra ve zprostředkování relevantních informací výrazně vyšší.

Tyto formální přednosti nejsou ovšem pro přínos komentáře nejpodstatnější. Za mnohem přínosnější je třeba považovat diskurzivní pojetí komentáře, které otevírá širší právnícké veřejnosti určitý druh myšlení a upřímně předestírá otevřenost některých otázek.

Vývoj právní praxe za posledních dvacet let lze charakterizovat různě. Jedním z nejnepřehlednějších znaků je stoupající různorodost této praxe a vznik samostatných myšlenkových světů. Jinak nahlíží na právo praktik z menšího města, jinak specialista na obchodní právo z velkého města, jinak teoretik akademického světa a jinak soudce nejvyšší instance. Pryč jsou doby, kdy se totéž učilo na fakultě, dělalo v advokátní poradně, na prokuratuře či u soudu. Existence těchto odlišných a stále se rozvíjejících světů pak vytváří pnutí, které má různé podoby. Někdy je to napětí mezi obecnými soudy a soudem Ústavním, nebo napětí mezi správními soudy a správními orgány, popřípadě určité povzdechnutí těch, kdo nesou na bedrech každodenní tíhu právní praxe v první linii advokacie, okresních soudů a státních zastupitelství nebo obecních

úřadů, pokud se setkají s překvapujícím rozhodnutím „teoretiků z Brna“.

Klíčový přínos komentáře k Listině je, že upřímně a autenticky odkrývá myšlenkový svět těch, kdo rozhodují jako jedni z posledních, a činí tak způsobem, který by mohl tento svět ostatním přiblížit a otevřít k pochopení. Dosavadní komentáře a výklady Listiny byly pojaty spíše jako zjevení pravdy, kdežto v tomto případě si komentář neosobuje být zdrojem dogmat, nýbrž popisem diskuse. Mnohé věci, které jsou sporné, jsou popsány jako sporné a nastiňeny jako otevřené otázky. Z argumentace a vážení jednotlivých důrazů, principů pak může čtenář pochopit, před jakými dilematy stojí ti, kdo činí rozhodnutí, jež se ve svém výsledku zdají být obtížně pochopitelná.

Jakkoliv je zjevné, že nikoliv každá kauza končí u Ústavního soudu, tak je naopak zjevné, že každá kauza, která u Ústavního soudu končí, začala v prvních liniích právních bitev, což málokdo mohl předvídat od samého počátku. Jakkoliv jsou si různé světy práva svým způsobem cizí, je nutné si přiznat, že jejich vzájemné pochopení je pro práci každého z nás nezbytné. Komentář Listiny pak činí ústavněprávní argumentaci každému přístupnější, ať již jako autorovi této argumentace, nebo jako jejímu adresátovi. Klíčovým přínosem komentáře je tedy jeho potenciál zpřístupnit ústavněprávní dialog širšímu počtu profesionálů práva. Myšlenkové světy práva to sice nepřiblíží, ale přispěje to k lepšímu vzájemnému pochopení, což je hodnota, která není samozřejmá, ale spíše vzácná.

Komentář k Listině nejspíše zklame ty, kteří chtějí znát jednoznačné odpovědi na otázky, jež se budou řešit v budoucnu, ale nezklame ty, kdo se k nim budou chtít vyjádřit, pokud se doposud ostýchali tak učinit. Funkční hranice ústavního práva už dávno neleží na prahu brněnské zemské sněmovny a ústavněprávní aspekt lze nalézt na místech dříve nečekaných. V dnešní době, kdy se právo stává čím dál tím více dialogem hodnot i na nižších stupních, mnohdy už před správními orgány nebo mezi stranami běžného sporu, je publikace, která tento dialog činí snazším, více než důležitá a sáhnout po ní by měli všichni ti, kdo chtějí dělat svou práci poctivě a úplně. Za těch šest centimetrů místa v knihovně to stojí.

♣ PAVEL UHL, advokát v Praze  
a politolog všude



**Karel Eliáš a kolektiv:**

## **Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem**

Sagit, Ostrava 2012, 1119 stran, 690 Kč.

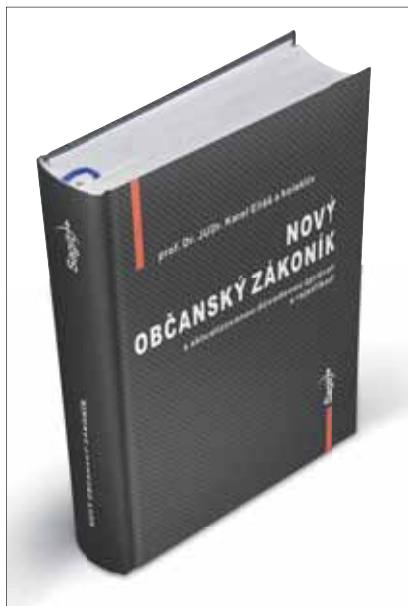
Neuplynul ani měsíc od zveřejnění rekodifikace soukromého práva ve Sbírce zákonů a již se na trhu objevilo první dílo představující v ucelené podobě výrazně více než jen holý text nejdůležitějšího zákona, který ji tvoří. Jde o první vydání nového občanského zákoníku (NOZ) s výkladem, resp. s aktualizovanou důvodovou zprávou, popisem jeho příprav, přehledem struktury NOZ a věcným rejstříkem jeho institutů.

Hlavním autorem publikace není nikdo jiný než hlavní zpracovatel občanského zákoníku prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, vědecký pracovník Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, vysokoškolský učitel, autor nesčíslných odborných monografií z oblasti občanského a obchodního práva a v neposlední řadě též Of Counsel advokátní kanceláře PRK Partners v Praze. Sekundovali mu doc. JUDr. Michaela Zuklínová-Hendrychová, CSc. z pražské právnické fakulty a Mgr. Jiří Gaňo a Mgr. Marek Svatoš z legislativního odboru ministerstva spravedlnosti.

Kniha vcelku příjemných a přiměřených rozměrů nabízí čtenářům vše, co k základnímu seznámení se s novým občanským zákoníkem potřebují. Za cenu, která není nijak přemrštěná, získá uživatele poměrně vysokou hodnotu.

Tím nejdůležitějším je autorsky zpracovaná aktualizovaná důvodová zpráva k zákoníku. Předchozí zveřejněná verze důvodové zprávy, dostupná na internetových stránkách Poslanecké sněmovny, odpovídá vládnímu návrhu občanského zákoníku schváleného usnesením vlády ze dne 18. května 2011. Její využití ve vztahu k platnému znění nového občanského zákoníku vyhlášeného ve Sbírce zákonů je omezené ze dvou důvodů.

Původní důvodová zpráva k vládnímu návrhu především již není úplná a neodpovídá přesně schválenému textu zákona, neboť ve třetím čtení poslanci přijali



li celkem 452 změn, z toho 288 věcných a 164 legislativně-technických. Tyto poslance změny našťastí nijak nepoškodily obsah a vnitřní jednotu zákoníku, neboť všechny byly dohodnuty s ministerstvem spravedlnosti jako zástupcem předkladatele návrhu a odborně formulovány zpracovateli zákona, nepromítly se však již do důvodové zprávy.

Druhým důvodem omezené využitelnosti původní důvodové zprávy pro praxi je skutečnost, že množství přijatých změn mělo vliv na číslování paragrafů, a proto číslování zvláštní části důvodové zprávy přestalo odpovídat číslování paragrafů v zákoně, a to nejen v nadpisech, ale i ve vnitřních odkazech. Pozměňovací návrhy zrušily např. již v první části zákoníku § 151, 152 či 297, a naopak doplnily § 232a, 304a, 318a až 318d, 319a až 319e, 501a atd.; tyto změny byly následně zapracovány do zákoníku přečíslováním všech jeho následujících paragrafů počínaje § 151. To vše bylo třeba doplnit či přepracovat i v důvodové zprávě, která se tímto vydáním poprvé představuje veřejnosti.

Přestože již v průběhu minulého roku vzniklo několik týmů, které pro různá nakladatelství píšou komentáře k novému občanskému zákoníku, bude aktualizovaná důvodová zpráva plnit roli prvního výkladu zákona, navíc výkladu autorského a po určitý čas také uceleného výkladu jediného.

Kniha nabízí čtenářům i další pomůcky, které pomohou v orientaci v novém zákoníku. Jde jednak o přehled struktury NOZ (obsah) zařazený na počátku pub-

likace a věcný rejstřík institutů obsažený na 19 stranách v závěru díla. Vzhledem k tomu, že nový občanský zákoník obsahuje 3081 paragrafů, ruší 238 dosavadních právních předpisů či jejich částí a integruje prakticky celé soukromé právo, s výjimkou (bohužel) pracovního práva, jsou tyto pomůcky pro uživatele téměř nezbytné.

Struktura nového občanského zákoníku je podle mého názoru logická, postupující od obecného ke zvláštnímu a seskupující k sobě vše, co k sobě patřit má. Zákoník je v první části uvozen hlavou I, která definuje předmět úpravy a její základní zásady. Těchto prvních 14 paragrafů je nejen pro zákoník, ale pro celé soukromé právo a jeho výklad zcela klíčových. Přitom ve stávajícím právu nalezneme pouze minimum z nich. S jejich zněním a výkladem by se měl seznámit každý, a tím nemám na mysli jen právníky, ale celou veřejnost. Ne nadarmo jde o zákoník „občanský“.

A nestrašme se tradovanými odsudky o nesrozumitelnosti zákoníku pro veřejnost, neboť je tomu – na rozdíl od množství veřejnoprávní, evropsky harmonizované legislativy – přesně naopak. Zákoník používá spisovný český jazyk, neobsahuje až na výjimky legální definice pojmů a vrací se k tradiční zásadě, že jeden paragraf má zásadně obsahovat nanejvýš dva odstavce a že jeden odstavec paragrafu má v zásadě obsahovat nanejvýš dvě věty.

Mnohem podrobnější jsou ustanovení o osobách, fyzických a právnických. Nejde však o masu práva bez významu; naopak, jde o reakci na těžce deficitní úpravu statusových otázek a osobních práv v současném právu. Na rozdíl od dnešního stavu obsahuje NOZ kompletní úpravu rodinného práva v části druhé, čímž se vrací k tradicím většiny občanských zákoníků evropských zemí. Část třetí obsahuje absolutní majetková práva zahrnující ve třech hlavách všeobecná ustanovení, věcná práva a dědické právo. Část čtvrtá obsahuje relativní majetková práva. Právě zde dochází ke klíčovému systematickým přesunům oproti současnemu stavu. Ruší se obecná i zvláštní část závazkového práva v obchodním zákoníku a celá oblast se integruje právě zde. K novému uspořádání závazkových vztahů dochází i v rámci občanského zákoníku jako takového.

Dnes například nalezneme ustanovení o závazcích na třech místech – spotřebitelské smlouvy v části první (§ 51a až 71 OZ), závazky z deliktů v části šesté (§ 415 až 459) a závazky z právních jednání v části osmé (§ 488 až 852k). Nově budou obsaženy všechny v části čtvrté (§ 1721 až 3014 NOZ).

Nově je v NOZ zařazeno i množství institutů, které jsou dnes upraveny v samostatných (a navzájem nepřilíš provázaných zákonech), přestože tvoří základní součásti soukromého práva. Takové předpisy nalezneme v oblasti statusových práv (zákon o sdružování občanů, zákon o obecně prospěšných společnostech, zákon o nadacích a nadačních fondech), věcných práv (zákon o vlastnictví bytů, zákon o cenných papírech) i závazkových práv (zákon o pojistné smlouvě aj.). I přes logiku nového uspořádání a nejlepší úmysly autorů zákoníku je evidentní, že tyto změny se budou muset nejprve nastudovat a zažít, a k tomu je popisované dílo ideálním pomocníkem.

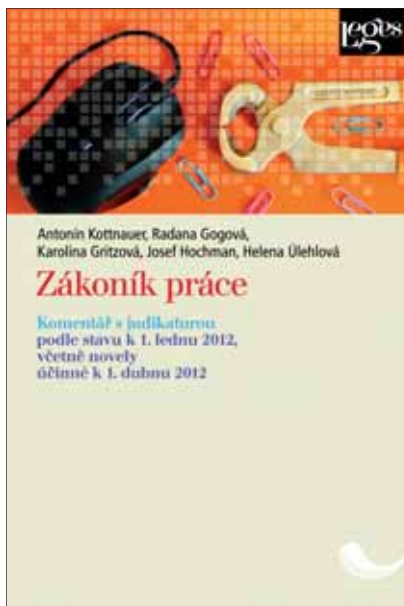
✦ Mgr. FRANTIŠEK KORBEL, Ph.D.,  
náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu  
a místopředseda Legislativní rady vlády

**Antonín Kottbauer, Rada Gogová, Karolina Gritzerová, Josef Hochman, Helena Ulehlová:**

## **Zákoník práce. Komentář s judikaturou**

Leges, Praha 2012, 1087 stran,  
1290 Kč.

Je třeba uvítat, že nakladatelství Leges Praha přistoupilo k vydání komentovaného textu zákoníku práce. Komentář je situován nejen k právnímu stavu k 1. lednu 2012, kdy nabyla účinnosti poslední velká novela zákoníku práce (zákon č. 365/2011 Sb.), ale také k 1. dubnu 2012, kdy nabyly účinnosti změny zákoníku práce v souvislosti se zdravotní reformou, zejména ve vztahu k zákonu č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, a zákonu č. 375/2011 Sb.,



kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona o zdravotnické záchranné službě.

Zákoník práce se řadí k základním právním předpisům právního řádu České republiky. Výše zmíněný zákon č. 365/2011 Sb. je třetí věcnou novelizací zákoníku práce, kterou byly pracovněprávní vztahy změněny. Důvodem přijetí této novely byl zejména nález Ústavního soudu, vyhlášený pod č. 116/2008 Sb. Kromě toho byla tato změna vedena rovněž snahou o zpružnění pracovněprávních vztahů za účelem vyšší motivace zaměstnavatelů k vytváření nových pracovních míst. Jde patrně o jednu z posledních změn zákoníku práce před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., s jehož účinností bude spojena rovněž změna zákoníku práce.

Autorský kolektiv byl složen ze zkušených legislativních pracovníků, kteří se na přípravě zákona č. 365/2011 Sb. podíleli, a soudce, který se dlouhodobě zabýval pracovním právem. Komentář by proto měl být významnou pomocí pro správnou aplikaci právní úpravy pracovněprávních vztahů nejen zaměstnavatelům, ale i při obhajobě oprávněných zájmů zaměstnanců.

Autoři podávají autentický komentář jednotlivých ustanovení zákoníku práce. Věnují pozornost zejména nově koncipovaným základním zásadám pracovněprávních vztahů a pravidlům pro výklad právních norem zákoníku práce, včetně

problematiky neplatnosti právních úkonů jak z hlediska jejich obsahu, tak i pro nedodržení zákonem předepsané formy a důsledků s tím spojených. Podrobně je rozebrána úprava důsledků nedodržení písemné formy dvoustranného právního úkonu, kterým se zakládá pracovní poměr, nebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Vedle tradiční ochrany pracovněprávních vztahů, podle níž je neplatný právní úkon, kterým se zaměstnanec předem vzdává svých práv, obsahuje novela zákoníku práce rovněž úpravu nabytých nároků zaměstnance z pracovněprávních vztahů, které se autoři věnují. Pozornost je věnována i „staronovému“ institutu, kterým je dočasné přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, jenž se do zákoníku práce po několika letech vrátil. Vysvětlena je rovněž i nová právní úprava pracovního poměru na dobu určitou. Náležitě je rozebrána úprava odměňování zaměstnanců při výkonu závislé práce a záležitosti náhrady výdajů v souvislosti s výkonem práce, jakož i právní úprava pracovní doby a doby odpočinku, dovolené a náhrady škody. Harmonizační ustanovení práva Evropské unie jsou zvýrazněna, což je významné nejen proto, že se jedná o evropské právo, ale také proto, že odchýlení se od těchto vyjmenovaných právních úprav je možné jen ve prospěch zaměstnance. Autoři zdůraznili, že i se stanovenými výjimkami vychází zákoník práce z tzv. minimálního sociálního standardu. Autorský kolektiv se nevyhýbá ani kritickému pohledu na některé nové právní úpravy, jako je výpověď zaměstnanci pro porušení režimu dočasné práce neschopného pojištěnce.

Komentář k jednotlivým ustanovením zákoníku práce je doplněn o text přímo souvisejících právních předpisů a o použitelnou judikaturu, je zpracován dostatečně podrobně a přitom přehledně a srozumitelně.

Publikace představuje praktickou pomůcku pro všechny právníky i další zájemce, kteří se ve své praxi zabývají pracovním právem.

✦ JUDr. PETR ŠIMERKA, náměstek  
ministra práce a sociálních věcí pro legislativu



**Karel Marek, Petr Průcha:**

## Stavební právo v teorii a praxi

Leges, Praha 2011, 400 stran,  
550 Kč.

Celé generace absolventů právnických fakult v ČR vědí, že autoři této příručky, oba vysokoškolské profesori, jsou aktivními pedagogy na Masarykově univerzitě v Brně. Vědí, že problematikou stavebního práva se autoři zabývají dlouhodobě. Ne všichni však již vědí, že oba autoři se aktivně účastní rozhodování o konkrétních sporech, prof. Petr Průcha jako soudce NSS, prof. Karel Marek jako rozhodce rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR. Při této činnosti čerpají nepřeborné množství zkušeností – a ty jsou využity právě v uvedené publikaci.

Její kniha *Stavební právo v teorii a praxi* není teoretickým příspěvkem, ale mnohem více konkrétní praktickou příručkou. Příručkou vhodnou zejména pro advokáty, protože v ní autoři spojují znalost praxe stavebního práva s teoretickými právními výklady a vysvětleními pojmů v teorii používaných. Ne každý z nás zná správnou terminologii používanou ve stavebním právu, ne každý z nás je schopen přesně definovat obsah jednotlivých pojmů či právních institutů ve stavebním právu používaných. Kniha o tom podává komplexní přehled.

Prvá část publikace (sto šedesát stránek) poskytuje systematický přehled o úpravě stavebního práva v České republice po účinnosti zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Autoři definují a precizují jednotlivé právní instituty a zákonné pojmy používané platnými právními předpisy v oblasti stavebního práva. Publikace přehledně podává vysvětlení a definici pojmů stavebního zákona, ať už v rovině územního plánování, nebo v rovině provádění staveb. Je tedy určitě praktickým přínosem pro běžný život jak advokátů, tak i jiných odborníků věnujících se stavebnímu právu, a samozřejmě i pracovníků působících ve veřejné sféře. Vysvětlení pojmů je přitom řazeno a předkládáno samostatně k územnímu plánování, samostatně k územnímu rozhodování, ke stavebnímu řádu a ke správním deliktům, takže se v textu lze dobře orientovat.



Předpokládám, že řada praktiků ocení, stejně jako já, uceleně zpracovaný úplný přehled správních deliktů v režimu stavebního zákona. V něm autoři podávají definice jednotlivých skutkových podstat správních deliktů a současně i maximální výši sankcí. Takto přehledně podáno to je pomůckou i pro naši lektorskou a popularizační činnost.

V druhé části se autoři na čtyřiceti stránkách věnují problematice veřejných zakázek. A to nejen z hlediska našeho zákona o veřejných zakázkách, zák. č. 137/2006 Sb., ale i z hlediska eurokonformního výkladu tohoto zákona, výkladu souladného s rozhodovací praxí Evropského soudního dvora. Přínosem je i kapitola uvádějící náměty de lege ferenda.

Na dalších sto sedmdesáti stránkách se autoři věnují obchodněprávní úpravě právních vztahů obvykle ve stavebním právu vznikajících. Rozebírají varianty vhodných nástrojů kupní smlouvy, smlouvy o dílo a mandátní a komisionářské smlouvy. Soustředí se na přehled obchodních závazkových vztahů a na řešení některých otázek s nimi souvisejících. I v této části je podáván ucelený přehled definic jednotlivých nejčastějších pojmů a v praxi používaných právních institutů. V této části publikace samozřejmě nechybí ani podrobné pojednání o smlouvě o dílo, zejména s ohledem na stavebnictví, pojednání o jejich jednotlivých institutech a vhodné terminologii.

Autoři neteoretizují o jednotlivých institutech a pojmech, ani o jednotlivých ustanoveních stavebního zákona. Autoři nediskutují s platnou právní normou, nekritizují obsah ani formu těch řešení, která zákonodárce v jednotlivých fázích nové úpravy územního rozhodování a realizace

staveb zvolil. Autoři skutečně de lege lata podávají rozbor pojmů a principů současné právní úpravy. I v tom splňuje publikace nároky na praktickou příručku stavebníka a jeho právních poradců. Poskytují ucelený přehled, tedy orientaci v problematice.

Kniha obsahuje i platné všeobecné obchodní podmínky pro zhotovování stavby (VOP) vydané S.I.A. ČR a Hospodářskou komorou ČR, které standardizují základní vztahy účastníků výstavby v ČR.

Kniha vyšla v nakladatelství Leges v edici „PRAKTIK“, v níž vychází příručky orientované na přehledný, srozumitelný a z hlediska praxe použitelný výklad.

✿ JUDr. ZBYNĚK PRAŽÁK,  
advokát v Krásné Lípě



**Luděk Lisse:**

## Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář

Linde Praha, Praha 2012,  
920 stran, 1200 Kč.

Víme všichni, že z politického hlediska je dnes vědění vklad, a to o to víc, že na právo se klade důraz mnohem větší, než jak tomu bylo v předcházejícím režimu. Jistou dispozici už má ten, kdo má ekonomické, právní, technologické a lékařské informace dříve než ostatní. Je velký handicap být právně nevzdělaný, zvláště ve



vzdělané společnosti, kde sociální zařazení prochází přes kulturu. V tom smyslu existuje etická funkce práva. Lidé jsou totiž egoisticky zaměřeni a tento egoismus je často vede k tomu, že jsou úskoční, amórální, aby dosáhli svých osobních cílů. Jak dospět od vášně k rozumu, a zvláště jak to udělat bez násilí, i o tom hovoří odborná publikace, kterou právě držíte v ruce. Její ústřední téma, totiž nalézání objektivitu a pravdy v právním procesu alternativního (mimosoudního) řešení sporů, nemůže být chápáno pouze jako právní problém, neboť by to ochudilo jeho význam v celkové prakticko-lidské činnosti rozhodovacího orgánu a neumožňovalo by adekvátně rozvinout možnosti této činnosti.

Autor nazval svoji publikaci sice poněkud skromně komentářem k zákonu o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů po jeho novele publikované ve Sbírce zákonů ČR pod č. 19/2012 Sb., je však široce koncipovanou monografií o realitách a souvislostech vztahu rozhodčího řízení ke společenskému soukolí a o konkrétních způsobech jeho právně-teoretického a legislativního zpracování.

Pozornost je zde věnována teoretické i praktické dimenzi fungování české moderní unijní společnosti ve všech oblastech, kde politická, hospodářská moc vstupuje do přímého vztahu k omezujícím principům práva. Odpovídá na mnoho otázek, jako například jaký je vztah rozhodčího řízení k regulativním zásadám společnosti a státu vůbec, jaká je geneze vazeb mimoprávních mechanismů k právním strukturám apod. Předpokládám, že přínos této knihy do našeho právního vědomí bude značný.

Obrazně se říká, že zejména trestní proces je aplikovanou ústavou a seismografem hlubinných společenských pohybů. Platí to však i o ostatních procesních jednáních. Převratné společenské změny, k nimž v České republice dochází po r. 1989, nemohly zůstat bez odezvy v legislativě a v praxi procesních řízení. Právní proces musí zaručit, že procesních prostředků nebude zneužito k pošlapávání lidských práv a svobod, principů humanity, s čímž má naše společnost neblahé historické zkušenosti. Je velmi nesnadné sladit v zákonné úpravě všechny hodnoty, jichž se rozhodčí řízení může dotknout.

Autor s pohledem erudovaného odborníka hodnotí tento právně-institucionalizovaný proces hledání objektivní

pravdy a v souvislosti s tím odkrývá celou řadu dalších pojmů z arzenálu několika právních odvětví, se kterými se snaží věcně z pohledu právníka – teoretika i empirika – vypořádat. Nesnaží se tak jen o suchou akademickou nauku. I když Lisseho komentář je, jak sám zdůrazňuje, kniha pro praxi, čtenářům přináší víc než jen shrnutí známého a vyjasněného. Ne vždy se však podaří i odborníkovi odhadnout budoucí rozhodovací praxi. Zde je nutno na stránkách publikace kladně hodnotit, že od předsevzetí vyjadřovat se i k otázkám, které nejsou zodpovězeny judikáty, autor neustoupil. Činil tak s vědomím, že některé z prezentovaných postojů k právním otázkám bude možná nucen v budoucnu přehodnotit. Je mu však bližší vyjádřit vlastní názor s rizikem, že rozhodovací praxe se bude ubírat jiným směrem, než o problému pomlčet a jen čekat, co mu napoví praxe.

Jsem osobně za Ústav práva a právní vědy velmi rád, že jsem mohl přispět k edici takového díla, které je bezesporu hodnotným příspěvkem do procesu požadujícího od veřejné moci především pevné zabezpečení právního řádu a volajícího i po jeho kladné součinnosti při zabezpečování lidských práv. Jde totiž o to, že rysem, který upevnění naší demokracie ztěžuje, je časté podceňování normativních zřetelů ve společenském vědomí a redukce společenských vztahů na mocenské vztahy. Lisseho monografie názorně přesvědčuje i o nutnosti eliminace takových retardačních prvků jakožto neslučitelných mentalit.

✦ doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.,

vysokoškolský pedagog a předseda správní rady Ústavu práva a právní vědy, o. p. s. v Praze

## Stanisław Mikke:

### Bez togi

Redakcja „Palestry“ – Naczelna Rada Adwokacka, Warszawa 2011, 518 stran, 8-83-927035-4-9.

Představovat čtenáři Bulletinu advokacie zvěčnělého polského advokáta, dlouholetého šéfredaktora časopisu



Palestra a tragickou obětí leteckého neštěstí u Smolenska Stanisława Mikkeho (1947-2010)<sup>1</sup> by se na první pohled zdálo být nadbytečné. Předkládaná publikace je však důkazem toho, že tomu tak není.

V úvodu ke knize, která je souborným vydáním textů, jež Stanisław Mikke publikoval od dvojčísla 1-2 Palestry z r. 1993 po sedmáct let na jejích stránkách, píše současný šéfredaktor a bývalý předseda polské advokacie Czesław Jaworski:

*„Byl jedním z nás. Z tisíců, tisíců právníků, advokátů. Věděl však více. Více rozuměl. Více cítil. Byl současně právníkem, historikem, psychologem i sociologem, terapeutem i učitelem, moudrým pozorovatelem a poradcem, teoretikem i praktikem, činným v samosprávě i záležitostech státu, spisovatelem i básníkem.“*

Četba knihy znovu vyvolává smutek. Její autor měl hlubokou duši. Ačkoliv toho v rubrice, jejíž titulěk přešel do názvu této publikace, stihl hodně napsat, neřekl jistě vše, a navíc si s ním již bohužel nelze o jeho myšlenkách popovídat.

Stanisław Mikke psal o advokacii, stavovském dění a advokátské etice, ale také o Katyni, k níž měl vztah z příčin tragédie rodinné i kvůli jiným pozůstalým, nezřídka jeho klientům. Bez znalosti historie a účtů k ní, vyjádřené nejen v esejích, zařazených v knize pod mezititulek *Memori Custodire*, by se jeho texty neobešly.

Knihu, o níž referuji, nestačí pouze přečíst. Je třeba o ni přemýšlet a vracet se k ní. Nelze parafrázovat její obsah,

<sup>1</sup> Srv. S. Balík, Odešel Stanisław Mikke (1947-2010), Bulletin advokacie č. 5/2010, str. 80.

a tak vybírám dvě ukázky, které mi připomínají moje vlastní zážitky.

Esej *Být advokátem (Być adwokatem)* je polemikou s ustanovením polského zákona o advokacii, znemožňujícím v zásadě advokátovi odmítnout převzetí zastoupení. Mikke tu však nejen vyslovuje pochybnost o tom, zda by se jako obhájce býval mohl z důvodu odlišného hodnotového pojetí ujmout bývalého šéfa NKVD Петра Карповича Сопруненка, ale také popisuje příběh, jak na seminář o profesní etice organizovaný Nejvyšším soudem nepřišel nikdo, zatímco na mitinku s osobnostmi politické reprezentace, konaném současně na nedaleké Varšavské univerzitě, byl přeplněný sál. Vzpomněl jsem si, že obdobné *faux pas* jsem zažil v r. 1999 na půdě Athénské advokátní komory den před plenárním zasedáním CCBE...

V článku *Obchodníci či nástroje spravedlnosti (Handlarze czy narzędzia sprawiedliwości)* polemizuje Stanisław Mikke s názory tehdejšího předsedy CCBE Hanse-Jürgena Hellwiga, vyslovenými v prosinci 2005 ve Varšavě mimo jiné na adresu pojetí advokacie a vztahu polských advokátů a právních rádců. Onen projev jsme tehdy s Petrem Poledníkem rovněž slyšeli a s Mikkem si o něm v souznění povídali...

Nutno říci, že souborné vydání Mikkeho esejů a článků potěší, poučí a přivede k zamyšlení i čtenáře, který autora osobně neznal. K přiblížení jeho osobnosti je ostatně připojena o něm napsaná rozprava předního polského historika advokacie, pravidelného přispěvatele Palestry a v jisté míře Mikkeho pokračovatele Adama Redzika.

Je škoda, že cena Karlovarských právnických dnů nemůže být asi udělena knize, která nevyšla v České republice a je navíc psána v polštině. Knihu *Bez togi* bych jinak osobně radil na prvé místo, je pro mne přes s ní spojený smutek jasným dalším celoživotním zdrojem inspirace a moudrosti. Jsem přesvědčen, že odstranění překážky pro ocenění na Karlovarských právnických dnech, k němuž stačí, aby se českého vydání překladu knihy chopil některý ušlechtilý vydavatel, by jistě potěšilo i širší českou čtenářskou právníkou obec.

❁ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,  
soudce Ústavního soudu ČR

## Přečetli jsme za vás

**Mgr. Barbora Tušilová,  
Mgr. Ing. Jan Vavřina:**

### Problémy právní úpravy vztahu exekuce a insolvenčního řízení

Právní rozhledy č. 3/2012,  
str. 100-101.

Autoři článku, B. Tušilová a J. Vavřina, svůj příspěvek zaměřili na účelové využívání insolvenčního řízení k oddalování postupování v exekučním řízení, kdy po zahájení insolvenčního řízení lze exekuci nařídit, ale ne vykonat. Důležité je zmínit, že v tomto okamžiku není vůbec jisté, zda dlužník splňuje definici o úpadku. Smyslem uvedeného řešení je dle důvodové zprávy co nejefektivnější uspokojení všech věřitelů a ochrana majetku, který spadá do majetkové podstaty. Dle názoru autorů však současná úprava umožňuje dlužníkovi oddalovat exekuci či soudní výkon rozhodnutí účelovým podáváním insolvenčního návrhu, protahováním řízení (např. nedodáním požadovaných příloh), či opětovným podáváním insolvenčního návrhu. K dalším průtahům řízení dochází vzhledem k možnosti podání odvolání, neboť výše popsané účinky insolvenčního řízení zanikají až účinností rozhodnutí.

Dále autoři zmiňují zákon o konkurzu a vyrovnání, který danou situaci řešil odchylně, kdy zákaz výkonu exekuce či soudního výkonu rozhodnutí platil až od okamžiku prohlášení konkurzu. Autoři se k tomuto řešení přiklání a navrhuje, aby exekutor do okamžiku právní moci rozhodnutí o prohlášení úpadku mohl pokračovat v exekučním řízení, a to až do zpeněžení majetku. Dále by se s tímto výtěžkem nakládalo dle výsledku insolvenčního řízení. Pokud by byl insolvenční návrh zamítnut, exekutor by částku rozdělil. V případě prohlášení úpadku a vyhlášení konkurzu

by byl výtěžek předán insolvenčnímu správci. Při oddlužení by došlo k rozdělení mezi věřitele, a pokud by byla zvolena reorganizace, jednalo by se o příjem dlužníka.

V závěru stati autoři ještě doplňují, že k obdobným problémům dochází i při střetu insolvenčního zákona se zákonem o veřejných dražbách.

**JUDr. Jakub Dohnal:**

### Následky schválení amorální dědické dohody bez účasti věřitele

Právní rozhledy č. 1/2012,  
str. 21-25.

Autor, akademický pracovník Justiční akademie v Kroměříži, se zaměřil na věřitelovo postavení a možnosti při vymáhání jeho pohledávky v dědickém řízení. Článek popisuje osobu věřitele při schvalování tzv. amorální dědické dohody bez jeho účasti, nebo pokud je jeho pohledávka popřena.

Dědické dohody nesmí být v rozporu s dobrými mravy a dědicové při sepisování mají ctít, mimo jiné, jednu ze stěžejních zásad civilního práva, kterou je ochrana třetích stran, v tomto případě věřitelů. V opačném případě daná dohoda odporuje zákonu.

Autor v podstatné části příspěvku rozebírá postavení osoby věřitele a možnost podání odvolání proti dědické dohodě. Dle literatury je dědická dohoda záležitostí dědiců a nikoli věřitelů, ti do ní nemají právo zasahovat. Věřitelé tak mají právo pouze na podání informace o rozdělení majetku, odpovědnosti a pasiv, což je považováno za nedostatečné. Výslovná právní úprava dané problematiky chybí, proto je dovozováno s ohledem na princip ochrany věřitelů v dědickém řízení, že pokud dědici chtějí uzavřít takovou dohodu, která odporuje zákonu, věřitel je účastníkem dědického řízení. Z ustanovení OSŘ vyplývá, že věřitel je považován za účastníka, když se vypořádává jeho pohledávka, i v případě, že věřitel se účasti na řízení nedomáhá a jeho pohledávka dosud nebyla prokázána. Shodné stanovisko



podává i judikatura. Pokud je soudu předložena amorální dohoda, soud ji neschválí, a na situaci je pohlíženo tak, že k uzavření žádné dohody nedošlo. Pokud je ovšem taková dohoda schválena, lze podat odvolání. Věřitel, jehož pohledávka byla popřena, se však dle současné úpravy odvolat nemůže a je odkázán na podání žaloby ve sporném řízení. Žalovaným je dotčený dědic. Pokud nedošlo k projednání předmětné věci, práva, jiné majetkové hodnoty nebo dluhu, je žaloba namířena proti všem dědicům, jako tzv. nerozlučným společníkům. Zde autor poznamenává, že v takovém případě může u soudu věřitel prokázat, že hodnota nabytého majetku je odlišná, vyšší, a dědicové tak odpovídají za dluhy ve větším rozsahu.

Autor článku se domnívá, že je potřeba věřitelovo postavení zlepšit a lépe upravit. Pokud je věřiteli přiznáno účastnictví, jeho právo využít opravných prostředků by nemělo být omezeno. Autor také navrhuje například umožnění zápisu spornosti v katastru nemovitosti v konkrétních případech.

V článku jsou dále rozebrány další varianty ochrany věřitelů, návrh na uplatnění dědické dohody, žaloba na odporovatelnost, návrh na vydání předběžného opatření či žaloba na plnění. Autor tato řešení shledává jako neefektivní a zdlouhavá, i vzhledem k následné časové prodlevě, kdy může dojít k nenávratné ztrátě bonitních hodnot dědictví.

**doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.:**

## Právo na informace a ochrana osobních údajů

Jurisprudence č. 1/2012, str. 22-25.

Autor, docent správního práva Právnické fakulty Západočeské univerzity, se ve svém nejnovějším příspěvku zabývá tématem práva na informace a související ochranou osobních údajů. Právo na informace a ochrana osobních údajů jsou v současnosti hojně diskutovanými tématy. Problém nastává při jejich střetu, kdy je nutné rozhodnout, kterému z těchto základních práv bude

dána přednost. Na obou stranách bývá množství pádných argumentů a ani judikatura nepodává jednoznačné vysvětlení. Z rozhodnutí Ústavního soudu vyplývá, že bývá upřednostňováno právo na informace.

Přelomovým rozhodnutím, které bývá označováno jako precedenční, se v této oblasti stal rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 57-2010-79. Tento rozsudek byl vynesen po dlouhých peripetiích ve věci, kdy žalobce žádal Magistrát města Zlína o podrobnou informaci o výši mimořádných odměn, které dostal vedoucí oddělení informačních systémů. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že v této věci má právo na informace o příjemci veřejných prostředků přednost před ochranou soukromí. Problémem bylo pojetí pojmu veřejných prostředků, který zde byl použit velice široce, a to, že jde o každou platbu, která je vyplácena, třeba i minimálně, z veřejných rozpočtů. Takové uchopení významu vyvolává dojem, že si vlastně nikdo nemůže být svým soukromím jistý. Zákon o svobodném přístupu k informacím výklad tohoto pojmu neobsahuje, proto soud využil úpravu v zákoně o finanční kontrole. Dle mínění autora to byl však chybný krok a sám uvádí definici jinou, z nerealizovaného návrhu, kdy je za veřejné prostředky považován zejména majetek, jakož i oprávnění, sleva, prominutí anebo jiný majetkový prospěch ve vztahu k veřejným prostředkům. Z důvodové zprávy ale vyplývá, že tato definice se vztahuje pouze k veřejným prostředkům, o které bylo žádáno, proto by se na daný případ ani tak nemohla použít. Dále autor upozorňuje, že došlo k porušení § 11 zákona o střetu zájmů, který výslovně vylučuje odměnu z oznamovací povinnosti veřejného funkcionáře. Autor také poukazuje na třístupňový test proporcionality vytvořený Ústavním soudem, který zkoumá vhodnost, potřebnost a přiměřenost při kolizi ústavně chráněných hodnot.

Domnívá se, že tento test měl být proveden a na jeho základě by znění rozsudku bylo jiné.

Úřad pro ochranu osobních údajů interpretaci Nejvyššího správního soudu také neschvaloval a posléze vydal metodické doporučení, na jehož základě byli veřejní funkcionáři rozděleni do tří skupin. O příjmech osob, které mají klíčovou odpovědnost a rozsáhlé rozhodovací a řídicí pravomoci mohou být poskytovány údaje bez zásadních omezení, u vysoce postavených úředníků je třeba provést výše uvedený princip proporcionality, a u nižších úředníků je možné poskytování obdobných údajů pouze s jejich souhlasem.

Dále autor článku poznamenává, že soud má rozhodovat pouze o poskytování informací, které jsou předmětem žádosti; dle jeho mínění došlo u uvedeného judikátu k porušení, neboť soud nezkoumal pouze údaje o odměnách, na něž byl dotaz směřován, ale své závěry vztáhl také na údaje o platu.

V závěru článku je konstatováno, že judikatura tuzemských i evropských soudů potvrdila, že osoby veřejně činné přijetím funkce souhlasí s tím, že budou vystaveny intenzivnější kontrole ze strany veřejnosti, ať už se jedná o politiky či vysoké představitele veřejné správy.

✦ Mgr. JAN MATES

## NOVINKA C. H. BECK



Podstatně doplněné a přepracované vydání úspěšného komentáře

Vázané s přebalem, 2 svazky  
3 632 stran, cena 4 490 Kč  
obj. číslo EVK7

Objednávejte se slevou v eShopu na  
[www.beck.cz](http://www.beck.cz)

inzerce





## Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 4/2012

prof. JUDr. Oľga Ovečková,  
DrSc.:

### Zánik záväzku zaplacením odstupného v obchodnom práve vo svetle judikatury

Zaplacení odstupného, jako samostatný právní institut, je smluvní formou zániku závazku a tradičně je součástí našeho právního řádu. Článek se stručně zabývá podstatou zaplacení odstupného, jakož i charakterem právní úpravy odstupného. Poslední část je

věnována aplikaci ustanovení § 355 odst. 2 obchodního zákoníku v souvislosti s rozsudkem Nejvyššího soudu SR (z 1. května 2011, sp. zn. 1 Obdo V/80/2008), ve kterém dovolací senát Nejvyššího soudu SR vyslovil právní názor, podle něhož ustanovení § 355 odst. 2 obchodního zákoníku platí pouze v případě, že jde o jednorázové plnění a pokud se strany nedohodnou jinak. Nakonec úvahy ústí i do kritického pohledu na současnou právní úpravu zaplacení odstupného a stručně obsáhnou i úvahy de lege ferenda.

Mgr. Peter Kotira:

### Najvýznamnejšie zmeny právnej úpravy pracovného času po novele Zákonníka práce a ich aplikácie v praxi

Autor se v článku zabývá změnami v zákoníku práce po jeho novelizaci v oblasti právní úpravy pracovní doby. Poukazuje na sporná ustanovení, které zákonodárce zakotvil, a jejichž výklad je bez hlubšího zkoumání velmi sporný, zejména při jejich aplikaci v běžných situacích v každodenní praxi. Autor vede výklad vždy v intencích, které zákoník práce umožňuje, což je vzhledem k absenci judikatury a jiných právních výkladů jediná možnost. Zohledňuje přitom specifické postavení pracovního práva v systému práva a zvláštnosti, které ho odlišují od prá-

va soukromého. Autor poukazuje i na to, že zákonodárce ve snaze o zflexibilnění pozapomněl na postavení subjektů pracovněprávních vztahů a základní funkce pracovního práva. Na vícero ustanoveních demonstruje, že zákonodárce upřednostňuje organizační funkci pracovního práva před jeho ochrannou funkcí, čím narušuje vzájemnou rovnováhu mezi právy a povinnostmi zaměstnance.

Mgr. Michaela Chládeková:

### Morová proti Francúzsku alebo advokát v médiách a profesijné tajomstvo

Předmětem článku je střed deontologických, lidskoprávních a trestněprávních zásad, které autorka ilustruje pomocí rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva a národních právních úprav. ESLP přisoudil profesi advokáta specifický status, který jedinečným způsobem determinuje jeho práva a povinnosti. Rozsudek ve věci Morová proti Francii ze dne 15. prosince 2011 důležitou měrou přispěl k judikatuře týkající se úlohy advokáta, svobody projevu v médiích a zásady mlčenlivosti. Článek rozvíjí následné aspekty případu, které vedly k rozhodnutí ve prospěch stěžovatelky – veřejný zájem, realizace práva na obhajobu, odstrašující účinek sankce. Závěrečná část článku je věnována slovenské právní úpravě v komparaci s francouzskými ustanoveními.

#### Advokátní kancelář Mgr. Jana Petříka,

se sídlem v centru Prahy na adrese Týnská 12, Praha 1 přijíme

#### ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA

na plný úvazek. Náplní činnosti kanceláře je poskytování právních služeb zejm. v oblastech práva obchodního, občanského a správního.

#### Požadovaný profil uchazeče:

- praxe v advokacii, cca 1 rok a více
- schopnost samostatného řešení problémů
- znalost předpisů práva obchodního a občanského
- znalost právní terminologie v anglickém jazyce

V případě zájmu, prosím, zašlete strukturovaný životopis a průvodní dopis na e-mailovou adresu [pkonecny@cee-c.cz](mailto:pkonecny@cee-c.cz).

#### Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

#### Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5  
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98  
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403  
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869  
fax: 315 550 115

[www.advokanc.de](http://www.advokanc.de)  
[advokat@advokanc.de](mailto:advokat@advokanc.de)

inzerce



# z advokacie

**SLOUPEK KARLA ČERMÁKA..... 64**

## **Z ČESKÉ ADVOKACIE**

Z kárné praxe..... **65**

Z jednání představenstva ČAK..... **68**





# Pecunia non olet

*Gaius Suetonius Tranquillus (69-140 po Kr.) byl římský spisovatel, který založil životopisný žánr čili literaturu faktu, jak tomu dnes říkáme. Nebyl to žádný Tacitus, Josef Flavius nebo Plinius mladší, což byli slavní historici a jeho současníci, ale kdo se chce dodnes o 1. století něco pikantního dovědět, musí vždy sáhnout po Suetoniově. Suetonius začal jako právník, zkusil si to v armádě, ale nakonec ho přitáhla kultura. Pracoval ve státní správě jako šéf úřadu pro dohled nad knihovnami a posléze jako archivář a kulturní tajemník císařů. Byl to takový pan redaktor Němeček z Lidových novin, což míním pro pana redaktora jako lichotku, případně jako příklad hodný následování.*

*Slavné sbírky životopisů jsou dvě, totiž De viris illustribus (O vynikajících mužích), a to nejsou ekonomové, nýbrž hlavně básníci a spisovatelé, a dále De vita Caesarum (O životě císařů). Zde je pojednáno o životě prvních dvanácti římských císařů od Caesara po Domitiana.*

*Císař Vespasianus (9-79 po Kr.) byl první Flaviovec na římském trůnu a následovali ho jeho starší syn Titus a mladší syn Domitianus. Vespasián nepatřil k římské nobilitě rodem, ale jako homo novus se vypracoval na spolehlivého a efektivního státního úředníka. Zastával úřady senátora, praetora, konzula, ve státní službě prošmejdil celou říši od Británie přes Rýn, Dunaj a Afriku až po Sýrii a Egypt, a byl to i schopný a oblíbený armádní velitel. Platil za skrblika a burana a jednou v Řecku usnul při show, kterou tam na svém uměleckém turné, se sebou v hlavní roli, dával jeho předchůdce božský Nero, ten, co se natřásl jako Michael Jackson, zapálil Řím a propíchl se slovy „Qualis artifex morior“ (umírám jako velký umělec). Vespy měl ze svého šlofíka malér, asi jako kdyby Schwarzenberg hlasitě usnul při show pana prezidenta, a radši zmizel z Řecka do Izraele, aby tam potlačil židovské povstání. V Římě se po smrti Neronově dva roky mydlili Galba, Otho a Vitellius, až se na to už holešovští a legie nemohli dívat a provolali po celé římské říši za císaře Vespasiána. Ten nechal Jeruzalém na starost synovi Titovi a sám se odebral vládnout do Říma. Titus si až na ostudu se svou židovskou přítelkyní vedl dobře, a Jeruzalém vyvrátil kvalitně a trvanlivě.*

*Po příchodu do Říma Vespy zaplakal. Nejenže bylo Město po požáru rozkradené od developerů, ale víte, jaký zbyl po Neronovi státní dluh? Prý trojnásobek všech ročních příjmů obyvatelstva, tedy 300 % HDP, abychom si to trochu přiblížili. Skrblik Vespasián udělal fiskální reformu, až se všem protáče-*

*ly panenky, a povzbudil stavebnictví státními zakázkami (např. Colosseum), proti nimž je Kaplického blob levná lidová zábava. Na opencard, parkovací zóny, tunel Blanka a billboardy u via Appia, a vůbec u celých 80 000 km římských silnic po Evropě, ale nepřišel, protože to byl buran.*

*Jednou z četných nových daní tehdy zavedených byla i daň z moči. Pro koželuhy a jircháře byla moč důležitým výrobním prostředkem, a tak měli ve zvyku moč na příhodných místech obyvatelstvu bezplatně odebírat, shromažďovat ji a pak ji použít pro maximalizaci svého již i tak stále stoupajícího zisku. Vespasián geniálně rozpoznal skrytý ekonomický potenciál moči, a její odběr i použití zpoplatnil jak u dárců, tak u výrobce. Tím založil v naší civilizaci nepostradatelný institut veřejného záchodku, a ten se dodnes ve francouzštině po něm nazývá „la vespasienne“.*

*Tím ovšem suetonianská historka ještě neskončila. Jednou přišel k Vespasiánovi jeho syn Titus a povídá: „Tati, s tou daní z moči jsi to přepísk. Bereniké se mi posmívá, že jsme burani a smrdíme“. Bereniké byla ta Titova milenka, jinak židovská princezna, a z literatury dostatečně známá prostopášnice, ostatně o 11 let starší než Titus. Tati vyndal z kapsy zlatku se svým císařským portrétem, dal Titovi přivonět a pravil „non olet“ (nesmrdí). A znovu naléhavě: „Chlapče, pamatuj si, že pecunia non olet“ (peníze nesmrdí). Tak ho vidíte, starého skrblika! A vy jste si mysleli, že to vymyslel pan prezident Klaus nebo nějaký jiný slavný český ekonom, jako třeba Schwarz nebo Ševčík.*

*Abychom však byli spravedliví, Vespasián dosáhl za deset let své vlády vyrovnaného rozpočtu a odevzdal Titovi říši ve slušném finančním stavu. Titus byl ale smolař. Sotva nastoupil, vybuchl mu Vesuv, v Římě vypukl velký požár a mor a v Británii povstání. A k tomu bylo už konečně třeba slavnostně otevřít Colosseum. To všechno stálo stovky miliard. Státní rozpočet se rozpadl a Titus po krátké dvouleté vládě zemřel. Podle Suetonia byl Titus mazánek (!) římského lidu. Zato jeho zhýralý bratr Domitián (že by kolibřík?) dovedl pak stát za 15 let vlády až na úplně dno. Ale tím už Suetoniovy portréty císařů v r. 96 po Kr. končí.*

*V těžkých a zmatených dobách je nám historie učitelkou života. Zamindrákovaní šibři s vysokoškolským veksláckým vzděláním nemají dějepis rádi. Na pozadí historie se jim promítá jejich vlastní bezvýznamnost. Kompenzují si ji výstupy na Everest, jachtami, golfem a vystrčenou bradou. Chudáci.*

*Ale ani sympaták Vespasián nedokázal odlišit římské národní zájmy od okamžitého politického prospěchu. K rozlišení došlo až za dalších 217 let.*

*Vae victis. Běda poraženým. Za 217 let? Aby už nebylo pozdě!*

Duben 2012

♣ KAREL ČERMÁK



# Z kárné praxe

## Jde o závažná porušení povinností advokáta, jestliže

- neinformuje klienta o doručení rozsudku a možnosti podat odvolání, sám odvolání nepodá s následkem exekučního vymáhání proti klientovi a jestliže novému právnímu zástupci na jeho žádost o vydání dokladů nereaguje a doklady nevydává;

- neinformuje své klienty o tom, že jednal s protistranou, převzal od ní plnění a přistoupil na její návrh na smírné vyřízení věci, neinformuje o tom, že soud nařídil jednání, že při něm byl vynesena rozsudek, že tento rozsudek mu byl doručen, odvolání nepodá, takže klienti se o rozsudku dozvědí až z výzvy protistrany k zaplacení nákladů řízení;

- nereaguje na výzvu Ústavního soudu k předložení kopie napadených rozhodnutí a sdělení, na jakém základě při koncepci petitu dospěl k závěru, že jeho ústavní stížnost je včasná, a poté neinformuje klienta, že ústavní stížnost byla odmítnuta.

## Rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 29. ledna 2010, sp. zn. K 38/2009

Kárně obviněný JUDr. J. Š., advokát, se dopustil kárného provinění, tím, že

1. poté, co mu jako právnímu zástupci žalované A. A. v řízení vedeném u okresního soudu byl dne 5. 3. 2007 doručen rozsudek tohoto soudu ze dne 1. 2. 2007, kterým byla A. A. uložena povinnost zaplatit žalobci částku 87 171 Kč s přísl. a na náhradě nákladů řízení částku 21 220 Kč, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, neinformoval A. A. o doručení rozsudku a o možnosti podat si proti němu odvolání, přičemž sám odvolání nepodal, v důsledku čehož A. A. zmeškala lhůtu k jeho podání a řádně a včas nesplnila soudem stanovenou povinnost, takže protistrana se domáhala jejího splnění cestou exekuce, a poté, co ho A. A. v zastoupení své právní zástupkyně advokátky JUDr. M. K. dopisem ze dne 18. 11. 2008 požádala o vydání veškerých dokladů vztahujících se k její věci, na tento dopis nereagoval a požadované doklady jí do současné doby nevydal,
2. jako právní zástupce žalobců B. V. a C. V. v řízení vedeném u okresního soudu o zaplacení 500 000 Kč s přísl. řádně a včas neinformoval své klienty o tom, že
  - dne 30. 11. 2007 jednal ve své advokátní kanceláři s protistranou, od níž převzal pro B. V. a C. V. částku 115 000 Kč, čímž bez souhlasu B. V. a C. V. přistoupil na návrh protistrany na smírné vyřízení věci,

- okresní soud nařídil na den 7. 12. 2007 jednání, k němuž se tak B. V. a C. V. nedostavili,
  - při jednání dne 7. 12. 2007 u okresního soudu byl vynesena rozsudek, kterým ve výrokové části I. byla zamítnuta žaloba B. V. a C. V. na zaplacení částky 500 000 Kč s přísl. a ve výrokové části II. byla B. V. a C. V. uložena povinnost zaplatit společně a nerozdílně na nákladech řízení protistraně částku 67 281,10 Kč k rukám jejího právního zástupce, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku,
  - mu bylo doručeno písemné vyhotovení rozsudku, proti němuž bylo možné podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení, v důsledku čehož si B. V. a C. V. odvolání nepodali, přičemž sám odvolání nepodal, takže rozsudek nabyl právní moci dne 20. 12. 2008, o čemž se B. V. a C. V. dozvěděli až z výzvy protistrany k zaplacení nákladů řízení,
3. poté, co mu jako právnímu zástupci D. D. v řízení vedeném u Ústavního soudu byla doručena výzva tohoto soudu, na základě níž měl nejpozději do 2. 1. 2009 předložit kopie napadených rozhodnutí obecných soudů a současně sdělit, na jakém základě při koncepci petitu dospěl k závěru, že je ústavní stížnost včasná, na tuto výzvu nereagoval a ve stanovené lhůtě tak neodstranil vady podání, v důsledku čehož byla ústavní stížnost D. D. usnesením Ústavního soudu ze dne 13. 1. 2009 odmítnuta, o čemž D. D. do současné doby neinformoval,

## tedy

### Ad 1.

nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,

při výkonu advokacie nejednal svědomitě a důsledně nevyužil všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,

při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel Pravidla profesionální etiky ukládající mu

- povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,
- povinnost při ukončení poskytování právní služby klientovi nebo jeho zástupci na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil nebo které z projednávání věci vznikly,

### Ad 2.

nechránil práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,

při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužil všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,

při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu

- povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

### Ad 3.

nechránil práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,

při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužil všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,

při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu

- povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

### čímž porušil

**Ad 1.** ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 4 Pravidel profesionální etiky,

**Ad 2.** ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky, a

**Ad 3.** ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. e) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření, a to

### vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 (tři tisíce) Kč, splatnou do 15 (patnácti) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

### Z odůvodnění:

Na kárně obviněného byly podány tři kárné žaloby pro skutky uvedené ve výrokové části tohoto rozhodnutí. Kárně obviněný se, přes urgence kontrolního oddělení České

advokátní komory, ani k jedné z kárných žalob (ani stížností, na základě kterých byly učiněny) nevyjádřil. Na jednání nařízené na 29. ledna 2010 se kárně obviněný (bez omluvy) nedostavil, ačkoli byl řádně předvolán (doručení bylo vykázáno dnem 4. ledna 2010). O odročení jednání kárně obviněný nepožádal.

Kárný senát rozhodl za této situace projednat všechny tři kárné žaloby (vedené pod sp. zn. K 38/2009, K 94/2009 a K 96/2009) v nepřítomnosti kárně obviněného, s tím, že budou projednány ve společném řízení, a to pod sp. zn. K 38/2009. Kárný žalobce na projednání žalob setrval.

Pro absenci jakéhokoli vyjádření ze strany kárně obviněného byl skutkový stav, tak, jak shora popsán, zjištěn z obsahu příslušných kárných spisů, tedy z listinných důkazů. Ve vztahu k prvnímu skutku uvedenému ve výrokové části tohoto rozhodnutí se jednalo zejména o stížnost ze dne 10. 12. 2008 včetně jejího doplnění ze dne 26. 2. 2009, plnou moc udělenou stěžovatelkou Z. V. kárně obviněnému ze dne 2. 11. 2008, exekuční příkaz ze dne 20. 10. 2008, rozsudek okresního soudu ze dne 1. 2. 2007, usnesení Krajského soudu ze dne 29. 9. 2008, dopis stěžovatelky adresovaný kárně obviněnému ze dne 30. 10. 2008, dopis nové právní zástupkyně (JUDr. M. K.). Ohledně v pořadí druhého, shora uvedeného skutku, byl skutkový stav zjištěn zejména na základě stížnosti stěžovatelů B. V. a C. V. ze dne 11. 2. 2009 a jejího doplnění ze dne 15. 6. 2009, žádosti o odstranění průtahů v řízení ze dne 1. 12. 2003, potvrzení ve věci vedené u okresního soudu ze dne 30. 11. 2007 a rozsudku okresního soudu. Konečně ve vztahu k třetímu shora uvedenému skutku kárný senát vycházel zejména ze stížnosti ze dne 24. 2. 2009 (včetně zmocnění k podání stížnosti ze dne 9. 3. 2009) a usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 1. 2009.

Z aktuálního výpisu z matriky ČAK vyplynulo, že kárně obviněný nebyl dosud postižen kárným opatřením.

Při právním posouzení celého případu dospěl kárný senát k závěru, že kárně obviněnému bylo prokázáno několikačetné závažné porušení povinností advokáta ve smyslu ust. § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

Na základě provedených listinných důkazů bylo, co se týče prvního ze shora uvedených skutků, prokázáno, že kárně obviněný, ač převzal právní zastoupení stěžovatelky A. A., neinformoval svou klientku o doručení rozsudku a o možnosti opravných prostředků proti němu, a ani opravný prostředek sám v zastoupení stěžovatelky nepodal. Stěžovatelka A. A. tak v důsledku uvedeného jednání kárně obviněného zmeškala lhůtu k podání odvolání, a navíc ani nesplnila soudem stanovenou povinnost, což vedlo k tomu, že protistrana se domáhala plnění cestou exekuce.

Rovněž bylo prokázáno, že kárně obviněný ani přes výzvu nekomunikoval s novou právní zástupkyní stěžovatelky a, v rozporu s povinnostmi advokáta, jí nepředal doklady týkající se věci stěžovatelky. Kárně obviněný tak dle

názoru kárného senátu porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 4 Pravidel profesionální etiky. Je zcela nepochybné, že kárně obviněný svým celkovým přístupem k předmětné věci absolutně nechránil ani neprosazoval zájmy stěžovatelky coby svého klienta, přičemž nevyužil ani základní zákonný prostředek (v podobě odvolání), který v daném případě mohl použít. Chování kárně obviněného, a to jak vůči stěžovateli, tak i k nové právní zástupkyni stěžovatelky, rozhodně nelze považovat za čestné a slušné.

Rovněž ohledně druhého shora uvedeného skutku kárný senát dospěl, na základě listinných důkazů, k závěru, že kárně obviněný prokazatelně obdobným nesprávným způsobem postupoval ve vztahu ke stěžovatelům B. V. a C. V., když nejenže neinformoval stěžovatele o jednání s protistranou (včetně toho, že od protistrany převzal určitý finanční obnos), ale ani stěžovatele neinformoval o následném nařízení soudního jednání a dokonce ani o rozsudku, který byl soudem vynesen. Stěžovatelé se díky uvedenému k soudnímu jednání nedostavili, přičemž jednání se nezúčastnil (bez omluvy) ani kárně obviněný. Kárně obviněný, jak již zmíněno, o rozsudku stěžovatele neinformoval, ani v jejich zastoupení nepodal proti rozsudku odvolání. Kárně obviněný tak dle názoru kárného senátu zcela jednoznačně porušil stejné povinnosti vyplývající ze zákona o advokacii a Pravidel profesionální etiky, které jsou uvedeny v předchozím odstavci tohoto rozhodnutí ohledně prvního skutku.

Konečně, rovněž třetí skutek uvedený ve výrokové části tohoto rozhodnutí byl, dle názoru kárného senátu, prokazatelně spáchán. Kárně obviněný nepochybně převzal zastupování manžela stěžovatelky; předmětem bylo právní zastupování pana D. D. (manžela stěžovatelky) v řízení vedeném u Ústavního soudu. Ústavní soud doručil kárně obviněnému výzvu, aby D. D. předložil určité listiny. Kárně obviněný však na tuto výzvu nereagoval a ve stanovené lhůtě vady ústavní stížnosti neodstranil, v důsledku čehož Ústavní soud svým usnesením ústavní stížnost odmítl. I v tomto případě kárně obviněný dle názoru kárného senátu opět porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 4 Pravidel profesionální etiky.

Při úvaze o uložení kárného opatření vycházel kárný senát ze všech okolností případu. Vzal v úvahu, že předmětem kárného řízení bylo vícero kárných provinění, i to, že kárně obviněný, ačkoli opakovaně vyzýván příslušnými orgány ČAK, se ani k jedné ze stížností a následně kárných žalob nevyjádřil, a na nařízené jednání se bez jakékoli omluvy neomluvil. Kárný senát měl za to, že takové chování kárně obviněného se absolutně neslučuje s povinnostmi advokáta. Pokud advokát, z jakýchkoli důvodů, nemůže převzít či pokračovat v zastoupení svého klienta, je povinen zajistit, aby zastupování převzal jiný advokát. Nachází-li se advokát v takové situaci, že výkon advokacie se, byť i jen po určité dobu, pro něj stává těžce realizovatelným, poskytuje mu zákon o advokacii možnost, jak

v takovéto situaci postupovat (včetně možnosti požádat o dočasné pozastavení výkonu advokacie). Rozhodně však není možné advokacii na jedné straně formálně vykonávat, avšak na druhé straně opakovaně porušovat základní povinnosti advokáta plynoucí jak z právních předpisů (zákon o advokacii), tak i Pravidel profesionální etiky. U všech tří skutků se přitom jednalo mimo jiné o závažné porušení povinností advokáta vůči klientům, kteří, díky pochybení, byli zkráceni na svých oprávněných zájmech a zbaveni možnosti zákonné obrany. Je nepochybné, že takové jednání kárně obviněného nemohlo přispět k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu. Skutečnost, kdy kárně obviněný ani jednou nereaguje na výzvy orgánů ČAK, ani se (bez jakékoli omluvy) nedostaví na řádně nařízené jednání kárného senátu, nasvědčuje tomu, že kárně obviněný v podstatě zcela ignoruje stavovské předpisy. Kárný senát tak dospěl k závěru, že jednání, resp. chování kárně obviněného lze kvalifikovat jako závažné několikanásobné porušení zákonných povinností stanovených advokátovi, které je neslučitelné s výkonem advokacie; kárný senát proto, i při neznalosti osobních poměrů kárně obviněného, který byl na ně opakovaně písemně dotazován, uložil kárně obviněnému kárné opatření v podobě vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,  
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

## NOVINKA C. H. BECK



Kmec/Kosař/Kratochvíl/Bobek

První velký  
komentář Úmluvy  
v ČR a na Slovensku

Vázané s přebalem, 1 696 stran  
cena 3 690 Kč, obj. číslo EVK6

Objednávejte se slevou v eShopu na  
[www.beck.cz](http://www.beck.cz)

inzerce



# Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **16. - 17. 4. 2012** sešlo na své 27. schůzi v tomto volebním období v pobočce ČAK (Kleimnově paláci) v Brně. Jako pravidelně projednali členové představenstva ČAK nejprve pozastavení výkonu advokacie některým kolegům-advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Členové představenstva byli seznámeni s obsahem schůzky na Ministerstvu spravedlnosti ČR k problematice analýzy možností právní úpravy obchodního rejstříku v novém rejstříkovém zákonu. Ze schůzky nevyplýval konkrétní závěr, tuto záležitost však bude třeba nadále sledovat, protože podle mínění ČAK by navrhovaná úprava měla smysl pouze tehdy, pokud by Notářská komora ČR zaručila přijetí žadatele u notáře dříve než ve lhůtě 5 dnů, v níž dnes o návrzích rozhoduje soud v zákonné lhůtě. Předmětem jednání byla i skutečnost, že do stávajícího počítačového vybavení obchodních rejstříků byly investovány finanční prostředky v řádech 70-80 milionů korun, zřejmě i z evropských zdrojů. Je nasnadě, že svěření této pravomoci notářům a předání databáze Notářské komory ČR by mohlo vést k problémům na úseku čerpání financí.

V souvislosti s dalším projednáváním věcného záměru novelizace zákona o advokacii přijalo představenstvo ČAK zájem předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně vyvolat celostavovskou diskusi o navrhovaných změnách.

Místopředseda ČAK JUDr. Aleš Pejchal seznámil představenstvo s jednáním Legislativní rady vlády ČR ve věci **novely o. s. ř. - v části týkající se dovolání**. Návrhy navazují na nález ÚS ČR, který považuje za neústavní tu část o. s. ř., jež se týká možnosti podávat dovolání s odůvodněním „věci zásadního právního významu“. Závěr LRV: vládě bude přeložena novela o. s. ř., v níž budou taxativně uvedeny důvody dovolání.

Na zasedání představenstva ČAK se druhý jednací den dostavil náměstek ministra spravedlnosti Mgr. František Korbel, Ph.D., a informoval o **vývoji jednání o advokátním tarifu**, kdy ministerstvo považuje poslední provedenou změnu za dostatečnou a vyhovující nové judikatuře i aktuálnímu stavu. Přesto se však v květnu uskuteční tzv. kulatý stůl na toto téma. S advokátními argumenty zde budou advokacii zastupovat předseda ČAK, tajemník, předseda sekce pro tarif a regionální zástupce ČAK pro střední Čechy. Náměstek Korbel dále informoval o tom, že nadále trvá podpora ministerstva kandidatuře JUDr. Pejchala na post soudce ESLP.

Tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym předložil představenstvu k posouzení a k zaujetí stanoviska podnět k opakujícím se informacím o tom, že advokáti před orgány policie v případech zjištění přestupku při řízení či parkování motorového vozidla v majetku advokáta používají obranu spočívající v tom, že tvrdí, že vozidlo řídil jejich klient, vůči němuž mají povinnost mlčenlivosti. Tajemník ČAK nepovažuje toto jednání za čestné, neboť uvedením řidiče se žádného porušení povinnosti mlčenlivosti advokát nedopustí. Představenstvo rozhodlo o tom, že podnět postoupí kontrolní radě a plénu kárné komise k posouzení.

Na základě stručné analýzy dosavadních poznatků ze seminářů pořádaných na téma blízkého se používání datových schránek a zjištěné nižší úrovně připravenosti advokátů používat nové elektronické pracovní postupy, předložil předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň představenstvu projekt na **zřízení dočasného poradenského střediska**, které by advokátům poskytovalo pomoc vzdálenou formou po telefonu, e-mailu, chatu, vzdáleném přístupu k PC a na místě u advokáta. V diskusi vystoupil člen představenstva JUDr. Michal Žížlavský, který prezentoval názor, že Komora by se neměla podílet na žádném financování takového poradenského střediska, že se jedná o svého druhu socialismus a je na každém advokátovi, aby se s novou situací vypořádal. Oproti tomu předseda kontrolní rady JUDr. Jan Mikš a předseda odvolací kárné komise JUDr. Bohuslav Sedlatý považovali zřízení takového střediska za relativně rozumné a přiměřené a jsou toho názoru, že Komora by měla advokátům vyjít vstříc, zejména ze začátku, kdy advokáti zahájí používání datových schránek. V diskusi se postupně vyjádřili i další členové představenstva a byl přijat závěr, že bude předložen podrobnější návrh poskytované pomoci, zejména co se týče např. provozu linek, počtu linek, operátorů, délky provozování poradenského centra atd.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň předložil přítomným dopis JUDr. Schejbalové ve věci metodické příručky pro soudy, advokáty a psychiatrické léčebny, jež byla vydána Ministerstvem spravedlnosti ČR a zpracována Ligou lidských práv. Bylo zjištěno, že publikace obsahuje celou řadu věcných i právních chyb a nepřesností. Materiál nebyl vůbec konzultován s ČAK, a proto bylo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK uloženo projednat tuto záležitost s ministerstvem, a pokusit se zjednat nápravu zjištěných nedostatků a upozornit ministerstvo na vhodnost konzultací s ČAK před vydáváním obdobných publikací.

Člen představenstva ČAK a předseda rozpočtového a hospodářského výboru ČAK JUDr. František Smejkal doporučil zvážit zvýšení poplatku za advokátní zkoušku, který je stanovena předpisem č. 2/2004 Věstníku, kdy dosavadní částka 5000 Kč může být zvýšena až do limitu 10 000 Kč. Své doporučení vznesl v souvislosti se stále rostoucím počtem přezkušovaných kandidátů na zápis do seznamu advokátů a tomu odpovídajícímu růstu nákladů. Na doporučení člena představenstva ČAK JUDr. Davida Uhlíře bude provedena ekonomická analýza a podle zjištěných údajů bude na červnovém jednání představenstva eventuálně přijato patřičné opatření.

**Podrobný zápis z 27. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním konci-pientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/Predstavenstvo/Zapis%20z%20jednani).**

✿ icha



# Informace

## a zajímavosti

### MĚLI BYSTE VĚDĚT

3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011 .....	70
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK....	74
Pozvánka na semináře o insolvenční ..... Pozvánka na 6. ročník golfového turnaje advokátů „ADVO-CUP“ .....	76
Pozvánka na Hry české advokacie .....	77

<b>NAKONEC</b> .....	<b>78 – 79</b>
----------------------	----------------

## 3. OCEŇENÁ PRÁCE KATEGORIE TALENT ROKU SOUTĚŽE PRÁVNÍK ROKU 2011

# Rodina za plexisklem

JUDr. SIMONA CORRADINIOVÁ

## ÚVOD

Když Ústavní soud ČR koncem září 2010 konal v pozici negativního zákonodárce a zrušil § 76 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů,<sup>1</sup> přivítala jsem výsledek s povděkem. Po dlouhé době se v tak uzavřené a dle mého názoru netransparentní problematice, jakou je výkon vězeňství, hnuly ledy.

Očekávala jsem, že jmenovaný náleží Ústavního soudu ČR bude snad i díky dvěma připojeným disentům vhodným podnětem k diskusi o teorii a praxi ochrany základních práv osob nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody, a že si právnícká literatura odmázne alespoň část viditelného deficitu v porovnání s relevantními příspěvky mezinárodních těles,<sup>2</sup> nevládních organizací<sup>3</sup> či v porovnání s potřebnými, avšak osamocenými snahami veřejného ochránce práv.<sup>4</sup>

Mé očekávání narazilo na fakt, že oblast vězeňství není a nejspíš ani nebude předmětem cíle právní polemiky, která by třibením názorů expertů posunovala realitu k lepšímu. Tento stav nepovažuji za ideální o to více, že zde hovořím o světě tam za zdí, u něhož z historie víme, že cokoliv se kdy ocitlo uzavřeno před vnějším světem, bez ohledu na to, zda šlo o bariéru státního režimu, politického systému, netransparentní praxe či jen o bariéru z betonu a kamení, začalo degenerovat.

Je to zvláštní, jelikož oněch bezmála 24 000 vězňů,<sup>5</sup> kteří se mají v českých věznicích nacházet koncem roku 2011, není právě zanedbatelnou skupinou osob, nehledě na to, že

1 Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08 ve věci návrhu na zrušení § 76 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, publikovaný pod č. 341/2010 Sb. (viz např. [http://www.epravo.cz/\\_dataPublic/sbirky/2010/sb0125-2010.pdf](http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/2010/sb0125-2010.pdf)).

2 Viz např. webové stránky Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (CPT), <http://www.cpt.coe.int/en/states/cze.htm>.

3 Viz např. webové stránky Českého helsinského výboru, [www.helcom.cz](http://www.helcom.cz).

4 Viz webové stránky Veřejného ochránce práv, <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

5 Viz [http://zpravy.idnes.cz/za-mrizemi-je-precpano-vezni-zaluzi-stat-za-malo-mista-v-celach-pby/domaci.aspx?c=A111023\\_150017\\_domaci\\_taj](http://zpravy.idnes.cz/za-mrizemi-je-precpano-vezni-zaluzi-stat-za-malo-mista-v-celach-pby/domaci.aspx?c=A111023_150017_domaci_taj).

6 Nehledě na mechanismy správní a disciplinární povahy uplatňované v rámci každého jednotlivého výkonu trestu odnětí svobody.



Autorka článku na snímku společně s prezidentkou Unie podnikových právníků JUDr. Marií Brejchovou.

počet rodin, které jsou výkonem jejich trestu dotčeny, nebude logicky o mnoho menší. Je navíc nepochybné, že rodinní příslušníci osob nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody jsou ve svých právech tímto trestem dotčeni nikoliv snad ve stejné intenzitě jako samotní odsouzení, rozhodně však stejně co do své povahy, bez ohledu na fakt, že aplikace těchto trestněprávních sankčních mechanismů<sup>6</sup> není a nemá být namířena vůči nim.

V advokacii je mým denním profesním chlebem právo související s existencí rodiny a z toho plynoucích kvalifikovaných osobních vazeb. Nikdy si nemohu být jistá, do jakého okruhu společenských a právních vztahů mě klientova záležitost zavede, neboť kam člověk vstoupil, tam nešel sám, ale bral své blízké s sebou; pokud ne fyzicky, pak v právním smyslu zcela jistě. I kdyby to mělo být do výkonu trestu odnětí svobody...



## BEZKONTAKTNÍ NÁVŠTĚVY JAKO PŘÍKLAD OMEZENÍ NĚKTERÝCH PRÁV A SVOBOD (NEJEN) ODSOUZENÝCH

Výchozí situace, která mě vede k sepsání tohoto příspěvku, je jednoduchá. Nezletilá dcera a manželka odsouzeného otce a manžela v jednom vidí poslední rok svého nejbližšího jen přes plexisklo. *Paní advokátko, udělejte s tím něco, na to přeče nemají právo! Nebo snad ano...?* Je těžké dát v takové situaci klientovi jasnou odpověď. Svět vězeňství je natolik svébytným a specifickým organismem, že si vždy kladu otázku, zda mé snahy dotlačit jej k žádanému chování nebudou oním nerovným a předem prohraným bojem s větrnými mlýny, kterých ostatně ani nemusí být čtyřicet.

Často využívaná a nejspíše i zneužívaná<sup>7</sup> pravomoc ředitelů věznic k nařízení tzv. „bezkontaktních návštěv“, plynoucí z § 19 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „ZVTOS“), je ukázkovým případem situace, kdy se nevyplácí odvracet od výkonu vězeňství hlavu. Důsledky případného zneužívání či nadužívání uvedené pravomoci nezůstávají za onou zdí, kterou jsem zmínila před chvílí, ale reálně se promítají do světa všech ostatních, v němž negativně ovlivňují úroveň ochrany jejich základních práv.

ZVTOS ve svém § 27 poměrně jasně stanoví, že *po dobu výkonu trestu jsou odsouzení povinni podrobit se omezením některých práv a svobod, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna* (§ 27 odst. 1 ZVTOS), a že výkon některých jejich základních práv je buď omezen (§ 27 odst. 2 ZVTOS), nebo jsou těchto práv zcela zbaveni (§ 27 odst. 3 ZVTOS).

Ústavní soud ČR ve svém již zmíněném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 32/08 doplňuje (bod 27 nálezu), že ZVTOS v § 27 „(...) taxativně vypočítává práva a svobody, které jsou omezeny a kterých je odsouzený po dobu výkonu trestu zbaven. Z toho vyplývá, že jakákoli další omezení práv a svobod jdou již nad rámec omezení v zákoně taxativně vypočtených.“

Ustanovení § 27 ZVTOS, k němuž se výše uvedená citace vztahuje, je sice taxativní, ovšem množinu základních práv, v nichž jsou odsouzení po dobu výkonu trestu odnětí svobody omezeni, bohužel nevyčerpává. Řečený soud si je dle mého názoru tohoto vědom, proto čtu uvedenou část jeho judikátu i z hlediska jeho dřívější judikatury, když např. ve svém usnesení vydaném pod sp. zn. II. ÚS 1749/08<sup>8</sup> mj. uvádí „(...) omezení osobní svobody v souladu s ústavním pořádkem (...) dodává ústavněprávní opodstatněnost omezení jiných základních práv a svobod natolik, nakolik je v důsledku omezení osobní svobody nelze vykonávat či uplatňovat. To platí i pro stěžovatelem uplatněné právo na ochranu soukromého a rodinného života, které má nepochybně zcela jiný rozsah u osoby na své svobodě neomezené než u osoby, která byla na osobní svobodě omezena.“, dále uvádí, že je „(...) z ústavněprávního pohledu zásadní to, že opatření související s provozem věznic vždy podstatně omezují soukromý a rodinný život odsouzeného (...)“ a že „Za podmínky souladnosti uloženého trestu odnětí svobody s ústavním pořádkem však v důsledku toho vzniklé omezení soukromého a rodinného života z povahy věci zásadně nepředstavuje porušení ústavního pořádku.“

Usnesením vydaným pod sp. zn. II. ÚS 62/10<sup>9</sup> Ústavní soud ČR shora uvedené argumenty zhusta zopakoval a s odkazem na judikaturu mezinárodních soudních institucí<sup>10</sup> poukázal na požadavek (bod 4 usnesení), aby zákonné restrikce základního práva neomezovaly takové právo způsobem ani mírou, jež by zasáhly samotnou podstatu daného práva.

Zdálo by se tedy, že využití institutu bezkontaktních návštěv může být a jistě často i je zcela legitimním a přiměřeným způsobem omezení některých základních práv, a to v rozsahu potřebném pro zajištění jiných, neméně důležitých zájmů. Problém však vidím ve způsobu, jakým se bezkontaktní návštěvy za často odůvodňují, totiž pouhým odkazem na jakési (bližší nespecifikované) bezpečnostní poměry ve věznici. Takto obecně pojaté odůvodnění postupu podle § 19 odst. 6 ZVTOS dle mého názoru nepostačuje k tomu, aby bylo možné považovat využití diskutované pravomoci ředitele věznice za legální a legitimní, teprve ne, pokud má jít o legální a legitimní prostředek omezení základních práv třetích osob ve smyslu shora citované judikatury Ústavního soudu ČR.

Otázka tedy zní: Za jakých podmínek je možné považovat nařízení bezkontaktní návštěvy podle § 19 odst. 6 ZVTOS za legálně konformní omezení základních práv osoby nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody, a zároveň omezení třetích osob, výkonem tohoto trestu taktéž dotčených?

## OBECNÉ LIMITY PRÁVA ŘEDITELE VĚZNICE NAŘÍDIT BEZKONTAKTNÍ NÁVŠTĚVU

Je evidentní, že s pouhou aplikací ZVTOS si ředitel věznice nevystačí. V něm nalezne toliko zákonný podklad k postupu, který je v rámci § 19 odst. 6 ZVTOS definován takto:

„V odůvodněných případech může ředitel věznice rozhodnout, že z bezpečnostních důvodů se návštěva uskuteční v místnosti, kde je návštěvník od odsouzeného oddělen přepážkou.“

Vzhledem k tomu, že ředitel věznice realizuje v daném případě své kompetence orgánu státní moci, je povinen dbát na

- Viz Souhrnná zpráva veřejného ochránce práv z návštěv věznic z roku 2006 ([http://www.ochrance.cz/fileadmin/user\\_upload/ochrana\\_osob/2006/Veznice\\_2006.pdf](http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2006/Veznice_2006.pdf)) a Zpráva veřejného ochránce práv z návštěv vazebních věznic z roku 2010 ([http://www.ochrance.cz/fileadmin/user\\_upload/ochrana\\_osob/2010/Vazebni\\_veznice\\_2010.pdf](http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2010/Vazebni_veznice_2010.pdf)). Dále viz Motejl, O. a kol.: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv/Vězeňství, Kancelář veřejného ochránce práv, Brno 2010, str. 124 a násl. ([http://www.ochrance.cz/fileadmin/user\\_upload/Publikace/sborniky\\_stanoviska/Sbornik\\_Vezenstvi.pdf](http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf)). Dále viz Zprávu pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonával Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 21. až 30. dubna 2002, CPT/Inf (2009) 8, zpráva schválena dne 8. listopadu 2002, přístupná na <http://www.cpt.coe.int/documents/cze/2009-08-inf-cze.pdf>.
- Viz bod 4 usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. II. ÚS 1749/08, dostupného na <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=59807&pos=1&cnt=1&typ=result>.
- Usnesení Ústavního soudu ČR vydané pod sp. zn. II. ÚS 62/10 ze dne 28. 1. 2010, dostupné na <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=64975&pos=1&cnt=1&typ=result>. Usnesení se zabývalo otázkou uzavření manželství v prostorách věznice.
- Jako příklady Ústavní soud ČR uvedl (1) rozsudek pléna Evropského soudu pro lidská práva ve věci F. proti Švýcarsku č. 11329/85 ze dne 18. prosince 1987, § 32 a (2) rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci Goodwin proti Spojenému království č. 28957/95 ze dne 11. července 2002, § 99.

dodržení čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR, podle něhož „státní moc (...) lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“. Tento imperativ vázanosti státní moci zákonem je díky platné úpravě natolik široký, že se ředitel věznice při realizaci své kompetence podle § 19 odst. 6 ZVTOS musí řídit celým právním řádem.

Podle § 177 odst. 1 správního řádu totiž platí, že i v případech, kdy se na výkon veřejné správy podle explicitního ustanovení zvláštního zákona (zde ZVTOS) nepoužije správní řád, použijí se přesto základní zásady činnosti správních orgánů zakotvené v § 2 – § 8 správního řádu. Jelikož toto je i případ ZVTOS, potom je ředitel věznice povinen při výkonu zde zkoumané pravomoci s odkazem na § 2 odst. 1 správního řádu postupovat v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. S odkazem na § 2 odst. 2 správního řádu může ředitel věznice uplatňovat svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena. Ředitel věznice musí jako správní orgán šetřit oprávněné zájmy osob, jichž se jeho pravomoc v jednotlivém případě dotýká, a může zasahovat do práv těchto dotčených jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu (§ 2 odst. 3 správního řádu). Aby toho nebylo dosti, musí ředitel věznice dbát, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly (§ 2 odst. 4 správního řádu).<sup>11</sup>

Tedy, jedná-li se o případ, kdy se do okruhu osob dotčených činností ředitele věznice podle § 19 odst. 6 ZVTOS dostávají rodinní příslušníci odsouzeného, musí hodnotit, a s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem případu i šetřit jejich oprávněné zájmy způsobem a intenzitou plynoucími z celého právního řádu. Z hlediska ochrany rodinného života lze zcela jistě operovat s čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má „každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života“, a v případě dětí i s Úmluvou o právech dítěte, která stanoví (čl. 3 odst. 1), že „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.“, že (čl. 16 odst. 1) „Žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny (...)“ a (čl. 16 odst. 2) „Dítě má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.“

11 Více viz Husseini, F.: Mechanismy ochrany práv osob ve výkonu trestu odnětí svobody, PF MU Brno, 2008, str. 93 a násl.; [http://is.muni.cz/th/12294/pravf\\_r/Rigorozni\\_prace\\_-\\_Mechanismy\\_ochrany\\_prav\\_osob\\_ve\\_VTOS.pdf](http://is.muni.cz/th/12294/pravf_r/Rigorozni_prace_-_Mechanismy_ochrany_prav_osob_ve_VTOS.pdf)

12 Aktuální česká verze obsažena např. in Motejl, O. a kol.: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv/Vězeňství, Kancelář veřejného ochránce práv, Brno 2010, str. 305 a násl., přístupné na [http://www.ochrance.cz/fileadmin/user\\_upload/Publikace/sborniky\\_stanoviska/Sbornik\\_Vezenstvi.pdf](http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf)

13 Motejl, O. a kol.: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv/Vězeňství, Kancelář veřejného ochránce práv, Brno 2010, str. 312 a násl., přístupné na [http://www.ochrance.cz/fileadmin/user\\_upload/Publikace/sborniky\\_stanoviska/Sbornik\\_Vezenstvi.pdf](http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf)

Stranou by neměly zůstat ani předpisy sice přímo nevynutitelné, ovšem rozhodně legitimitu přijímaných opatření posilující, jako jsou např. Evropská vězeňská pravidla<sup>12</sup>. V bodech pod č. 24 těchto pravidel,<sup>13</sup> věnovaných styku vězňů s vnějším světem, je mj. státům doporučeno, aby se ve své legislativě, politice a praxi řídily pravidlem, že (bod 24.4) „Návštěvy musí být organizovány tak, aby měli vězni možnost udržovat a rozvíjet rodinné vztahy co možná nejnornálnějším způsobem.“

Už z tohoto ukázkového exposé plyne, že právo ředitele věznice aplikovat § 19 odst. 6 ZVTOS a nařídit bezkontaktní návštěvu čelí řadě významných omezení, které je třeba brát v každém jednotlivém případě v potaz, a to z toho důvodu, že bez náležitého posouzení uvedených hledisek bude legální a legitimita nařízení bezkontaktní návštěvy spíše náhodná než předpokládaná a očekávaná.

### LIMITY PRÁVA ŘEDITELE VĚZNICE NAŘÍDIT BEZKONTAKTNÍ NÁVŠTĚVU OBSAŽENÉ V ZVTOS

Kromě omezení generální povahy obsaženého v rámci hlavních zásad výkonu trestu, tj. v § 2 odst. 1 ZVTOS, podle něhož „Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který (...) omezuje škodlivé účinky zbavení svobody (...)“, lze podmínky a předpoklady pro využití diskutovaného oprávnění ředitele věznice vyvodit ze samotného § 19 odst. 6 ZVTOS.

Z dikce zákona plyne, že ředitel věznice může své oprávnění realizovat jen a pouze v situaci, kdy je takovéto omezující opatření využito v odůvodněném případě, tj. kdy individuální okolnosti případu vyžadují takové řešení, a současně k takovému jeho rozhodnutí svědčí konkrétní bezpečnostní důvody. Tyto dvě podmínky musí být splněny v každém jednotlivém případě kumulativně.

Vězeňská služba ČR je tedy povinna před každou jednotlivou návštěvou odsouzeného vyhodnotit, zda její realizace vyvolá nebo přispěje ke zhoršení bezpečnostních poměrů ve věznici, či zda představuje pro odsouzeného nebo jeho návštěvu bezpečnostní riziko.

Závěr o odůvodněnosti z hlediska bezpečnosti musí Vězeňská služba ČR zaujmout na základě zhodnocení osoby odsouzeného, jeho aktuálního i dlouhodobého chování ve výkonu trestu odnětí svobody, dosavadního průběhu jeho návštěv apod., a současně na základě zhodnocení osoby/osob navštěvujících odsouzeného. **Teprve v případě, že Vězeňská služba ČR na základě svých poznatků vyhodnotí, že konkrétní návštěva odsouzeného představuje pro účastníky schůzky nebo pro chod věznice bezpečnostní riziko, je ředitel věznice oprávněn využít možnosti dané mu ustanovením § 19 odst. 6 ZVTOS.**

Podmínka odůvodněnosti není dle mého názoru dána v případě, že zajištění bezpečnosti odsouzeného, jeho návštěv nebo chodu věznice může být dosaženo jinými prostředky, které zákon přiznává Vězeňské službě ČR, a které zejména musí být z její strany využívány (viz dále). Oddělení odsouzeného od jeho návštěv pevnou překážkou nemá jistě sloužit k suplování nebo nahrazení výkonu těchto práv a povinností, ale pouze a jen k jejich doplnění v případě, že využití oprávnění standardně určených k zajištění pořádku a bezpečnosti v rámci věznice nepostačuje k dosažení legitimního účelu. Je tedy zřejmé, že zákonná dikce § 19 odst. 6 ZVTOS v části

týkající se „odůvodněnosti případu“ odráží princip subsidiarity oprávnění ředitele věznice k ostatním oprávněním Vězeňské služby ČR. Právě a jen takovýto výklad ustanovení § 19 odst. 6 uvedeného zákona odpovídá dle mého názoru principu vázanosti výkonu státní moci zákonem.

Povinnost ředitele věznice respektovat při výkonu jeho práva dle ustanovení § 19 odst. 6 ZVTOS naplnění dvou kumulativních podmínek má zajistit, aby se jednalo o opatření výjimečné. Situace, kdy by na základě takto restriktivního zákonného ustanovení ředitel věznice přijal paušální a dlouhotrvající opatření, by zcela jistě porušovalo princip výkonu státní moci jen na případy a způsoby zákonem dovolené, neboť by fakticky vytvořilo stav dalšího trvalého omezení osobní svobody během výkonu trestu bez náležité opory v zákoně.

Pokud má být cílem oddělení odsouzeného a jeho návštěv znemožnění nedovoleného předání věci, což plyne i z výše uvedené dokumentace Veřejného ochránce práv, potom je takovýto postup nezákonný a přenáší na odsouzeného povinnost, které musí vykonávat v souvislosti s realizací návštěv příslušníci Vězeňské služby ČR. Pro takové případy totiž poskytuje dostatečné záruky např. ustanovení § 26 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, a důsledné využívání kontrolních mechanismů tam zakotvených. Jsem toho názoru, že valná část bezpečnostních rizik, která by mohla z návštěvy odsouzeného plynout, pomine právě kombinací uvedených mechanismů, tj. zejména náležitým poučením odsouzeného a návštěvníků o stanovených pravidlech chování při návštěvě, o oprávnění Vězeňské služby ČR návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit, jestliže odsouzený nebo návštěvníci přes upozornění porušují pořádek, kázeň nebo bezpečnost věznice, dodržováním povinností návštěvníků neodevzdávat nebo nepřijímat peníze, dopisy nebo jiné věci, a zejména též osobní prohlídkou odsouzeného před započítáním i po skončení návštěvy. Další pojistkou pro eliminaci bezpečnostního rizika je samozřejmě speciální ustanovení § 54 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, podle které se návštěvy odsouzených ve věznici se zvýšenou ostrahou uskutečňují zpravidla za dohledu příslušníka Vězeňské služby ČR.

Jsem přesvědčena, že právo, které je řediteli věznice uděleno na základě § 19 odst. 6 ZVTOS, nebylo do zákona zahrnuto jako další prostředek pro založení dlouhodobého faktického stavu spočívajícího v omezení práv odsouzeného, ani jako specifický typ sankčního opatření. Využití daného práva musí mít charakter jednorázový, subsidiární a omezený na každou jednotlivou návštěvu odsouzeného za situace, kdy ostatní zákonem předvídaná opatření (či kompetence Vězeňské služby ČR) nemusí vést k dosažení požadovaného stavu.

## ZÁVĚR

Zastávám názor, že omezení výkonu pravomoci ředitele věznice nařídít v souladu s § 19 odst. 6 ZVTOS bezkontaktní návštěvu je značné, a to nejen vzhledem k legislativě bezprostředně upravující výkon vězeňství, ale ve stejné míře i s odkazem na omezení obsažená v celém právním řádu

ČR. Je proto s podivem, že je „nadužívání“ tohoto institutu stále součástí shora uvedených zpráv veřejného ochránce práv, CPT nebo Českého helsinského výboru.

Domnívám se, že jedním z důvodů této nežádoucí praxe je nezáměr právnické komunity, pro kterou problematika vězeňství nepředstavuje oblast prioritního zájmu, jakkoliv se přímo či zprostředkovaně dotýká značného množství osob. Problémem ovšem shledávám rovněž fakt, že právnické diskuse nad otázkou nepřiměřeného omezování základních práv u jmenovaných lze očekávat teprve v okamžiku, kdy se ukazuje na protiústavnost některých opatření či úprav. Jako by nestačilo, že některé postupy, opatření či úpravy vykazují znaky („pouhé“) nezákonnosti, překročení správní úvahy nebo třeba i jen nepřiměřenosti v dané situaci.

Ústavní soudci P. Holländer a J. Nykodým uplatnili k již zmíněnému nálezu Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08, své separátní votum,<sup>14</sup> v němž více než jasně vyjadřují skepsi ohledně potřebnosti a efektivity soudní kontroly disciplinárních opatření přijímaných Vězeňskou službou ČR v rámci výkonu trestu odnětí svobody. Na rozdíl od obou jmenovaných věřím, že se právě díky založení tohoto soudního přezkumu zlepši praxe u jakéhokoliv omezování práv osob ve výkonu trestu odnětí svobody, a že soudní kontrola bude výchovně zpětně působit na výkon státní správy v rámci vězeňství. Je to minimálně šance v situaci, kdy kontrolní mechanismy na správní úrovni nefungují tak, jak by se dalo očekávat.

Do praktického výkonu trestu odnětí svobody, poměrů v jednotlivých věznicích, aplikované praxi a všem každodenním problémům s vězeňstvím spojených je třeba pustit více než malé množství světla. Jsem přesvědčena, že to bude ku prospěchu ochrany oprávněných zájmů všech členů naší společnosti i společnosti jako celku.

<sup>14</sup> Viz např. zde: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=67854&pos-1&cnt-1&typ-result>.

✿ Autorka je advokátkou v Kladně.

## NOVINKA C. H. BECK



Jaroslav Svejkovský a kol.

Publikace pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku

Brožované, 808 stran  
cena 790 Kč, obj. číslo M36

Objednávejte se slevou v eShopu na  
[www.beck.cz](http://www.beck.cz)

inzerce



# Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj



• ve čtvrtek 7. června 2012

## Datová schránka a doručování

**Lektoři:** Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku  
Mgr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze  
Bc. Elena Kotasová, Ministerstvo spravedlnosti ČR  
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41232

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. května 2012

• ve čtvrtek 21. června 2012

## Datová schránka a doručování

**Lektoři:** Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku  
JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze  
Bc. Elena Kotasová, Ministerstvo spravedlnosti ČR  
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41233

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. června 2012

Česká advokátní komora ve spolupráci s ERA (Akademie evropského práva) a ECBA (Sdružení evropských obhájců ve věcech trestních) pořádají seminář:

• v pátek a v sobotu  
22. a 23. června 2012

## Trestní právo EU pro obhájece v trestním řízení

**Lektoři:** JUDr. Marek Kordik, advokát, Bratislava  
Mgr. Miroslav Krutina, advokát, Praha  
Dominika Stepiňská-Duch, advokátka, Varšava  
Janusz Tomczak, advokát, Varšava  
JUDr. Václav Vlk, advokát, Praha

Bližší informace na webu ČAK [www.cak.cz/Vzdělávání\\_advokátů](http://www.cak.cz/Vzdělávání_advokátů).

• v úterý 26. června 2012

## Datová schránka a doručování

**Lektoři:** Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku,  
Mgr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze  
Ing. Jana Lapčáková, Ministerstvo spravedlnosti ČR  
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41234

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. června 2012

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, [www.cak.cz](http://www.cak.cz) vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: [seminare@cak.cz](mailto:seminare@cak.cz). Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4110100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslané odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda.

Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese [www.cak.cz](http://www.cak.cz) v levém menu nazvaném **Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová. Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Ing. LENKA MATOUŠKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

## Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• v úterý 12. června 2012

### Datová schránka a doručování (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektoři: Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti  
pro legislativu a informatiku  
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 68213

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. června 2012

• v pondělí 18. června 2012

### Jak efektivně pracovat s datovou schránkou (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektorka: Ing. Mgr. Eva Urbanová, metodička spisové služby Krajského úřadu  
Středočeského kraje, lektorka spisové služby a datových schránek

Číslo semináře: 68214

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. června 2012

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**). Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: [sekr@cakbrno.cz](mailto:sekr@cakbrno.cz), [modlitbova@cakbrno.cz](mailto:modlitbova@cakbrno.cz). Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 550 Kč včetně DPH v zákonné výši) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 681010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou**. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese [www.cak.cz](http://www.cak.cz) v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401, pí Modlitbová. Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

### ř á d k o v á i n z e r c e

Perfektní byt/kancelář ve vile se zahradou. Deteils 703 842 474, nebo 774266825



## OPTAGLIO®

OPTICAL MICROSTRUCTURE TECHNOLOGIES

**SVĚTOVÝ VÝROBCE V OBORU NANOTECHNOLOGIÍ  
ROZŠÍŘÍ SVŮJ TÝM A PŘÍJME ZKUŠENÉHO  
PRÁVNÍHO ZÁSTUPCE**

**KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY:**  
ZNALOST ANGLOSASKÉHO A ČESKÉHO PRÁVA  
VÝBORNÁ ZNALOST ANGLICKÉHO JAZYKA  
ZNALOST ČESKÉHO JAZYKA /i/ rodilý mluvčí/

**NABÍZÍME:**  
MAXIMÁLNÍ SEBEREALIZACI  
PERSPEKTIVU V OBORU

**PŘIHLÁŠKY K VÝBĚROVÉMU ŘÍZENÍ PROSÍM ZASÍLEJTE  
E-MAILEM NA ADRESU: [management@optaglio.cz](mailto:management@optaglio.cz)**

Asociace insolvenčních správců ve spolupráci s Českou advokátní komorou  
zvou na prakticky zaměřené semináře:

## Aktuální otázky insolvenčního práva

**Kdy:** 29. 5. 2012

**Kde:** Hotel Slovan, Lidická 23, Brno

**Lektoři:** Mgr. Eva Krčmářová a Mgr. Jan Kozák, soudci Krajského soudu v Brně  
JUDr. Dan Ševčík, PhD., Mgr. Jiří Šebesta a Ing. Eva Hepperová, insolvenční správci

## Insolvenční řízení v praxi – aktuální aplikační otázky

**Kdy:** 25. 6. 2012

**Kde:** Justiční akademie, Hybernská 18, Praha 1

**Lektoři:** Mgr. Martin Liška, soudce Městského soudu v Praze  
JUDr. Michal Žížlavský, insolvenční správce se zvláštním povolením

Podrobné informace: [www.asis.cz](http://www.asis.cz)  
Přihlášky na adrese: [tajemnik@asis.cz](mailto:tajemnik@asis.cz)

Západočeský region České advokátní komory vás zve na

# 6. ročník GOLFOVÉHO TURNAJE ADVOKÁTŮ „ADVO-CUP“

Turnaj proběhne dne **22. 6. 2012** na golfovém hřišti **Golf Park Slapy Sv. Jan** a je určen všem zájemcům z řad advokátů/advokátek a advokátních koncipientů/koncipientek.

Vzhledem k omezenému počtu účastníků budou do turnaje zařazeni zájemci podle pořadí došlých přihlášek.

**Uzávěrka přihlášek bude dne 12. 6. 2012.**

Startovné činí **600 Kč**, je splatné předem na účet č. 1111066103/0800 a je nevratné. Toto opatření bylo učiněno s ohledem na předchozí negativní zkušenosti (hromadné odhlašování pár dní před turnajem, nedostavení se bez omluvy apod.).

<b>PROGRAM:</b>	8.20 – 9.20	uvítání a registrace účastníků
	9.20	zahájení turnaje
	9.30	start turnaje
	cca 15.30	vyhodnocení turnaje spojené s pohoštěním

Závazné přihlášky (včetně vašeho čísla ČGF a aktuálního HCP), stejně jako případné dotazy, zasílejte laskavě na adresu [kristyna.spurna@advokat.cz](mailto:kristyna.spurna@advokat.cz) nebo [radek.spurny@advokat.cz](mailto:radek.spurny@advokat.cz).

*Těšíme se na vás!*

Organizátoři: JUDr. KRISTÝNA SPURNÁ  
& JUDr. RADEK SPURNÝ





## Pozvánka na HRY ČESKÉ ADVOKACIE

Členům advokátního stavu se dává na vědomí, že ve dnech **28. 9. – 30. 9. 2012** se budou konat ve **Sportovním centru v Nymburce 15. hry české advokacie**.

Ti z vás, kteří se této akci již v minulosti zúčastnili, mohou další řádky přeskóčit, neboť i tento rok budou platit zavedené pořádky. Pro ty z vás, kteří mají přehled o reputaci této akce pouze z doslechu a uvažují o účasti, je určeno několik dalších informací.

V první řadě jde o akci společenskou a její název je odvozen od možnosti, nikoli povinnosti, v dějišti her ve Sportovním centru v Nymburce sportovat. Celá akce graduje v sobotu večer, který se nese ve znamení společenské zábavy a tance.

**Organizován je pouze turnaj šestičlenných družstev ve volejbale, v nichž jsou zařazeny vždy nejméně dvě ženy:**

- volejbalový turnaj bude zahájen v sobotu v 9.00 hod.,
- v každém družstvu hrají nejméně dvě ženy (změna možná pouze ad hoc s konkrétním soupeřem),
- hraje se zpravidla na dva vítězné sety, první dva do 20 bodů, případný třetí do 10 bodů (vše v závislosti na počtu družstev),
- základní část se hraje ve skupinách, v každé z nich je zpravidla nasazeno jedno z prvních čtyř družstev z minulého ročníku sportovních her,
- při posuzování výsledků se hodnotí dle kritérií v pořadí: stav zápasů, stav setů, vzájemný zápas, stav bodů.

Sportovní centrum bylo historicky určeno pro přípravu československých, posléze českých vrcholových sportovců, zejména před evropskými a světovými soutěžemi. Rozhodnete-li se sportovat, plavat v místním bazénu, posilovat v posilovně, hrát tenis, stolní tenis, volejbal, pak vaše stopy budou s největší pravděpodobností překrývat pomyslné šlépěje Ludvíka Daňka, Luďka Bohmana, Heleny Fibingerové, Josefa Trouсила, Věry Čáslavské, Oty Zaremby, Evy Bosákové a mnoha dalších významných sportovců. Komplex centra je zasazen na okraj anglického parku s téměř staletou tradicí, v němž v současné době probíhají práce na jeho revitalizaci. Jak shora naznačeno, je možno využít pro účely individuální relaxace krytý bazén, saunu, sportoviště v halách i sportoviště venkovní.

♣ JUDr. BOHUSLAV SEDLATÝ

**DOBA KONÁNÍ:** 28. 9. – 30. 9. 2012, příjezd 28. 9. 2012 mezi 16.00 – 22.00 hod., odjezd 30. 9. 2012 do 12.00 hod.

**UBYTOVÁNÍ:** hotelového typu v jednolůžkových až třílůžkových pokojích se sprchou a WC.

**ÚČASTNÍCI:** advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci vyjmenovaných kategorií.

**POČET ÚČASTNÍKŮ** je limitován ubytovací kapacitou cca 230 míst.

**NÁKLADY** spočívají v účastnickém poplatku ve výši **1500 Kč na osobu, děti do 12 let 750 Kč**. Tato částka zahrnuje ubytování, stravování 3x denně a nájem sportovního areálu.

**PŘIHLÁŠKY** zasílejte, prosím, na e-mailovou adresu: [sekr@cak.cz](mailto:sekr@cak.cz), nejpozději **do 14. 9. 2012** a spolu s přihláškou zaplaťte účastnický poplatek na účet číslo: 12432011/0100, variabilní symbol: 2012, konstantní symbol 308.

Po shora uvedeném termínu bude vaše přihláška písemně potvrzena. V případě vašeho odhlášení nejpozději do 21. 9. 2012 včetně, či v případě odvolání akce, vám bude účastnický poplatek vrácen.

# Proč toužíme *po titulu IV.*

## (O rodičovských povinnostech a pochopení)

**Z**a mých mladších let se ve středostavovských kruzích říkávalo, že rodiče mají přimět své děti k tomu, aby absolvovaly taneční kurz, složily maturitu a získaly řidičský průkaz. Taková kritéria vyjadřovala v podstatě požadavek, aby potomek byl do života připraven všestranně, jak to požadovala doba. Neznamenala ale, že každý by měl být výtečný ve všech uvedených i dalších oblastech vzdělání. Naznačuje to i slogan jedné školy tance a společenského chování, který pomocí reklamní nadsázky hlásal: „Naučíme tančit i netalentované“. Potvrzují to rovněž příklady několika významných právníků, kteří v řidičském kurzu oslňovali interpretaci dopravních předpisů, a později přenechali řízení vozidel svým manželkám. Vyhnuli se tak riziku, které lze vyjádřit parafrází oblíbené filmové hlášky: „Zase jste se kochal světem paragrafů, pane profesore“.

Něco podobného platí i pro rodičovskou péči, pokud se zaměří na školní prospěch a na složení maturity, nejlépe se samými jedničkami. O podobném rodičovském tlaku přiléhavě vypráví Josef Škvorecký ve své knize rozhovorů s Karlem Hvižďalou. Svěřuje se tam, jaký byl student. „Do puberty výborný. Na obecné škole samé jedničky, na nižším gymnáziu taky skoro samé, a pak mě posedl ženský běs. Tedy naprostá zamilovanost, a k tomu do dvou dívek současně. Protože jsem byl z domova velmi dobře veden, připadal jsem si kvůli tomu nějakou dobu jako zvrhlík, ale pak jsem otupěl, takže jsem byl vlastně platonickým bigamistou. Vedlejší účinek té dvojlásky byla totální ztráta zájmu o učení. V kvartě jsem měl ještě vyznamenání, v kvintě jsem málem propadl ze dvou nejdůležitějších předmětů, z latiny a z matematiky, jednička mi zbyla tuším pouze z němčiny a z češtiny, k nimž přibyla jednička z angličtiny, jenže i tu měla na svědomí puberta. Kromě konkrétních náhodských dívek zabouchl jsem se taky do filmové herečky a zpěvačky Judy Garlandové a počal jsem se z brožury Brush Up Your English učit její mateřštině...“ (Dle článku Petr Švec: Člověk Škvorecký, Mladá fronta Dnes 26. 4. 2012). Jak ukázala budoucnost, výpadek ve školním prospěchu byl Josefu Škvoreckému spíše ku prospěchu v jeho životní kariéře. Podobné příklady ze života úspěšných lidí, ba i velikánů historie, by vydaly na dlouhý seznam.

Vraťme se však ke zmíněným třem vzdělávacím cílům a certifikátům, jež je potvrzují. Jak naznačují počty vysokoškoláků, dnes se k nim připojilo i vysokoškolské vzdělání a titul jako jeho symbol. I zde se pak setkáváme s rodi-

čovským tlakem na potomky vyjadřovaným větou „hlavně se dobře uč“. Přesvědčil jsem se o tom nedávno, když jsem rozmlouval s jedním vynikajícím českým právníkem, člověkem všestranného rozhledu. Pyšně se mi svěřoval, jak dobře si vede jeho dcera na jedné z našich právnických fakult. Zřejmě jsem ho pak šokoval slovy: „Děvčata by se už na fakultě měla také poohlédnout po budoucím partnerovi do života.“ Uvedl jsem mu pak příklady mých bývalých studentek, které tak cílevědomě činily a dnes patří k předním dámám českého práva. Jedna z nich prý v žertu vysvětlovala svým známým (a oni to pochopitelně šířili dál), proč se provdala za matematika. Chtěla prý zajistit svému potomkovi vyváženou genetickou výbavu.

Ostatně jeden můj známý, vysokoškolský profesor na medicíně tvrdí, že se mu docela zamlouvají posluchačky, které se během studií provdají a dokonce otěhotní (někdy to činí i v opačném pořadí). „Sedí doma, studují a nemusí už přemýšlet, jak a kde si najdou životního partnera,“ pochvaloval si pan kolega. Z vlastních zkušeností mohu potvrdit.

Jiný můj kantorský poznatek mi napovídá, že v praxi a dokonce i v životě příliš neuspěli ti, jejichž působení na fakultě by se dalo vyjádřit slovy: „Právo a nic než právo.“ Doba studia by totiž měla být časem, kdy se mladý člověk seznamuje nejen se zvoleným oborem, ale získává i vlastnost, které Francouzi říkají „culture generale“. Zdatný právník musí umět jak vyložit text zákona, tak i porozumět nej(h) různějším situacím z lidského života a musí své poznatky ve vhodné formě sdělovat jiným. To ostatně platí i pro jiné odborníky. Životní zkušenost jim může do určité míry zprostředkovat krásná literatura, divadlo i film. Sociální a komunikační dovednosti si student osvojuje v široké síti lidských kontaktů.

Kdysi jsem napsal, že soudce může správně posoudit hospodskou rvačku tehdy, pokud byl alespoň jednou jejím svědkem. Chtěl jsem tím vyjádřit, že k době vysokoškolského studia patří i „plnokrevný život“, na který by měli rodiče také připravovat své potomky. Jeden z děkanů Právnické fakulty v Brně vedl kdysi kárné řízení se studenty, kteří v opilosti způsobili výtržnost. Udělil jim nižší stupeň kárného trestu, který doprovodil slovy: „Netrestám vás za to, že jste pili, ale že pit neumíte. A vašim rodičům bych vytkl, že vás to nenaučili.“

✿ prof. PETR HAJN





JÓ, PLEVEL JE MRCHA, DOKTORE... ŠKORO JAKO NOVELY, CO?

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

## Víte, že ...

- prvorepublikoví advokáti nemuseli mít problémy s výpočtem úroků? V roce 1934 vydala Knihtiskárna Plachý a spol. ve Vršovicích tabulkovou příručku *Vypočtené úroky*, která byla určena „pro potřeby advokátních a notářských kanceláří, obchodních a průmyslových podniků, peněž. ústavů, jakož i pro berní, soudní, statist. a účetní službu.“ V tabulkách bylo možné najít výši úroku „za 1 až 29 dnů a 1 až 12 měsíců“, a to z částek od 50 haléřů do 100 000 Kč. V jednotlivých sloupcích pak byly vedeny různé úrokové sazby počínaje 1/4 % a konče 8 %. Příručka vznikla „za spolupůsobení Stanislava Synka, účetního tajemníka Ředitelství státního dluhu v Praze“ a stála 47,50 Kč, což přestavuje o něco méně, než kolik činí výše tříprocentního úroku z částky 100 000 Kč, která naběhne za šest dnů. Tabulky, použitelné i dnes, byly zajisté vyhledávanou pomůckou, vydavatel proto opakovaně v útlé knize hrozil, že „jakékoliv rozmnožování bude stíháno soudně.“

- advokátem byl původně i první argentinský prezident zvolený ve svobodných volbách po prohrané válce o Falklandy? Raúl Alfonsín Foulkes (1927-2009) byl činný v politice již od mládí, několikrát kandidoval na prezidenta, v r. 1953 byl za vlády Juana Dominga Peróna (1895-1974) pro své opoziční

názory vězněn. Prezidentem byl nakonec zvolen v roce 1983, ve funkci setrval do r. 1989. Jako advokát na sebe Alfonsín upozornil mimo jiné obhajobou krajně levicového revolucionáře a později zavražděného teroristy Maria Santucha (1936-1976), významného člena Lidové revoluční armády (*Ejército Revolucionario del Pueblo*). Jako prezident byl Raúl Alfonsín Foulkes pokládán za symbol návratu Argentiny k demokracii.

- řada advokátských praktik či triků, jak je známe dnes, byla již dávno popsána? Jedním z příkladů je kniha *Advokatenkniffe* (Advokátské triky), kterou vydalo v r. 1927 berlínské vydavatelství Max Hesses Verlag. Autor, který zůstal inkognito pod uvedením autorství „od státního úředníka“, popsal celou řadu příkladů neetického chování advokátů v oblasti aplikace hmotného i procesního práva a též samozřejmě ve věcech palmárních a nákladů řízení. Typickou ukázkou byl příklad, kdy bylo žalováno v dědické věci kvůli nákladům řízení samostatně 12 účastníků, ač šlo žalovat pouze jednou žalobou všechny. Na straně druhé pak autor vyváženě vzpomíná úvahu satirika Rebenera o počestném advokátovi, který by zemřel hladu, neboť by nezískal žádnou práci.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK



**Leitartikel**

Bohuslav Sedlatý: **Über die Ethik der Rechtsanwälte** ..... 3

**Aktuelles**

Datenboxen = ein Albtraum der Rechtsanwälte? Mit der Videoanleitung auf der Webseite der Tschechischen  
Rechtsanwaltskammer schaffen Sie es auch! icha ..... 5

Seminar AIJA über Transaktionen vor und während der Insolvenz in der Tschechischen Rechtsanwaltskammer  
Štěpán Holub ..... 6

Ausgerufen wurde der 8. Jahrgang des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2012 ..... 8

Einladung zum Lawtech Europe Congress ..... 9

Einladung zu den XX. Karlsbader Juristentagen ..... 11

**Aus Rechtstheorie und Praxis**

**Artikel**

Zusammenfassung ..... 14

Änderungen im Schiedsverfahren Alexander J. Bělohávek ..... 15

Datenboxen drei Jahren nach der Einführung: praktische Erfahrungen mit deren Verwendung Dana Prudíková, František Korbek ..... 22

Eine kleine Betrachtung über die Stabilität unserer Rechtsordnung Pavel Mates ..... 29

Vertragliche Limitierung des Schadenersatzes im Handelsgesetz – eine revolutionäre Änderung der Rechtsregelung?  
Veronika Petrová ..... 33

Bezieht sich die Judikatur bzgl. Gebührenordnung für Rechtsanwälte auch auf den Pauschalersatz? Filip Plašil ..... 35

**Aus der Judikatur**

Anerkennung der zweckvoll aufgewandten Kosten im Verfahren gegen die Tschechische Republik ..... 39

Verjährung des durch den Rechtsanwalt verursachten Schadenersatzes ..... 42

Das Vergehen der gefährlichen Verfolgung ..... 44

Aus der Judikatur des EU-Gerichtshofs ..... 50

**Aus der Fachliteratur**

Eliška Wagnerová, Vojtěch Šimíček, Tomáš Langášek, Ivo Pospíšil a kol.: **Akte der Grundrechte und Grundfreiheiten. Kommentar**  
(Pavel Uhl) ..... 55

Karel Eliáš und das Kollektiv: **Das neue Zivilgesetzbuch mit aktualisiertem Motivenbericht und Register** (František Korbek) ..... 56

Antonín Kottbauer, Rada Gogová, Karolína Gritzerová, Josef Hochman, Helena Úlehlová: **Das Arbeitsgesetzbuch. Kommentar mit**  
**Rechtssprechung** (Petr Šimerka) ..... 57

Karel Marek, Petr Průcha: **Das Baurecht in Theorie und Praxis** (Zbyněk Pražák) ..... 58

Luděk Lisse: **Das Gesetz über das Schiedsverfahren und über die Vollstreckung der Schiedssprüche. Kommentar** (Jiří Bílý) ..... 58

Stanislav Mikke: **Bez togi** (Stanislav Balík) ..... 59

Wir haben für Sie gelesen Jan Mates ..... 60

Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt ..... 62

**Aus der Rechtsanwaltschaft**

**Kolumne von Karel Čermák**

Pecunia non olet ..... 64

**Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft**

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka ..... 65

Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha ..... 68

**Informationen und Wissenswertes**

**Was Sie wissen sollten**

3. Arbeit der Kategorie Das Talent des Jahres des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2011 Simona Corradiniová ..... 70

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwärtler in den Bildungszentren  
der Tschechischen Rechtsanwaltskammer ..... 74

Einladung zu Insovenzseminaren ..... 76

Einladung zum 6. Jahrgang des Golfturniers der Rechtsanwälte „ADVO-CUP“ ..... 76

Einladung zu den Spielen der tschechischen Rechtsanwaltschaft ..... 77

**Zum Schluss**

Warum sehnen wir uns nach dem Titel IV. Petr Hajn ..... 78

Eine Zeichnung von Lubomír Lichý ..... 79

Wissen Sie, dass... Stanislav Balík ..... 79

Inhaltsverzeichnis ..... 80

Zusammenfassung/Summary ..... 81

Table of Contents ..... 82

**Alexander J. Bělohávek: Änderungen im Schiedsverfahren**

Die seit dem 1. April 2012 wirksame Novelle des Gesetzes über das Schiedsverfahren stellt die umfangreichste Änderung in dieser Regelung seit 1994 dar. Deren Gegenstand ist vor allem eine spezielle Regelung des Schutzes der Verbraucher im Schiedsverfahren. In dieser Hinsicht geht es um eine revolutionäre Änderung, obwohl die Arbitrabilität (Schiedsfähigkeit) der Verbraucher-Streite aufrechterhalten bleibt. In anderen Fragen geht es eher um präzisierende Änderungen. Nichtsdestotrotz ist ersichtlich, dass die Novelle gewissermaßen unkoordiniert im Verhältnis zu anderen Änderungen in der Rechtsordnung entstand, was auch offene Fehler mit sich brachte; einige von denen müssen wohl in der nächsten Novellierung beseitigt werden. Es kam zum Beispiel auch zur Novellierung der Bestimmung, die das Parlament nur zwei Wochen vor der Verabschiedung der Novelle des Gesetzes über Schiedsverfahren aufgehoben hat, in zwei Fällen kam es zur Verwechslung der Verweise auf andere Bestimmungen usw. Neben der speziellen Regelung für die Streitigkeiten der Verbraucher ist von großer Bedeutung die Änderung im Zeitpunkt des sogenannten Verfahrensabschlusses, der gegenüber der bisherigen aus der Rechtsprechung resultierenden Auslegung die Autonomie der Parteien für die Zeit vom Beginn des Verfahrens bis zur Rechtskraft des Schiedsspruches oder zur Zustellung des Beschlusses über den Abschluss des Verfahrens an die Parteien wesentlich stärkt.

**Dana Prudíková, František Korbel: Datenboxen drei Jahre nach der Einführung: praktische Erfahrungen mit deren Verwendung**

Der Artikel ist ein willkommener Beitrag von Autoren, die sich an den mit den Vorschriften bzgl. Datenboxen verbundenen Arbeiten, noch vor dem 1. 7. 2012, beteiligt haben, wo es zur Errichtung der Datenboxen auch für alle Rechtsanwälte kam, die bisher keine hatten. Der Artikel ist gezielt auf praktische Aspekte der Problematik der Datenboxen und auf Auslegungsschwierigkeiten, die in der vorherigen Praxis vorgekommen sind. Es geht zum Beispiel um die Möglichkeit der Errichtung einer zweiten und anderen Datenbox, um den Zeitpunkt der Zustellung der Einsendung (bei einer Person im Zeitpunkt der Anmeldung des Empfängers bei der Datenbox oder aufgrund der Zustellungsfähigkeit, bei Organen der öffentlichen Macht schon mit dem Augenblick der Zustellung in die Datenbox), um eine Ersatzzustellung, ferner um die Möglichkeit, eine Anzeige auf traditionelle Art und Weise zu tätigen, eine Zustellung an Rechtsanwalt und Anwaltschandels-gesellschaft, die Unnötigkeit der elektronischen Unterschrift bei der Datenbox (mit Ausnahme von materiellrechtlichen Rechtsgeschäften), ferner um Zustellung der Dokumente, Unwirksamkeit der Zustellung usw.

**Pavel Mates: Eine kleine Betrachtung über die Stabilität unserer Rechtsordnung**

Die Rechtsordnung wird durch ständige Änderungen getrieben. Und zwar geht es nicht nur um notwendige Änderungen, sondern vielmehr jene, die durch rechtlich-politische Umstände oder einfach durch Irrtümer der Gesetzgeber hervorgerufen werden. Dabei wäre eine Reihe von legislativen Änderungen durch eine schlichte Auslegung des Gesetzes lösbar, z. B. unter

Verwendung der Analogie oder anderer Methoden der Gesetzesauslegung. Der Autor ist davon überzeugt, dass es immer öfter zur Änderung der Rechtsregelungen kommt, was für die Rechtsanwendung schlimmer ist.

**Veronika Petrová: Vertragliche Limitierung des Schadenersatzes im Handelsrecht - eine revolutionäre Änderung der Rechtsregelung?**

Der Artikel reagiert auf die novellierte Fassung der Bestimmung des § 386 Abs. 1 des Handelsgesetzes, die am 1. 1. 2012 wirksam wurde und die Ansicht auf die (Un)Möglichkeit der vertraglichen Limitierung des Schadenersatzumfangs in der tschechischen Rechtsordnung grundsätzlich verändert hat, wobei sie nicht nur ermöglicht, den Umfang des Schadenersatzes in den geschäftlichen Verbindlichkeitsverhältnissen zu limitieren, sondern sie lässt sogar die Möglichkeit zu, auf den Anspruch des Schadenersatzes völlig unter der Bedingung zu verzichten, dass der Schaden nicht absichtlich verursacht wurde.

**Filip Plašil: Bezieht sich die Rechtsprechung bezüglich der Gebührenordnung für Rechtsanwälte auch auf den Pauschalersatz?**

Während der Existenz des Erlasses des Justizministeriums Nr. 177/1996 Sb. bzgl. Rechtsanwaltsgebühren hat sich eine relativ reiche Judikatur im Hinblick auf die Prinzipien der Interpretation und Anwendung deren Bestimmungen gebildet. Nach der Verabschiedung des Erlasses des Justizministeriums Nr. 484/2002 Sb, des sog. Pauschalersatzes, wurde die Einheit der Beschlussfassung über die Verfahrenskosten gewissermaßen gestört. Der Artikel bringt eine Reflexion über eine relativ umstrittene Entscheidung eines Berufungsgerichts über die Möglichkeit bzw. Vorteilhaftigkeit, die bisherige Judikatur bzgl. der Rechtsanwaltsgebühr auch auf den Pauschalersatz zu beziehen, und zwar im Fall des Zweifels, ob der indirekte Verfahrensgegenstand eine einschätzbare Leistung ist oder nicht.

**Alexander J. Bělohávek: Changes in arbitration proceedings**

The amendment of the Act on Arbitration Proceedings effective as of April 1, 2012 represents the most extensive change in this regulation from 1994. The object of this amendment is first of all a special regulation of consumer protection in arbitration proceedings. In this respect, the change is revolutionary, albeit capability of consumer disputes to be solved within arbitration proceedings is maintained. As for other issues, changes are rather specifying. Nevertheless, it is clear that preparation of the amendment was not coordinated in relation to other changes of the legal system, which fact caused obvious errors; some of them will have to be remedied by issuing another amendment. For instance, a provision cancelled by the Parliament only two weeks prior to adoption of the amendment of the Act on Arbitration Proceedings was amended; in two cases, reference to another provisions were made, etc. In addition to the special regulation governing consumer disputes, one of the fundamental changes is the change of the moment of the so-called termination of proceedings that, contrary to the hitherto interpretation based on judicial decisions, significantly strengthens autonomy of the parties in the period from the beginning of the proceedings until the day when arbitral award be-

comes final or a resolution is delivered to parties on termination of the proceedings.

**Dana Prudíková, František Korbel: Data boxes three years after: practical experience with their use**

The article is welcomed contribution from authors participating in works related to the data boxes regulations even before July 1, 2012, when data boxes will be created also for all lawyers who do not have them so far. The article is focused on practical aspects of data boxes problems and interpretation difficulties appearing in the previous practice. For instance, it concerns the possibility to create the second and another data box, time of delivery of a message (in case of a person at the time of addressee's logging in the data box or upon fiction of delivery, in case of public authorities already at the time of delivery to the data box), substitute delivery, possibility to make submissions by traditional manners, delivery to a lawyer and a law commercial firm, redundancy of electronic signature in case of a data box (except for substantive acts in law), delivery of documents, ineffectiveness of delivery, etc.

**Pavel Mates: Short meditation over our legal system stability**

The legal system is affected by continuous changes. Not just by necessary changes, but often by changes caused rather by circumstances of legal and political nature or legislatures' mistakes. It is to say that it would be possible to solve a number of those legislative changes by mere interpretation of law, e.g. by applying analogy or other law interpretation methods. The author believes that more often legal regulation changes are, the worse for law application it is.

**Veronika Petrová: Contractual limitation of damage in commercial law - revolutionary change of legal regulation?**

The article represents the response to the updated wording of the provision of § 386, par. 1 of the Commercial Code, effective as of January 1, 2012, that fundamentally changes the regard in respect of (im)possibility of contractual limitation of the scope of damage compensation in the Czech legal system; not only that it enables parties to limit the scope of damage compensation in commercial obligations contractually, but it also admits possibility to waive the entitlement to damage compensation fully under the condition that damage was not caused intentionally.

**Filip Plašil: Do judicial decisions on lawyer's tariff apply to the decree on flat fees as well?**

Over the years of existence of the Ministry of Justice Decree on Lawyer's Tariff, No. 177/1996 Coll., rather extensive number of judicial decisions relating to the principles of interpretation and application of its provisions were issued. After the issue of the Ministry of Justice Decree on the so-called flat fees, No. 484/2000 Coll., uniformity of decisions on costs of proceedings was disturbed to a certain extent. The article considers rather controversial decision of the court of appeal on possibility of suitability to apply the hitherto judicial decisions on lawyer's tariff also to the Decree on flat fees, in particular in case of doubts whether indirect object of proceedings is or is not appraisable performance.

**Leading Article**

Bohuslav Sedlatý: **Ethics in the Legal Profession** ..... 3

**Current News**

Data boxes = nightmare of lawyers? Even you will manage it with videomanual at the CBA web! icha ..... 5  
 Seminar AJA on transactions before and during insolvency at the Czech Bar Association Štěpán Holub ..... 6  
 Announcement of 8<sup>th</sup> annual competition Lawyer of 2012 ..... 8  
 Invitation to Lawtech Europe Congress ..... 9  
 Invitation to XX Karlovy Vary Law Days ..... 11

**Legal Theory and Practice**

**Articles**

Summary ..... 14  
 Changes in arbitration proceedings Alexander J. Bělohávek ..... 15  
 Data boxes three years after: practical experience with their use Dana Prudíková, František Korbel ..... 22  
 Short meditation over our legal system stability Pavel Mates ..... 29  
 Contractual limitation of damage in commercial law – revolutionary change of legal regulation? Veronika Petrová ..... 33  
 Do judicial decisions on lawyer’s tariff apply to the decree on flat fees as well? Filip Plašil ..... 35

**Judicial Decisions**

Recognition of purposefully incurred costs in proceedings against the Czech Republic ..... 39  
 Statute of limitation in relation to compensation of damage caused by a lawyer ..... 42  
 Offence of dangerous persecution ..... 44  
 Judicial decisions of the European Court of Justice ..... 50

**Professional Literature**

Eliška Wagnerová, Vojtěch Šimíček, Tomáš Langášek, Ivo Pospíšil and collective: **Charter of Fundamental Rights and Freedoms. Commentary** (Pavel Uhl) ..... 55  
 Karel Eliáš and collective: **New Civil Code with updated reasoning report and index** (František Korbel) ..... 56  
 Antonín Kottbauer, Rada Gogová, Karolina Gritzerová, Josef Hochman, Helena Úlehlová: **Labour Code. Commentary and judicial decisions** (Petr Šimerka) ..... 57  
 Karel Marek, Petr Průcha: **Building law in theory and practice** (Zbyněk Pražák) ..... 58  
 Luděk Lisse: **Act on arbitration proceedings and enforcement of arbitral awards. Commentary** (Jiří Bílý) ..... 58  
 Stanislav Mikke: **Without toga** (Stanislav Balík) ..... 59  
 We have read for you Jan Mates ..... 60  
 Bulletin of the Slovak Legal Profession brings... ..... 62

**Legal Profession**

**Karel Čermák’s Column**

Pecunia non olet ..... 64

**Czech Legal Profession**

Disciplinary Practice Jan Syka ..... 65  
 Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha ..... 68

**Information and Points of Interest**

**You should know**

3<sup>rd</sup> paper in the Talent of the year category of the Lawyer of 2011 competition Simona Corradiniová ..... 70  
 Lectures and seminars for lawyers and legal trainees in educational and training centres of the Czech Bar Association ..... 74  
 Invitation to seminars on insolvency ..... 76  
 Invitation to the 6<sup>th</sup> “ADVO-CUP” golf tournament ..... 76  
 Invitation to the Czech Legal Profession Games ..... 77

**Finally**

Why do we long for the title IV. Petr Hajn ..... 78  
 Drawing by Lubomír Lichý ..... 79  
 Do you know that... Stanislav Balík ..... 79

**Inhaltsverzeichnis** ..... 80  
**Zusammenfassung/Summary** ..... 81  
**Table of Contents** ..... 82



**KŠD ŠTOVÍČEK advokátní kancelář, s.r.o.**  
hledá do svého týmu zkušeného  
advokátního koncipienta:

**Požadovaný profil:**

- vynikající úroveň znalostí českého i evropského práva
- výborná znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou NJ/FJ)
- praxe v advokacii podmínkou
- flexibilita
- schopnost týmové práce, samostatnost, bystrost
- vysoké pracovní nasazení
- profesionální vystupování, dobré komunikační schopnosti, loajalita
- znalost práce na PC

**Nabízíme:**

- zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
- příjemné pracovní prostředí v budově CITYTOWER
- finanční ohodnocení odpovídající schopnostem

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, svou nabídku s životopisem  
v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: [lucie.cyprova@ksd.cz](mailto:lucie.cyprova@ksd.cz).

K Š D  
Š Ť O V Í Č E K

advokátní kancelář, s.r.o.



**ALFA** INTERNATIONAL  
THE GLOBAL LEGAL NETWORK

**Hogan  
Lovells**

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

## Advokáta a advokátního koncipienta

**Požadujeme:**

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

**Nabízíme:**

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zašlete prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu [careers.prague@hoganlovells.com](mailto:careers.prague@hoganlovells.com).

**[www.hoganlovells.com](http://www.hoganlovells.com)**

Hogan Lovells je mezinárodní právní praxe, která zahrnuje Hogan Lovells International LLP, Hogan Lovells US LLP a k nim přidružené entity.

[www.hoganlovells.com](http://www.hoganlovells.com)

© Hogan Lovells 2011. Všechna práva vyhrazena.

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

## advokáty a advokátní koncipienty

<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>■ velmi dobrá znalost platného práva</li><li>■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení</li><li>■ výborná znalost anglického jazyka</li><li>■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou</li></ul>				
<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL &amp; MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>				
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2011 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘE (<a href="http://epravo.cz">epravo.cz</a>)</p> <p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>■ Fúze a akvizice</li><li>■ Řešení sporů a arbitráže (<a href="http://epravo.cz">epravo.cz</a> 2011, 2010)</li></ul>			
 	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2008 V KATEGORII TELEKOMUNIKACE A MÉDIA (<a href="http://epravo.cz">epravo.cz</a>)</p> <p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&amp;A (<a href="http://Financial Times/Mergermarket">Financial Times/Mergermarket</a> 2011, 2007)</p> <p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE (<a href="http://International Financial Law Review/Euromoney">International Financial Law Review/Euromoney</a> 2011, 2006, 2004)</p>			
 	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE (<a href="http://Chambers Europe">Chambers Europe</a> 2009, 2008)</p> <p>NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (<a href="http://International Law Office">International Law Office</a> 2008)</p>			